

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Bindbetegnelse | Volume Statement:

Udgivet år og sted | Publication time and place: København : Joh. Fred. Schultz, 1804-05

Fysiske størrelse | Physical extent:

Samlet af K. L. Rahbek.

Dansk Læsebog og Exempelsamling til de
forandrede lærde Skolers Brug

Vol. 2

2 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

47. - 245 - 8°

2. udg.

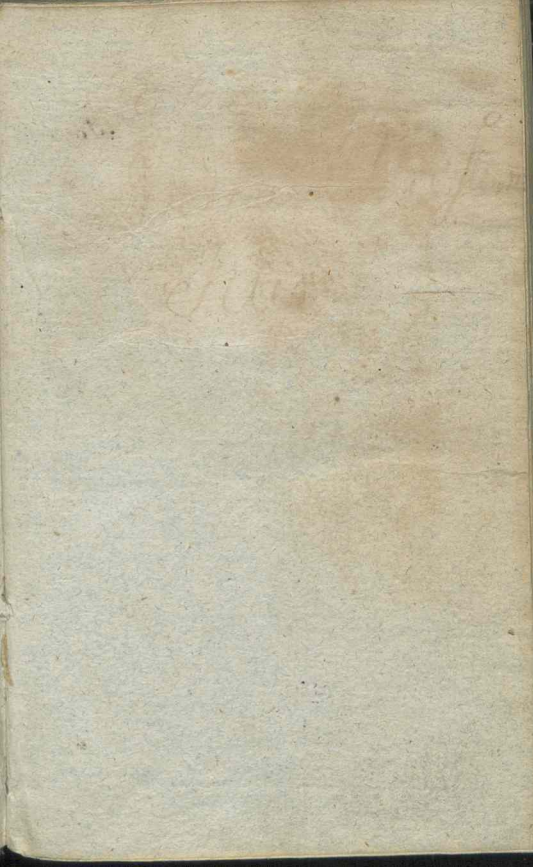

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130021961885

E. Plummer

Dansk
Læsebog

og

Exempelsamling

til

de forandrede lærde Skolers Brug.

Samlet

af

R. L. Rahbek,
Professor.

Andet Bind.

København 1804.

Trykt og forlagt af Directeur Joh. Fred. Schultz,
Kongelig og Universitetsbogtrykker.

47, -245, -8°

Deres Excellence

Geheimeraad og Ridder

Ove Høegh Guldberg,

ei blot af Aar vore Glasfiskers Første,

underdanigen, ærbødigen, og taknemmeligen

helliget.

Danske
Læsebog.

Andet Bind.

Første Hovedafdeling.

Lyriſkpathetiſt Skrivemaade . . . S. 1-320.

Anden Hovedafdeling.

Dramatiſt Skrivemaade . . . S. 321-644.

Dramatisk Hovedafdeling.

Prosaisk Afdeling.

Breve under digtet Character.

L. Holberg	•	•	•	•	Side 321.
J. C. Sneedorf	•	•	•	•	— 328.
K. L. Rahbek	•	•	•	•	— 337.
Charl. Baden	•	•	•	•	— 342.
C. D. Biehl	•	•	•	•	— 352.

Samtaler.

P. F. Suhm	•	•	•	•	— 362.
------------	---	---	---	---	--------

Egenlige Skuespil. Lystspil.

L. Holberg	•	•	•	•	— 268.
Ch. D. Biehl	•	•	•	•	— 379.
J. W. Wiwet	•	•	•	•	— 393.
C. Duffen	•	•	•	•	— 405.
J. C. Lode	•	•	•	•	— 414.
J. de Vibe	•	•	•	•	— 432.
C. Falsen	•	•	•	•	— 444.
C. Pram	•	•	•	•	— 451.
K. L. Rahbek	•	•	•	•	— 456.
P. A. Helberg	•	•	•	•	— 464.

Prosaisk Sørgeſpil.

Joh. Ewald	•	•	•	•	— 477.
D. J. Samsøe	•	•	•	•	— 482.
L. C. Sander	•	•	•	•	— 491.

Poe.

Poetisk Afdeling.

Satyriske Breve under digtet Character.

C. Pram Side 501.

Heroide.

C. Pram — 510.

C. Storm — 518.

N. L. Rahbek — 525.

Th. Stokfleth — 530.

C. A. Lund — 536.

M. F. Liebenberg — 545.

Dramatisk Idylle.

J. Ewald — 550.

Th. Thaarup — 561.

F. H. Guldberg — 570.

Versificeret Lystspil.

J. Ewald — 582.

J. H. Wessel — 591.

A. Dehlenschläger — 597.

Versificeret Sörgespil.

J. Ewald — 604.

J. N. Brun — 616.

C. Pram — 624.

A. Dehlenschläger — 635.

F o r t a l e
til første Udgave.

Genere, end Samleren havde ventet, og burdet, fremkommer endelig denne Læsebogens sidste Deel, uden at han dog derfor tør smigre sig, at denne dens lange Udeblivelse vil have bidraget til, at gjøre den mere badesfri, end den første. Har alt en velbekendt Xenia stemplet hans Mynster, Eschenburgs berømte Beispiel-sammlung, ein Beispiel, wie man nicht sammeln soll; med hvor megen mere Føie maa han ikke frygte en lignende Dom for denne, især af Saadanne, som ikke tilstræffelig veie de Forpligtelser, det dobbelte, eller, om man vil, tredobbelte Formaal, at være en Læsebog, og en Exempelsamling, og det for de lærde Skolers Ungdom, paalagde ham; ikke nok med den Indskrænkning, han i forrige Bindes Fortale erklærede, han har troet at burde underkaste sig fra den moralske, og til dels fra den intellectuelle Side, for ikke at meddele

Noget,

Roget, hvortil den Alder endnu ikke var moden; en Ind-
 Præntning, hvoraf man, især i denne Dels lyriske Part,
 umiskienkelig vil spore Følgerne; har han og i æsthetisk
 Henseende troet, at i en Exempelsamling af denne Na-
 tur smagfuld Correction burde have Fortrinet for diæ-
 vere, men vildere Genie; mere endnu i denne Del end i
 den forrige vilde man altsaa mistiende ham, hvis man
 allevegne antog for hans egne Yndlingsfribenter, Styl-
 fer, og Steder, hvad han blot i dette enkelte Hensyn troe-
 de at fylde Fortrinet, eller at han mistiendte Barbien
 af, hvad een af ovennævnte Betragtninger gjorde ham til
 Lov at forbigaae.

Saaledes — for blot at nævne eet i Mine faldende
 Exempel — vil man ved første Biektast lettelig opdage,
 at han mellem Talerne ikke har anført en eneste egen-
 lig saakaldet aandelig Tale, uden at man dog formoden-
 lig derfor vil tiltroe ham, at være ubekendt med, eller
 Mistienber af, sine Venners, en Gutselds, Clausens,
 Pavels's, Liebenbergs, end sige en Valles og Bast-
 holms o. fl. hæderværdige og hædrede Værker i dette
 Fag; men i disse — saavelsom i vore Skrantetaler, hvor-
 af dog vel og fra en Schönheider, Klingberg, Rosen-
 stand Goette d. K., og flere, haves adskillige, der for-

tiene at nævnes som Mynstre — er Indblædningen ifkun en Bisag; deres fornemste og egenlige Værd, hvorpaa Forfatterne fornemmelig toge Hensyn, henhører under et ganske andet Forum, og et Valg mellem dem laae altsaa aldeles uden for Undertegnedes Competence.

Ogsaa i Henseende til den Hovedsynspunkt, der, efter Engels Mynster i hans Theorie der Dichtungsarten, i denne Samling er fulgt, venter jeg mig med Føie adskillige Indvendinger, som jeg ikke haaber at kunde nogenlunde fyldestgjøre, før Tid og Leilighed undes mig at fuldbringe en kort Haandbog i Æsthetik og de taalende Kunster, som jeg — med Hensyn til denne Exempelsamling — allerede en temmelig Tid har havt under Arbejde, og hvoraf man kan ansee det lidet Forsøg om den danske Stil, som en Prolusio. Af denne vil man f. Ex. see, at, om her ikke indrømmes Operaen, Dratoriet, Cantaten o. s. v. nogen egen Rubrik, er det ikke Misfiendelse af disse Digtarters Værd, men allene fordi det synes rigtigst at meddele Digtarterne efter deres indvortes Former (for at bruge Engels Udtryk), med Tilføielse af de udvortes: dem, de underkastes for at lempes efter en Søsterkunsts — stundum noget vilkaarlige — Forordninger,

Tilføist vilde jeg gjøre Undskyldning for dette Binds Størrelse, hvis jeg ikke paa samme Tid erindrede mig, at jeg da umiddelbar derpaa vilde faae end een Undskyldning at tilføie, at jeg til Rummets Besparelse havde udeladt Stykker, og Skribenter, hvis Ret til en Plads her jeg ikke paa nogen anden Grund kunde gjøre dem stridig, end at enten deres sparsomme Muse kun havde med alt for knap en Haand viist os, hvad vi i dem kunde have, eller at de med Gode kunne forbre, at man, til at forelægge i en saadan Samling, skal oppebie saadanne Urhejler, hvorpaa deres *спомини* staaer.

Ballehuset d. 11 Junii 1804.

K. L. Rahbek.

E. St. Ved denne nye Udgave har jeg blot at erindre, at foruden de, siden første Oplags Udgivelse udkomne hidhørende Digterværker, ogsaa Bibes nysgierrige Mandfolk, der i første Udgave af Banvare var udeladt, her har fundet sit Sted.

Ballehuset d. 14 Junii 1807.

B r e v e.

E u d v i g H o l b e r g.

(S. f. B. S. 44.)

"Breve — siger en navntundig engelsk Kunstlærer — synes en meget vilb Mark; thi der er egentlig intet, hvorom man jo kan meddele Publicum sine Tanker i Brevform. Men skiondt disse Breve paa Titelbladet hedde, til en Ven, forsvinder dog efter første Diltale Bennen, og vi see, det er virkelig Publikum, Skribenten corresponderer med. Det bliver blot et eget Skriftslags, naar Brevene ere af det lette og fortroelige Slags, Samtaler paa Papiir mellem fraværende Venner." Ut den største Deel af Holbergs i fem Bind udgivne Epistler 1748 = 1764 henhøre til den forstnævnte Klasse, og for det mæeste er moralske og satyriske Betænkninger i Brevform, vidner Forfatterens egen Fortale, hvori han siger, at han ved dette sidste Skrift har fuldført sit Forsæt, at moralisere paa alle mulige Maader. Midt i Lærtid findes enkelte, der mere nærme sig til det egentlige Brevslags, og hvoriblandt Samleren af flere Aarsager har troet at burde give dette, det 157de i tredje Deel, Fortrinnet.

Du skriver, at du nyligen var i et Selskab, hvor jeg var Materie til Discours, og at man tillagde mig Læsebog. Anden Deel, A lut:

lutter Skrøbeligheder og Feil, saavel paa Legemets som paa Sindets Vegne. Det kan hændes sig, at i det første Selskab, som du bivaaner igien, du kan faae at høre en Liste af ligesaa mange Legemets Herligheder og Sindets gode Egenheder; og begge frivillende Partier kan have Ret; thi det synes, som jeg er skabt for at forvirre saavel Medici som Moralister. Du vil vel hertil sige, at der er en mørk Tale for dig; du har deri Ret; hvi skulde den ikke være mørk for dig, da den er mørk for mig selv? Der ere tre Studia, som jeg meest har lagt Bind paa, men hvori jeg har gjort mindst Fremgang. Hvorlænge jeg har spillet paa Violin, har jeg dog ikke lært at stryge ret; hvormange græske Bøger jeg har læst, har jeg dog intet lært tilgavn; og hvormeget jeg har studeret paa at kende mit Legems Constitution, bliver jeg dog ikke klog derpaa. Thi jeg kan sige, at der er intet, som jeg mere studerer paa, og dog mindre begriber, end mig selv. For Sindets Egenheder kan jeg vel nogenledes gjøre Rede, og give Marsag til apparente Contrarieteter, men til Legemets aldeles ingen. Naar jeg betragter min hvide Alver, og derhos den Tilstand, jeg i mange Ting finder mig i, synes det, at jeg har en herlig Legems Constitution; jeg kan ei heller overtale andre til at troe anderledes; naar jeg derimod betragter, hvad jeg lider, maa jeg beklage mig selv, og

enhver, som hører mine Lidelser at opregnes, stemme i dermed; men derhos sige: hvor kan det være muligt? Mit Syn er saadant, at jeg paa ti Skridt nær ikke kan stille en Person fra en anden, og dog kan jeg i Tusmørke læse den fineste Stil uden Brillen. Min Gang er saadan, at undertiden ingen kan følge mig, undertiden igien kan jeg ingen anden følge. Jeg finder gemeenlig hos mig indvortes Hede, men ingen, som mig er bekendt, kan taale mindre Kulde. Om Vinteren kan hverken Støvler eller Strømper, end ikke Godposser, holde mine Fødder varme, og om Sommeren kan jeg fast ikke taale at stå under et Lagen. Nu har jeg for meget Acidum eller Syrlighed, nu igien for lidet. Til disse Ting kunde jeg vel, skøndt ikke uden med Vanskelighed, hitte paa at give nogle Aarsager; men der er andre Ting, hvortil jeg ingen Rede kan hitte. Jeg er aldrig bedre, end naar jeg har liden Søvn, — — — — —

Et Glas Vind, som opmuntrer andre, gjør mig traurig, og Caffé, som foraarsager Tungtsindighed hos andre, gjør mig glad. Naar jeg en Tid lang har været plaget med Hovedpine, og tænker at bruge noget derfor, staaer jeg op om Morgenens, og mærker, at det er ikke Hovedet, men Brystet, som behøver Medicin; og naar jeg lader hente en Recept for Brystet, finder jeg un-

dertiden strax derefter, at jeg ikke behøver uden Waves
 draaber. Saa at den Strid, jeg fører med mine
 Sygdomme, er ligesom den Kamp, Herkules havde
 med Acheloo; og mine Svagheder tiene fortreffeligen
 til at faae en Doctor til at løbe April. Hvis din Or-
 thodoxie tillader dig ikke at fæste Troe til alt dette,
 fortænkter jeg dig ikke aldeles derfor; men de Folk,
 som jeg dagligen har Omgængelse med, og de Doc-
 tores, som jeg een og anden Gang har betient mig af,
 kan vidne, at det saaledes forholder sig; og hvad
 kunde vel bevæge mig til at gjøre over mig selv en saa
 sølsom Afriidsning? Hvad Sindets Egenskaber an-
 gaaer, da synes de ikke mindre stridige; dog kan jeg
 nogenlunde gjøre Rede derfor. Jeg siger, at deri
 findes ligesaa store Contrarieteter; thi een afmaler mig
 som særdeles farrig, og deri synes at have Ret, saa-
 som han med adskillige Argumenter kan bevise sin St-
 gelse at være vel grundet. En anden roser min Gaa-
 mildhed: den samme synes ogsaa at have Ret, saa-
 som han kan anføre ligesaa mange Beviisligheder til
 sin Sigelses Bestyrkelse. Den første grunder sit Por-
 trait paa min tarvelige Levemaade, som i Alting er
 afpasset, item paa den Attention, jeg har til mine
 Sager. Den anden grunder sin Dom paa adskillige
 Udgifter, som han af mig seer at stee i Ting, hvort
 andre ere paaholdne, og hvori jeg løser Pungen, naar
 andre staae Knuder derfor. Heraf kommer det, at
 man

man i een Gade siger: See der gaaer den Gnier, som giør ingen Mand godt; men i en anden: Gud lade den Mand leve, som er saa god imod Sattige! Begge have Ret; thi mange gaae tomhændede fra mig, som nyde noget hos andre, og mange gaae tomhændede fra andre, som nyde noget af mig. Jeg viser gemeensligen de Folk bort, som dagligen besøge mig med Bettelsbreve, og derimod leder efter andre, som aldrig have bedet mig om noget, men som jeg har udforsket at kunne have meest Narsag dertil. Enhver, som med mig har det Principium: quod liberalitas exercenda sit cum iudicio, det er: at man maa dele Gaver ud med Skønsomhed, kan ikke andet end underkastes lige stridige Domme. Narsagen til min Tarvelighed i Mad, Drikke og Levemaade har jeg ved anden Leilighed i mine Skrifter tilkiendegivet, hvorfor jeg her intet videre derom melder. Videre: ligesom jeg af nogle kaldes karrig, af andre liberal, saa tillægge nogle mig Dovenhed, andre Arbeidsomhed; og erindrer jeg mig nogle Gange offentlig at have faaet Reprimande for Forsømmelse paa samme Tid, som andre have formanet mig til at moderere min Zver til Arbeide, som svækkede mine Kræfter, og forøgede mine Svagheder. Disse stridige Domme grunde sig paa min Efterladenhed i visse, og min Arbeidsomhed i andre Ting. Jeg har forðum steds været efterladen i visse academiske Exercitier,

som

som jeg har holdet for at være af liden Nytte; det er
 og med stor Møje, at man kan bringe mig til at svare
 paa et Brev, som mig bliver tilskrevet; men jeg er
 derhos dog aldrig ledig for Arbejde; og er dette mær-
 feligt, at jo vanskeligere et Arbejde er, jo mindre
 besværer det mig. Paa de samme Tider, som jeg
 har fundet mig besværet ved at skrive to eller tre Com-
 plimentbreve paa een Postdag, eller ved at corrigere
 et Ark, som skulde trykkes, har jeg skrevet nogle
 hundrede latinske Epigrammer, som andre holde for
 det stærkeste Arbejde. Nogle laste min alt for store
 Lust til Fruentimmerselskab; andre derimod bebreide
 mig min Koldsindighed mod samme Kion. Jeg næg-
 ter ikke, at jeg jo altid har fundet Behag i Fruen-
 timerselskab, og det formedelst de Aarsager, som jeg
 i mine Skrifter har tilkiendegivet. Saadan idelig
 Omgængelse giver Anledning til den første Kritik.
 Men saasom jeg omgaaes dem, ikke for andet end for
 Sindets Recreation, og tracterer dem ikke anderledes
 end som smukke Skilderier, saa gives deraf Anledning
 til den sidste Kritik. Jeg har tvende Hovedgaarde
 paa Landet: paa den eene var det første Rygte ud-
 spredt; hvorover, naar jeg besøgte en af mine Bøn-
 der, som havde en ung Kone eller smukke Døttre,
 meente Bonden, at jeg kom for i dem at gjøre mig
 betalt for resterende Landgilde. Paa den anden Gaard
 hørte jeg ved min første Ankomst en almindelig Tale

at være udsprebt, nemlig, at jeg havde naturltg Af-
 fly for Qvindelien; hvorover, ligesom paa det ene
 Guds Qvinde bleve Skikkede i Ambassader, for at
 erholde et og andet, som forlangedes, saa agerede
 Mændene selv Ambassadeurs eller Sollicitanter paa
 det andet Guds. Nogle holde mig for en overmaade
 lystig Mand, andre derimod tillægge mig en særdeles
 Austeritet: de første grunde deres Dom paa mine ly-
 stige Skrifter, de andre paa min Omgængelse og paa
 mit daglige Levnet, hvilket er saaledes indrettet, at
 saa Mennesker deri kan efterfølge mig; thi jeg gaar
 libet ud om Dagen, allene for at tage Lust, og er
 om Aftenen i mit Cabinet det hele Aar igiennem, og
 det uden at see noget levende Creatur, undtagen naar
 min Dør staaer aaben, at en Kar kan liste sig ind,
 for hvis Compagnie jeg dog betækker mig, og strax vis-
 ser den Døren igjen. Saasom mit Levnets Constitu-
 tion forbinder mig til en egen Levemaade, saa foraar-
 sager den ogsaa, at jeg i adskillige Ting har en egen
 særdeles Smag, saa at jeg tidt vrager, hvad som andre
 admirere. En vis Herre viiste mig en Klad af pyn-
 tede Fruentimmer, hvis allamodiske Fiskebeensskorte
 Pinnede som prægtige Zirater i hans Pine. Jeg sagde
 da, at, hvis jeg nu paa mine gamle Dage skulde lade
 mig forføre til Elskov, maatte det være af en Stue-
 pige, der har en mere naturlig Dragt. Videre: nogle
 tillægge mig en Lunkenhed i Religion, efterdi de see
 mig

mig at forsømme Kirkegang; andre dømme anderledes,
 efterdi de see mig, ikke at forsømme Kirkegang. Begge
 have ogsaa Ret; thi hine see mig allene her i Staden
 om Vinteren, da jeg formedelst Kulde ei kan komme
 i Kirke; disse derimod see mig allene paa Landet om
 Sommeren, da Kulden ikke hindrer mig. Efter saa-
 dan given Afriidsning maa ingen forundre sig over at
 høre saa stridige Domme fælde over min Person;
 thi enhver kan have Ret, som seer mig allene fra den
 ene Side; og, naar nogen ikke vil fatte, hvorledes
 Charactererne baade kan være rigtige og urigtige, saa
 kan man bede dem at vende Bladet om, for paa den
 anden Side at see Forklaringen. Jeg forbliver &c.

Jens Schielderup Sneedorf.

(S. f. D. S. 337.)

Ogsaa denne berømte Skribents Breve ere — som han og i det første udtrykkelig vedkiender sig — skrevne for i Korthed at afhandle forskiellige Materier; adskillige af dem ere midlertid uden Tvivl skrevne til virkelige Personer, og i virkelige Anledninger, og blandt saadanne troer Læsebogens Samler at kunde regne følgende Samlingens femte Brev.

Til en ung Skribent.

Den Prøve, som De har sendt mig af Deres Øvelser i at skrive, er saa vel udarbejdet, at jeg holder det for min Pligt at opmuntre Dem, alt hvad jeg kan, til at fare fort i et Foretagende, hvortil De allerede har saa store Gaver, og hvori De ved en vedvarende Flid vist kan indlægge selv megen Ære, og gjøre det Usmindelige stor Nytte; jeg finder i den korte Afhandling om C*** saa rigtig og skarpsindig en Tankemaade, saa mange Spor af en flittig og vel anbragt Læsning, saa vittige og bequemme Indsald, og saa giirselig og rørende en Skrivemaade, at jeg ikke, uden at misbruge Deres Tiliid, kan besvare Deres Brev paa den Maade, som De forlanger, ved at anwise Dem de fornemste Regler, som man maa kiende, for at kunde skrive vel. Jeg har Aarsag til at troe,

at

at De kiender dem alle, ligesaa vel som nogen anden; og om De end ikke skulle have en ordentlig og kunstig Theorie nok deraf, for at bringe dem i System, har De dog, ved at læse gode Skrifter, og ved at øve sig selv i at skrive, trussen den gode Smag fuldkomnere, end den kan læres af Reglerne allene: Ligesom det i Malerkunsten ikke saa meget kommer an paa Reglerne, hvilke baade snart ere sagte, og snart lærte, som paa Bequemhed til at træffe det Naturlige, og paa Lyst og Taalmodighed til at øve sig efter gode Modeller; Gaver, som den største Mester med alle Kunstens Regler kan ligesaa lidt give andre, som han kan give dem, der ere fødte blinde, deres Syn; saa gior og Reglerne det mindste til at skrive vel; men det kommer fornemmelig an paa Vittighed til at opfinde, Skionksomhed til at domme, en riig og levende Indbildningskraft, en villig Hukommelse, og endelig paa en naturlig god Smag, hvilke Gaver alle stærkes mere ved gode Bøgers Læsning, og ved egen Øvelse, end ved alle rhetoriske Regler, der allene ligesaa lidt kan give Dem Smag og Hærdighed i at skrive, som De, ved at læse eller høre Reglerne af Generalbassen, kan faae det, man kalder Gehør; og da Natur og Flid saa rigelig har forsynet Dem med disse Gaver, veed jeg intet at raade Dem, uden at fortsætte i at bruge de Midler, hvorved De allerede har opnaaet saa høi en Grad, og ganske vist uden al anden Hielp kan bringe

bringe det til Guldkommenhed. Bliv ved at læse gode Bøger af saadant Indhold og Skrivemaade, som De finder meest Lyst og Bequemhed til; men for alting tænk selv; læs ikke for at læse eller huske alt, hvad urimeligt andre har tænkt eller sagt, men allene for at fatte og beholde saadanne Ting, som kan oplyse og opbygge; bind Dem ikke saaledes til andres Ord, Tænke- eller Skrivemaade, at De derved taber Færdighed og Bestandighed i den, som er Dem meest naturlig; søg at gjøre alt, hvad De læser, til Deres eget, og for at bringe det dertil, maa De ikke gjøre Dem saa megen Umage, for at beholde Ordene, som for at give Tankerne en ny Tydelighed og et nyt Liv i Deres Forestilling, og at udtrykke dem paa saadan en Maade, som kan røre og indtage Dem selv meest; og da De skriver i et Sprog, som endnu ikke er dyrket nok til at have Overflødighed af Skrifter, som De kan tage til Modeller, saa vælg iblandt fremmede Sprog det, som, i Henseende til Stilen, har meest naturlig Overeensstemmelse med Deres eget; og dersom De er af samme Tanke som jeg, at denne Egenkab fornemmelig findes hos de Franske, saa øv Dem i at oversætte saadanne Stykker, hvori De finder meest Ziirlighed og Eftertryk, og som tillige passer best til den Skrivemaade, som falder Dem naturligst. Men foruden alt dette, som De uden Tvivl allerede selv har forsøgt, maae jeg give Dem et Raad, hvoraf

jeg troer, De vil finde den allerstørste Nytte, ikke allene til at skrive og tænke vel, og saaledes, at De fortjener Roes, men og til at skrive og tænke med Nytte og Opbyggelse: Stræb ved Læsning og Betragtning fornemmelig at forskaffe Dem den store Gave, som saa saa Skribenter har havt, et ædelt Hjerte, og vær forsikret paa, at De deri vil finde den rigeste Kilde, baade til ædle Tanker og ædle Ord. Lad Lyst til Sandhed regiere Deres Forstand; lad Følelse af Dydens Skønheder indtage Deres Indbildning og røre Deres Hjerte, og lad Menneskekierlighed føre Deres Pen; og jeg vil forsikre Dem, at den samme Engel eller Aand, som gav Socrates saa rørende og overbevisende en Veltalenhed, skal lære Dem det ædle, indtagende og fornuftige Sprog, som forgievers søges af dem, der enten ikke føle, hvad de sige, eller sige andet, end de burde. Ingen Frygt eller Evang kan gøre en Skribent saa meget, som et følelsøst Hjerte, en ond Samvittighed og en umaadelig Begierlighed efter Roes, og ingen Vre eller Belønning opmuntre ham saameget, at jo den indvortes Følelse af de Sandheder, han siger, af de Sindsbevægelser, han vil opvække, og af den Nytte, han derved kan stifte, giver ham endnu mere Kræfter, Mod og Munterhed til at skrive; og hvor er det muligt at skrive saaledes, at man kan røre andre, saalænge man ikke kan tænke saaledes, at man røres selv? En Skribent, hvor

lykker

lykkelig han end er, formaaer dog sielden at opvække hos andre en Passion i den samme Grad, som han selv føler den; og hvor meget mindre maa han udrette, naar han selv intet føler deraf? En Tragedies Skriver ventes forgieves at bevæge sine Tilskuere til Graad, dersom han selv ikke har fældet en Taare, ved at tænke paa den sorgelige Hændelse, som han beskriver; og dersom Indbildningen allene formaaer at sætte en Skribent og hans Læsere i Bevægelse, hvad maa da ikke Sandhed og Dyd udrette hos Dem, som har fattet det ædle Forsæt, at opofre sig til deres Tjeneste! Dersom De vil følge dette Raad, min Ven! skal De ikke allene finde Deres Arbejde lettet, og indlægge Dem megen Ære og Roes dermed, men De skal endog takke mig derfor i en Time, da en stor Deel af vores Videnskab ikke mere nytter os, og al Verdens Ære, Roes og Belønning ikke kan trøste os. Af alle de Synder, som kan plage os i vores Dødstime, er vel ingen forfærdeligere, end den Forargelse, man har givet ved Skrifter; andre Synder kan undskyldes med en naturlig Tilbøielighed, med en Fordeel eller Nødvendighed, de fleste ere begaaede med Ord eller Gierninger, som forglemmes eller uddøe tilligemed Personen; de som ere forargede dermed, ere ofte ikke flere, end at jo Fortrydelsen kan blive dem bekiendt, og den Forargelse, som er givet dem, derved udsløttet. Men kan den Fornægtelse, som en

Skri-

Skribent har fundet i et Indfald, hvorved han har
 skadet Sandhed og Dyd; kan de Fordele, som et al-
 mindeligt Bifald tilveiebringer en Skribent, og som
 gemeenlig ere de ringeste, hvormed noget Arbeide i
 Verden belønnes; og endelig, kan i en Sag, som
 beroer saa meget paa menneskelig Frihed, nogen fore-
 given Tvang eller Frygt være tilstrækkelig til at und-
 skyld en Forargelse, som vi har begaaet ved at tale,
 da det stod i vores Magt, om ikke altid, at sige Sand-
 hed, saa dog i det mindste at tie? Men hvor maa
 ikke saadan en Skribent grue for Døden, naar han
 betænker, at han med saa modvillig en Synd har
 forarget en stor Deel af det menneskelige Kion, ikke
 allene i den Alder, han lever, men og saalange hans
 Skrifter ere til, og at jo meer udsødeligt et Navn
 han efterlader sig paa Jorden, destostørre er hans
 Fordømmelse? De, som ved Erobringer, Under-
 trykkelser, Overdaadighed, Beilyst og Uretfærdighed
 begaae Forargelse, befordre dog, som oftest, dermed
 en Egentytte, som er anseelig for Verden; men hvad
 vinde de, som misbruge deres Pen til at hykle for
 saadanne Laster, til at forsvare og undskyld dem,
 hvad vinde de uden et forsængeligt Navn, som tillige
 med deres Skrifter foreviger deres Synder? En
 Skribent derimod, som i det Dieblis, da man siels-
 den hykler for sig sig selv, kan give sig det Vidnesbyrd:
 at han har skrevet, for at gjøre nyttige Sandheden
klare

klare, og for at gløse Dyden behagelig, og som har
 Marsag til at formode, at han derved har fornøiet
 mange, forbedret nogle, forarget ingen, og ikke for-
 tærnet uden dem, som begaae modvillige og skader-
 lige Laster; med hvilken Fornøielse maae han ikke
 gaae Døden i Møde, og see Tiden omverlet med en
 Evighed, hvori hans Fortienester af det menneskelige
 Røn blive ligesaa udbødelige, som hans Navn og hans
 Skrifter? men dette var endda lidt for al den Møie,
 som det koster at tænke og skrive vel, dersom han ikke
 tillige vidste noget, som kunde forsikre ham om Udgø-
 delighed for en Siæl, som, for at kiende Sandhed og
 opbygge andre, ikke har givet sig Tid til at nyde Li-
 vets Fornøielser, og som, hvorvidt han end har bragt
 det i Kundskab, dog kun i et meget dunkelt Speil har
 betragtet den evige og ugrundelige Blisdom, til hvis
 Beskuelse han er skabt.

Bliv ved, min Ven! med en fornuftig og hel-
 lig Iver at betragte denne Original til alle Fuldkom-
 menheder igiennem det Speil, hvori De her seer
 ham, og vær forsikret paa, at naar hans Villeder ved
 en tydelig og levende Kundskab er indprentet i De-
 res Siæl og i Deres Hierte, vil De derved vinde en
 stor Færdighed, til at tale og skrive værdig om alle de
 Skønheder i Naturen og Kunsten, som har deres
 Udspring af denne evige Blisdoms Kilde, og De skal
 i Deres Arbeide daglig erfare Sandheden af den dyre-
 bare

bare Regel, som en sindrig, men tillige dybig Skribent har efterladt sig: at høie Tanker komme fra Siertet. * Sæg forbliver 10.

F. S n e e d o r f,

en Søn af den foregaaende,
Profesor i Historien ved Kiøbenhavns Universitet,
født 1760, død 1792.

Af denne elskværdige Lærdes efter hans Død samlede og i sex Bind udgivne Skrifter, bestaaer den første Deel af Breve, han paa begge sine udenlandsreise har skrevet til sine Venner i Danmark. Vel ere ogsaa disse mindre egentlige Breve, end Beretninger og Betragtninger over historiske, litterariske, og philosophiske Materier i Brevform; imidlertid have de dog dette forud, at han, mindre end nogen af de foregaaende, har corresponderet med Publikum, og altsaa Brevene have det dobbelte Præg, saavel af ham, de skrives af, som dem, de skrives til. Til en Prøve ville vi her afskrive Fragmenter af det første til Prof. Worm (S. 1-3), et til Prof. Ryrup (S. 58-61), og af et til hans ædle Næven, Pollio Suhm (S. 195-197).

Dit

* Les grandes pensées viennent du coeur, en Tale af Baubenargues, hvis Character beskrives af Voltaire i hans Eohtale over dem, som døde i Krigen 1741.

Dit sidste Brev, min kjæreste Worm, var mig saa meget kjærere, som jeg længe med Længsel havde ventet derpaa, og som jeg kiender din naturlige Ulyst for at skrive Breve. Dit eensomme Livs bestandige Omgang med Bøger, din alt for megen Hiemmesiddende og Mangel af Bevægelse kiender jeg for vel, til at jeg under slige Omstændigheder turde gjøre mig Regning paa mange Breve; dog, vort næie Venkskab, den Usvigelighed, hvormed jeg veed, du holder dine Laster, og din Lyst til at høre et og andet fra Tydskland, gjorde, at jeg aldrig gav Haabet op om vor Brevverling; og sandelig, Erfarenhed har understøttet mit Haab. Dit sidste Brev, som ligger her for mig, udgjør ikke mindre end et heelt Ark, tæt beskrevet paa alle Sider, og fuldkommen skrevet med samme Mand og i samme Tone, hvori du ved dine lærerige Camrater saa ofte forøgede min Agtelse for dit Hierte og dine Kundskaber. Jeg sætter, du havde ladet dit Brev skrive af en anden, og ikke sat dit Navn under, saa vilde jeg dog let have opdaget Forfatteren, blot af den Anmærkning, du gjør over vore fleste Rejsende. Du taler om en vis Sielen angribende Sygdom, som, du troer, maa grassere udenlands, og hvoraf vi see saa mange af vore Landsmænd komme smittede tilbage; du holder for, det er den, som er Aarsag i, at saa mange, isteden for at være berigede med Erfarenhed og nyttige Kundskaber, ere blot fyldte med

Læsebog. Anden Deel. B Ende

Indbildninger, Anecdoter og Fordringer, der imod
 deres Formodning udsætte dem for deres forrige Ven-
 ners Medlidenhed og Foragt. Det er en fuldkommen
 Sandhed, kæreste Worm, at intet er lettere og til-
 lige behageligere, end at reise fra Kiøbenhavn til Pa-
 ris, fra Paris til Rom og tilbage, og intet besyn-
 derligere, end at Rejsende, blot paa Grund heraf,
 turde ville høre dem op over andre. I gamle Dage
 kunde man tilgive en Rejsende, om han ved sin Hiem-
 komst, paa Grund af sine Reiser, fordrede en meer
 end almindelig Agt af sine Medborgere; Mangel af
 ordentlige Landeveie, af Vertshuse med Tilbehør,
 Kaffe, Thee, Skinke, Rhinskviin, smuk opreedt
 Seng; Mangel af Postvogne og Diligencer, hvor
 den Rejsende nu ofte sidder bedækket for Slud og
 Storm, tilligemed Savn af mange andre Bequemme-
 ligheder, udsatte ham for Besværligheder, hvis mo-
 dige Overvindelse gav ham en grundet Ret til sine
 Medborgeres Agtelse. Men vore nuværende Rei-
 sende, som blot besøge de cultiverede Lande i Europa,
 hvor kunne de vel sætte en Fortieneste i den blotte
 Reisen? Er der En eller Anden, som gjør det, da
 fortienet han neppe at tages i Betragtning; og hvad
 den største Deel angaaer, som din bebreidende An-
 mærkning mere eller mindre maatte paafe paa, da til-
 troer jeg dem dog for megen sund Fornuft til, at jeg
 ikke til den Forandring, som er foregaaet hos dem,

Kulde

Kulde angive en anden Grund, som er ligesaa sand, som den er mere undskyldelig. Gæsteretten, en Datter af Villighed, som findes hos alle sædelige Nationer, holder en Reisende skadesløs for de mangfoldige Glæder, som den, der har mindste Kiærlighed for sit Fædreland, kun kan føle der, hvor han er født og opdraget. Folkeretten optager enhver reisende Dansker paa hiin Side Elven, ledsager og kælner for ham igiennem det hele polerede Europa frem og tilbage, og hvo der da ikke giver nogle Agt paa sig selv, kan lettelig blive svanger med den Orm, du taler om. Paa denne Side Elven forlader hun ham; men den Orm, hun saa uskyldig fødte i hans Barm, følger ham; vant til hiins kælne Stemme vil han ogsaa ved hendes Side reise i sit Fædreland; og dette Puske, som ikke ytrer sig uden blandet med Egenkiærlighed, besnærer ham saalænge, til Søderne, Daddel, og daglig Omgang lærer ham, at han er hiemme. — Dog, nok om en Sag, hvori jeg frygter, du skal troe, jeg har søgt at føre min egen Apologie.

Det er en Skik i Göttingen og paa de fleste tydske Universiteter, at naar en Student forlader Universitetet, saa ledsage hans Bekjendtere ham til Hest til nærmeste Station; og jo større Antallet paa Bes

Kiendtere ere, jo større og anseeligere bliver hans Følge. Da jeg forlod Göttingen, udgiorte trende ærlige Venner mit hele Følge; disse vare, naar jeg undtager mine Venner blandt Professorerne og min brave Lærer, Rector Suckford, de eneste i Göttingen, hvilke jeg efter min Afreise har savnet. For at du ikke skulle beskylde mig for Uselskabelighed, eller troe, jeg havde faaet større Hæng til Eremit-Levnet end før, saa vil jeg blot bemærke, at ethvert tydsk Universitet er at ansee som et Posthuus eller varmt Bad, hvor man samler sig fra alle Hjørner for igien at adspredes, hvor de modnere Studerende, hvis Omgang er Gavnst, i Almindelighed ere ved Enden af den academiske Løbebane, hvor Omgangs-Baadene knyttes og løses, og Bekiendtskab sielden er i Stand til at gaae over i varigt Ven-skab; thi ved en Bolle Punch eller Landesvater tilføoer jeg aldrig nogen det eneste, jeg her i Verden har at give. Jeg havde leiet mig en Hest til Gotha, som ligger omtrent 12 Mile fra Göttingen: min Kuffert sendte jeg med Posten: den unge Achenwall, en Søn af den berømte Lærde, agtede just at besøge sin Familie i Gotha; da Veien var ham nsie bekiendt, var det mig overmaade kiert, at han vilde tilbyde mig sit Selskab. Kloffen 10 om Formiddagen steg vi til Hest, fire i Tallet. Göttingen skulde sig snart bag dets omkringskæende Bierge, og i det Dieblif, jeg forgieves vendte mig omkring for at see efter det, foregik noget i mit

i mit Hierte, som kunde være omtrent det modsatte af Ligegyldighed. Jeg saae for sidste Gang et Sted, hvor jeg havde været saa heldig henved 3 Aar at kunne hellige min Tid til den græske og historiske Muse; hvor jeg havde lært at kende de største Mænd, og turde smigre mig selv med nogles Venkab, og hvor det eneste, jeg havde at beklage, var mine Egners Svaghed og Tidens Korthed. Mine trende Venner fulgte os til et Sted, som laae 3 Mile fra Göttingen, og her var et Kys, et Haandtryk, det sidste Signal paa, hvad vi følte og tænkte om hinanden.

Min Compagnon var det muntreste Menneske af Verden, tjenstagtig, vittig og lunefuld, og ganske fri for den falske point d'honneur, den tydske Student saa fælden mangler. Lærdom var just ikke hans Hovedsag; thi han troede fuldt og fast, at en vis hdelité (Studentersving) var bedre end for megen Lærdom, som han sagde, og den sidste havde han altid været bange for, skulle dræbe den første. Paa Halvveien tabte han sin ene Spore; jeg vilde, vi skulde ride tilbage for at opsoge den, men dertil havde han ingen Lyst; man havde redet før med een Spore, sagde han, og Hudibras, havde han hørt, kunde mathematisk bevise, at naar den ene Side af Hesten bevæger sig, bevæger sig og den anden; hans Argument slog mig, og jeg maatte give efter. Solen begyndte at dale, og vi havde endnu tvende Mile til det nærmeste

meste Vertshuus; min ærlige Compagnon, som syntes, jeg reed for langsomt, fik i Ende, Trods sin tabte Spore og sex Miles Ridt, at forsøge en lille Galop, der bragte ham under Tag en Time før mig.

Jeg var nu ene; thi endskiønt det Dyr, jeg reed paa, bevisste mig al den Tjeneste, som stod i dets Magt, og besad baade Liv og Høiesser, saavelsom jeg, saa var det dog at fornærme den menneskelige Stolt-
hed, hvis jeg sagde, jeg ikke var ene. Solen dalede lige for mig i al dens Pragt, og ingen Sky skulde den omkring mig svævende Aftenrøde. Hvor skøn! hvor yndig var den og hele Naturen! Væsen! som hele Nationer tilbade i deres uskyldige Enfoldighed, dig antog de for det Væsen, som deres Hjertter lærte dem, og deres Mangler dreve dem til at ønske, maatte være Narfag til alt. Din Skønhed og dine oplivende Straaler forførte dem. De toge en Verden for Verdens Skaber, og glemte Naturens Herre i Naturen. Yndige Væsen! du straaede for Hartusinde over mine Fædre. O! at jeg kunde nøie lære at kende den Visdom, paa hvis Befalning du gaaer denne uforanderlige Gång. Her overlod jeg mig ganske til min Indbildningskraft, og mit Dje vandrede ned under Horizonten, her saae jeg en Skov af Palmetræer, hvor forðum Babylon stod; af Palmyra var intet uden nogle Colonner og Ruiner af et Tempel; jeg saae Persepolis brænde ved Alexanders Fakkell, og Marius sidde paa Car-

Carthagos ødelagte Mure, og sammenligne denne Byes Skiebne med sin. Rom! ædel, magtig og fri i Scipionernes Dage, du blev belagt med Lænker under Sylla og Cæsar; men dine overnaturlige Kræfter gjorde dig til en magtig Slave, indtil Barbarer fordobblede dine Lænker, og geistlig Despotisme forjog Musen og Ver. Din Genius vandrede til Engeland; dine Centurial-Forsamlinger forvandlede til Engelsk Parlament! og I am an Englishman blev det samme som Romanus sum. — Men jeg vil ikke trætte dig, kærester Nyerup! med mere; det er at misbruge sin Bøns Taalmodighed, naar man opholder sig for længe ved Imaginations-Epil.

Da jeg var Vertshuset paa et Bøsseskud nær, kom Ridderen af den ene Spore mig imøde, og fortalte med megen Triumph, at alting var færdigt. Bordet stod dækket, derpaa Æg, Brød, Smør og en Bousteille Viin. I samme Stue vare to Senge, og det varede ikke længe, førend baade Appetit og Sovelsk blev stillet. Vi stode op med Solen, steg til Hest, og ingen lykkelig eller ulykkelig Omstændighed opholdt os paa Veien. Klodden ti en halv vare vi i Gotha. Her mødte jeg Boghandler Schlegel, der havde beviist mig saa meget Venkab, da jeg var i Erfurt. Han fortalte mig, han vilde gaae tilbage samme Aften. Jeg overtalte ham til at blive til følgende Dags Morgen, da jeg vilde være glad over at kunne nyde hans

hans Selskab. Morgenens kom, min Ruffert blev sat paa en af hans Fragtvogne, og vi toge vore Vandringstave i Haanden.

Den 5 August var jeg glad; jeg betraadde Schweiz omtrent med samme Følelser, som da jeg første Gang steg i Land i Norge. Jeg besluttede, hvor jeg kunde, at sammenligne disse tvende Stater med hinanden, Mennesker med Mennesker, Schweizernes politiske Frihed med Normandens borgerlige, og Naturen i begge, for saavidt som den lader sig bedømme af ethvert Menneske, der har sine fem Sander. De vil tillade, at jeg meddeler Dem mine ringe Bemærkninger herover fra Geneve, førend jeg træder ind paa det franske Theater. Jeg havde i Göttingen en Samtale med Meiners om Norge, hvori jeg søgte at overtale ham til at besøge det nordiske Schweiz, og beskriver det saaledes, som han har beskrevet det sydlige. Han yttrede megen Lyst i Begyndelsen; men da jeg fortalte ham, at man paa den Tour ikke kom igiennem nogen Riibstæd, saa blev han bange. Imidlertid troer jeg næsten, han gjør en Reise med det første over Riibenhavn igiennem Sverrig til Christiania og det sydlige Norge. I Schweiz er den Reisende vis paa hver Dag at spise lækkert og love mageligt; og Vinden har gjort det til en større Vre, at have været paa

paa Spidsen af St. Gothard, end paa Dovre. Derfor strømme de Fremmede, især alle de Engellændere, der ikke veed, hvad de skal gjøre med deres Guineer, til Schweiz. Den Lærde, den Naturkyndige, den nysgjerrige Philosoph søge i en Schweizer-Reise en Hvile fra deres Arbejde — og Norge, hvor der er 80 Mile fra Christiania til Tronhiem, bliver — ubesøgt. Jeg har seet Rhinstrømmens Fald ved Schaffhausen, men jeg har og seet Leerfossen; og jeg vilde ønske, at nogle af dem, som staae henrykte ved hiin, maatte, som jeg, have beundret denne. Jeg har talt med adskillige meget anseete Schweizeriske Bønder, men ingen har indpræget mig den Erbødighed, som Ole Evenstad. Naturens Beskrivelse i Schweiz kan ingen Dødelig overdrive; det staaer ikke i nogen Malers, i nogen Digters Magt. Hvo der ikke her finder Skareren og hans Almagt — han maae aarelades. Udsigten fra et Vertshuus i Zürich, das Schwerdt, er fortryllende romantisk. Floden Limmat flyder neden under, og beskyller Huset; fra det gaaer Udsigten over Zürichs Sø, hen til de sneebedækkede Alper; ja her er uendelig meget Liv i Naturen i Schweiz, men jeg finder mindre deraf hos Menneskene, end jeg havde troet. Man spiser her formeget og for vel. Gruentimmerne ere farlige.

Taler.

C. F. Jacob i,

Conferenceraad og Assessor i Høiestret,
født 1739.

Foruden denne vor første klassiske Talers egenlige Mesterværk, Bortalen over Biskop Absalon, indrykket som Priiskrift i Forsøg i d. sk. o. n. B. 8de Stykke, have vi endnu trende, nok neppe til Salg udkomne, Taler over Hielmstjerne, Bårdorph og Abildgaard. Det her affrevne Stykke er taget af den forstnævnte.

Talede han saaledes en affindig Almues Sag, hvoreledes mene De, mine Herrer! han talede for de Retskræfne? Sørgede han saa for de forvildede Børn, hvad Omhu skal jeg troe, han bar for de Lydige? O et lykksaligt Folk, der har slige Talsmænd ved Thronen! hvis Ypperste ikke foragte, men elske det; heller undskyldte end beskylde det! De staae imellem Kongen og Folket; see, at en frygtet Tyran kan intet med foragtede Slaver, men en æret Konge alt med Undersaatter, han er elsket af, og elsker. Saa drage de dette fælles Fortroligheds Bånd alt stærkere tilsammen, omhyggelige for at vedligeholde Kongen hans
beste

Bæste Klenodie, Folkets Hjerter, og Folket Kongens
 Aigt, hvorpaa dets Lyksalighed grundes. Formedelst
 Bestræbelser af denne Art var det, de Danske velsig-
 nede det trygge Vensskab mellem Baldemar og Helten,
 jeg roser. O hvilket Vensskab! disse store Sieler havde
 tidlig kiendt hinandens Værd. Som deres Dyder ud-
 vikledes, saa voxte den indbyrdes Hægtelse, og med
 den Vensskabet, indtil de naaede en ligesaa sielden
 Høide, som de Dyder, hvorpaa det var bygget. Bal-
 demar paa Thronen fandt i Absalon samme Oprigtig-
 hed, samme Tillid, samme Frimodighed, han som
 Prinds og Undersat havde erfaret; og den store geist-
 lige Værdighed, hvortil Absalon blev ophøiet, foran-
 drede intet i den Hengivenhed og Lydighed, han havde
 foret sin Konge. I Farer, i Forsølgelser, i tvilsaa-
 dige Tilfælde, i Lidelser, i Bekymringer, i alle Lyk-
 kens Forandringer, i Livet og Døden var Absalons
 Skiebne lønket til Baldemars; eenige i Villie, Over-
 læg og Handlinger, som alle løbe sammen i Folkets
 Velstand, vare de, som oplivede af een Siel. De
 kiendte ingen Strid, uden hvor Kongens Vædelmø-
 dighed søgte at overvinde hans Vens Bæfædenhed: og
 Kongen stode paa sin Ven, fordi hans Trofasthed
 var prøvet. Skal vi see dette Vensskab paa den særeste
 Skueplads, hvor Baldemar og Absalon behøvede al
 deres indbyrdes Tillid og deres Siels Ophjælpelse for at
 spille, om jeg tør bruge dette Udtryk, en dem værdig
 Rolle?

Hvofte? Hertug Magnus, Erik Lams Søn, vilde forraade Kongen; tre Danske Herrer ere med i Ledtoget, og Kongen er underrettet om denne Sammentrottelse; thi Himlen, som med almægtig Haand hegner om de gode Konger, havde ikke allene hindret deres onde Raad, men endog ladet dem blive fiendbare for Valdemar. Han behøver en Ven, han kan fortroe sin Bekymring og hente Raad hos i dette flibrige Tilfælde, og det er Absalon. Du faaer Abbeden, som opdagede Forræderiet, Befaling at gientage sin Beretning. Den redelige Mand skælver; thi Hertugen er Bispens Ven, og de medskyldige Herrer hans Blodsforvandte. Han blues og tør ikke tale. Kongen merker strax hans Forlegenhed, og opmuntrer ham. Tael! siger han, denne Mand, du seer, er min Ven; jeg veed det, han elsker mig høiere end alle Slegtinge og Venner paa Jorden. Den gode Konge! Han troede paa Venfkab. Hans Siel var for høi til Mistanke, som dog saa let kan indsnige sig hos Kongerne, naar de forraades af dem, de har troet. Ved Kongens Ord udbredtes Absalons Siel paa hans Ansigt. Hans Dine mødte Kongens, og en Taar, som ikke blev til, men gjorde Diet glindsende, bekræftede, at Kongens Ord vare sande. Medens Abbeden talte, blev Absalon bestyrtet; hvert Ord var en Piiil i hans Hierte. Han tænkte paa Hertugens Tapperhed, det ædle Mod, de vigtige Tjenester mod Rigets Fiender;

og kan ikke troe. Men Tiden, Stedet, Omstændig-
hederne, alting kommer saa nogle overeens med Sand-
hed; og han kan ikke tvivle. Desuden havde han
reddet Hertugens Liv, og elskede sin egen Velgierning.
Ogsaa Baldemar havde de tvivlsomste og bangeste Aar.
Siddet han stille, staaer hans Liv i Fare; straffer han
Rorradere, kunde mange tænke, at han vilde bygge
sit eget Huus paa denne Prindses Ruin. Han aab-
ner sit Hjerte for Absalon, og i hans Varm udøser
sine Bekymringer, for at finde Raad og Trøst. Jeg
vil heller døe, siger han, end ansees af mit Folk for
en Tyrant; den Døe, jeg har levet for, er mig tie-
rere, end Livet. Kunde de blodtørstige lødskes ved
mit Blod, de maatte have det. Men min Dron-
ning, mine Børn, mine Venner! deres Skiebne er
det, hvorfor jeg gruer. Og vort Fædreland, Ab-
salon! Skal det paa ny blive et Rov for dets Fiender
og et Offer for disse Vergierige? Skal da al vor Nøie,
vort Arbeide, de vaagne Nætter, vort Liv, være for-
giæves? Mig forraade de! Du veed det, min Ven!
om jeg har fortient det, at jeg skulde forraades. Her
drog Absalon et Suk, svangert paa Tanker, og trøs-
tede sin Ven: Sørg ikke, o Konge! hidtil har du
gaaet iblant os, som en Fader blant sine Børn, uden
anden Baretægt end vore Hjærter. Lad dig herefter,
indtil Faren er over, aldrig see uden bevæbnet, Nat
og Dag omringet af dine Tjener med Overbød ved
Siden,

Elden. Det fremmede Syn vil skrække dine Fiender;
 de vil flye for den onde Samvittighed, som skal for-
 følge dem, og til deres Plage følges med dem. Maa-
 skee da den uhyggelige Magnus tørde komme tilbage,
 tilstaae alt, og kaste sig for dine Fødder. Han var
 engang dydig; jeg saae ham staae dine Fiender, og
 fegte for dit Land, som en Løve. Maa skee du kunde
 forbarmes, og den ædelmodige Baldemar endnu engang
 herske over dette stolte Hierte ved Fromhed. Gaale-
 des talte Absalon; og som han havde sagt, saa gjorde
 Kongen. Forræderne toge Flugten; og Magnus be-
 kiendte for det hele Raad sin Misgierning, og faldt
 paa sit Ansigt til Jorden. Da tænkte Kongen paa
 Absalon. Af hans Ord havde han merket, at han
 ønskede den Skyldiges Frelse; og det var nok. Mag-
 nus benaades. Men han blev paa ny greben i For-
 ræderie, og Absalon tier; saa maatte den Uværdige
 ende sit Liv i et Fængsel. Thi ligesom Kongen ingen
 Grændser satte for sine Velgierninger uden Absalons
 Ønsker; saa ønskede denne heller intet, uden hvad der
 kunde bestaae med Kongens Vel. Det var Vensskabs
 Net; Begge kiendte de den, og fulgte den.

Ingen tænke, at min Helt vandt eller vedligeholdte
 denne Yndest ved en nedrig Høielighed eller slaviske
 Hylleri! Intet er mere frit, end Vensskab. Den
 ene var stor nok til at sige Sandhed, endog den yd-
 mygende Sandhed, uden Frygt; og den anden til at
 høre

høre den, uden Brede. Her forsvandt Herren og Tier-
neren; de elskede hverandre, og troede sig elskede; thi
de kiendte hinanden, og hver kiendte sig selv. Heraf
denne Fortrolighed, disse Hierternes Udsølsjer, denne
stille Glæde og Trøst, som Venner føle, naar de aabne
sig hinanden, og meddele sig i trofaste Favnetag!
Hvor ukiendt er denne Glæde, især ukiendt i Fyrsternes
Palladser! De feile, og ingen retter dem; deres
Vre mørknes, og ingen advarer dem; Folket sukker,
og dets Taare, som glemmes til Døgnfabet i Himme-
len, ere skjulte for deres Øine. Fordi Hyklerne, som
sværme om dem, sætte en tvungen Smil og Glæ-
dss-Maske paa det falske Ansigt, saa troe de, at
Alting er vel, og Landet blomstrende; men de har in-
gen Venner. Sa sieldent, desværre alt for sieldent er
det, at Venfabet, den sømme og ædle Plante, kan
groe i disse Egne, formedelst Nedrigheds, og Stolt-
heds, og Forstillelses, og Vellystens kvalende Ukrud.

Saa længe da Historien taler til Verden, skal
den fortælle om disse Venner. Al! at den tillige skal
fortælle, at de maatte adskilles saa hastig. Valde-
mars Død, (thi intet uden Døden kunde) den uligne-
lige Konges Død, adskillede dem. Hastig som Lyset,
udbreder sig den grumme Tidende over hele Landet;
thi den ene Dausse læste den i den andens Ansigt.
Aldrig sørgedes der mere over nogen Konge; og al-
drig burde der. De Umyndige gientog Forældrenes
Kla-

Klager: Vor Fader er død! vor Bestiermer er død! Selv følte de ikke, hvor sandt det var; men Forældrene følte det for dem, og just dette lagde Vægt til Sorgen. Det kongelige Liig bæres til Ringsted, og Bønderne, hvis Sorg er, lige saa ukunstlet som deres jevne Sæder, slippe Ploven, lade Hestene deres egen Villie, og blande sig med i Følget. Mogle gaar ved Siden af Fyrsterne; de tænke ikke paa den ulige Stand. Fyrsterne selv glemte den. Det fælles Tab, den fælles Sorg har gjort alle Mand lige. Andre nærme sig med hellig Erhødighed til Liget; de sætte Arterne under Baaren, og troe derved at finde en Lindring i deres Jammer. Alles Sorg var umaadelig; dog var ingen som Absalons. Hans Tab havde alt det Bittere af de andres; men han havde desuden mistet en Ven. Der stod han for Høialteret, for at forrette den høitidelige Tjeneste; men han formaaer ikke at tale. Tungen stræber forgiæves at danne Ord; de gvaæles strax ved de Sukke, som bryde ud af det beklemte Bryst. Men hans Taare taledes; disse overflødige Taare, som gik saa meget Krigerens Ansigt, fordi de viste Mennekeligheden og Hiertet. Saaledes græde kun Venner. Her stod Absalon, og tænkte den inderlige Omgang, de hiertelige Samtaler, den døde Helts Bedrifter, det fromme og ædelmodige Hierte, den hele ærefulde Vane, hvilken de paa eengang havde betrædet, hvorpaa de med Haand i Hand stedse havde

havde vandret, og hvor han nu var efterladt allene.
 De Tilstedeværende selv, midt i deres egen Kummer,
 finde Absalons ynkværdig. Det stærke Bryst kan ikke
 rumme Sorgen, det vil brækkes. Kræfterne forlade
 ham; og han segner. Men med eet synes han at see
 sin Ven med straalende Gæse. Han hører den kjendte
 og saa kiære Stemme: Absalon! lev for Fædrenelan-
 det og min unge Søn! Den Tanke gav Absalon
 Kraft; han fatter den Heltestlutning, at kæmpe med
 Sorgen, og leve; leve for Danmarks Flor og Knuds
 Ære, ikke for sig selv. Døden havde skilt ham ved
 al sin Glæde, da den borttog hans Ven; mod Ven-
 skabet selv formaaede den intet. Valdemars Billede
 var for dybt indtrykt i hans Siel til at udslettes; det
 ledsagede ham stedse i alt det, han siden udrettede for
 dette Rige; det gav hans gamle Alder Ungdommens
 Ild; det fulgte ham i Livet, og forlod ham ikke i Dø-
 dens Nieblif,

H. K a m p m a n n,

Sognepræst i Farum i Siæland, fød 1750.

Uf denne, ogsaa ved sin skionne Oversættelse af Virgils Georgica i vor Litteratur berømte Skribent, have vi en Løftale over Christian den tredje kronet med Prisen af S. f. d. K. B., og indført i Forsøgenes trettende Stykke; hvoraf vi til Exempel ville afskrive Begyndelsen.

Store Mænd ere ikke altid gode. Det er en bebrøvelig Sandhed; men hvo kan negte den? Alt for ofte bliver Vittighed misbrugt til giftige Indfald, Skarpsindighed til at opfinde Rænker, og Veltalenhed til at undertrykke den uskyldige Lyd. Mod og Grumhed, Iver og Egennytte, Hvimodighed og Stoltthed, med eet Ord, Dyder og Laster ere gemeenlig forenede med hinanden i det samme Bryst. Saaledes see de fleste store Mænd ud i Historiens Speil; de oprigtige Karbøger afmale dem med saadanne Farver. Alexanders Navn betyder ligesaavel en Tyran, som en tapper Feltcherre. Cæsar er ikke mindre bekendt for hans Ukyndighed end store Bedrifter. Det er prægtigt, at beskue Hannibal paa de Alpiske Bierge, kiempende med Naturen, Fiender og Farer. Hannibal er stor; men hvad var det, som skabte den store Hannibal? Maae vi ikke tilstaae, at det var ikke Kierlighed til Cartha-

go, saa meget som Had til Rom? Helten beundre vi; men vi kunne ikke elske den Mand, som opofrede Fædre-
nelandets sidste Kræfter, for at fyldestgøre sin egen
Hevngierrighed.

Saaledes lade de store Mænd sig ofte flue fra en
svag Side. Lad endog troløse Mindesmærker, lad
hykkelske Talere og leiede Digttere forene sig om, at
udslette deres Laster; den forskende Eftersegt vil dog
opdage dem, og vise Helten i sin rette Stikkelse. Disse
berømmelige Gæster, disse søvnløse Nætter, denne blege
Gransken, dette morsommelige Liv, ja, selv de meest
glindsende Dyder skulle ofte fordunkles ved nedrige Hen-
sigter, uædle Drivefiere, eller modsatte Laster.

Slidrig, vi maae tilstaae dette, slidrig er den
Bane, som de store Mænd have at betræde. Alles-
vegne lure Fristelser paa dem, Forførelser omringe dem
paa alle Kanter, og hvor svagt høres ikke Dydens
Stemme blant Verdens stærke Opfordringer, blant Vel-
lysternes tillokkende Sang, og Bisfalts fortryllende
Røst? De Egenskaber selv, som danne den store Mand,
have, om jeg saa maa sige, noget Fristende hos sig.
Derfor besøger Videlysten tit de forbudne Egne, og
Midkierhed fornærmer en Ven. Den Modige, som
foragter Farer, og er vant til Ulykker, al han hører
sielden den Unkværdiges Raab, og tillukker ofte sit Øryst
for Medlidenheds Følelser. Selv Edelmødighed op-
muntrer Lasterne ved at skaae, og Retfærdighed kan

udøve Bold ved at haandhave Lovene. Betænke vi desuden, at en stor Mand er et Menneske som andre, det er at sige, en svag Skabning, fuld af stridige Lyster, vakslende imellem Fornuftens Bud og Indbildningens Omiger, sammensat af Viisdom og Daarlighed, o hvor let begribe vi da, at Helten kan beskiemme sine prægtige Triumpher? Hvor let forvandles den skarpsindige Lærde til en Taabe? eller i det mindste, hvor let forglemme disse, at de ere Mennesker?

Men er det end rart at finde Dyden paa Vrens Bane, saa viser dog Historien os undertiden dette forlystende Syn. Den fromme Mand boer ikke altid ubetruet i Udsøfener eller under et ringe Tag. Der have dog stedse været nogle, som fortjene ligesaa meget at elskes for deres Dyd, som at beundres for deres store Bedrifter, som vare deres Tidsalderes Ære og Lyst, og ere blevene Efterslægtens Exempler. Som Solene blant de mørke Kloder, saaledes ere disse blant deres Brødre. Deres Liv er skinnende og velgjørende tillige. Endog længe efterat de have forladt Jorden, føle vi Virkningen af de milde Straaler, de kastede omkring sig, og vi velsigne deres Minde. Ja aldrig henrives vore Sieler af saadanne Følelser, som naar vi beskue en stor Mand's Liv, fuldt af dydige Handlinger. Saa yndig er ei Naturen med al sin Pragt i en Foraars-Morgen. Neppes Venstreb selv kan saaledes henrykke os i de mildeste Omfavnelser.

Christian den Tredie kan med Rette kaldes den
 Store og Gode. Større Noes kan ikke gives nogen,
 og større Noes fortjener ingen bedre end han. Lader
 os bestue ham i Krigen og Hjemme, paa Thronen og
 Domstolen, lader os følge ham i hans hemmelige Raad,
 hvor Forstillelse ophører, lader os være hos ham i Cen-
 rum, hvor Monarken ofte med sit Purpur afflæder sin
 Høihed og Dyd, lader os glemme Kongen og tænke
 paa Mennesket, Christian er i alt den Store og Gode.
 Ja han er saa meget større, saa meget bedre end an-
 dre, fordi han ei var den største og beste i een Ting
 allene. Hvilken Enighed imellem hans Handlinger!
 hvilken Overeensstemmelse imellem hans Dyder indbyr-
 des! Selv de Dyder, som Temperamenter ofte adskil-
 le fra hinanden, havde han saaledes forenet, at det er
 vanskeligt at sige, hvilken af de modsatte var ham meest
 naturlig. Hos ham stue vi et uovervindeligt Mod i
 det fredsommeligste Hierte; Iver, bestyret af Visdom,
 i Selskab med Sagtmodighed; Klogskab uden Selv-
 tillid, og Majestæt blandet med Mildhed; en Vens
 Fortrolighed i Statsmandens granskende Siel; Mun-
 terhed til at nyde Livets Sødheder, omgierdet med
 den tydfæste Afhold; Strengbed mod sig selv, og den
 skaansomste Estergivelse mod andre. Legge vi hertil,
 at den usminkede Gudsfrugt, som prydede Christians
 hele Vandel, udspredte ligesom en herligere Glæde
 over hans øvrige Dyder; o hvor ophøies han da ikke
 over

over al Takkonstens Noes! Vi tabe os i en tavs Besundring, og blant saa meger stort og herligt, vide vi ikke, hvad vi skulde ansee for det største og herligste. Saaledes standser den stedsende Vandringsmand, naar han forlader den dunkle Skov, og bestiger et Nabobjerg. Den hele Egn udbreder sig rundt omkring i en yndig Uorden; tusinde Skønheder indbyde ham til at see; men overvældet af dette stolte Syn veed han neppe, hvortil han skal vende det nysgierige Øie.

Der behøvedes saadan en Konge, for at frelse et ulykkeligt Rige. — Dog, hvad siger jeg, et Rige? — Nei, jeg mener, Skyggen af et Rige, Ruinerne af en Stat, og det, som var det værste af alt, en Stat, som var sønderslidt af sine egne Borgere. Uheldigere har neppe Dannemark været; og er det store Mænds Skiebne at kæmpe med Ulykker, da har ingen havt flere at overvinde end Christian den Tredie, og ingen bedre overvundet dem. Men for at skønne paa, hvad Seiseren kostede ham, da lader os kaste et Blik tilbage til de foregaaende Tider, for at see, ved hvilke Uheld Dannemark blev saa asvægtig og svag.

D. M a l l i n g.

(S. f. D. S. 1.)

Fædrelandet savner endnu en Samling af denne sande Væltalers Arbejder i dette Fag; særskilt har han udgivet sine Taler i Landhusholdningselskabet til Gerner's og Seussens Minde; andre, for det meste holdne ved samme Selskabs Høitider, findes i vore periodiske Skrifter. Det her anførte er Slutningen af Mindetalen over Gerner.

Saaledes tænkte, saaledes arbejdede Gerner for Ordslogsvæsenet som dets Fabrikmester: saaledes for Landets Vindskibelighed som Dannemarks Borger. Jeg har ladet hans Arbejder selv tale for ham; thi hvad ere mine Ord imod dem! Men jeg har kun kunnet berøre disse Arbejder. Beskrive dem, dertil blev mig Tiden for kort.

Endnu staaer tilbage, at jeg nævner, hvad han var ved sit Hjerte. Ikke heller her behøver jeg at skabe Ord, men kun at male sande Træk: ikke at være Taler, men blot at være Vidne; og med Danmarks Historie-Skriver skal jeg kunne sande: at der var ingen Dyd, Gerner jo kiendte, agtede, søjede.

Var det Religion — Han havde den sandeste, den: at ære Guddommen og gavne Verden. Dette viisde sig mærkeligen i hans Liv: det viisde sig end mærkeligere i hans Død. Uforsagt som den, der har ntet

at

at frygte, tillidsfuld som den, der har alt at haabe, rolig i det Nærværende, glad ved det Tilkommende, stod han ved Grændsen mellem Tiden og Evigheden, ventede der sit sidste Kald, og glædede sig ved at modtage det.

Var det Menneskekierlighed — I hans Die havde Mennesket sit fulde Værd. Han kiendte det Skab til Arbejde, ikke til Trældom. Derfor var ogsaa Pompeværket paa Dokken, og Muddermaskinerne, der droge Arbejder fra Mennesker til Heste, blandt hans kiereste Bærker. "Velsignelsen," var hans Ord, "Velsignelsen gaaer fra Gøstenden, naar dens Mandskab berhandles ilde."

Kierlighed til Fædrelandet — O den luede høit hos ham, som den fordum luede høit hos hans Olders fader, hin i Danmarks Trængselstid saa trofaste Henrik Gerner, hvis Standhaftighed ingen Fare, ingen Fiende, end ikke Trudslen fra Bøddelsværdet selv, kunde røkke. Derfor frydede det ham inderligen, naar han hørde eller saa nogen Flid fremmet, nogen Kundskab forbedret, nogen herlig Handling foretagen af nogen Fædrelandets Mand. Derfor søgte han aldrig noget udenlands, naar han kunde finde det, var det endog med større Bekostning, inden Landets Grændser. Derfor virkede han troligen og villigen for Fædrelandet, medes han levede, velsignede det, da han døde.

Høilagtelſe for Videnskaber og Lyſt til at udbrede dem — Der var ingen gammel Videnskabsdyrker, han jo ærede uden at misunde; ingen ung, han jo yndte og vilde have; og ſandt han diſe Unge blandt Orlogſtandens Søemænd, da bleve de hans Venner fra den Tid, de bleve Videnskabernes, hans Børn fra den Tid, de fortroligen raadſpurgte ham. Vidner derom, I unge Mænd! hvis Naturgaver han opmuntrede, hvis Glid han veilede, hvis Ild for Landet han kraftigen nærede til at flamme frem, underholdt af Videnskaber og foreenet med Klogſkab. Vidner derom, og bliver ved at vidne! thi lode I af at vidne, da vilde — ikke hans Skygge; han var beſteden — men Fædrelandet, ſaa længe det er retfærdigt, vidne mod eder.

Uegennyttighed — Den ſkal ikke fremſtaa, der blandede ham med Skienk eller Gave; men de kunne fremſtaa, ſom vide med Viſhed, at han haade i Forretninger for ſit Embede, og i Forretninger for dette ſelfſkab, gav ſig Bekoſtninger, ſom han aldrig begjærede tilbage, og aldrig fik tilbage.

Edelmodighed — Hvis kunde være ædlere end han? Hans Siel var blid ſom hans Die. Hans Haand var udſtrakt til den fortrykte Glid, til den ſmægtende Død. Med begge deſede han, og deſede gierne alt, hvad han havde tilovers, eller troede at have tilovers.

Opfreſſe til at arbejde og til at gavne ved Arbeidet — Behøver jeg at nævne Beviſer for den, efter at

Jeg har nævnet saamange af hans Arbeider selv? De ere alle Beviser hver for sig, og alle tillige; og Skulle de end ikke tale lydeligen nok, da er det alle dem, der kiendte hans daglige Liv, noksom bekiendt, at det var en Kiende af Virksomhed, og at han, uden for Timerne, da han nød den uundværligste Ro, ikke havde anden Hvile end Afverling i Arbeide. Skuepladsen saae han neppe: Forsalen ikke, uden naar vigtigt uopsætteligt Errende kaldte ham; og droges han til Selskab, fordi hans Venner vilde det, da nød han der kun liiden Udspredelse; hans Aand var i hans Arbeider. Nyligen gaves Hovedstadens Forlystelser ved en Nabo-Konges Nærværelse fornyet Glæde. Gerner saae det, og glædede sig ved, at de Dage vare komne, da Nordens Magter, mistroiske mod den Politif, der raader Nabofolk til Tvedragt, vilde nærme sig til Brodervenskab, og da Nordens Konger kunde see hinanden uden at drage Sværd. Fra den Side betragtede havde Høitidelighederne om Danner Thronen for ham desmere Værd, og gierne havde han nærmet sig dem. Han talede derom med nogle af sine Venner. Men "Tid," sagde han til, "Tid, den har jeg ikke," og man saae, han ikke havde den. Fra Orlogs-Verftet til Dokken, fra Dokken til Rheden, fra Rheden til Bærkstederne, hvor Arbeider dreves for Verftet og Dokken og Rheden: der var ogsaa i de Dage hans Gang. I hans eget Arbeidshjem, hvor han, omringet af ældre og nyere

Tidens Undersøgninger og Erfaringer, saa jevnlig raad-
 spurgte Videnskabernes Fædre, søgte Fæde for sin Tanke,
 Styrke for sine Beviser: der henbragte han Aftenstun-
 den: der beredte han sig til de kommende Dages Vær-
 ker: der lagde han Planer til Skibe, der endnu skulde
 dannes: der afmaalte han Linierne for de tusende Hæn-
 der, som endnu skulde virke: der — Men hvad gys-
 ligt Syn byder sig frem for mit Øie! Jeg seer Døden
 skjult paa det ærverdige Sted. Jeg seer den der at
 hvæsse sin Pæl, om af Misundelse over Jorden, eller
 af Midtferhed for at samle ham til hine Fædre, med
 hvilke han saa fortroligen omgikkes, det være usagt.
 Nok! der, hvor Gerner henlevede de meest frugtbrin-
 gende Timer af hans Liv, der fandt han og den be-
 stemmende Time for hans Død.

Nu træde da frem, hvo der vilse, af nuværende
 eller tilkommende Slægt, og spørge, hvad Ret denne
 Mand havde til Fædrelandets Taarer? hvad Ret
 til, at indbudne og uindbudne Skarer skulde sukke om
 hans Kiste og ved hans Urne. Ingen svulmende Lov-
 taler skal nogentid behøve at byde sig hid, for at skabe
 Ord til at døve. Sandheden, den ærverdige Sand-
 hed, som gav Kraft til min Svaghed, den skal frem-
 deles træde frem. Den skal pege hen til Skibene, han
 byggede, til Værkerne, han dannede, til Fliden, han gav-
 nede, til Videnskaberne, han i Orløgsstanden og uden
 for den oplivede, til Trækkene i det Billede, hans Min-
 de

de fremviser, og findig, men derhos mandig og høi-
 talende skal den sige: "Han havde den Ret, som skyle
 "des den udmærkede Statsborger, den retskafne Em-
 "bedsmand, naar han gavtede som Verner; den Ret,
 "der kroner Videnskaber og fremsloffer dem; den Ret,
 "der tilkommer fælden Borgerdyd, glimrede den end
 "ikke i Purpuret og paa Stridspladsene; den Ret,
 "Athenienserne ydede deres Kristider, Romerne deres
 "Catoner, Britterne deres Newtoner, Frankrig sine
 "d'Aguessauer, Danmark sine Svaver."

Danmark og Norge! elskte, herlige Fædeland!
 mærk Sandhedens Vink, hør dens Stemme! og vær
 retsfærdig. Athenen og Rom vare det til sine Tider.
 Deres Borgere samlede sig velvilligen om Belgioreres
 Gravsteder, og indpræntede sig der Erbsdighed for
 Dyd og ædel Daad. Denne Erbsdighed gav dem
 Guld og Blod for Fædestavnen; og disse Stater skode.
 Men Athenen og Rom glemte Gravmalerne, og med
 dem Dyden og Daaden, de oplivede, og Staterne
 segnebe — og faldt — og reisde sig aldrig.

C. Colbjørnsen,

Conferenceraad og Justitiarius i Høiesteret.

De Belsættelsesprover, denne talentrige Skribent, deels som udmærket Sagfører i høieste Ret, deels, som Secretair i Landvæsenscommissionen, og ved flere borgerlig og politisk vigtige Anliggender har givet, høre ikke hid, hvor vi maae indskrænke os til de enkelte egentlige Taler, han ved adskillige høitidelige Leiligheder har holdt, og som findes aftrykte i vore periodiske Skrifter. Følgende er af den Tale i Landhuusholdningselskabet, der findes aftrykt i Minerva Febr. 1794.

Det er en ædel Strid, at kæmpes om at fremme det almindelige Bedste.

Men — hvor ofte har man ikke feilet, i Valget af de Midler, der føre hen til dette store Maal?

Og hvor forskellige ere ikke de Begreber, man har dannet sig om den sande Bemærkelse af dette vigtige Ord?

Neppes er noget, næst efter den Eviges Navn, blevet saa misstydet, saa misbrugt, som dette.

Alle vegne bære Jordens Markbøger Vidnesbyrd om denne bedrøvelige Sandhed.

Vi ville hastig bortvende vort Blik fra hine sørgelige Dage, da Menneskerettighederne vare ukendte; da Folket succede under Lehn's Tyranniet, der trodsede Kongernes Magt; da Hierarchiet havde udbredt et

Egypt:

Egyptisk Mærke over hele Europa, saa at man ikke skimtede andet Lys, end Vaticaniske Vandstraaler, der omstyrkede de vaklende Troner, og Fanatismens Fakfeler, med hvilke Roms graadige Præster, i det algerde Væsens hellige Navn, tændte de Baal, som vare beredte for enhver, der torde tænke, at Fornuften var Menneskets Eiendom.

Da blev Slaviskhed en Dyd, Kærlighed til Fædrelandet en Forbrydelse, Sandhed en Misgierning, Philosophien forfulgt som en Gudsbespottelse, og den, der ei vilde bøie sig under Aristocratens og Hierarchens Nag, blev anseet som en Oprører. Man glemte da aldeles, at Haab om fælles Lyksalighed havde knyttet det borgerlige Selskabs Bænd.

Vi ville, i at handle om det almindelige Bedste, ikke opholde os ved, eller hente Beviser fra, hine fremfattede Tidens Barbarie.

Vi ville kaste et Skjul over dette affkyelige Mindemærke om de Daarligheder, som Egennytte og Forfængelighed havde avlet i Vankundigheds Skød. Det er Grumheds og Stoltheds Testament, der ei kan bestaae for Menneskelighedens og Fornuftens Domstol.

I denne værdige Forsamling, hvis utvungne Kald det blev, at medvirke til det almindelige Bedste, vover jeg en kort Betragtning over dette mærkelige Ord.

Bed

Ved det almindelige Vedste forstaae vi: det hele borgerlige Selskabs og (i Forbindelse dermed) hvert enkelt Medlems mulige Lyksalighed.

Det var for at nyde dette Gode; Det var til fælles Forsvar, fælles Sikkerhed, Menneffene forenede sig, ved det hellige Baand, som vi kalde: Stat.

Det var, ikke blot til Betryggelse imod fremmed Vold, men ogsaa til Beskiærmelse imod indvortes Undertrykkelse, de underkastede sig Regiering og Lov.

Lydighed imod disse er Borgerens første Pligt.

Unddragelse fra denne Lydighed er et Brud af den selskabelige Pagt; thi Regieringen og Lovene ere den almindelige Villies Foreningspunkt, ved hvis majestætiske Kraft al Orden i Staten vedligeholdes, og den borgerlige Sikkerhed haandhæves.

Det skønnes letteligen, at, ved Benævnelsen af Regiering, ikke her kan forstaaes enhver Overmagt, som, ved Misbrug, har tiltaget sig dette ædle Navn;

ei heller, ved Lov, de Magtsprog, igiennem hvilke grumme Voldsmænd ofte fremkalde Rov og Undertrykkelse, midt i Fredens Skid.

Nei — I Landsfædre! det er den, Eder af Folket overdragne, Magt, vi hylde;

Det er denne, vi kalde: Regiering;

Det er Eders velgjørende Bud, vi kalde Lov, naar I, ved disse, igiennem Visdoms og Kiærligheds Røst, lede Eders Folk til Lyksalighed;

Det

Det er Eders herlige Daad, vi prise, naar vi see Eder, væbnede med Fornuftens klare Lys, at bortjage Fordommens Spøgelse, og, med en vældig Haand at bryde Lehn's Tyranniets forhadte Lænker;

Det er for Eder, vore Hjerter lue høit af Tro:skab og Hengivenhed, naar vi see Eder, mandigen at forsvare Tronens Rettigheder, der ere uadskillelige fra Folkets; fordi begges Fordele ere væsentligen de samme;

Det er Eder, vi velsigne, naar i agte Dyd og Fortieneste høiere end Skioldmærker, og Jælske Sandhed mere end Smiger.

Jeg har allerede forudskiftet den Grundsætning, at Regieringen, efter dens sande Bemærkelse, er: den almindelige Villies Foreeningspunkt, fra hvilken den hele Stat bestyres, med Hensyn til dens Hoved-Mærke, som er: det borgerlige Selskabs mulige Lyksalighed.

Heraf følger naturligviis den Slutning, at, jo høiere Bestyrerens egen Fordeel er forbunden med Statens, jo fuldkomnere er dennes Indretning; Thi, en sikrere Vorgen for Regieringens Omhu for det almindelige Bedste, en større Forvisning om dens Oprigtighed og Fædrenelandskierlighed, kan den menneskelige Fornuft neppe udtænke.

Det blev vor heldige Lod, ædle Medborgere! at leve under en saadan Regiering, og at nyde dens velsigende Frugter.

Naar

Naar jeg sammenligner vor blide Skæbne med mange andre Folkeslægters nærværende Forsatning, kommer mig altid i Minde hiin Philosophs sidste Bøn, da han takkede Guderne, fordi han var fød en Græker.

Vi kunne, med usminflet Sandhed, anvende Agesilaus Ord paa vort lykkelige Fødeland, naar han afmaaler Spartas Borgerfrihed med disse lakoniske Træk: Det er Lovene, som regiere i Sparta.

Men enhver god Lov maae nødvendig have det almindelige Bedste til Formaal.

Dette er dens karakteristiske Kiendemerke. Staten bør ikke ligne en unaturlig Moder, som opoffrer de fleste af sine Børn, for at skaffe nogle desto større Overflodighed.

Vel gives der Stater, hvor denne Regel ikke kan følges, fordi den er stridende imod deres Forsatnings Natur.

Saadanne (ere for Exempel) de hierarkiske og aristokratiske.

I disse, ere Folkets og Regieringens Fordele ikke blot forskiellige, men endog aldeles modsatte.

Der seer man ret Underkuelsens Aand, i sin egen naturlige Skikkelse. Rædselsfulde Skygger omringe dens mørke Bolig; dens Trone er støttet paa Vankundighed og Overtro; den sukkende Menneskelighed ligger, nedtraadt, under dens Fod.

Den blege Miskundelse, den blussende Hornmod og den uretfærdige Giærrighed have Sæde i Raadsforsamlingerne. Endog der er ingen Fred; personlig Egennytte og arveligt Had opvække hyppige Uenigheder imellem Bestyrerne selv indbyrdes; og disse føde ikke sielden Borgerkrige, der endes med voldsomme Omstyrtinger.

Paa dette Slags Regenter passer sig fuldkommen det, som en Dalmatier svarede Tiberius, da denne spurgde ham om Marsagen, hvorfor hans Landsmand havde gjort Opstand og grebet til Vaaben.

Romere, sagde han, det er Ederes Skyld; Hvorfor sende I Ulve, til at vogte Hjørden?

Vi tale her om de Egenskaber, som Love bærer, og altid kunne have i en oplyst monarkisk Regiering, der har sin fuldkomne Selvstændighed; hvor Tronen er bygget paa Retfærdighed og Folkets Kiærlighed; hvor Adelsmænd æres, mere i Forhold af deres personlige Fortienester, end deres Patenters Vælde; hvor Præsterne agtes, men blot som Statens Embedsmænd, der ere betroede det vigtige Kald, at undervise i Religionen og Sædelæren.

Under en saadan Regiering, maa enhver Lovgivelse allene have Hensyn til det almindelige Bedste, eller den offentlige Lykosalighed.

Denne

Denne befordres fornemmelig ved Borgerfrihed, som er Moder til Kundskab og Flid.

For en saa oplyst Forsamling behøver jeg ikke at forklare, at den Frihed, om hvilken her tales, ikke bestaaer i Uafhængighed, eller Undtagelse fra Lydigheden imod Regjeringen og dens Bud. Ingen kan være uvidende om, at denne Lydighed er den borgerlige Friheds Grundstøtte.

Man kan vel antage, som afgjort, at det lykkeligste Folk er det, der har de fleste oplyste og vindskibelige Borgere; thi at Menneskets Lyksalighed tiltaager i Forhold af dets Fuldkommenhed, er en Sætning, der neppe taaler Modsigelse.

Vel have nogle falske Statskloge, endog i vore Dage, yttret den Mening, at almindelig Oplysning kunde blive skadelig.

O ja der ere (desværre) de Stater, hvor den virkelig kunde blive det.

Hvor Folket trykkes, og udsues, under de pavelige Klerkers og den, enten umiddelbar, eller middelbar, regierende Adels alt for tunge Privilegier; hvor Menneskene ere fornædrede til Trældom, udelukkede fra Borger-Sikkerhed, og berøvede alt, lige indtil deres personlige Frihed; der kunde Oplysning ikke allene blive skadelig, men endog farlig.

Men, hvor Lovene ere billige, og Regieringerne milde og retfærdige, der er Oplysning ligesaa nyttig for Regenten som for Folket; thi Menneffene lære derved at elske Fædrelandet, fordi de der have Borger-Ret, og at lyde Lovene og Regieringen, fordi de da skønne, at det er disses velgiørende Kraft, der hegner om hver Mands Fred. De lære da at kiende, at Regentens og deres Fordele ere uadskillelige.

P. S. A b i l d g a a r d.

Født 1740, død 1801.

(Profesor i Veterinairvidenskabene.)

Denne i saa mange Henseender af Fædrenelandsk og Videnskaberne høifortiente Lærde, har især Adkomst til et Sted her ved den Mindetale, han som Videnskabernes Selskabs Secretair holdt over dets afdøde Præsident, Danmarks usorglemmelige Bernstorff, hvoraaf vi foruden Indgangen, ogsaa udskrive Slutningen, overlæbende til Unglingen i modnere Aar at læse, og veie, og studere det Hele, der tørde maaskee synes over den Fattæavne, som kan forudsættes hos den Alder, for hvem dette Skrift er bestemt.

Vor elskede Bernstorff, vort Selskabs Præsident, er ikke mere iblant os.

Da vi for saa Maaneder siden vare samlede her, formodede ingen, at det var den sidste Gang, han skulde pryde vore Forsamlinger, og at et saa kort Mellemrum af Tid skulde berøve vort Selskab sin ædle Talsmand, berøve Danmark og Verden dette siældne Exempel paa Aands Storhed, paa Forstands Evner, Kierpede ved Lærdom og udbredte Kundskaber, forenede med den strængeste Dyd, med standhaftigt og urokkeligt Mod; men tillige, O! siældne Forbindelse! med det blideste, det sømmeeste Hjerte.

Et uopretteligt Tab bør man stræbe at glemme; det skal derfor ikke være min Hensigt, at udtrykke vort

Savn

Savn og oprive det endnu smertende Saar. Men, den sande store Mands Minde bør være uforglemmeligt; det kan ikke ofte nok igientalbes, ikke ofte nok med Taknemmelighed erindres, ikke ofte nok fremstilles, som lærerigt, som opmuntrende Exempel.

Med dyb Følelse af min Uformuenhed maae jeg beklage, at da jeg af dette oplyste Selskab modtog det mig overdragne Embede, betænkte jeg ikke, at jeg derved ogsaa paadrog mig den Pligt, at være dets Ordfører, saa ofte det besluttede ved Mindetaler at høre Erindringen af dets velfortiente Præsidenter. Allermindst tænkte jeg at opleve den ublidde Skiebne, som i Dag byder mig at opfylde denne Pligt; mig, som Naturen ikke tildeelte Bestaaenheds Gave, og hvis ringe Kundskaber hinhøre til en ganske anden Skole, end den, i hvilken man bør være dannet, for at kunne prøve med Indsigt en Bernstorffs Fortienester, og for at kunne fremstille dem paa en Maade, denne skønne, herlige Gienstand værdig.

Dog denne ædle Statsfyrrers Værd er saa almindeligen erkendt og hans Fortienester saa mange, at den mindst oplyste Medborger vil være i Stand til at angive flere end een gyldig Grund for den almindelige Sorg over hans Tab.

Maatte jeg ikkun have Evne nok til at udtegne nogle saa iblant de væsentligste og vigtigste Træk af denne Vædles Liv med træffende og sande Farver; jeg
figer

figer, blot nogle faa af disse Træk; thi Gienstanden er for stor i sit Omfang til at kunne overskues inden de snevre Grændser, som nærværende Sted og Tid, men især min egen meget indskrænkede Synskreds bestemmer.

Det, Mennesket skal vorde som Mand og Borger i Staten, er Virkningen af dets medfødt naturlige Anlæg i Forbindelse med Opdragelsen. Vor første Barndoms og Ungdoms Alder er Grundvolden til den Bygning, som siden opføres derpaa. Denne Periode indeholder det Stof, af hvilket vore Evner i Fremtiden udvikles. Derfor have gode Historiekrivere ikke uden gyldig Marsag meget omhyggeligen søgt at indhente Oplysning om udmærkede og berømte Mænds Fødsel, Barndom og Dannelse, og ladet disse magtpaaliggende Efterretninger gaae foran i Fortællingen af Mændenes Livs Tildragelser.

I saadan Henseende bliver og denne første Periode af vor Bernstorffs Liv af Bigtighed for os; men beklageligt er det, at vi endnu kun have usfuldstændige Beretninger derom. Alligevel bør jeg ikke frygte, at dette oplyste Selskab vil finde det unyttigt, at anvende nogle Dieblif, paa at overskue de faa Underretninger, vi have om hans Dannelse og moralske Værd i den tidlige Ungdom, førend vi betragte Manden og Statsstyreren. I vore Betragtninger over Manden paa

end

den efterfølgende større og glimrende Bane, vil bestandig sees at fremstikke den herlige Moralitet, som saa meget udmærkede hans Minister- Handlinger.

Andreas Peter Greve af Bernstorff var ikke dansk af Fødsel *). Han blev fød paa en Tid, da det endnu var mørkt i Danmark, og det var uden Tvivl et Held for Bernstorff, et Held for Staten, at han blev opdraget i et Land, hvor Leibniz, og Wolfer, og flere ved Lærdom og Skarpsindighed berømte Mænd havde antændt det klarere Lys, som noget sildigere, under 5te Friderichs Regiering, ogsaa begyndte at udbrede sig over vort Fædreland.

Dersom Adelskab ikke bestaaer i en arvet Rættighed, ved hvilken en vis Deel af Folket bestemmes til at være Magthavere, og den øvrige Deel til slavisk Lydighed, ikke i det udelukkende Fortrin at beklæde Statens vigtige Embeder, ikke i Undtagelse fra at bidrage til det Offer, som Statens Underhold kræver af dens Borgere; men allene i at beholde nogle Hædersmærker af Fædres Fortjenester, ophøiede Stand og Ansæelse, saa kan denne menneskelige Indretning have meget velgiørende Følger.

At

*) Han blev fød den 28 August 1735 paa hans Fædres Gods Gartow i det Lynneborgske.

At den ofte er bleven misbrugt, groveligen misbrugt, hvo vil nægte dette? Men hvilken iblant af den Overflødighed af Begjæringer, som det evig-gode Forsyn selv har tildeelt Mennesket paa Jorden, der ikke ved Uforstand har maattet friste denne Skiebue? Langt mere maae vi altsaa vente, at vore egne skrøbelige Opfindelser og Indretninger ere den samme underkastede. Det være som det vil, saa har Historien forsynet os med mange Exempler, blant hvilke det er nok at nævne af de Nyere, Maboerigets Orenstierna og Frankerigs Sully, til Beviis paa, at adelig Byrd har, ligesom andre Lyffens Gaver, havt velgiørende Virkninger for hele Nationers Held, naar denne Spire ved Forsynets Haand er bleven plantet i en Grund, hvor den kunde bære Frugter. Ogsaa dette Held for Dannemark modtog vor Bernstorff ved Fødsel. Han nedstammede fra en anseelig og meget gammel adelig baiersk Familie.

Vigtigere, end dette, var det dog, at hans Fader, Friherre og Landraad Andreas G. tlieb Bernstorff, var selv en Mand af Kundskaber, og eiede betydelige Godser, saa at han ikke allene vilde, men tillige havde Formue til, at anvende den fornødne Bekostning paa at give Sønnen en meget fuldkommen Opdragelse.

Man har sagt, at vor Bernstorffs første Ungdomslærer var ikke heldigen valgt, fordi han behandlede den raske Yngling med for megen Strængheid. Jeg vil

vil ikke tale den strenge og alvorlige Opdragelses-Sag paa en Tid, da man forsøger, hvad den mildere og spøgende vil udrette. Imidlertid synes det ikke, at vore ubmærkede ældre Mænd, som næsten alle efter den Tid's Tænkemaade og Sædvane ere blevne opdragne med Strengthed, have tabt derved, eller at de Yngere end nu have vundet noget mærkeligt Fortrin ved den selskabeligere Behandlingsmaade. Hvad savnede man hos Vernstorff, som kunde været vundet, naar han som Varn var blevet behandlet med mere Blødhed?

Neppe større Standhaftighed og Rolighed, naar ublid Skiebne slog haarde Slag, neppe større og mere vedholdende Virksomhed i at overvinde Vanskeligheder og Farer, neppe mere Agtelse for værdige Medmennesker eller mere Skaansomhed mod Svage.

Det Venstreb og den Forbindelse, som Vernstorff stedsse siden vedligeholdt med denne sin første Lærer, ligesom de gjøre Discipelen megen Vær, saa retfærdig gjøre de og for en stor Deel Læreren; thi Vernstorff kunde ikke frømte Venstreb eller Agtelse for nogen.

Det og behageligt maatte det og være, at danne et af Naturen med saa usædvanlige Evner og heldige Egenskaber udrustet Varn. En ubegrænset Videlsyst, en mageløs Hukommelse, dyb Skarpsindighed og varm Følelse for alt stort og ædelt, gav tidlig Haab og grundet Formodning om, hvad Manden vilde blive.

I en Alder, da man nu almindeligen først begynder at give Børn Bøger, da de sædvanligen endnu ikke gjøre sig noget Begreb om Ting, som de ikke have seet, allermindst om Regieringer og Lande, og Folkeslag, og Krige, da de allene have Følelse for det, som har umiddelbar Indflydelse paa deres eget physiske Væsen, allerede i det fiette Aar beskæftigede den da værende Krig dette unge Varn overmaade meget. Han læste Tidenderne derom med Begierlighed, og Friderich den andens kække Mod og Heltégierninger henrev ham ganske til Beundring og Glæde.

Derfor blev det muligt, at han allerede i sit 15de Aar, forsynet med de fornødne forberedende Kundskaber, kunde ved Tydsklands berømteste Høiskoler modtage den fuldkomnere Uddannelse, berige sig med de Kundskaber og udvikle de Talenter, som skulde have saa velgjørende Følger for Dannemark.

Men Begyndelsen blev gjort med det vigtigste, med det, som skulde danne Mennesket, førend Borgen blev dannet, med Hjertets og Villiens Forædling, uden hvilket alle andre erhvervede Dueligheder og Fuldkommenheder, Kundskaber og Talenter, usejlsbarligen blive misbrugte. Disse ere ikkun blotte Midler, de kunne anvendes til Gavn eller til Fordærvelse, og de give deres Besiddere ingen større moralsk Vard, uden for saavidt, som de bidrage til at forædle Villien. Den sorgeligste Erfaring bekræfter dette.

De fortræffeligste Regler og moralske For skrifter, de tydeligste og meest overtalende Forestillinger om Dydens Nødvendighed for Menneskets Lyksalighed, for dets Siels Rolighed og Tilfredshed, formaae saare lidet i Vigning med det, som Exemplet virker til at danne Villien. Moralens og Religionens Bud ere let og snart lærte; men Tilbøielighed og Færdighed til at adlyde dem, erhverves allene ved Exempel og ved Øvelse.

Ogsaa heri sørgede et velgiørende Forsyn for vor Bernstorff, som det havde bestemt til et vigtigt Redskab, ved hvilket der skulde udbredes Guld over et helt Folk.

Uf en oplyst, flog, og med indtagende Velsælenhed begavet Mand *), som i sin Tid udmærkede sig ved alvorlig Hengivenhed for sand Christendom og fast Overbeviisning om dens Ubefragelighed, fik Bernstorff en grundig og fuldstændig Underviisning i denne meest overtalende og meest roliggjørende af alle de Religioner, Menneskene nogensinde have tillagt dette Navn.

De heldige Indtryk, som især en dydig, om og ærværdig Moder ved sit Exempel tidligen havde indprentet i hans unge Siel, bleve herved, og sildigere ved hans fortrolige Omgang med den fromme Gellert, endnu mere udviklede og befæstede.

Saa

*) Superintendent Jacobi i Zelle.

Saaledes forberedt som Menneske, begyndte Bernstorff at danne sig til Statsborger. Formodentlig opmuntret af Farbroderen, Dannemarks daværende Bernstorff, blev Statsvidenskaben i sit hele Omfang fornemmeligen hans kundskabelige Bestræbelsers Maal. Achenwall, Meißner, Pütter, berømte Navne, disse Mænd vare nu hans Lærere, Veiledere og Venner.

Mathematik og Naturkyndighed have begge alt for vigtig Indflydelse paa Menneskets Uddannelse og Forædling, at en Mand, som var i saa usædvanlig Grad istemt til Virksomhed, og som havde en lidenskabelig Begierlighed efter at vide alt nyttigt, ikke skulde have opofret en Deel af sin Tid paa disse. Det er ubekiendt, af hvilke Lærere han deri er bleven først veiledet; men de ualmindelige Kundskaber, han i den tidligere Alder viste at besidde i disse Videnskabsfag, sætter det udenfor al Tvivl, at han i sin Ungdom der til har været grundigen og heldigen anført.

Da Bernstorff var tilstrækkeligen udrustet med de Videnskaber, som Høiskolernes Lærere kunde meddele ham, stod det kun nu tilbage, at han ved Erfaring skulde fastsætte og udvide sine Kundskaber om Mennesket, sit Bekendtskab med Verden, og sine Indsigter i Statsvidenskaben, ved at see og kiende forskellige Lande og deres Bestyrelse.

Det

Det er høist vigtigt for Statsmanden, og uden Tvivl aldeles nødvendigt for Bestyreren af et Lands Forhandlinger med fremmede Stater, som det staaer i Forbindelse med, at han har selv beskuet de vigtigste af disse Lande.

Al Beskrivelse over Verden og Mennesket, den være saa rigtig, klar og fuldstændig, som den efter sin Natur kan være, giver dog ikke det beskuelige Begreb. Det døde Bogstav yder, hvad det kan, og den menneskelige Kunst og Anstrængelse har bragt det til at yde overmaade meget; men at fremstille Tingene med den Klarhed og Sandhed, som den levende Beskuelse, formaaer det ikke.

Der var en Tid, da det hos os var den højeste Anbefaling til det, man kalder, at gjøre Lykke, naar en ung Mand havde havt den tilfældige Fordeel, at have gjort en Reise. Om han fra denne medbragte noget til at berige Massen af sunde Begreber og nyttige Kundskaber i Fædrelandet, var ikke Spørgsmaalet. Og desværre hjembragtes som oftest fremmed Daarlighed, fremmed Fordærvelse og Fædrelandets Kingeagt, i Stedet for fremmed Oplysning, Kundskab og Fædrelands Kierlighed. Denne Fordom ere vi nu komne ud over, og der kan ikke være Tvivl om, at jo de mange ypperlige hjemmedannede Mænd, som vort Lands beste Regjeringer og alle Videnskabsfag hos os den Dag i Dag er, have at opvise meget

meget havde bidraget til at udrydde denne Fordom. Disse have oftest bevist, at de igiennem Skrifter have trængt ind i Kundskabstjernen, medens den Reisendes overfladige Beskuelse opholdt sig ved Skallen. Imidlertid er det unægteligt, at den umiddelbare Betragtning af Landene og den levende Omgang med flere Nationer, fortrinligen bidrage til at uddanne den unge Mand, som med behørig Forkundskab tiltræder denne (om jeg saa maa kalde den) praktiske Høiskole. En vel planlagt, en vel brugt Reise, kan ikke uretteligen ansees som den sidste Skole, i hvilken Opdragelsen fuldendes.

I denne Hensigt besøgte vor Bernstorff de vigtigste europæiske Lande, Schweiz, Engeland, Frankrig og Italien.

Endnu bandt ham intet offentligt Vaand til Danmark, ingen Titel, intet Embede. Her var det altsaa vigtigt for hans Bestemmelse og for hans Hensigter, at han havde den Lykke at nedstamme fra en bekendt og hædret Familie, saa at ingen Fordom kunde hindre ham Adgangen til vigtige Personer.

Den store Mængde Reisende af alle Slags, som søge de almindeligen bereiste Landes berømte og anseelige Mænd, gjør det nødvendigt for disse, ikke uden Valg at aabne Adgangen for enhver, som nærmer sig dem. Den, som ikke har et berømt eller bekendt Navn, at sende forud i sin Anbefaling, behøver Tid
til

til at forskaffe sig Yndest og Fortrolighed, ved egne personlige Egenfkaber.

Begge Dele havde Bernstorff til sin Fordeel, saa at Veien stod ham, uden Undtagelse, aaben til enhver Mand af Vigtighed.

Det er sagt, at et lykkeligt Ansigt er det bedste anbefalingsbrev. Og vist er det, at Bernstorffs Ansyn bar umiskielig Præg af Siels Adel. Denne Tækkelighed, denne attiske Urbanitet, som han udbredte over alt, hvad han foretog sig; en vis Bæredighed, som han saa heldigen vidste at forene med den fineste Levemaade og den venligste Medbladelse; og endeligen denne Aands Nærværelse, disse hastige fine Anmærkninger, som strax røbede, at det skønne Udsvortes ikke var beboet af en mindre ædel og mandig Siel; alle disse Naturens Gaver, som saa umiskieligen vare paatrykte hans hele Vesen, belivede og forskønnede hans Legems naturlige smukke Dannelse, endog i hans ældre Dage.

Hvor lærerig altsaa Reisen kunde være for en ung Mand af saa udmærkede Talenter og dette behagelige udsvortes Vesen, er let at forestille sig.

At en Mand, som forenede saa mange ypperlige Siels Egenfkaber, som i saa mange Henseender var stor, og havde gavnet meget, var saa almindeligen elsket, at man om ham kan med Sandhed sige det, som en meget berømt Taler har sagt om den ædle Dagues-

sau,

sau, at hans Tidssalder paatog sig for ham Eftertidens Skikkelse, og erkjendte hans Værd, som om han ikke havde været mere til; dette er vel baade trøstende og opmuntrende, fordi det viser, at Dyd og sande Fortienester ikke altid misgikkes; men dette Tilfælde er tillige saa sjældent, at det næsten kunde synes, som det kastede en Skygge paa den store Mands Minde. Det er Pligt at borttage denne eneste Skygge, ved at opsoge Aarsagerne til dette vor ædle Vernstoffs saa usædvanlige Held.

Disse Aarsager maae ikke søges i hans eget store og usfatterlige indvortes Værd; Verdens Erfaring modsiges dette. De maae søges i tilfældige udvortes Omstændigheder: i hans blide indtagende Væsen og værdige Anstand, i hans Embeds Bestaendighed, at Følgerne af hans Handlinger havde mere Indflydelse paa Borgerstædet i det Hele, end paa enkelte Klasser eller Individuer i Særdeleshed, hvor den enes Ønsker saa sjelden opfyldes, uden at den anden troer sig fornærmet; og endeligen synes de at ligge i Naturen og Følgerne af hans vigtige sidste Handlinger, hvis aabenbare og almeensindte velgørende Virkninger han oplevede, da de fulgte umiddelbar paa Handlingerne.

Disse vare uden Tvivl de egentlige og sande Aarsager til det sjældne Særsyn, at Menneskestægtens Velgjører blev uden Modsigelse erkjendt og paaskønnet af de Medlevende.

At hans Død *) udbredte Sorgens mørke Slør
 over Landet, og blev af alle følt med Beemods Smer-
 te, som en almindelig Sienvordighed; denne hæders-
 fulde Løn havde han tilfælles med flere store Mænd.
 Deres Død efterlader en Tomhed, som nedslaaer Sier-
 lene; vi føle med Gysen denne Tomhed!

Men vi fortrøste os til Regentens Blisdom og
 Virksomhed, at han har fundet Middel til at opfyl-
 de den.

Bernstorffs Gud, og vor Gud, give dertil Vels-
 signelse og Held!

*) Den 21 Juni 1797.

J. Kierulf.

Født 1757.

Custodbrand, Professor i Historien og Theaterdirecteur.)

Nedenstaaende er et Fragment af en i Selskabet for Efter-
 slagten dets nys afsøgte Medlemmer til Erindring hol-
 det Tale, hvoraf D. J. Samsøes Minde, der fin-
 des forved hans Skrifter, udgjorde en Deel. Flere
 Talere af samme Fors. saavel ved samme, som ved an-
 dre Selskabshoitider, ere aftrykte deels i vore perio-
 disse Skrifter, deels enkelt som Manuscript for Ven-
 ner, og maatte høiligen ønskes samlede.

Saa glædeligt det er for ethvert Hierte, der elsker
 dette Selskab, og deeltager i dets Vel, at vi atter i
 Dag kunne see tilbage paa et heurundet Aar, der ha-
 ver befæstet dette Samfund's Held og Hæder, og frem-
 met dets store Maal, og især at vi erkiende Forsynets
 bekiærmende Haand, der i Stadens almindelige Ulyk-
 ke dækkede vor Velig, uden hvis Redning vor Virk-
 somhed havde været standset, og vore Bestræbelser for-
 sunkede; saa sørgelig er den Tanke, at vi atter i Dag,
 ved at erindre os de værdige Medborgere, der er-
 kiendte vort Hiemeds Vigtighed, og foreenede sig
 med os til dets Opnaaelse, skulle savne Mand, for-
 tiente af Menneskeligheden, deres Tid, og den kom-
 mende Slægt.

Naar Dødelighedens uundgaaelige Lod træffer os saaledes, at ei allene den modne Olding henkaldes fra os til fortient Hvile efter fuldendt Arbejde, men og den unge, nu fuldt udviklede, Mand henrives midt i det nys begyndte Løb, da saares vort Hjerte. Skovene Eier sørger, naar ei allene det gamle Træ falder, under hvis Skygge han dvælede, af hvis Sielshed han var stolt, hvis Frugt formerede hans Velstand; men meer end dobbelt sørger han, naar Stormen omslyrter hans Haab, den unge skionne Stamme, der eengang skulde worde hans Efterfølgers Glæde, Stoltshed og Gavn. Men vi føle saa meget mere end han, som vort Tab er vigtigere end hans.

Ved at overtælle vore Selskabsbrødre, savne vi i dette Aar Oldingen Tyge Rothe. Ved at høre hans Navn tænker enhver den oplyste, nidkiære Fædrelandets Ven, den kundskabrige Lærde, den grundige Tænker, den danske Litteraturs hædrede Veteran.

Var jeg fremtraadt for denne Forsamling for at berømme Tyge Rothe, vilde jeg ikke kunne frikønskes for uundskyldelig Ubefædethed, at jeg vovede at staa op som hans Lovtaler. Her efter saa mange Velstalheds Mønstre, der ere givne baade i og uden for dette Selskab af Mænd, hvis Navne pryde vor Medlemsliste. Jeg tør ikke ved at nævne dem, men sandelig der ere de iblandt dem, der ere mere end Frankrigs Thomas. Og var en Mand nogensinde en Hu-

fom,

kommelses Tale værdig, da var det ham, hvis Minde ikke dør, saa længe Videnskaber paafligues; saa længe Statens Lær udgransktes efter den uforanderlige Menneſkenaturs Krav, og grundfæstes efter ubædragelig Statsviisdoms Forskrifter; saa længe Borgfrihed hyldeſ, og Lehnsvæſenet afſkyes; saa længe Fortidens Tildragelſer blive Maalet for de lærerigſte Grænſninger; saa længe Naturens Betragtning bliver kiendt værdig til de Viisens Underſøgelſer.

Men ikke træder jeg frem ſom Tyge Rothes Lovtaler; thi det ſommer ſig ei, at hans Berømmelſe ſkulde være et ſaa ufuldkomment Forſøg af Tale, ſom det jeg kan frembringe. Men værdiges jeg Deres Opmærkſomhed, Høiſtærede, vil jeg pege hen paa, hvad Tyge Rothe var, uden at briſte mig til at udkaſte noget Maleri af ham; jeg vil kun nævne hans Fortienelſter, uden at vove at udvikle dem: jeg vil kun ſige, hvad han var, uden at indlade mig i, hvordan han var det.

Tyge Rothe havde Fortienelſter af Staten, af Menneſkeligheden, ſom Embedsmand, ſom Skribent, ſom Menneſke.

For værdigen at ſtatte ham ſom Embedsmand, ſom Aſſeſſor i det Beſtindiffe Kammer-Collegium, ſom Landsdommer i Sjælland, ſom Committeret i General-Toldkammeret og Commerce-Collegium, ſom Medlem af Kiøbenhavnſ Magiſtrat, ſom Deputeret i

Men-

Rentekammeret, som Amtmand i Segeberg, maatte man drage det Slør til Side, der indhyller vort Fædrelands, som enhver Stats, Tildragelser i de nyeste Dage; et Slør, hvilket det først er den kommende Slægt forbeholdet ganske at kunne opvikle, og hvoraf den nærværende ikke uden Ubestedenhed kunde give sig Mine af at vide at opfolde enkelte Flige. Jeg træder derfor med ærbødig Tausked tilbage: jeg kan ikke vise Rothe som Embedsmand; men Historien skal eengang ikke glemme hans Navn, naar den skal opsoge de første Led af den Kæde af Aarsager, der efterhaanden have frembragt den Lovenes og den offentlige Menings Forandring, der eengang vil gjøre vore Dage til Epoko i vort Fædrelands Aarsager.

Men det vil jeg nævne, fordi det er vittterligt, at det var Tyge Rottes Foranstaltninger, der hussvaledede Hovedstadens Indvaanere, da Dyretid og virkelig Mangel i Vinteren 1771 truede med uundgaaelig Hungersnød. Men det vil jeg fortælle, fordi det er uimodsigelig vist, at han, i den korte Tid han var Amtmand i Segeberg, var den første, der i Holsteen fik Landboernes Fjendomme mod Myt overvundet, og, skiondt i Begyndelsen ikke uden Brug af sit Embedsmyndighed, den saa saare vigtige Indføbling indført; og ikke destomindre, da han inden et Aars Forløb kaldtes fra dem, sagde de ærlige Landmænd ham Farvel med Taarer, og godhiertigen bade ham, ikke forsmage

smaae fri Befordring af dem til næste Sæted, hvorfra hans Reise gik til Sjælland. Men dette vil jeg anføre, fordi jeg troer, det skinner klart for enhver, at de Ideer, Rothe medbragde til disse sine Embeders Førelse, hvilke nu erkjendes for de eeneste rigtige, vare den Gang for nye for den største Deel af vore Landsmænd, til at de skulde blive antagne uden Modsigelse og hylbøde uden Modstand. Sine Begreb om, hvad Bonden burde være, havde Rothe dannet sig imellem Helvetiens Fjælde, og han bestyrkedes heri ved Tanken om, hvad Bonden er ved Roden af Norges Klipper. I Danmark vare Begreberne herom endnu ikke noksom luttrede fra Lehnssystemets Uhumskheder. Heraf maaskee lader det sig forklare, hvi Tyge Rothe var saa kort og under saa mange Afvejlinger i Statens Tjeneste: Han var modnere end hans Tidsalder.

Men kunne Tyge Rothes Fortjenester som Embedsmand ikke udvikles uden i Forbindelse med vore Dages Historie, der endnu ikke ligger os aaben nok, til at vi kunne uddrage saa meget deraf, som der behøvedes, for at sætte hine i fuldt Lyg; saa ran hans Værd som Videnskabsmand og Skribent ikke tilfulde kjendes uden i Forbindelse med samme Ideer, han fulgte i sit Embedsførelse; og finde vi ham som Statens Tiener værdig til Navn af Fædrelandets Ven, da skulde vi og tilkiende ham dette Hæderens navn

som

som Skribent; thi til Fædrelandets Færd sigtede hans vigtige, om ikke vigtigste, Skriveer.

Der var ingen Groen af den menneskelige Kundskab, som Rothe ikke kiendte, og kiendte saaledes, at han havde erhvervet sig Navn af en sielden Lærd, om han havde dyrket den allene. Men de Videnskaber, i hvis Historie hans Navn er en Stjerne af første Størrelse, er philosophisk Historie og Statsvidenskab. De Ideer, han udviklede i sit store Værk: Christendommens Virkning paa Folkenes Tilstand i Europa: at Hierarkiet med alle sine Kælder, og Lehnsvæsenet med alle sin Rædsler, havde været Led af den Kæde af Aarsager, der have virket Europas Overgang fra Barbarie til den Grad af Humanitet, hvortil intet af Aldtidens oplyste Folkelag naaede, vare ikke nye: de havde ikke undgaaet deres Opmærksomhed, der for ham havde giennemvandet Historiens mørke Gange med den Philosophies Fakkell i Haanden, der henseer Alt til Alherrens vise Styrelse; men ingen for ham havde foretaget sig at giennemgaae den hele Række af Middelalderens Begivenheder med Hensyn paa Christendommen som Folketro, som Grundideer i Lovgivning og Statsforme. O! at dette Værk være blevet fuldført! O! at i det mindste Lehnsvæsenets Følger vare blevne udviklede af Rothes Aand!

Dog hvad ønsker jeg? Kierlighed for min Videnskab henrev mig. Rothe nedlagde ikke sin Pen; han

han ophørde ikke at virke som Skribent, fordi han afbrød dette Værk; han tog i dets Sted en Materie, der umiddelbar gjaldte Fædrelandets Sag, og de Dages umiddelbare Færv.

Den Danske Fæstebondes Kaar, saaledes som de vare efter Lovene, trængde til Forbedringer og Grundforandringer. Det vidste Rothe; det havde han længe følt; længe bestræbt sig for at fremvirke. Leilighed som Statstionter havde han ikke mere, kunde ikke mere faae. Han greb Pennen; og hvo tør nægte, at hans Bøg jo var et af de mange medvirkende Stød, der fremskyndede den Omvæltning i det danske Landbovæsen, der evig vil udmærke det sidstafvigte Decennium i vort Fædrelands Historie?

Men Saaret, der skulde heles paa vort Statslegeme, var gammelt; det var hugget i Oldtiden, og længe indæddret. Vel havde man i forrige Aarhundrede grebet til et Middel derimod; men denne Læge- dom, der dog gjorde Helbredelsen mulig, havde endnu ikke virket. Rothe foretog sig at gaae tilbage i Tiden, og opsoge, naar Saaret var tilføiet, Statslegemets Beskaffenhed før det og efter det; og hvoreledes Skaden efterhaanden havde forværret sig. Uden Lignelse: han skrev Nordens Statsforfatning før og efter Lehnstiden; et varigt Minde om sin Forfatters vidtundstrakte Færdighed, grundige Tænkfulness og modige Dommeekraft; en Ære for den danske Litteratur;

og et Hovedværk for enhver, der vil udgruble Aarsager og Virkninger i Middelalderens Tildragelser.

Ved mange Leiligheder talde Rothe i de sidste Aar til Regjeringen og Folket, naar Dagens Hændelser gjorde, at han ansaae det nødvendigt at rette Begreberne, at give Vink til vigtige Sandheders Erkiendelse, og pege hen paa Anvendelsen af de Ideer, der vakttes af det nærværende Dieblisks Tærv. Man domme, som man vil om de enkelte Anliggender, hvorom han saaledes skrev; man være endog af modsat Mening; men aldrig skal man miskiende, at han i disse sine Smaaafskrifter talde til Regjeringen, som det egner en Mand, og til Folket, som det sømmer den at tale, der kiender, at Forfatteres Kald er at vække, at danne, at lede den offentlige Mening i Fædrelandets Anliggender; som det sømmer den at tale, der veed, at Regjeringens bedste Arbeider ere forgieves, dersom Folket ikke er villigt til at medvirke til samme Maal; som den bør tale, der veed, at Folket, saavel som Regjeringen, maa oplyses og veiledes. O! at alle, der tiltroe sig Kald til at tale i Fædrelandets vigtigste Anliggender, havde dette Mønster for Øine! da skulde Fremfusenhed, Raadhed og Egoisme ikke vanære Pressen, og næsten gjøre det tvivlsomt, om Statsbestyrerne og bør laane Dret til Skribenternes Stemme.

Sine sidste Leveaar henvendte Tyge Rothe sine Grandfkninger umiddelbar til Naturen. Dog arbeidede han ikke saa meget paa at udvide Naturvidenskabens Grændser ved nye Opdagelser, som at udgrunde de Lærdomme, der ere som Hovedsummen af al vor Naturkynsighed; med andre Ord: at philosophere over Naturen, eller, med en neppre upassende Lignelse: han overlod andre at opføre Stillaadset; han selv arbeidede paa Bygningen.

Ligeledes haver ogsaa det, han meddeelte Verden af den grandfkende Philosophie, umiddelbar Hensyn til Mennesket selv, dets Natur, dets Bestemmelse, dets Lyksalighed. Hvad der syntes ham at løbe ud paa sandsestose Grublerier, troede han ikke, det var ham tilladt at spille den Tid paa, han vidste saa vel at bruge til Menneskelighedens umiddelbare Nytte. "Jeg foragter ingen Videnskab, der forsøger Massen af den menneskelige Videnskab, sagde han en gang til mig, da vi talede om Ordskritiken i de hellige Bøgers Grundtext, kun spørger jeg: hvortil nytter det?" Uden Tvivl var denne Grundsætning Marsgangen, hvorfor han, der stedse fulgte lige Skridt med sin Tidsalvers Oplysning, synes at have anseet det nyeste Philosophies System ligegyldigere, end nogen anden ny Opdagelse i Videnskaberens Land.

Dette var Tyge Rothe som Videnskabsmand. Men spørge vi, hvorledes han var blevet dette; ved

jeg ikke bedre at svare; end med hans egne Ord til nogle Ynglinge, der havde den Lykke, at han omgikkes dem med faderlig Godhed: "Man bliver aldrig grundig Videnskabsmand, uden ved at læse Folianter." Han meente nemlig, at den, der attraaede det stolte Navn af grundig Lærd, maatte ikke nøies med at læse de smaa lyste Bøger, der tildeels indslædes i morende Dragt, eller Dagens Flyveblade, der saa let give os Skin af Alvidskab; men han maatte gaae til Kilderne selv; kiende de ældre som de nyere, og forstaae, ikke allene sin Videnskab i sin nuværende Form, men og vide, hvorledes den har faaet den. Denne Vej havde Nothe vandret, og med usigelig Glid, at jeg skal bruge dette Udtryk, og vedhængende Arbeide havde han vandret den; og Maalet havde han naaet.

Harde nogen af vore værdige Selskabsbrødre, der havde nydt den Lykke at kiende denne siældne Videnskabsmand nøiere end jeg i hans huuslige Liv, i hans personlige Forbindelser, i hans Vennekreds, paataget sig at sige os, hvad denne Tyge Nothe var som Menneske, hvor lærerigt et Exempel skulde han da ikke have fremstillet os? Hvor skulde vor Agt for Statstienere og Videnskabsmanden ikke have stæget, naar vi kunde see ham, som han var, som Mand og Fader, som Ven og Hunsfader? Jeg vil kun henvisse til hans sidste Afstedstale med sin Vennekreds, hans værdige Egtfælles Minde; kan nogen med

ufor

ufordærvet Hjerte læse disse Blade, uden at erkiende
i ham den omme Egtfælle, den hulde Fader, den
troefaste Ven, den omhyggelige Huusfader, uden at
ære hos ham den velvilligste Menneſkelighed, det from-
meſte Hjertes Søleſer?

Denne Mand forlod os; ſom Olding gik han
ned i ſin Grav: efter fuldendt Arbeide lagde han ſig
til Hvile, han havde haft Tid til at virke alt, hvad
Alherren [havde] udſet ham til; helligt være hans
Minde!

I. I h a a r u p.

(C. I D. C. 252.)

Denne navnkundige Digter har i Aaret 1790 udgivet toen-
de af sine Daler, som et Forebud paa Samling af
bette Slags, som vi endnu hidtil forgiaves see imøde.
Imidlertid findes enkelte aftrykkede i Tidsskrifterne
Minerva og Tilskueren. Af de toende ovenomtalte
aftrykke vi her in extenso den første, holdet paa Sø-
academiet Gerner til Minde, saa meget mere, som
det ikke kan andet, end være interessant, at sammen-
holde den med ovenstaaende mallingste Fragment.

U unge Krigere, bestemte til at vorde et vigtigt Børn
for Fødelandets Sikkerhed, en vigtig Støtte for Thro-
nen: Eder være disse Dieblikke helligede! Skienker
mig Eders Opmærksomhed!

Jeg vil ikke føre Eder tilbage til Gerners
Minde; jeg veed: at Eders unge Hjerter føle den
store Mands Tab; ei heller vil jeg opvække Eder til
Betragtninger over Livets Korthed og Dødens Vis-
hed: intet velanvendt Liv er kort, og det bør sig den
oplyste Krieger ligesaa lidet at skælve for Døden, som
daarligt og uforsigtigt at fremme dens Komme. Men
jeg vil stræbe at fremstille Gerner som et Mynster for
Eder, hvorledes I skulde opfylde Eders Bestemmelse
som Krigere, som Mennesker, at gavne: den gode
Borgers egentlige Idret i Livet, ligesom og dens
Wid-

Vidnesbyrd hos Medborgere, er det sandeste og uforskrænkligste Hædersminde paa hans Grav.

Det er et Held for Eder, og en Hæder for Tænkesmaaden i Eders Stand, og hos dem, som bestyre og vaage over dens Indretning: at blot arvede Fortienester ikke forfremme, naar disse ikke understøttes ved erhvervede. Herens Bei staaer da aaben for Eder alle, og det er ikke Prunken med Forsædres Vedrifter, der udgør den agtede, den duelige Søekriger; det er hans egen Flid, der skal forfremme ham, hans egen Duelighed, der adler ham.

Dette var Gerners Adels, dette var tillige hans Forsædres. Endskjønt disse ikke førte Hjelme og Skjoldmærker, hvis dunkle Betydning taber sig i Mørket af den fjerne Oldtid, og som ikke selben har været Virkninger af svage Fyrsters Luner, eller de raas Tidens Fordomme, saa følge dog med deres Navn det hørbrendende Vidnesbyrd, at de vare trofaste og duelige Mænd, som elskede Fædrelandet, og stillede deres Idretter til dets Vel, og hvis Trofskab mod deres Konge endtes med deres Liv.

Saaledes nævner Historien dem, saaledes taler den om Præsten Gerner i Frederik den 3dies Tid: han, som ved Kierlighed til Fædelandet og Trofskab mod dets Fader overvandt Torturens Smærter og Dødens Frygt, og glemmende sig selv saae Fædrelandet, trods Fiendernes Haardhed og Trusel.

Hører

Hører dette, Adels Ynglinge, og varer herpaa! Der er ingen sand Adels, uden den, som er erhvervet ved Fortienester, men og den er til, er ligesaa sand, ligesaa hædersværd, endskøndt den ikke er udmærket ved Fyrsters Naadestegn; ligesledes er og den uærdig til sine Forsædres Navn og Hæder, som ei allene ikke vedligeholder den, men endog ikke formerer den ved en oplyst og adels Tænkemaade, og ved gavnlige Gjøratter. Paa Eder især, som ved Gudsfølsel sige Adels Navn, har Fædrelandet en vigtig Fordring. Dette Navn er en Haandpenge, forud givet Eder, som indvier Eder til dets Tjeneste. Dets Krav er billigt, dets Fyldestgjørelse være Eder hellig! Skulde I kunde glemme det, da vover Eder aldrig til at opløste Eders Dine til Eders Forsædres Mindesmærker, prunker ikke, med deres Navne: I have beskæmmet dem, brammer ikke med Eders Adelsbrev og Stam-tavler; de ere Eder Bebreidelser.

Tidlig tabte Gerner en Fader, og med ham en indsigtfuld Veileder, en oprigtig Ven. Som Commandant-Capitain havde han tient Kongen, og tilfide som Skibsbygger. Lykken havde ikke været gavmild imod ham med sine Gaver; han skyldte dens Gunst intet. Redelighed og Arbeidsomhed, forenet med Flog Huusholdning, gjorde ham den undværlig: han efterlod altsaa sine Børn intet Betydeligt af den Mammon, hvis Besiddelse allene ikke bør skaffe Eieren Hæder,

der, hvis Brug'er saare vanskelig, og hvis ikke seldsne Misbrug har anrettet tusinde Gange flere virkelige Ulykker, end dets Gavn har kunnet frembringe mulige.

Saaledes tiltraadte Gerner den ærefulde Bane, paa hvilken han i et ikke langt, men virksomt, men velanvendt Liv, oprettede sig et Hædersminde, der, saalange Videnskaber og Dyd hædres, vil være uforglemmeligt, og saalange Videnskaber og Dyd opfyldes deres Dyrkeres Hjærter med reen, ublandet Glæde, vil være det høieste Maal, efter hvilket Dodelige kunde indrette deres Vandel.

Lader os med Tanken følge ham Skridt for Skridt paa denne Bane; ethvert vil være Eder en Læreregel, ethvert Opmuntring til at følge hans Fodspor.

Gerners første Bestemmelse var de Videnskaber allene, som henhøre til den fredelige Lærde. Denne forbandt han med Krigerens, da han i Aaret 1755 indskreves blandt Sø-Cadetterne. Vigtig blev ham denne Bestemmelse, den blev det eneste Maal for hans Opmærksomhed, den eneste Gienstand for hans Flid.

Lykken, og hans Formyndere, havde bestemt ham et saare tarveligt Udkomme, knap det Nødvendige; han manglede altsaa ei allene Livets Behageligheder og Bequemmeligheder, men endog stundom dets

Fornødenheder. At undvære de første, dertil havde hans ophøiede Siæl Styrke nok, og det i en Ungdom, hvor den let berusede Indbildningskraft saa let forledes til Sandfælgigheder; men, for at raade Bod paa det sidste, anvendte han hvert Øieblik, som hans egne Forretninger lode ham tilovers, til at vejlede andre hans Jevnlige i Videnskaberne, til at igiennemgaae Dagens givne Lærdom med dem om Aftenen. Her ved rettede han Lykkens Mangel, oplyste sine Medarbeidere, og befæstede sig selv ved den idelige Gienstandelse i sin Videnskabs første Grunde.

Genie, forenet med en saa sjelden Flid, opflaammet af en almindelig Kierlighed til de Videnskaber, der henhørte til Krigerens Bestemmelse, maatte ei allene opvække hans Lærers Opmærksomhed og Agtelse, men ogsaa forskaffe ham den paa denne ene Maade erhvervelige, den ham vigtige Yndest af hans Forsatte. Den ædle Mand, som da bestyrede dette Academie, saae hans Fremgang, opmuntrede ham ved at rose hans Flid, og glædede sig ved, at han blandt 21, om da forlode Academiet, kunde anbefale ham som den første.

Dette var den første Frugt, Gerner høstede af sin Flid. Men nu traadde han tillige ind paa Verdens almindelige Skueplads, overladt til sig selv. Han havde en erhvervet Hæder ei allene at vedligeholde, men endog, skulde han vandre Verdens sande Vej,
at

at forsøge. Han har nu Krigerens Hæderstegn, uden derfor at see sine Lykkes Omstændigheder forbedrede. Dette er enhver ung Krigers uomgiengelige Tilfælde, naar Forsynet ellers ei har bestaaet ham Formue; men det er og en vigtig Advarsel til i Tide at vænne sig til Sparksomhed, og denne Mennekeligheden saa runge, men Krigeren saa aldeles nødvendige Pligt, Selvfornægtelse.

I denne nye Grad af sin Stand, see vi Gerner, den samme Videnskabernes varme Ven, den samme varme Ven af sine Medmennesker; thi hvad kan være større Belgierning, hvad fortjener mere den tankende Mands Erkiendtlighed, end det, at finde en Mand, som med store Evner forbinder en utrættelig Villie til at oplyse ham, til at lette ham Besværlighederne paa Videnskabernes Bane. Guldet kan ikke betale ham, end sige belønne ham; han lønnes bedst, naar hans Hensigt, hans Ønsker opfyldes; denne Hensigt, de Ønsker, at danne og opmuntre varme Venner for Videnskaberne.

Ved idelig at arbejde selv, vedblev Gerner at lære andre; hans lyse Foredrag, hans venlige Omgang, hans ædle Uegennyttighed gjorde ham søgt og yndet. Cadetten og den unge Studerende kappedes om at søge Underviisning hos ham i den Mennekelighed saa nødvendige som nyttige Videnskab, Mathematikken, og alle de Timer, som Gerners egne Arbejder

og Grandfædinger lode ham tilovers, vare endnu hel-
ligede til at slukke hines Læretørst.

Bed denne Arbeidsomhed sattes Gerner i Stand
til at tage Deel i Livets Beqvemmeligheder og Forly-
stelser; men dertil var hans Tid ham for dyrebar, og
hans Formues Overskud ham for adel.

Det fradraget, som han behøvede til sit eget
tarvelige Ophold, til Bøger, disse Videnskabers Hjel-
pemidler, til et intet mindre end prunkende, dog ei
heller hans Stand vanærende Klædebon, dette fradrag-
get, tilhørte det øvrige, ligesom Resultatet af hans
Flid og Kundskaber, hans Medmennesker. Langt op-
høiet over Egennytte, kiendte denne ypperlige Mand
ingen anden Pligt, ingen anden Lyksalighed, end at
gøre vel!

Selv Tiden til Livets nødvendige og behagelige
Bederqvælgelse, Sønnen, indskrænkede han saa kort
som mulig. Trættet af Grublen forlod han ofte
Midnats-Lampen, for paa det blotte Gulv, med en
Bog under Hovedet, at nyde en kort og uundværslig
Hvile; og Solens første Straaler vakke ham igien
munter til Arbeid og Velgierning.

Paa denne Maade henflød Gerners Ungdom;
saaledes brugte han sine mandlige Aar, og i dette Ar-
beide traf Døden ham. Hans store uegennyttige Siæl
tillod sig knap Glæden af den offentlige Hæder, som
hans henrykte Medborgere, drevne af en uovervind-
delig

delig Følelse af hans Værd, ydede ham. Megen of-
fentlig Hæder frabad han sig, og den, som overrump-
lede ham, nød han med Beskedenheds Rødme; men
derimod tilvinkede ham aldrig nogen Leilighed til at
fremme Fædrelandets Færv, for hans hele Siæl
brændte. Selv opsøgte han Leilighed til Gavn, greb
hver, og gavnede.

Paa denne hans Gavnlighed behøver jeg ikke at
framlægge Beviser; tale ei Danmarks Søstrigere med
Henrykkelse om hans Skibe? det trygge Værn mod
Storm og Bølger, de muligste Bequemmeligheder
som disse tilbyde, dertil har en stor Deel af Eder væ-
ret Vidner. Hvo seer Indretningen i Dokken, denne
Belgierning endog for usødte Slægter, uden at vel-
signe dens Opfinder for hvert et grublende Nieblif,
han anvendte paa denne Trældoms Lettelse?

O! hans Forstands Værd, og Ypperlighed, er
umistydeligt erkendt og hædret; Danmarks vise Mænd
holdt det for Pligt at følge hans Liig! og saaledes er
og hans store menneskelige Hierte erkendt; thi agtede
Dannemænd fældte Taarer ved hans Minde.

Saaledes vandt Gerner Hæder ved at gavne!
og dette er Verdens sande Vej. Alle Gienveje ere
Afveje, der føre langt fra dens Tempel; al anden
Hæder, som ikke grunder sig paa Gavnlighed, er en
drømt Løn for sminkede Udbyder; thi naar Samvittig-
heden vaagner, er Drøm og Løn forsvunden. Vel
den

den forførte, som det gives at aabne Vinene i Tiden for den falske Vrens Fortryllelser, og at forlade Afveien, hvorpaa han vandrede. Vist nok, dette Vrensbende er saare besværligt; thi deri er den sande Vrens Wei forskjellig fra den falske. Indgangen og de første Skridt paa hiin ere besværlige, paa denne bestræbte med Blomster; men jo længere man gaaer paa hiin, jo mere lettes Veien, jo flere sande og yndige Skønheder tilbyder den; da derimod denae hilder den Vandrendes Fod med blomstrende Ukrud, fører ham i Labyrinter, beruser ham med sine giftige Blomsters Udaandelse, af hvilke han som oftest ikke vaagner, inden den kommende Død aabner hans Pine i en træstesløs Fortvivlelse.

Føler dette, adle Ungdom! O! at den Sandhedsstedse maas være lys, stedse nærværende for Eders Siæles; der er ingen Hæder, uden den, som grunder sig paa Gavnlighed; ved den vedligeholdes den arvede, ved den erhverves Hæder. Uden Gavnlighed misbruges Forsynets Gaver, Byrd, Rigdom, og det, som overgaaer Byrd og Rigdom, Siæle Evner. Det er med Forstanden, som med en Ager; den være saa frugtbar som muligt, forsømmes den, vil den ikke bære andet end Tidsel og Ukrud; forsømmes Forstandens Dyrkelse, mon dens Frugter Kulde blive bedre end den forsømte Agers?

Vel sandt, Forsynet meddeelte ikke alle lige Gaver, Forstanden har sine Grader; men hvilken Grad af naturlig Forstand er saa ringe, at den jo ved Flid kan forøges? Men til at opnaae dette Maal, deres til ere Videnskaberne de sikreste, de eneste sande Midler; de Videnskaber nemlig, som henhøre til den Stand, man i Livet har valgt sig; og hvilken Stand behøver disse mere almindelig, hvilken Stand høster større Frugter af disse, end Krigerens? Det er disse, der skulle lære ham den sande og betimelige Brug af de tvende Krigeren saa nødvendige Egenskaber, Mod og Sindighed, og af disse nødvendige Forening. Uden Videnskaber vil Mod udarte til Forvovenhed, Sindighed til Feighed.

Men som Forstandens Dyrkelse giver Bequemhed til at gavne, saa maa Hierræts moralske Forbring frembringe en virksom Villie til at gavne.

Disse tvende Egenskaber bragte til den muligste Fuldkommenhed, og forenede med hinanden udgiøre den sielbne store Mand, udgiorde Gerner.

Dette er en svag Gienlyd af Fædreneslandets Røst. Philosophen Rothe bød os at spørge Historien, hvo Gerner var, og Suhm Danmarks sandrue og vise Historie-Skriver svarede:

Henrik Gerner var en hypperlig Mand; stor i Videnskaber, større i Dyd, Oprigtighed og Edelmodighed. Prydet med enhver Dyd, ikke hengiven til nogen

nogen Last, ædelmodig foragtede han de Underfundig-
heder, hvorved man tilsniger sig Benner og Belynder-
er; thi han kiendte sit Værd; han elskede Fædrene-
landet over Alt.

Saa taler Historien — det er et kort Begreb af
alle de Dyder, som gjør Manden stor paa Jorden,
og vis om Himmelen.

Edle Ynglinge! hvad kan jeg sige Eder høiere,
hvad kan jeg anprise Eder varmere, end at ligne den-
ne Mand? Hvilket Hæd for Fædrelandet, hvil-
ken Lykjalighed for Eder!

N. L. N a h b e t.

C. f. B. C. 122.

Følgende Fortælling Mindetale over Danmarks Pollio Suhm, er maaskee det, der af denne Fors. Forsøg i dette Fag, hebst er Blikket til at meddeles her.

Medborgere!

Om i dette Dieblis, da I vente at høre den Medbroder, Ederes Venstas betroede den ærefulde Forretning, ved denne Sorgestid at være Ederes Kællerss Talsmand, midt i denne Forsamling en ærværdig ubestemt Olding, som vi pleiede at tænke os hiin Egypternes Dødningsdommer, pludselig fremstod, tog Taleren Ordet af Munden, og svargte: hvo var denne Afsøbe, at I saaledes høitideligholde han's Minde? jeg veed det, eenstemmigt vilde Gienfaret blive: vi begræde Peter Frederik Suhm! og var hiin Spørger — jeg vil ikke sige, Tvillingrigets Søn, ikke Nordbo, men blot i Kulturens og Oplysningens vide Næge den Afsøbes samtidige Medborger, han maatte billige, ære, og dele vor Sorg.

Men jeg tænker mig Spørgeren giennem en lang Række af Aar, være sig ved Hændelse, eller selvvalgt Eneliv, eller hierarkisk Klausur, eller despotisk Læser, afstaaet fra Menneskesamkvem, tænker mig ham efter denne lange Udelukkelse først i det selsomme Dieblis

blif givet Samfundet tilbage, uflendt med senere Dages Mænd, Begivenheder, og Daad, næret i hiin langvarige Ensomhed med uafbrudt Betragtning af alt det foragtelige Intet, Mennesker saa gierne forgude, hylde, og hadre; mistænksom og streng, som saadan Ensomheds Grublen kan saa letteligen gjøre; en saadan barsk og ubestikkelige Dommer, er det, jeg tænker mig os at stande til Regnskab for denne Sørges Høstid, denne Mindeforsamling, er det jeg tænker mig, os at skulle besvare det rhadamantiske Spørgsmaal: Hvo hiin Aføde var? for ham ville vi forgæves betegne Subm med de Navne, dem vi, fikke for alle Modsigelser, visse paa at møde vore Følelsers Gienlyd, indbyrdes bruge: den mageløse, den eeneste, Fædrelandets Hæder og Pryd, Menneskehedens Veldæder og Længsel. Alt for levende vil det fræve hiin strenge Dommer i Minde, hvor ofte just saadanne Povtaler bortskienkedes af Letsind, offredes af Partisaand, vanhelligedes af foragtelig Smiger; i disse vor inderligste Overtydning, vore meest levende Følelses sandrue Yttringer, maatte han frygte tomme forgienlige Lyd, der end mere vilde forøge og fordoble hans Mistænksomhed; med dobbelt Strængthed maatte han gjentage sit Spørgsmaal: Hvo da hiin Aføde var?

Da nævnte vi Subm, den Lærde, Skribenten, Videnskabsdyrkerens Fader og Ven, Videnskabernes

høimodige Fremmer og Underkøtter; men selv dette var Navne, almindelige Berømmelser, der ikke vilde tilfredsstille vor Dommer. Alt for ofte maatte han have hørt Navnet Lærdom bortødslet paa hin forfængelige Viden af Ting, som faa vistnok kun vide, men som og kun faa ønske, og som endnu færre behøve, at vide, da de ere ingen til Gavn, skøndt de undertiden kunne være Besidderens Forfængelighed til Lyst, eller timelig Fordeel. Lidet maatte han kunde agte en saadan Dragerugen over golde, unnyttede, unnyttede Skatte, lidet den Lærde, der blot er lærd for sig selv.

Men da vilde de fremstaae iblandt os, de Mænd, som det sømmes, og egner at fortolke dette den Afdødes Værd; vilde sige og vise, at i hele Suhms Kundskabsmasse blev ingen Kundskab unyttet, ingen unyttig; at ingen, ingen strengere end vor Suhm har lagt dem paa Hierte, disse vigtige Ord, hans Ven, vor danske Tacitus sagde: vi lære ikke for os, men for Fædrelandet! de vilde fremslægge hiin majestætiske Mætte af herlige Lærdomsminder, hine historiske Værker, der vunde den Afdøde det retfærdige Navn af Nordens — maaskee blot dansk Beskedenhed hindrede at sige, Jordens — kundskabsrigeste Historiegrandfæter; vilde frempege den uberegnelige Masse af Kundskaber, disse Værker have udkrævet for at blive til, den umaaelige Masse af Lys, de sprede over den mærkværdige Hedenolds hidtil omtaagede Dage, over vore mandige

Fædres

Fædres saa lidet kjendte Bedrifter, Tæder, og Skieb-
 ner. Studse vilde da hiin strænge Dommer over et
 saadant herkuligt Værdomsværk frembragt i et Old, som
 allerede i Marsneese, allerede inden hans Vortgang fra
 Samkvemmet, nævnedes det flygtige og bløde, og hvor
 Alt umis kjendeligen bebudede denne Blødheds og Flyg-
 tigheds Tilværelse; men naar han nu ydermere erfoer,
 ikke blot, hvor utrættet Arbeidsomhed, hvor uegennyt-
 tig Nidkærhed, men og hvor ædle høimodige Opoffrel-
 ser dette vigtige majsomme og kostbare Værk affordre-
 de Suhm; hvorledes han næsten helligede et Halv-
 hundrede af sine Aar dertil; besluttede, og beredde
 det i sin fyrige Ungdom, blev det, trods alle sine raske
 Mandoms meest smigrende Tillokkelser, tro, og end
 ikke forsagede det i sin ærefulde Alderdom, saa hæder-
 lig en Hvile i Skyggen af de mange ædelt vundne Laur-
 bær end denne tilbød ham; hvorledes han ikke blot in-
 gen offentlig Understøttelse enten forbrede, eller fik,
 eller ventede, eller engang ønskede; men endog ikke
 regnende de til store Summer stigende Omkostninger,
 selve Arbeidet medførte, ikke nziet med at have op-
 offret det fristende Udsigter til, hvad man ellers kal-
 der verdslig Ære, og timelig Lykke, end ydermere
 høimodigen hensatte en betydelig Pengesum, til at
 bringe for Lyset dette Værk, som det allerede vilde
 være sjelden Uegennyttighed uden mindste Udsigt til
 Belønning eller Betaling at have udarbejdet; og alt
 dette

dette for et Værk, der af hver den, der søgte Arbeidets Løn uden for Arbeidet selv, maatte findes utaknemmeligt og lidet lønnende; et Værk, der, saa vigtigt det var, i Følge sin Natur maatte finde saa saare saa Læsere, og endnu færre gyldige Dommere, da det næsten med Føie kunde siges eene at være skrevet for Suhmer, ligesom det eene kunde skrives af Suhm! sikkerlig vilde da hiin strænge men retfærdige Dommers Studsen forvandles til hædrende Beundring; dog, frygtet for at overraskes af sine egne Høiesser, vilde han maaskee bevare sin Strængheid, og sige: alé dette Skæde for Vren.

Ikke kunne, og ikke ville vi nægte, at saa fielskne og saa de end ere, der, som hans Tævinge kunne sidde til Doms over Suhm, saa vigtige ere deres Stemmer, saa uvurdeerligt deres ærefulde Bisfald; men havde Vren været Suhms Formaal, stod det da ikke til ham at naae den ad slagnere Veie, at forene Folkets og Arcopagiternes Stemmer? vare Parnassets meest smilende Blomsterstier ham ukjendte eller lukte, at han over Rundskabsbiergets uvejsomste Fiendskab skulde bryde sig denne morsomme Døse til Udsædeligheds Tempel? var ikke Afgang og Gæde ham vist, havde han end aldrig anden Adkomst dertil, end den eeneste Sigrig, dette vor Digtekunsts maaskee originaleste Mesterværk, der ligesaa lidet har havt sit Mynster, som fundet sin Mage? og nu disse Sigrigs beilige Søstre,

ikke

ikke eens, og dog alle lige af Mafyn, som Sødsfende
 egner, der, som Nympheer, omgive hiin skønne Guds-
 inde, og vige i Skionhed for hende, men hende alles-
 ne; nu Danmarks Telemach, Euphron, som vi alt en-
 Gierbedeel af et Aarhundrede have eiet, og som endnu
 synes at være kommet et halvt Aarhundrede, før vi
 vare modne dertil; nu disse mange og mangehaande
 Skildringer, samtlig vidnende om den Mand, der
 var alle Aarhundredes Samtidige, i alle Lande, som
 i alle Kundskaber hjemme! Disse, disse ville vi frem-
 lægge Oldingen, og da ville vi sige, at disse Arbejder,
 hvoraf maaskee eet enkelt vilde være en anden nok for
 hans Liv, som til hans Navnkundighed, vare Biting
 for Suhm, hans Fritimers Eysel, Hvile fra hiint
 strengere Arbeid. Og hvo, hvo — vilde vi nu spør-
 ge — kunde fortænte ham, om han ved denne Hvile
 fængslet i hine venlige Cameners tryllende Arme, var
 blevet døv for Historiens alvorlige Muse, hvis Kald
 var til Noie?

Ikke Historiens Muse — vil da hiin skeptiske
 Olding indvende — Vren kaldte ham, Vren! at
 foredrage den mæisomme Vre for den lettere vundne,
 er selv allerede en Vre. Ja! for at gjøre denne
 Indvending, maatte man, som den Olding, vi an-
 toge, været aldeles udesluttet endog fra det allermind-
 ste, allerfierneste Kiendskab til Suhm, om hvem man
 med saa fuldkommen Frie kan sige: at aldrig, aldrig
 tænkt

tænkte nogenfinde nogen ved det Gode, han stiftede, mindre paa sig; den Mand, der, jeg vil ikke sige, var reen for Avind; thi over hvem skulde da Suhm været avindsyg? ikke engang sige, var for stor til Stolthed, som til Forsængelighed; men paa hvem man saa gaardstue kan anvende, hvad d' Alembert om Telemachs af Hierte og Mand Suhm saa nærbestegtede Digter har sagt: at han var noget meget bedre end beskeden; thi han tænkte ikke engang paa at være dette. Overbevist om — som han selv i hin Taksigelse for et svagt Erkiendtligheds og Agtelsestegn fra nogle Medborgere udtrykte sig — at man er pligtig at gjøre alt for sit Fædreland, som man skylder Liv, Opdragelse, Tankestemning, Slægt og Venner, randt det ham lige lidet i Sinde at søge og undvige Eren; thi aldrig stod den ham for Die, medens han handlede; at virke og gavne var ham Natur, som Solen at lyse. Heller ikke søgte han de meest glimrende Scener for sin Virksomhed, men enten de gavnligste, eller saadanne, som han troede, ellers vilde forsmies. Dette vidner den betydelige Række af fremmede, meest Oldtids, og for den nes Grandfætre i Særdeleshed vigtige, Værker, der ene have hans medicæiske Gavn mildhed at takke, at de saae Lyset; dette den vigtige reistiske Samling af Haandskrifter og Anmærkninger, denne Lærdoms Skat, som hiin den classiske Oldtids Forroligste til

scener

eeneste Arv efterlod en uforsørget Enke, der, efter
 længe i sit Fædreland at have forgieves budet Tyra-
 sters og Lærdes Nationalstolthed den fal, endelig i den-
 ne udenrigs Mand — thi fremmed maae man ikke
 kalde Suhm for nogen eller noget, Videnskabernes
 vide Rige tilhørende — fandt en Lærdoms Skønner og
 Ven, der med mere end fyrstelig Mundhed — thi han
 gav af sit eget — endte hendes Kummer, og berigede
 vort Fædreland med denne Frugt af reiskist utrættes-
 lig Lærdom; dette vidner det Tilbud, der — at jeg
 skal bruge den lærde retskafne Langebeks egne Ord —
 mellem Privatfolk er uden Liige: da hint for Middel-
 alderens Historie saa vigtige Værk, til hvis Anpris-
 ning det vil være nok, at det efter Langebeks Død
 ikke kunde fortsættes uden ved Suhm, af Mangel paa
 Understøttelse fra de Steder, hvor al Opmuntring
 skulde hentes, næsten opgivet henlaae, da tilbød denne
 Langebeks og alle Menneskers store Ven, at give og
 gjøre alle til Værker fornødne Bekostninger; dog saa,
 at hele Fordelen skulde tilhøre Langebek selv. Og ikke
 — o strange Olding! — vare disse Opoffrelser Offrin-
 ger paa Verglærrighedens Altar! thi ikke var det paa
 disse affides lidet besøgte Marker, den vilde saae,
 hvis Hu stod til at høste Vre og Noes. Og vidste
 man end ydermere det uendelig meget, Suhms høire
 Haand for Videnskabsmand og Videnskaber har gjort,
 uden at engang hans Venstre vidste deraf; og nu frem-
 for

for alt Maaden, hvorpaa han gjorde det, ikke blot fri for det fierneste Skin af Brammen, men endog i den fuldeste Ubevidsthed om, at have gjort det mindste andet, end hvad han maatte, og skulde! hvorledes han ledsagede betydelige Gaver, hvormed han overraskede trængende Videnskabsmænd, med ærlig Undskyldning, at indtrufne ualmindelige Udgifter havde sat denne Understøttelse en Skranke, som en Konge vilde tage i Betænkning at overskride; hvorledes han tvistedes med en ham værdig Ven, hvis ædle Møjsomhed frasagde sig Suhms venkabelige Understøttelse, inden han endnu efter Suhms Lykke kunde undvære den; og især hvorledes det — som hans faderlig elsker, faderlig fremhiulpne Snedorf af saa fuldt et Hjerte har vidnet — endnu var stedsse hans største Belgierning, at man aldrig nogensinde følte mindste Tvang ved at staae i dette Forhold til ham. Og hvormeget, saare meget vil ikke endnu Erkiendelighed bringe for Lyset, da Verbødighed for Belgiorerens Villie ikke mere forbyder Taknemmelighed at bortdrage det Slør, hvormed Suhm indhyllede sine Belgieringer.

Og selve de Videnskabsmænd, der ikke saaledes umiddelbar havde en Belgiorer i ham, hvormeget ere ikke selv de hans redebonne Dienstvillighed, hans lærerige Omgang, hans vennefulde Adfærd skyldige? Med Rette kan man sige, at om een Provinds i Videnskab

Læsebog. Anden Deel. G bers

bernes Rige var hans egentlige Hiem, nær havde jeg sagt, hans Eiendom, da var der ingen af dette vidtstrakte Riges øvrige Dele, hvor han jo havde Vægerret; thi vare og samtliges Sønner hans Medborgere og Brødre; han var uden Eensidighed, som uden Partiskhed; ligesom han uden mindste Hensyn til Navn, Alder, Stand, Forbindelse, politisk eller literarisk Forhold, Yndest eller Meeningssect viiste enhver det Venjskab, og begierlig nyttede Leiligheden at yde ham den Højs, han troede ham at tilkomme; saaledes vandrede han Haand i Haand med Naturforskeren, som med Oldgrandskeren, med Digteren, som med Historikeren. Videnskabsmændenes Held, Hæder og Ret var ham Fædrelandets; var ham uendelig dyrebare, end hans egne.

Lettelig — vilde maaskee Oldingen nu afbryde med Taciti Ord: lettelig vil jeg troe ham en god, gierne en stor Mand; kun den mageløse, den eeneste, han forkyndes af Ebers Sorg, kan jeg Menneskehed til Væe endnu ikke erklære ham for. Da, da ville vi nævne Suhms uskatteerlige Velgierning, den ligesaa anseelige som udsøgte Bogsamling af mere end 100,000 Bind, brammede med Naturvidenskabens og Oldgranskningens allerkostbareste Værker, rigt i de historiske Videnskaber, som en Bogsamling til Suhm maatte være, forsynet med de ypperste Udgaver af Oldtidens klassiske Mesterværker, muligt fuldstændigt

digte i Fædrelandets Litteratur, beriget med et kostbart og kosteligt Forraad af Haandskrifter; sige, at denne høist betydeligt Samling, hans tidlige Ungdoms Anlæg, hans Manddoms dyrebare Omsorg, og hans ældre Dages Vndlingsid, var helliget til Videnskabsdyrkeres og Kundskabselskeres Brug. Stor vilde udentvivl vor Spørger erkiende denne Fortieneste, dog vilde han maaskee erindre, at den endda ikke var mangeløs, ikke den eeneste, at Frankrig heri havde havt en Suhm i den ædle Peiresc, om hvem den veltalende Thomas har saa hæderlig sagt: at han gjorde mere for Videnskaberne, end selv den forroste August, mere end de tree fierde Dele af Jordklodens Tyrster havde gjort, da hans Bogsamling paa en Tid, hvori slige Samlinger vare sieldne, og Bøger ikke, som siden, en Overdaadsfag, stod alle Kundskabselskere aaben, og han end ikke blot deelte sine Bøger og Indsigter, men og sin Formue med dem. Thi — vilde maaskee vor Sandsiger paastaae — thi vare det Suhms fortiente, uforgiengelige Roes at kaldes Danmarks Peiresc.

Ofte, ofte, — maatte vi da give til Gienblik — har man adlet dette Hædersnavn ved at anvende det paa vor Suhm; og var det eene hans Lands Nærpaarsørende, danske og fremmede Videnskabsmand, han havde aabnet sin rige Bogskat; var det hans eeneste, eller hans høieste Roes, at Evillingriget neppe eier en eeneste Videnskabsmand, der jo har Tøie at

velsigne Lykken, at den gjorde Suhm til hans Sam-
 tidige; der jo har hin saa høimodigen aabnede Bogs-
 skat en betydelig, mangen vel og den største, Deel af
 sin videnskabelige Dannelselse at takke, da vilde dette
 Navn være ham værdigt. Men hin Møes, saa stor
 den end er, var for Suhms almeenudstrakte Gavnelyst
 alt for indskrænket; Almeenoplysning var hans store
 Tanke, hans store Ønske; derfor aabnede han samtlige
 sine læselystne Medborgere, uden Forskiel paa Køn,
 Alder, Stand eller Haandtering, sin Bogsamling,
 og lod den, uafkræffet af den flette Tak, Ufkiønsoms-
 hed, Ufsterrettelighed, ja endog Uredelighed alt for
 ofte ydede ham derfor, tyve Aar staae dem aaben.
 Nei! ikke ville vi kalde ham vor Peiresc. Denne
 over hele Europa saa hædrede Mand, vidner selve
 Thomas, var lidet fiendt i sit Fædreland; og saa
 maa, saa vil den Mand uundgiengelig være, der kun
 middelbar giennem Bogstuerne virker til sine Medbor-
 geres Oplysning og Fremtarv. Ikke saa var det med
 Suhm; er det ikke over tyve Aar tilbage, vi kunne
 regne en vis Almeenculturs Morgenrøde iblandt os,
 da træffe vi tillige her paa den Tidspunkt, da Suhms
 aabnede Bogsamling begyndte, at fremloffe Lyset, at
 tilintetgjøre det Monopol, der indskrænkede Rundskab
 og Læsning til Lærdmanden eene; alle Borgerclasser,
 alle Aldre, alle Køn, naaede denne hans Vels-
 gierning; derfor samlede Oldinge, og Mænd, og Ung-
 sine

tinge, samlede Lærde, og Krigere, Borgere og Ublændinge til hans Jordekjærd! derfor, o det sande, o det høist betydnende Symbol! — derfor bekræftedes hans Riste af en barnlig qvindelig Haand til et Stindbillede, at ikke blot hvert Køn og hver Alder, men og de kommende Slægter i ham erkjendte en Velgjører. Ja det er du, o Suhm! det vilde, det skulde du være, havde du end ikke ved hin ærefulde Handel, hvor — som en værdig Talsmand af din Noes, saa skönt, som sandt har sagt — mere Fædrenelandets og Oplysningens, end egen Fordeel havde for Die, ligesom indsat Fædrenelandet til din Arving, overladt det at aagre med dine omhyggelig samlede Skatte; selv da vilde du fortiene det herlige Vidnesbyrd: at, skulde reen Oplysning, Lykke og Dyd, denne sande Treenhed, nogen sinde see deres Tempel reises iblandt os, da var det dig, uforglemmelige Suhm, der ved høimodige Opoffrelser lagde dens Grundsteen.

O saa hædres hans Minde, — seer jeg nu hiin strange Sandfærdige, henrevet ved den herlige Høstelse af det stædne Menneskeværd, tage os Ordet af Munden — thi vel maae I erkjænde i Suhm en større meere mageløs Velgjører, end om han havde beriget Eder med Skatte og Lande, da han skænkede Eder Oplysning, Staters, som enkelte Menneskers, eeneste Hæder og Helb. Men er det ved Skurpenge og Krandsse, ved Sørgeoptog og Mindehøjtideligheder, I kunne
ære

ære en Suhm! I vidne jo selv, hvor ubetydeligt alt her i Skyggernes Land sligt Skyggeværk var i hans Dø! I sige jo selv, at han, i det Gode, han virkede, søgte sin Virksomheds ærteste Løn! O, thi yder ham denne! hans Hædersminde være hans Fødeland! taknemmeligen modtaget, omhyggeligen bevareret, ivrigt pletet, og gavnligen anvendt vorde hver Gnist af Oplysningens prometheiske Ild, som Eders Suhm nedbragde fra Himlen. Oplysning vorde Barnsdommens trygge Ledsaagning, Kvindens skønneste Pryd, Mandens helligste Tærv, vorde Borgens Stolthed og Hyttens Fred, række Arbeideren Haand i hans Værksted, og gaae ved Landmandens Side bag Ploven! paa sand og almeen Oplysning gientænde man efter Aarhundrede endnu det Folk, der engang har eiet en Suhm.

Nedborgere! fra en ikke mindre stræng, ikke mindre ubøielig Dommer, end vi tænkte os hin Olding at være, fra den retfærdige og ubestikkelige Fremtid have vi samme Tilraab at vente. Ikke behøver den vore Sørgehøitider og Minder for at paastaa Suhms Værd; i det herlige Pantheon, Videnskaberens udsødelige Nige, har han selv ved sine Værker, og end mere ved sine Handlinger reist sig et uforgiengeligt Minde; hans Hæder kunne vi ligesaa lidet forsøge som røve. Men jo mere levende den erkjender, hvad Suhm gjorde for os, jo strængere vil den fordre

os til Regnskab, hvad vi gjorde for ham; og vee! vee os da, om vi findes uerkjendtlige mod den Mand, vi gjøre Fordring paa saa udmærket at paaskjønne, hædre, og takke! Vee os, om vi forglemme, at den eeneste ham værdige Skjønsonhed, Hæder, og Tak er, at vi stadigen hufomme, troiligen følge, hvad han ved Lære, og end mere ved Exempel indskærpede os: at elske Fædrelandet fremfor Alt, i Sæders Forædling og Kundskabs Udbredelse at viise den ægte eneste Fædrelands Kierlighed, og til at opnaae dette store Maal agte hver Nøie, hver Bekostning, hver Opoffrelse ringe. Kun saaledes kunne vi virkelig takke, værdigen hædre vor Suhm! kun herved kan han vorde vor Hæder, som han stedse vil vorde vor Længsel.

Philip Rosenstand Goiske.

Født 1755.

Justitsraad og Committeret i Generaltoldkammeret.

Blandt adskillige for det meeste ved Selskabshestider holdne Taler, udmærker sig uden Tvivl især hans tvende, særskilt aftrykte og som Manuskript for Benner udgivne, Sørgetaler over hans Ven, Advocat P. H. Nagaard, og over Geheimeraad og Statsminister Scheel; af den førstnævnte ville vi her afskrive følgende Sted til Prøve.

Har denne Deel af min Tale, ved at opvække Høiagtelse for vor Nagaards herlige Daad, som Statens Mand, opmuntret vor unge Medbroder til engang at blive Danmarks rettskafne Borger, da skal Erindringen af hans Handlinger, som Menneſke, være en Veileder paa Dydens skønne Bane, thi Dyden kiendes ikke af det unge og ubesmittede Hjerte uden at vinde sig Hengivenhed.

Naturen synes at sige, at Børns Pligter imod Forældre aftage i Forhold til den mindre Omhu, den mindre Forsorg, som den tilvoksende Alder oppebærer af disses Hænder. De borgerlige Love have været nødtte til at give Regler i Overeensstemmelse med disse Grundsætninger.

Men — denne Tilladelse bliver ubenyttet af den fromme unge Mand, og ved sit Exempel lærer

Na

Alagaard, at den værdigste Borger i Staten er den lydigste Søn i en god Faders Huus.

Efter en lang Råd af Embedskaar, og under Svagheds mange Besværligheder, var det hans Faders kiæreste og tilsidst hans eneste Selskab, at omgaaes sin Søn, og det var Sønnens vigtigste Pligt, at bidrage til Faderens Rosomhed. Ingen Forslystelser, intet Selskab kunde forlede ham til at unddrage Faderen eet eneste af de Dieblikke (man tage mine Ord i den allernærmeste Forstand) som denne ønskede hans Nærværelse. Han rev sig løs fra vore venstabelige Arme, for at ile denne sin Pligt i Møde. Han fulgte Faderen overalt, og medbragte den æmineste Omhu for hans Velgaaende. Uagtet mange Forretninger, uagtet eget svage Helbred, var han altid ved Faderens Side, naar Sygdomme tvang denne til at søge Leiet. Med den eene Arm understøttede han det svage Legeme, med den anden Haand tilbragte han ham Vederqvælgelse. Dette hæderlige, men besværlige Kald var retog han indtil det Dieblik, da Faderens Velsignelse havde paa de døende Læber, og Hjertet fuldt af Elfredshed med Sønnens Hengivenhed og Vensteb gav efter for Tidens og Svaghedens Magt.

Hvor lidet maatte vi kiende Mennesket, dersom vi vilde paastaae, at det ikke er forbundet med Besværlighed, naar den fyrige Ungdom skal vandre med den skrøbelige Alderdom. Dennes Gang er langsom,

den

den segner under Byrden af de Besværligheder, som Sielen ei har Munterhed nok til at ophielpe. Dens Ideer kunne ei stemme med den muntre Ungdoms, der iler med en hastig Fart. Og dog — hvo skulde troe det, vidste vor Aagaard saaledes at nedstemme sin Aands Munterhed, at indrette ethvert Skridt saaledes, at Faderen maatte troe, at det var en medalsdrende Ven, der gik ved hans Side, og ikke en ung Mand, som understøttede ham.

I en Tidspunkt (jeg sørger ved at sige det) da man troer, at Ungdommen ved en stor Grad af Frihed forledes til at glemme Pligterne imod Alderdommen, skulde nogle maaskee overtale sig til at troe, at jeg maler et Ideal, da jeg troligen afbilder min Ven! O! at jeg kunde gjøre det med saa levende og lyse Farver, som han fortiente! O! at min uvante Haand kunde udtrykke den Vnde og Skønhed, som oplivede enhver af hans sønlige Handlinger, da skulde dette fortryllende Billede henrive Ungdommen med Lyst til at ligne det.

Hvo veed, hvor mange af Eder, vort Selskabs Ynglinger! skal engang blive den svækkede Alderdoms Trøst? hvo veed, hvor kort eller længe den sørgende Fader eller grædende Moder vil hyde Eder at tage Deel under Byrden? Skulde da Eders Skuldre smerte under Alderdommens tunge Paahvilen; skulde Knæene bøies under Vægten af de mange Pligter, som betyng-

tynge Eder, da send en Tanke til Aagaards Minde, og den skal komme beriget med Kraft og Opmuntring tilbage.

Harde jeg end ingen Adkomst til at forlange min Vens Minde bevaret inden disse til Ungdommens Forædling indviende Bæge, da vilde denne eene af de mange gode Egenskaber, som tilhørte ham, give mig Rettighed dertil.

Noget af min Gæld har jeg betalt til Eder ved at nævne Aagaards Forhold mod sin værdige Fader, men alt for meget lod jeg staae tilbage, naar jeg stil- tiende forbigik de Midler, hvorved han dannede sig til at blive dette Mønster paa søn'ig Kierlighed.

Daasnart hans Forstand var moden nok til at indsee, at de menneskelige Lidenfæber ligne hiin rindende Elv, som dæmmet med behørig Forsigtighed, driver de største Verker, men overladt til sig selv bortspyller alt med dens ødelæggende Fart, blev det hans Forsæt at underkaste dem Fornuftens kloge Herredømme. Han begyndte med at undertvinge sine Dru- sker udt ligegyldige Ting, for at faae denne Færdighed i de vigtigere. Hans vigtige Emner stod ham bestan- dig for Tanken. De vinkede ham tilbage, naar han veeg til Side enten kaldet af den uskyldige Munterhed, eller indbudet ved Venskabs Overtalelser. Blodet løb hastig i hans Arer; Nerverne havde den fuldeste Elasticitet, hans Temperament var altsaa langt fra den

Kulde, som giver Mennesket en Dørstthed og Ligegyldighed mod Lidenstaberne Birkning. Tidligere modsatte han sig deres Magt, thi han vidste, at den unge Green boies lettelig, men den ældre Stamme staaer urokket. Denne Lidenstaberne kloge Bestyrelse, under Forstandens Herredømme, havde den meest velgørende Indflydelse paa vor Aagaards hele Vandel. Den gav det Vensteb, som han indgik, en evig Varighed.

Godmodig og tjenstfærdig mod enhver, som søgte og fortiente hans Omgang, ansaae han Venstebets egentlige Pligter at være saa mange, at de ikkun kan udøves imod saa. Den Lighed i Tænkemaade, den Overeensstemmelse i Følelser, den Hengivenhed for sin Ven, den uafsladelige Omsorg at forekomme dennes Onsker, dette, som udgør Venstebets Glæder, kan det være fælles med mange? I Sandhed, den fiendte hverken Venstebets Værd eller dets Pligter, der sværger Trostebets-Ted til mange, og han lærer hastig, at Venstebets gulde Navn er mindre end intet for det ædle Hjerte.

En af Alderdommens Verdsligvise, jeg mindes nu ei hvilken, har givet den vigtige Regel: "Prøv naie, førend du slutter Vensteb. Naar du har sluttet det, da betro dig aldeles dertil. De sætte Pligterne i en omvendt Orden, som imod Philosophens Bud, prøve først, naar de have elsket, og elske ikke,

naar

naar de have prøvet. Betænk dig længe, om du skal antage nogen iblandt dine Venner. Naar du har gjort det, saa skænk ham din gandske Fortrolighed, tael ligesaa frit med ham, som med dig selv." Paa denne Grundvold byggede vor Aagaard sit Venskab, derfor kunde ingen have en trofastere Ven end i ham.

Venskabet, denne himmelske Gratie, har dette tilfælles med enhver Skønhed, at foruden de Yndigheder, som bemærkes af enhver, besidder den fine Træk, som Kienderen allene kan beundre. Oprigtighed, Bestandighed, Fortrolighed ere Egenskaber, uden hvilke intet Venskab kan bestaae, men det forskjønnes i Forhold til den større eller mindre Grad af Guldkommenhed, den stærkere eller svagere Grad af Agtsomhed, som den ene Ven viser imod den anden.

Frygtede jeg ikke for at forsøge de endnu nye Smærter hos de Venner, som Aagaard med Rette kaldte sine, hvor mange Beviser kunde jeg da her anføre?

Hvor varm, hvor nidkær, naar hans Ven blev forurettet? hvor omhyggelig, naar han leed, hvor deeltagende, naar han sørgede? I Rummerens Dage, da var ethvert Dieblif, som tilhørte ham, indviet til den sørgende Vens Trøst. Ofte har jeg seet, og selv har jeg erfaret den synderlige Omhyggelighed, hvormed han udtænkte, og tilveiebragte de Midler, som kunde lindre den sørgende Vens Lidelser. Ved hans

De

Vestræbelses formildedes den fortvirkede Sorg til den Mennesket anstændige Bedrøvelse.

Med hvor reen, hvor høi en Glæde deeltog han udi enhver Behagelighed, som Skaberen lod tilflyde dem, med hvilke han havde aflagt Eed for Venskabet's hellige Alter? Han følte sin Vens Glæde meere end sin egen, eller rettere, han kiendte ingen Glæde større, end sin Vens Lyksalighed.

Bestod maaskee hans venkabelige Kreds af Mennesker, om hvilke man kunde sige, hvad man fortæller om Solblomstret, at det lydig venter sig efter Solens forandrede Gang? Var han maaskee selv litig den Plante, der aabner eller trækker sig sammen i Forhold til andre Legemers Nærværelse eller Frastand? Jeg vil lade dem selv tale. Mere end eengang har han tilstaaet, at hans Venners Oprigtighed, og deres frie Sandhed havde advaret ham og hindret ham fra mange Feiltrin. Han viiste mig ofte, hvorledes disse havde givet hans Stæl en Stemning, som han med Erkiendtlighed følte. Og — jeg tør opfordre enhver af hans Venner til at aflægge deres Vidnesbyrd. De skal bestyrke hans og mit Udsagn, at han uden Fortrydelse modtog de Erindringer, og udfaaerede de Meninger, der afvege fra hans, naar han fandt dem grundige.

Den vandrer en fiedsom Gang igiennem Livet,
der ikke ledsages af Venskab, men dette flygter, naar
Dyden ei maae gaae ved dens Side.

O! Brødre, vort Selskabs Haab! indvier Eders
unge Hierter tidligen til Venskab ved at hellige dem
til Dyden, og indvier dem til Dyden ved at aabne
dem for ædle og rene Følelser. Inden Venskabets
tætte Hægn beskyrmes Eders Ungdom, blomstrer Eders
Manddom. Under dets behagelige Skygge skal Eders
Allderdom engang grøges. Venskabs stille Suk skal
engang høre Eders Grav, som de nu ere Nagaards
Minde.

C. F. D i c h m a n n.

Født 1765. Død 1806.

Professor og Lærer ved Solecademiet.

I den af ham udgivne Samling Sættaten 2c. vedkommende (Kbhavn 1801) findes trende af ham ved den gernerste Medailles Udbeeling holdne Taler. Af den første blandt disse, Christian den fjerdes Minde, som Samleren ogsaa for Æmnets Skyld, ønskede at kunde meddeele heel, nødes han ved Rummet at indskrænke sig til at meddeele Indledningen.

Ofte griber Historiens Mennesken for at male Mærker; og strækkes. Endnu oftere udkaster den Trækkene til Sardanapaler; og væmmes. Men derimod: hvor oplives den, naar Tidens sparsomme Haand leder den imøde en Regent, som var en Fader for sit Folk og en Skræk for dets Fiender; som elskede Videnskab, og selv besad den; som lønnede Fortjenester, og selv havde dem; som med Scepteret i Haanden drog den rigtige Grændselinie imellem Monarken og Despoten, imellem Folkevennen og Folkeslaven, imellem Helten og Erobreren.

Medborgere! saadan Fyrste var Danmarks fjerde Christian. Og dog leder jeg forgiæves paa vore Torve efter hans Erminde: dog savner jeg den Digter, som forevigede sig ved at synge ham: dog fiender jeg

jeg ikke den Taler, som overantvordede hans Daad til Efterverdenen.

Have da Danske fornægtet sig selv? Lyde da Taknemmeligheds bebreidende Klager forgiæves fra Norges Klipper? Og skal jeg, den ringeste blandt Norges Sønner, være den, som afbetaler en liden Skierv paa den store Gield, mit Fædeland skylder sin Belgiorer? Hvo er da jeg, at jeg vil prise en Mand, som den store Gustav erkjendte for sit Mønster? Hvo er jeg, at giennem min Mund skulle gientages de Vidnesbyrd, som endog fjerne Tænkere afslagde om ham: "at han døde, som en af Verdens største Mænd, og som Samtidens største?"

O! i Sandhed, jeg strækkes tilbage for min Forvovenhed! Følger jeg ham til Valpladsene: — jeg seer ham der mellem Fiendens forgiftede Rugler; i Spidsen af de Stormende; i Klyngen af de Riempende. Jeg seer hans ædle Blod at rinde, medens han med egen Haand udgyder Fiendens; jeg seer ham selv at ordne Slaget, og selv at bestyrelse det; jeg seer ham at være blandt de Seirende den Forreste, og iblandt de Viggende den Sidste *).

Følger jeg ham til Retsfærd's høitidsfulde Saligdomme: — han staar der som Lovgiver, omringet af et tillidsfuldt Folk, som lytter paa hans retvise Domme

*) Slang. p. 294.

Domme. Han staaer der; — og Bedrageren blegner; medens hans Skarpsind opdager Underfundssjuntspundne Bæv; og Partiaanden forstummer, medens han, ublandet af Jordoms Siøglelys, bærer Ahnestoltheden; og Egoisten skuler sig beskiemmet, medens han paa Dommersædet fraktiender sig Fordele, Despoten uden Blussel fulde rane *).

Gaaer jeg til Musernes Templer: — jeg gienfinder ham der, ikke i Forgaarden, men i det Underste; ikke som Lærling, men som Lærer. Han taler ikke blot med de Lærde deres Sprog og med Udlændingen hans Modersmaal: han præger ikke blot i hver Linie fra sin Haand Mandens Sielestyrke, Tankerens opklarede Aand, den Sprogkyndiges Regelmæssighed, og Humanistens Smag; men i de offentlige Læresale tager han endog (ikke som Tilhører, men som Medarbejder) Deel i de dybsindigste Undersøgelser: han skaber nye, og udvider ældre Opfindelser, og overalt, hvor mit Øie vender sig, er det omringet af Stiftelser, han indviede Oplysningen; Indretninger, han helligede Videnskaberne; Kunstnere, han besjelede,

*) Man erindre sig den frisiske og rosentransiske Sag; og man glemme ikke, at Christian ofte sad fem til sex Uger hver Dag i Retten; at han dømte selv, og at han ofte dømte mod sig selv, og endelig: at Sagerne kappedes om at faae deres Sager frem, naar han sad i Retten.

de, og Lærde, han afløkkede Værker, der gjøre Littoraturen Værd *).

Besøger jeg ham i Kabinettet: jeg frydes der ved det sieldne Syn af en selvvirkende Statsstyrer. Hvert Brev til de høiere Embedsmænd, hver Forskrift for Gesandterne, hver Lov for Folket nedskrives han med egen Haand. Hans hele Liv svinder hen under heldbringende Syssler. Han nærmer sig Graven. Men Dagen gryer, og — den oprindende Morgensgel bestraalet hans graae Hætte i det sønlige Arbejds-kammer. Kun fem Timer levner han Sønnen, de øvrige ere Mennefskeligheden helligede. Han er svag og modig; han kan intet Skridt gjøre uden Ledersager. Men han læser og besvarer dog hvert Bønnskrift, der rækkes ham; og først tre Dage, førend Døden kalder, tyer han hen til det vederqvægende Sygeleie. Kongernes Sæder — saaledes kalder man ham i Europa; og den Agtelse, han overalt har erhvervet sig, berettiger ham til dette Navn. Han knytter Forbund med Blisdom, bryder dem ikke af Egen nytte, og undviger dem ofte af Klogskab. Derfor kappes Fyrsterne om at vælge ham til Fredsmægler; og man tilstaaer, at hvo der — jeg vil ikke sige, efterligner, men blot forstaaer ham, har gjort Fremgang i Statsvidenskaben.

*) See især Gl. v. 1412.

Gler mit Blik hen over Danmarks Sletter, over Morges Fielde: — det møder der en Rød af skønne Greder, som bramme, Templer, som optaarne, og Bygninger, som reise sig til hans Ere.

Spørger jeg om Skatkammeret: — det er fyldt; men ved Guldet, hvoraf det straaler, hører ei Enkens og de Faderløses Taarer. Det er en rund Gave af Faderens vise Sparksomhed, giemt til de stormfulde Dage, naar Uveiret drager hen over hans Børns Jese.

Vandrer jeg om blandt den hæderlige Folkelasse, som fiern fra Thronen saa let glemmes, skøndt den i sit Ansigts Sved støtter den: — O Gud! fast hemme Taarene Gangen af min Tale. Jeg seer Christian, naar det rygtes, at han nærmer sig Stæderne eller Landsbyerne: jeg seer Store og Smaa at klynge sig om ham med den inderlige Fortrolighed, som drager Barnet til Faderen: jeg hører de Betsignelser, som takke ham for hver majsom Nat, han vaagede, for hver Fare, han ikke unddrog sig, for hver heldbringende Tanke, han undfangede, og til Folkets Vel bragte til Modenhed. Jeg seer ham, hvorledes han i sin høie Alderdom vennesalig staaer mellem mine Fædre, de trofastmandhaftige Nordmænd, og overvældet af de store Sieles kiereste Kælelse, af elskelig Taknemmelighed, græder over deres Fædrenelands: Kierlighed: hvorledes han i disse sorgelige Dage lader Glaaden gaae
til

til Norge, for at vaage over de Skibe, der bringe
 det Kødeware; og da ikke allene Rigsraadet, men
 endog Dronning Kristina selv, undres over, at han
 (den grantseende Statsmand) blotter, beformet af
 saa mange Ulykker, Verne og Kongestaden selv for
 Forsvar, hører jeg ham kun svare: jeg kan ikke
 dertil. Gud faaer at raade; men mine hvide
 Nordmænd skulle ikke sulte." Og naar jeg nu er-
 indrer mig, hvor han arbejder for at bryde Landman-
 dens Pænker: hvor han kiemper for det forarmede Folk
 mod Lehnssystemets blodsuende Hydra: hvorledes han
 ikke undrager de saa koldte lavere Stænder Oplysnin-
 gens Fakkell, men tvertimod sørger omhyggelig for,
 at den velgiørende maae blusse for dem: hvorledes
 han ofte i hele Maaneder ombytter Palladset med
 Hytten, for at vogte paa Agerdyrkingens Fremme:
 hvorledes han ærer den offentlige Stemme, og langt
 fra at quæle den, staaer endog selv frem, og forsva-
 rer sig som Medborger, mod den: hvorledes han aab-
 ner Betseren den samme Adgang til sig som Ridderen,
 saa at de alle, fra Bonden i Vadmelet til Storman-
 den i det guldbeslagne Fløiel, try til ham, naar de
 trykkes, for at hvile under hans Retfærds Varetægt;
 til ham, naar de tvivle, for at hente belærende Raad-
 sørsel; til ham, naar de under Banheld lide, for at
 søge hielpelig Deeltagelse — O! naar jeg betænker
 alt dette: hvorledes turde da jeg briste mig til at stil-
 dre

dre Christians Kierlighed til sit Folk og Folkets Kierlighed til ham *)? Nei! af mig, Medborgere! vente I ingen Lovtale over — jeg vil ikke sige denne seldne Syrste — jeg siger det dristigen: dette seldne Menneske. Du ædle Olding! grib du den Pen, du af Gratiernes Haand modtog, da Absalons Villeden stod vinkende for dig! Her kalder et mere befælsende; og i det du vræger det paa Papiret, og forhøier Glædsen af din Udødelighed, skal jeg ærbødighedsfuld sene til, og skult imellem Mængden af dine Beundrere, skal jeg frydes ved, at Danmark havde Konger, som fortiente at prisest, og Mænd, som hædrede det ved at prise dem.

Men jeg er, ædle Medborgere! efter Foresattes Bud forpligtet til at træde i Dag frem som Taler; og hvilket Emne burde jeg da heller vælge end Christian? Staaer jeg ikke for en Første, som med Stolthed regner ham blandt sine Oldetædre? Seer jeg mig ikke omringet af Søkrigere? Og har jeg ikke, i det jeg taler, tænke mig omsvøvet af Christians forklarede Mænd? Thi seer han tilbage til Dødeligheden og det elskte Danmark: hvilket Sted inden dets Enemærker skulde han da i Dag hellere sene ned over, end dette?

*) See Schlegels Saml. p. 139. El. p. 1384.

dette; han, hvis huldteste Glæde var Søkrigerens stigende Fuldkommenhed.

Ja — fra dette Sted burde hans Roes lyde, var han end forglemt af det øvrige ufrionsomme Danmark. Og skulde da paa mig — jeg som allerede flere Gange værdigedes at føre Ordet i unge Søkrigeres Navn — skulde da paa mig hvile trykkende den Breidelse, at jeg opoffrede et af deres kiereste Ønsker, for at skaae min egen Forsængelighed? Skulde jeg da forstumme, fordi jeg bluedes ved ikke at kunne vinde Hæder ved at tale? Nei! adlydende min Pligt, gaaer jeg, unge Søkrigere! Eders kaldende Ønsker imøde, og tale skal jeg, skøndt stammende.

Men hverken min Evne eller Anledningen, hvori jeg taler, tillader mig paa eengang at fremstille Heltten og Statsmanden, Landsfaderen og Videnskabsmanden i den fulde Glæde. Jeg kan kun kaste et flygtigt Blik ud over den Sandhed: at for Søkrigeren bør fierde Christians Minde være uforglemmeligt. Men i det jeg frembær Eder min gode Villie, lig Armødens Offer, støttes jeg ved den Overbviisning, at den Taknemmelighed, som i Eders Varm brænder for Eders Kunstes ømme Pleiesfader, trænger ikke til at oplues af Veltalenhedens Ild, som der ikke var givet min uindviede Haand at tænde.

Velan! følger mig da! Jeg skal vise Eder Chris-
 tian ude og hjemme, paa Havet og i Musæet, i
 Bærkstederne og i Kabinettet; og hvad enten I see
 ham at føre Roret eller Penselen, Sverdet eller Vas-
 seren, Vilen eller Pennen, saa skal han dog føre en-
 hver af dem for Danmark.

F. H. G u l d b e r g.

S. f. Bd. 510.

Blandt hans beels særskilt udgivne, beels i afskillige Lids-
Prister aftrykte Taler, meest holdne paa Skolelærers-
seminariets Høitider, vælge vi her den til Ribers Min-
de, tildeels fordi den kan aftrykkes heel.

Det er lærerigt for Forstanden og trøstende for Hjer-
tet: stundum at omvandre iblandt de Høie, der have
sig over vore Vortgangnes Stov, og der nogle Dier
blikke at dvæle under alvorlige Betragtninger. Sindet
vorder veemodigt, naar vi see de mange Faldne,
af hvilke nogle bleve bortrevne ved det første Skridt
paa Livets Vej, Andre segnede midt i det meest daad-
fulde Løb, og atter Andre lagde sig først roligere til
Hvile ved Banens Ende. Sindet vorder veemodigt,
naar vi træde hen til Dens Stov, vi med ferskt Sam-
virkighed ikke kan høre; naar vi mindes det Gode,
han forsojnte, det Onde, han fremmede; og mindes,
at han bortfaldtes, inden han fik Tid til at udslette
den Uret, der nu raaber Hævn over hans nægtede
Hvile. Sindet vorder veemodigt, naar vi med hoi-
tidelig Vresfrygt nærme os til den Edles Gravhøi;
mindes, hvad han var; sukke, fordi han er ei mere.
Sindet vorder veemodigt, naar en affides liggende,
fredet og pyntet Grav tilraaber os: at i den jordeedes

en Mand, der var elsket, medens han levede, og er end elsket, skændt han alt for rum Tid siden vandrede heden. Men just under en saadan Sindstemning vorder Hjertet høieligt til at modtage varende Indtryk; og af Marmorstøtten paa den Riges eller Stormandens Stov, af Trækorset ved Armes Hvilested, af Rosen over Vennens Grav, af Alt skænkes os da mangen en gavnende Lære.

O! det kan i alle Livets Stillinger, under alle Dagens Aar, for enhver Dødelig være lærerigt og trøstende, af og til at gjøre en eensom Vandring til de Bortgængnes Boliger.

Glæden vil ikke, frækket, flye den Glædes Die, fordi han der ofrer eet Dieblis til mandig Estertanke. Det maatte da kun være, fordi han i en alvorlig Time nøiere veiede sin Glæde paa Sandhedens Vægtssaal, fandt dens Værd indbildt, og nu forfæstede den. Men aldrig vilde han angre den tidligere Væven, der vogtede ham for en senere og tifold tungere Fortrydelse. O! han vilde langt mere prise denne, Alvor helligede, Time; han vilde tiere rive sig løs fra den larmende Kred, der forstyrrede ham i rolig Overveielse, tiere flye eene til de Dødes Hiem, hvor vi saa got kan lære at bruge og at nyde Livet: at arbejde for at vinde Ret til at søge Glæden, og glædes for med ny Kraft at kunne arbejde. Og, var hans Glæden fortient og ægte, o! da vilde den snart i en
langt

langt flønnere Skikkelse vende om til den, for eet Dieblif mærkede, Vande; selv imellem Gravene vilde den omsvæve ham, blid og tryllende, som den første Gang nedsteeg fra Himlen; Tanken, at han ogsaa eengang glemmes i Jordens Moderiskød for Sorg som for Glæde, vilde gjøre ham det vigtige, at nyde værdigen hver Fryd, der sendtes ham fra Glædens milde Giver.

Den, der, misundelig over andres Held, og utilfreds med sin egen Skiebne, finder Jorden at være en sørgelig Ørk, maatte, ved alvorligt at se de Hædengangnes Grave, mindes: at, som alle disse Indvaanere nu have naaet deres Maal, skulde og han eengang naae det. Denne Forvisning, som især her gaves ham af tusinde Forgængere, maatte, i Forrening med den Tanke, at hans Bane ligesaa vel kunde endes i Dag, som i Dag eet Aar, gyde Liv i de døende Nerver og Jld i det kolde Blod. Inden det blev for seent, maatte han bestemme sig til at nyde de gode Ting, han nu vilde finde ogsaa sig tildeelte. Utilfreds maatte han vel vende tilbage, som han kom; men ikke med sin Skiebne, ikke med Gud; nei! med sig selv. Og vel da det Dieblif, der fremkaldte denne Forandring! o det skal af ham og hans Kreds tidt blive velsignet!

Ogsaa den, der har Grund til at sørge og vædes sit Brød med Smertens bittere Taarer, ogsaa han kan
 smels

imellem Gravene finde den Trøst, han overalt for-
 gaares søger. Mangen Broder, der forðum leed,
 endog under haardere Byrder end han, hviler nu her;
 og treindt om Hvilestedet er saa tyst, saa roligt. In-
 gen Klage lyder mere; intet Suk hæver sig tiere.
 "Saaledes" — udbryder han, efter de Diebliffes
 veldædige Taushed — "saaledes skienkes ogsaa Dig
 "eengang Fred efter Ufred!" Og ledsaget af Taal-
 mod, der lærer os at bære og vente, iler han tilbage
 til sit Hjem og sin Sorg, lider — men smiler under
 Lidelsen.

Den Misfiendte, der med ærligt Hjerte vans-
 drer Broderen imøde, men kolde vendes Ryggen, for-
 di der tvindt om ham svæver en fiendtlig Taage, som
 det er hans blændede Medbrødre vanskeligt at gien-
 nemtrænge, den Misfiendte forlader Gravene med
 den Trøst: at Alt vil vorde klart, naar denne Taage
 med ham ophører. Det synkende Mod hæves. Tro
 sin eengang fundne og eengang svorne Pligt, gaaer
 han nu roligt hen ad Banen, fremmer Ret, og af-
 værger Uret; skændt han forudseer den Skygges, som
 berved vil kastes over hans Handlinger. Og hver
 Gang, han føler sin Lyst svækket og sin Iver kiolet;
 hver Gang, han føler sig nær ved at bukke under for
 den Modstand, der overalt møder ham, iler han at-
 ter didhen, hvor han eengang fandt Kraft, og Bar-
 me, og Mod; og hver Gang vender han seirende til-
 bage.

Men

Men ogsaa Lyffens Yndling, der danser paa tornefrie Roser, og vugges i tryllende Glæders Skib, ogsaa ham er det gavnligt, stundom at dvæle imellem de Dødes Boliger, og vinde mandig Estertanke. Han vaagner af den forførende Slummer, der røvede Statten i ham een virksom Borger mere; han mindes: at det engang bør ham med at være Støv, og at da selv Monarkens Støv ikke er bedre end Slavens. Han nødes til at fremkalde for sin Tanke Alt det, der hører til roligt at kunne sove den lange Søvn; og, ved at sive sin Brøde, siner han sin Pligt, og hyl-der han sin Pligt. Hver Gravhøi tilraaber ham: "endnu er det Tid, men snart maaskee ikke mere!" Han forlader dem med Alvors langsomme Skridt. Forhadet er ham det Hiem, der aldrig saa hans Daad til Brødrenes Gavn. Hver Aften, hver Morgen, ved hvert Timeslag, lyder det for hans Øre: "endnu er det Tid, men snart maaskee ikke mere!" og denne Varsel, han modtog imellem Gravene, skal herefter aarle vække ham til gavnlig Virksomhed og silde lægge ham til velfortjent Hvile.

Og lad Ynglingen, der, beruset af Lysternes Trolddom, vover sig ud paa det veiløse Hav, imellem hvis slugende Bølger Tusinde lede Skibbrud for ham, lad ham træde hen til de Dødes Boliger! lad ham der være fortrolig med Tanken om den sidste Regnskabs Stund! lad ham nærme sig til den kiendte Grav, som

kiuler det Offer, der, rast og fyrig som han, faldt i Ungdommens blomstrende Dage! og, skrækket, flyer han om til den rolige Bred, han forlod, og stod Fare for aldrig mere at finde.

Lad Manden i de Dieblige, da Lelighed aabnes ham til, ved ikke retfærdig Klogskab, at berebe Huustroe og Børn et bekymringsfrit Liv, naar han ej selv mere kan sørge for dem, lad ham i de Dieblige vandre didhen, hvor de Hensarne sove sødeligen! lad den alvorlige Fred, der omsvæver disse Steder, stemme hans Siæl til gavnlig Eftertanke! lad ham der mindes: at Fædres Dyd og usmitrede Navn, men ei Fædres Guld, arves af Børnene i tredje og fjerde Leed: at den Retskafnes Slægt endnu aldrig saaes forladt her paa Jorden: at den Fader, der efterlader Sønnen sin Religion, sin Kundskab, sin Erfaring, sin Dyd, gaaer langt roligere ned i sin Grav, og hviler der langt tryggere, end den Fader, der kun efterlader Sønnen de saa uvisse, saa farlige Skatte! Lad ham mindes alt dette? og hele Verdens Guld, al Jordens Kostbarheder, bringe ham ikke eet Skridt fra Pligternes hellige Bane.

Og hvor lærerigt, hvor trøstende kan det ikke være Oldingen, stundum at staae tankesuld ved den Grav, der snart lukker sig over hans Been ogsaa! Da vil utidig Sparksomhed og Pengesyge ei saa let herse over hans Hjerte. Da vil tyrannisk Stræng-

hed

hed mod de Yngre, der nyde de Glæder, han fordum nød, men kan ei længere nyde, ikke mærke hans Dø. Da vil Frygt for at forlade denne Jord, han dog ei magter at gavne, ikke boe i hans Bryst. O nei! han vil saaledes ende sin Vane, at de Ynglinge, paa hvis Skuldre han skal bæres til Hvile, maae nedsænke ham i Graven, under Taarer og Klager, som en omfader, en mild Ven og en trofast Ledfager.

Vel Dem, vel Enhver, der ofte besørger Ederes stille Boliger, I, vore forudgangne Brødre! Oplært for Evigheden og trøstet for Livet vender han tilbage, med Fred i sit Hierte. Trøstet for Evigheden og oplært for Livet, modtager han tidt deres Varsel med Glæde, fuldbringer sit Løb i Dag eller i Morgen med rolig Tilfredshed, og lægger sig da fro til Hvile i disse Boligers fredelige Skygge! Vel ham!

Men — endnu en anden Lære, endnu en anden Trøst vinde vi, ved saaledes at holde Hævd over en fra Fædrene arvet og gavnlig Skik, ved stundum at besøge Gravene. Det er saa sødt at vide sig erindret, naar man ikke er mere. Derfor opreise vi Støtter og Mindesmærker, derfor plante vi Roser og Cypresser over vore Tabtes Støv. En yngre Slægt seer denne vor Omhu, følger tidt med os paa vor Gravvandring, og, da Alt dette desuden har noget tiltrækkende ved sig, bliver den vort Mønster tro, saa at vi, naar det bær ogsaa os at vandre heden, kan
være

være forvissede om at vorde besøgte og erindrede i vort sidste Hiem. Dog — Skal denne vor Forvisning være det, vi ønske den at blive, være trøstelig, da maae vi og tidt imellem Gravene erindre os selv, om hvad der hører til at leve i kiært Minde; thi bedre, uden dette, at vort Navn og vor Erindring ruller ned over os med den sidste Spade Jord, der tillukker Graven!

Hisset hviler en Mand, der eengang formaaede Alt ved sit meget Gulb. Tusinde Hiulpne velsigne hans Støv. Vældige Bygninger, han almægtigen bød have sig, Kiænke den forarmede Olding Huusly i kolde Vinter, Enken Pleie paa Nødens Dag, den Fattige Arbeid og Binding, den Umyndige Tilflugt og Underviisning, Barnet Ophold og Opbragelse. Og dog staae vi, der kiendte ham i hans Krafts og Sundheds Diebliske, saa lunkne ved denne Støtte, der udmærker hans Hvilested? Ja! thi vi kiendte ham. Hans venstre og sunde Haand røvede, hvad hans høire og døende Haand gav den Fattige. Ved denne Opregnelse paa Mindestenen af alt det Gode, han efterlod, vil han trygle sig Himmerig, som og den ydmyge Bøn nederst paa Støtten: "Vandrer! Du ofre den Retskaafnes Støv een Taare!" Skal tvinge Graaden af vort Die. Men nei! tusinde Ulykkeliges Forhandelser raaber høiere end tusinde Hiulpnes Velsignelse. Guld det reiste dette Mindesmærke: Guld det kjøbde denne Opfskrift; men, upartist er Efterverdenen,

denen, Guldet kan ikke tilkjøbe ham Vandrerens hæ-
drende Taare, ikke Borgerens stolte Navn, ikke et
elsket Minde!

Og see! ved Siden af det atter et kostbart Mo-
nument! Her, hvor Religionen, og Retfærdigheden,
og Visdommen, og Haabet udgyde ved Billedhugge-
rens Kunst Strømme Taarer, her maa vel det bløde
menneskelige Hierte hensmelte i Veemod? Gysden
Skrivt forkynder os hans Navn, men — af! at den
det ikke gjorde! Hvad hjælper leiet Kunst? hvad den
Hær af Vaand og Stierner, og udvortes Hæderstegn,
der pryde Gravmindets Urne? Vi kiendte ham, som
hviler der! O ja! Heldig Fødsel drev ham i Veiret,
som Barmen Drivhuusplanten; men, som denne for-
kjalet blomstrer, og forkjalet dør, medens Planten
under Guds fri Himmel opflækkes ved Storm, og
Regn, og Torden, og alle Lustens Forandringer til
at vore langsomt, bære moden Frugt og savnet hen-
visne, saa misdannedes han i Lyffens Arme, qvaldes
ved dens Favnetag, og hviler her ubegrædt, medens
den Ringeres Søn i Kummerens Skole vorder dan-
net, gavnlig, hædret, og eengang skal døe begrædt
af Mange. Hvad sige nu Gravmindets betalte Taa-
rer? — Han havde Vægt til at afvende Bøld, og
brugde den ikke; han havde Magt til at fremme Held,
og lod den unyttet hvile; han steg sovende til Hæder,
og den Feige ydede ham den, medens han kunde stæde,

men nu haaner selv Kryberen det magtløse Støv, for hvilket han fordum bøjede sit Hoved. Hvad ere nu alle disse Hæderstegn om Mindesmærkets Urne? Vidner ere de! Vidner, der fortælle Fremtiden: at han havde Leiligheder i Tusindtal til at udbrede Gavn og Held, men forsømte nogle, og misbrugte de øvrige! Hvad ere nu disse Hæderstegn? De ere ikke Blomster, der indbyde Vandreren til, i Skyggen at hvile, at gøres, og lære at vorde Menneske og Borger! Nei! de ere Tidster, der bortskrække ham! Han flyer dem; thi did kom han ikke, for at faaes!

Sandhedens usvigelige Stemme hidkalder Den, der mellem de Dødes Boliger snuffer, ved mandig Eftertanke, at danne sig som Menneske og Borger, til denne Grav. Intet kostbart Marmor kommer over den der Hvælende. Et simpelt Trækors er al den Prydelse, Vandreren skuer. Men dette Kors bærer den Tabtes Navn, og det er smykket for en Evighed. Kun hans Navn kan hædre det Støv, der skjuler hans Aske; thi dette Navn bar fordum en Edel, der udbredede Held i sin Kred, der var Barnets kiæreste Ven, Unglingens huldeste Ledfager, Mandens Trost og Oldingens Haab. Nævner ham! og Børn græde, Unglinge antændes af Fædrelandskierlighed, Mænd sværge de strengeste Pligter Trost, og Oldinge signe de sneehvide Haar, der bebude dem: at de med ham snart for evigt samles. Fader fortæller Søn om hans

ret

retskafne Daad; hans Minde gaaer i Arv til de seer-
 neste Slægter; og at kiende, at hædre ham, vorder i
 Fremtiden der, hvor han har levet og gavnet, een
 Anbefalelse mere for den takkelige Yngling. O han
 lever i kjær Erindring!

Sandhedens usvigelige Stemme henkalder Den,
 der mellem de Dødes Boltiger ønsker, ved mandig Ef-
 tertanke, at danne sig som Menneſke og Borger, til
 Din Grav, o Kiber! Den Blidhed, der straalde
 fra Dit Ansigt: den viise Iver for Brødres Vel, der
 fremlyste i al Din Daad: det uroffelige Mod, hvor-
 med Du mødte Fordomme: den overbærende Omhed,
 der vandt Dig Alles Hjærter, naar Du med den paa
 Læben hastede, for at oplyse, de Fordomsfulde innde:
 den stille Retskaffenhed, der bestyrkede hver Lære, Du
 gav: o! Dine mange Dyder leve i evig, kjær og vel-
 signet Erindring! De ere de Blomster, i hvis Skygge
 Vandrereren hviler ved Din Grav, og dannes til Men-
 neſke og Borger! I Dag for eet Aar siden gif Du
 bort fra Lidelse til Fryd, fra Møie til Løn, og at!
 det er for Enhver, der kiendte Dig, som Du først i
 Gaar foer heden, saa levende har Du svævet, og svæ-
 ver Du for hans Tanker: saa bittert er ham det Dies-
 blif, i hvilket han mindes: at Du ikke er længere paa
 Jorden!

Hver Den, der elsker almindelig Oplysning,
 som hidtil var saa ganske forsømt, elsker denne Stift-

telse; men hver den, der elsker denne Stiftelse, maa ogsaa elske Dig, henfarne Lærer Riber! Hift og her i vort Fædreland skimtes allerede Lys i den forhen saa raar og udhyrkede Klasse; men Du var virksom blandt de Saa, der tændte dets hellige Flamme. Her adspredede Du med ufortræden Flid den Taage, i hvilken Dumhed, eller Kvind, eller Riddingsfrygt søger at indhylle almeen Mand. Her lededes af Dig mangen Lærling til Sandhed, Kundskab og Dyd. Her mødte Du med rolig Taal de Pile, Mørkhedens Sønner fra lumsk Baghold afskyde mod Lysets Benner. Her vidnede Dit menneskekierlige, Dit praktfrie, Dit retskafne Liv, hvor salig den Fred er, Du spaaede Menneskekierlighedens, de stille Dyders og Rettskaffenhedens Dyrkere. Her levede Du glad ved Nøisomhed; her lærde Du, Selv inderligen overtødet om Din sanddru Læres Værd; her leed Du med Trøst i Dit Hjerte; her døde Du med Fred og Haab i Dit Die. Evtigt, kært og velsignet er og være her Dit Minde!

Enhver, der elsker Lykksalighed paa Jorden, elsker og tilbeder Venkab; men Enhver, der elsker og tilbeder Venkab, maa elske Dig, henfarne Ven Riber! Som Ven rakte Du hver god Mand Din Haand, og ofrede ham villigt Din Tid og Dine Kræfter; til hvilken Religion, til hvilken politisk Tro, til hvilket Folkeslag og hvilken Stand han saa end hørde.

Som

Som Ven mødte Du hvert Menneſke. Som Laſternes Fiende, men den Faldnes Ven, hialp Du redde bon Din ſynkende Medbroder. Selv til Ven, hvis Meninger og Handlinger vare ſaa afvigende fra Dine, at Du med ham ei kunde pleie dagligt Venſkab, ſelv til ham bar Du det redeligſte Venneſkab. Dine Læringer vare Dine Venner; deres Sorg var Din; deres Glæde Din; deres Vel Dit; og Hvo af dem betroede Dig ikke ſelv ſin Brøde gierne? Dine Medarbejdere vare Dine Venner, og Ederſ Giele vare ſammenknyttede ved den fuldeſte Sindsovereensſtemmelfes Baand. Langt fra mig, at oprive deres end blødende Saar, ved nøiere at udvikle dette! — Saaledes levede, og ſaaledes døde Du. Ewig, kiært og velfignet er og være blandt Venner Dit Minde!

Enhver, der elſker Moralens milde Dyd, fremſatte i et ſkønt og overtalende Sprog, maa ogſaa elſke Dig, henfarne Digter, Kiber! Var det end ikke ſkænket Din Aand, at være ligemeget Herre ſaa-vel over Broderens Fantafie, ſom over hans Hierte; at bøie dette ſidſte, var dog dens viſſe Gave. Med Smag valgte Du Fremmedes Arbejder, naar de kunde lede til Dyd, Blidhed og Huuſlighed; og med Smag omplantede Du de laante Qviſte paa Fædrelandets Grund, ſaa de vore yndigt op, og loffede Mange til at hvile i deres veldædige Skygge. Selv i ſeene Dage ſkal den ufordærvede No og den plette-

fri Yngling modtage rovt de gavnlige Barster, der tryllende leve i Dine Skrifter, og velsigne Dig i Din Grav. Og tifold forhøiedes Dit Værd ved den villige, og ufræmtede, og uegennyttige Agtelse, Du har ikke blot for Dine Medaldrendes, men og for de Yngres Hoved og Arbeid; thi hvor sieldent findes den høi een Væres Samvandrere! Evtigt, kiært og velsignet er og være blandt Danmarks Digtere Dit Minde!

O J, der kiendte ham som Lærer, som Ven, som Digter — o Brødre! o Søstre! skienker Hans Minde, ofrer hans Dødsdag een broderlig, een søsterlig Taare!

Frederik Carl Gutfeld.

Født 1763.

Provst og Sognepræst i Ålbinderød.

Af denne, især ved geistlige Betsalenheds Bærker, berømte
Forfatter, meddeele vi følgende særskilt aftrykte Min-
betale over hans Ven, Læreren Birkner.

Nær ved den Grav, hvor min Ven slumrer, hvor
et af de bedste Hjerter hørte op at staae og at lide;
nær ved den Grav, hvor fælles dybe Sorg stod tegnet
i saa mange Ansigter ved den Døtqvandrede Savn,
hvor saa mange vaade Dine stirrende fulgte hans kiære
Stov, indtil en Smule Jord for stedse skjulte det;
nær ved den Grav, hvor Venkabet stod taus og sør-
gende, og grad over sin Yndling, og under sine Taa-
rer længselfuld saae op til Himmelen, for der at søge,
hvad det for evig tabte paa Jorden; nær ved denne
Grav staaer jeg nu for at opfylde en Pligt, som Sand-
hed og Erkiendelighed, som det gjensidige Forhold, jeg
stod i med min hensarne Ven, paalægger mig; jeg
staaer her for at tale om hans Savn, for at hædre
hans Minde. Tung er denne Pligt for mit Hjerter,
og dog var det mig tungere, hvis jeg ikke maatte esters-
leve den; o, der gives Diebliske i Livet, hvor vort
Sind finder Lindring ved at gjenkalde sit Tab, ved at
for

fornye sin Smerte; der gives Nieblkke, hvor Mennesket er lykkeligst ved Veemod og Taarer.

Og I der staage omkring mig, og til hvilke jeg taler i dette høitidsfulde Nu; I, der taase og tungfindige ledsage eders Vens, eders elskte Lærers dyrebare Levninger til Graven; skulde Erindringen om dette Optrin ogsaa i eders Hie atter fremioffe en Taare, da være den eder hellig denne Taare, thi den offres Dyden og Venskabets, den er eders Hjertes, eders Menneskeligheds skønneste Bidne. Venter ingen Konst, ingen Veltalenheds Prydelse i mit nærværende Foredrag m. S. ! O naar Hjertet taler, tier Konsten, og et Emne som mit, behøver ingen Prydelse uden Sandhedens. Det Sted jeg staaer paa, er høitidelig indviat Religionen og Oplysningen, høitidelig helliget Betragtningen af Menneskehedens vigtige Anliggender, af Venskabets blide velgiørende Dyder; skulde jeg da vel frygte for at tale uhensigtsmæssig, naar jeg paa dette Sted, i Dag taler om Religionens og Oplysningens og Menneskehedens og Venskabets Tab ved vor Birkens Død ?

Ja i Sam tabte Religionen en af sine ædelste Dyrkere, af sine værdigste Forkyndere. Oplostet over hine Fordomme, som Overtroen saa ofte udgav for Religion, og ved hvilke den omtaagede Menneskets Forstand, og misledte dets sødelige Omdømme, fulgte han usforrykket Jesu Læres lyse, ædle og fattelige

For

Forskrifter uden at fordybe sig i mørke Grublerier om Ting, der ingen Indflydelse have paa Menneskets Held eller sande Kiolighed. Hans Religion var Forstandens, var Hiertets Religion; hans Kiolighed var bygget paa den faste, uroffelige Grundstøtte, som Sædeligheden reiste den; hans Haab var evigt, som den Gud, paa hvilken det hviler. Ja, Gud, Forsyn, Udødelighed! Store velgiørende Sandheder! I, som ene kan trøste, kan styrke den svage Dødelige paa Livets dunkle Bet; o, I svævede, hulde, som Engle, om vor hvilende Broder! I fulgte med Ham, hvorhen Han vandrede; I skabte Dag, naar det var mørkt omkring Ham, og lysede for Ham i Skiebne's Irregange, og tørrede Taaren af Hans Øie i Kummers Timer, og hævede Hans Tanke høit op over Død og Grav.

For Ham maatte Solen svinde og Verden for-
gaae; for Ham maatte Lys og Liv for evig ophøre
Zerneden; endnu følte han sig tryk og rolig; Han
vidste, at hans udødelige Aand ikke forgik med Solen
og Verdens Fald, og at det evige Forsyn, paa hvis
Bink Solen svinde hen, og Verden falde, hersker
med lige Almagt paa Hiin, som paa denne Side af
Graven *).

At give disse store veldædige Sandheder det høie
Værd, den faste Visdom for Alle, som de havde for
Ham;

*) Birkners samlede Skrifter, anden Deel, S. 158.

Han; at befæste dem med Grunde, der ene vare hængende af Menneskets Sædelighed, ikke af uviste Gissninger, bybsindige frugtesløse Undersøgelser om det, der for hvert dødeligt Væsen er indhyllet i uigiennemtrængelig Nat; fort, at gøre Religionen til det, den bør være: et vigtigt og frugtbart Anliggende for Forstanden og Hjertet; dette var stedse Hans kiereste Ønske, dette Hans Arbejdes og Bestræbelses højeste Maal. Ja, hellige Religion! Aldrig fandt Du en Tolk, der værdigere forkyndte Dig; hvis Læbers Udsagn bar Præget af et renere Hjerte; af! og disse Læber, der saaledes hængte Dig, ere blegnede og tause; dette Hjerte, der var fuldt af dine store Tølelser, slaaer ikke mere — det brast, og af den ædle, visnende Haand sank Pennen, der ene var helliget Dig, Oplysningen og Sandheden.

Ja Sandhed og Oplysning! hvad tabte ikke ogsaa disse ved den Edles Vortgang! Han, hvis lyse Aand udbredte Klarhed trint omkring sig; for hvis skarpsæende Blik Fordommene stode nøgne og blottede, vare de end indhyllede i den mest skuffende Mæske; hvis Stemme opløste sig vældigt og høit mod deres Herredømme, havde det end Aarhundredes Hævd; Han, der med den fældigste Skarpsind grandstede over Menneskets og Borgerens vigtigste Anliggender, og fremsatte sine Undersøgelser i et Lys, der gjorde dem fattelige endog for den eenfoldigste blandt Al-

mænd

nuens store Hob — Han, hvis Sprog var ædelt, som Hans Tanke, hvis Pen ene styredes af Kierlighed til Sandheden, ikke af hiin Forsængelighed, eller Trætelyst eller Parti-Aand, eller de øvrige usle, uædle Lidenskaber, der desværre! alt for ofte forvandle Undersøgelser, som skulde være Sandheden helligede, til bitter hadefulde Angreb paa Personer, til voldsomme Udbrud af et gloende Hjertes Harm; Han, hvis Frimodighed var rolig og ædel, som det sømmer Sandhedens Ven, men tillige, støttet paa den, fast og urokket som en Klippe i Havet; O Han, denne Oplysningens og Sandhedens ædle Talsmand, er ikke mere. Midt i sit veldædige Arbejde at oplyse og gavne, at bringe flere vigtige og veldædige Sandheder i Omløb, underkaste flere skarpsindige og almeennyttige Undersøgelser sine tænkende Medborgeres Prøvelse og Bedømmelse, blev han kaldet bort fra Jorden.

O, hvor megen Nytte kunde Han endnu have skiftet! Hvor mange Fordomme kunde han have udryddet, hvormange urigtige Begreber kunde han have rettet, hvor megen Kundskab, og Dyd, og Hold og Sædelighed kunde ved Hans ædle, lyse Underviisning have udbredt sig i en større Kreds! Ja flag mit Fædreland! Du hvis Hæder Han var, flag med Oplysningen og Sandheden ved Hans Gravhøi! Dit Tab var stort; thi Din Rolighed, Din Frihed, Din Opklaring var Maalet for Hans Stræben; indtil det
brast

brast i Døden, slog Hans Hjerte for Dig, og elskte Dig.

Dog det er ikke blot Oplysningen og Sandheden, ikke blot Fædrelandet, der sørger over den Døde; o, Hans Savn er et Savn for hele Menneskeheden. Hvo var vel, hvo kunde vel være et ædlere Menneske i Ordets sandeste Forstand? Til Menneskehedens Vel levede og virkede Han, for Menneskehedens Rettigheder tænkte, talede, og skrev Han. Og Hans Hjerte, o dette var stedse en Volig for den rene, skønneste Menneskelighed. Denne aabne Velvillie, med hvilken Han omfattede Alle; denne blide Godhed, hvormed Hans Dine smilede alle imøde; denne sieldne Uegennyttighed, der gav hver af Hans Handlinger saa høit et Værd; denne Skaansel og Lemfældighed, der aldrig betragtede Andres Feiltrin fra den værste Side, aldrig fordømte en Ulykkelig, var han det end ved egen Brøde; der stedse var overbærende mod Alle, men streng mod sig selv; denne Deeltagelse i andres Stribe, der saa villigen rakte Haanden til den Fortrængte, saa ømt trøstede den Bedrøvede, saa venneluld søgte at gyde Lindring og Haab i den Kummerfuldes Varm; — denne Klippefaste Redelighed, der ledsagede hvert Udsagn, hvert Lovte fra Hans Læber; denne ædle Beskedenhed, der satte Krandsen paa Hans øvrige Dyder, og som jeg aldrig hos Nogen dødelig, aldrig hos Nogen
af

af alle de kloge og gode Mennesker, Forsynet lod mig kiende herheden, saae straalende i blidene Glands end hos Ham — denne Sindsfasthed, der stedse sig selv liig, stedse den samme, var opløstet over alle Skieb- nens Omvæltninger, stod urokket under alle dens Storme, og med et uformærkt Die saae Held og Van- held, Fryd og Kummer imøde. — O, hvo kiendte dem ikke, disse Dyder, der gjorde vor slumrende Bro- der til Menneskehedens Ære? Hvo elskte Ham ikke, den Edle, naar man saae de blide deeltagende Følel- ser, der stode malede i Hans Ansigt, der lysede i Hans Die; medens man følede sig henreven af Beun- dring og Ærefrygt ved at see Ham usforrykket følge Pligt og Overbeviisning og stedse handle efter ophæ- de Grundsætninger.

”Hvi var haars Siæl og rolig og fornøiet;”

”I Fare fik, i Medgang mild;”

”I Modgang stærk, i Skygge og i Flamme,”

”I Venstabs og i Dødens Arm den samme.”

Saa Venstabs, Venstabs! Hvo skildrer Dit Savn; hvo tolker Din Smerte ved den Edles Død? Saa gandske var Hans Hierte skabt for Dine blide Følelser; slog saa smert, saa kierligt for sine Venners Held, deelte saa broderligt hver Skiebne, der ramte dem; saa blide hvilede Hans Die paa disse Elskte, naar Han var i deres Kreds, saa kierlig aabnede Hans Læbe sig til skylfri Munterhed eller lærerig Samtale;

saa

saa vennehuld gav han Raad og Veiledning, hvor de
 behøvedes og forlangtes. Hans Venfkab var lig et
 Blomster, der sigt og qvægende tryllede Alle, som
 nærmede sig det, men tillige et Træ, i hvis Skygge
 den Trætte fandt Hvile, den Vansmægtende Ly; hvis
 ædle styrkende Frugt udbredte Liv og Kraft hos alle,
 der nøde den. O! hvor det stod der ædelt og fast og
 frydeligt, det hævede sin skønne Top mod Himmelen!
 Ingen Storm kunde knække dets Grene, ingen giftig
 Orm gnave dets Rod; af! da udbredte Døden sin for-
 tærende Kulde; og nu sank det, og visnede — og Taa-
 rer rinde ved dets Fald! O, J! som kiendte den siede-
 ne Døde! J, som oftere glædede eder i Hans hulde
 Selskab, nød Hans aabne blid Fortrolighed, føle J
 ikke, at hvad jeg her sagde, kun svagt skildrer Hans
 Værd som Ven? Var ikke hvert af Hans Blik et
 mildt Gienfkin af den skønne Lue, som brændte i
 Hans Hierte? Var ikke hans Omgang stedse Blidhe-
 dens og Sagtmodighedens elskværdige Præg? Var
 ikke Hans Huus en stille Bolig for den ægteskabelige
 og faderlige Kierlighed og hver mild, velgiørende
 Dyd, og hver huuselig Glæde, der svæver i dens vel-
 signende Sied? Ja, med sagte, men uimodstaaelig
 Vælde hendroges man til den Væde; med Glæde væ-
 lede man hos Ham, og stedse forlod man Ham bedre,
 end man kom. — Og nu, naar Han saae sine Ven-
 ner lide; naar Han saae dem kæmpe mod en Smerte,

som

som Han ikke mægtede at høre; o, hvilken om Urolighed indtog da ikke Hans hele Siel! Hvilken Bæmød — hvilken kierlig og trøstende Bæmød læste man ikke i Hans vaade Nie!

Ja, min henfarne Broder! jeg mindes den endnu levende, den mørke Tid, da ogsaa mit Hierte blødte af et Saar, som aldrig herveden gandske vil læges; da jeg nedsænkt i mørk Bedøvelse, følelsesløs mod alt, hvad der foregik omkring mig, vandrede, som en Drømmende, min Vej giennem Livet; o! da var den stille men ynkefulde Taare, jeg saa i Dit ædle Nie, Balsom for min Smerte, Lindring mod min Sorg; af! dette Nie er nu brustent og koldt, og seer ikke min Taare, det svage, men eneste Beviis paa min inderlige Taknemmelighed, jeg kan offere Dig.

Ja de ere svundne, de Dage, da jeg deledede Sorg og Glæde med Dig, Du ædle Sovende; de ere svundne, de Dage, da jeg saa ofte af Din Læbe og af Din Pen følede mig underviist og opklaret, styrket og beroliget; de ere svundne, de blide, salige Dage, da fælles broderlig Enighed og fælles Venkab gjorde os Livet saa sødt, da Timerne glæde hen for os under skyldfri Glæde; af! herveden faaer jeg dem aldrig igien, disse Dage — aldrig tør mit Hierte vente lignende. — Men hisset skulde de atter oprinde paa en skønnere Himmel! Hisset skulde de straae i evig Klarhed, uden at formørkes af Skilsmisse,
uden

uden at indhylls i Dødens og Forraadnellsens tunge Sky.

Ja vi vilse have vort Blik mod det Høie! m. L.! vi vilse ikke længere sænke det til Graven; ikke længere lade det dvæle ved vort Tab! Vi vilse overlade os til det store, salige Haab om Udsdeligheden, et Haab, som aldrig var mere stærkt, mere levende i mit Hierte, end her ved min Vens Død. Skulde vel en Siel som Hans, der var udrustet med saa megen Iver, til at søge Sandheden, med saa megen Kraft til at finde den; Skulde en Siel som Hans, der var adlet med en renere Verdens Præg, med et højere, fuldkomnere Væsens Billede; Skulde denne Siel vel synke hen med sit Støv? Skulde den udslukkes som den ulmende Gnist, eller fortæres af Orme? O, Forsyn! o Menneſtebestemmelse! hvad vare I da! Nei! endnu een gang! Min Vens Død er mig det stærkeſte Beviis paa Udsdeligheden! den kan, den ſkal ikke forgaae, den herlige Aand, der beſieledede Ham; den er vandret over i den anden Verden, til hvilken den hørde; og den Ro, den Blidhed, det ſtille frydfulde Smil, den endnu i Afſkedstimen udbredtes over den Henvandredeſ blege Læber, over Hans matte ſalmede Anſigt, var Seierens Fred efter den overſtandne Kamp. Mild, ſom en venlig Engel tog Døden Ham i ſine kolde Arme, og lukte Hans matte Die, og lod det trætte Hierte høre op at ſlaae, og løsnede ſagte
det

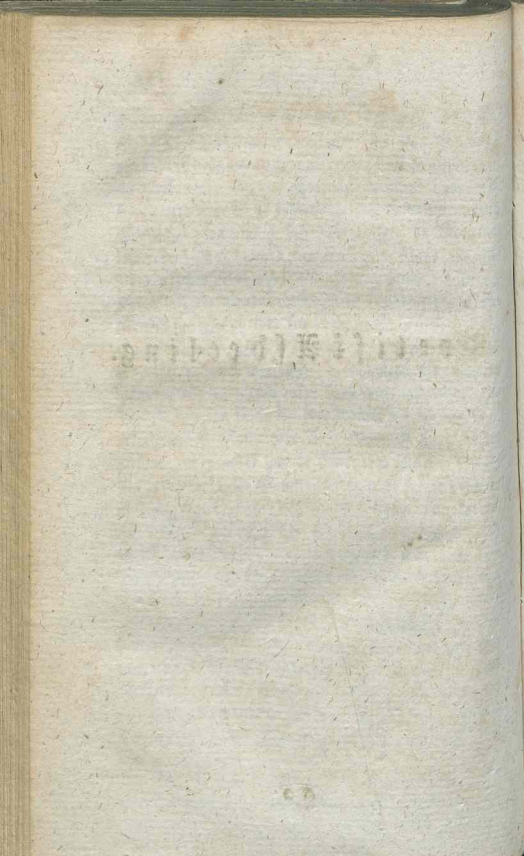
det Vaand, der endnu fængslede Sielen til sin Hytte
— og paa et bedre skønnere Sted i Guds store Rige,
Sandhedens og Dydens herlige Rige — gif den hen,
den lykkelige forædlede Aand, for med forøget Kund-
skab, fornyet Kraft, at udføre sin evige Faders Villie.

O! saa har du da ikke tabt ham for evig, helli-
ge guddommelige Religion! Kun herneden ophørte
Han at være din Tolk, at forkynde dine velgjørende
Lærdomme. Men hisset skal din Priis lyde evig fra
Hans rene Læber; hisset skal et klarere Blik paa Hans
svundne Liv og dets Eliebner lade Ham skue med
glad Henrykkelse, hvad Hans Hierte her anede, og
tilstod under Bemød og Smerter: at alle Forsynets
Veie ere Miskundhed og Godhed! Du har ikke tabt
Ham for evig, himmelske Sandhed! Kun herneden i
Taagens og Visningernes dunkle Land tabte du Ham.
Men hisset, hvor Mølmet, der hviler over vore jor-
diske Fied, der omgiver vore Grandfæning og vore Un-
dersøgelser, skal svinde for et evigt Lys; hisset, hvor
den fri forædlede Aand skal overskue en større Kreds,
skal ublendet af Fordom, usforstyrret af Lidenkab og
Sandselighed læse Evighedens ubdragelige Bog, og
betragte dens store Syner — hisset skal Han med ufor-
rykkede Skridt vandre paa din straalende Bane, og
frydes ved de lyse, salige Udsigter, du aabner Ham.

Du har ikke tabt Ham for evig, o Menneske,
hed! Kun herneden savner du ham til at kæmpe din
ædle Kamp, til at forsvare dine Rettigheder; men
hisset i Frihedens evige Land, hvor ingen Pænke skal
true den forklarede Forster, intet Magtsprog standse

Hans Virksomhed — o! hisset skal Han dele din
 Seier over Fordomme og Laster! hisset skal Han bære
 din usorvisnelige Krands og istemme dine jublende Tri-
 umph-Sange. Og du, sørgende Vensteb! hvis Blik
 endnu ofte mørkt og taarevædet seer hen til hiin stille
 Gravhøi, der gemmer den Edles Aske; du har heller
 ikke tabt ham for evig; kun herved kunde han ud-
 rives af din sielvende Savn; men hisset, hvor du
 skal oplive det udødelige Bryst og stråle i det, ufor-
 giengelige Lys og lyde fra de Læber, der aldrig mere
 skulle blegne; hisset i Kierlighedens sande Fædre-
 land skal du atter omsvære din ophøjede Yndling og
 giennem alle Evigheder fylde hans Siel med de saligste
 Følelser! O saa skulle da vore Taarer — de Taarer,
 med hvilke vi bejamre vor Vens Savn og hædre Hans
 Minde, flyde mildt som de Haabendes Taarer. — Et
 Glimt af den evige Samlings Dag lyser for os i Skils-
 missens Mulm. Ja! jeg seer Dig igien, min Vire-
 ner! Naar mit Lys her forgieves dvæler paa hvert
 Sted, hvor Du saa ofte glædede mig med Din tro-
 faste Hilsen, Din vennehulde Samtale, naar jeg kun
 der finder Tomhed og Mørke, og det blide, hulde
 Billede, jeg stundom synes smile mig imøde, af! og
 som dog blot min Tanke malede, atter svinder bort som
 den ilende Skygge; naar jeg søger Jorden for arm
 til at erstatte mig, hvad jeg tabte, o, da hæver jeg
 mit Blik til Himmelen — og trøstende tilraaber Re-
 ligionen og Haabet og mit Hjerte mig: held dig! du
 seer Sam igjen!

Poetische Afdeeling.

B r e v e.

C. L. F r i m a n n.

(See f. Deel, S. 132)

I denne Digters poetiske Arbejder, første Samling (Kjøbenhavn 1788) findes nedenstaaende Brev, der fra enhver Side fortjener at meddeeles her.

Min lille Søn! udi hvis Børne-lege
 Ei skammer jeg mig ved at tage Deel,
 For under Leeg de første Træk at præge
 Af det, hvortil jeg danne bør din Siel —
 Om denne Haand de sidste Træk skal drage
 Af Billedet, jeg har hos dig begyndt,
 Hvor langt den skal paa Veien dig ledsage,
 Han, som det veed, har mig ei det forkyndt;
 Lidt herom vis, kun tænkenbe som Fader,
 Der forud seer til Affkomis Earv og Trang,

Og lægger hen til dem, han efterlader,
 En Hielp, som de velsigne kan engang,
 Du eeneste, hvis spæde Arm mig savner,
 Til dig nu hen jeg lægger dette Brev;
 Læs dette da, naar du din Fader savner,
 Læs, hvad til dig din sønne Fader skrev!
 Endogsaa da jeg til dit Hjerte taler,
 Tænk da, du seer mig for dit Die staae,
 Og hører, hvor jeg kjerlig dig befaler,
 I Himlens Navn paa Dydens Bei at gaae!
 Ja, gid især mig da du kunde skue,
 Da naar du ned dig styrte vil i Last,
 Da see mig bleeg hviirøstet dig at true —
 O, gid jeg da dig kunde holde fast!
 Den første Fod paa Lastens Bei at sette,
 For dette som for aabent Helved skialv!
 Hiint A, B, C, i Tablen, tænk paa dette!
 Troe Belyst ei, langt mindre troe dig selv!
 Smag Draaben først, naar Belyst dig vil skænke,
 Du kommer snart dens hele Bæger ud;
 Gud seer mig ei! tillad dig saa at tænke, —
 Du siige skal tilsidst: jeg seer ei Gud.
 At Gud er til, alt har jeg dig forklaret,
 Dig ledende, naar jeg paa Marken gif,
 Og sagt: at ved hans Haand du gaaer bevaret,
 Forladt af den du faldt hvert Dieblis;
 Jeg har dig viist i ham den større Fader,

Som Fader er endog for mig og alt;
 Jeg har dig sagt, at denne store Fader
 Om hvad han vil, til Menneſket har talt;
 Jeg har dig viist den Bog, hvori han høres,
 Hør, har jeg sagt, her ſeer du Herrens Bog,
 Kys den, mit Barn! ved ingen Bog du giøres
 Saa lykkelig, saa glad, saa viis og klog —
 Saa er mit Sprog til dig i denne Alder,
 En Tid maaskee vil komme, da, naar du
 Kun Ammesnak en ſaadan Tale kalder
 Og ſiger: jeg langt andet læſer nu —
 — Hvad da? min Søn — — Corneiller og Racine? —

— Ti Gange dem din Fader læſte før —
 Læs, hvad din Smag forædler og forfin er,
 Og ſtaae ei blot ved Viisdoms Tempels Dør;
 Gak ind, og hør, og giem, hvad dig kan gavne!
 Men lærer du, ſom mange tidt, ei meer
 End Lærernes og deres Bøgers Navne,
 Tænk aldrig da, at derved ſtor du er!
 Men bliv end ſtor blandt ſtore Berdſligviſe,
 Som Newton ſelv var dyb, og høi, og fin,
 Og ſpot ſaa Gud, og kald hans Ord Gorttife,
 O gid, min Søn, du aldrig da var min!
 Lad Gud og Dyd dit Hierte være givet!
 Af, lad mig ei forbande høit den Gniſt,
 Den førſte Gniſt af mig, ſomtændte Livet

I dit for mig endnu saa sømme Bryst!
 Mig om min Hals du hænger, lille Spæde!
 Mig er det Haab, du som din Moder from,
 Os vorde skal i Manddoms Aar til Glæde,
 En Støtte for os i vor Alderdom; —
 Hødest ei i dine Aarer rinder.
 For Gud og Dyd Forfædres varme Blod —
 Paa Stiklestad du fader Halvor finder;
 Hos Bluf der omsonst han ikke stod;
 Etig længer ned! dig møder ei Forbryder,
 Ei Niddingsmand — din Ret har elffekt Fred
 Og Gud og Ret, og stille Borgerdyder —
 Gaf tryk, min Søn, gaf frem i samme Fied!
 Til Glimrenavn kun langsom skal du haste!
 (Jeg mange saae, som hastede; men — til Fald;)
 Og heller taal, dig alle Daarer laste,
 For Vretegn for Guld du lighe skal.
 Den Krands med Lyst jeg skulde see dig pryde,
 Som raft mig selv i Ungdoms Aar jeg saae —
 Hvo veed, maaskee en Laurbærgreen kan flyde
 De Blade nu, som du skal engang naae;
 Min Harpe dig til Brug skal villig hænge, —
 Forsøg den, — dog, kun da, naar du er varm;
 Men rør du til Hylleroes dens Strænge,
 Da gid, hver een, de springe i din Arm!
 Syng, om du kan, syng Gud, syng Landets Fædre,
 Syng Borgeren, som hæved sig ved Dyd! —

Fortiene Sang er stort, — med Sang at hædre
 Fortienester, er sødt, er fuldt af Frnd;
 Men, kan du ei, som Edvard Skjald, udbrede
 En Bernstorfs Aand, din kække Landsmand Mod,
 Med stille Raad du altid dog kan lede
 Den mindre Kreds, dig blive kan betroed.

Din Kreds — om stor, om liden den skal være,
 Er ei min Sorg — men, hvor du komme kan,
 Vær Dyden tro, søg Guds og Landets Vre,
 Og elsket vær af Gud og af dit Land!

C. H. L u n d.

(See f. Deel C. 156.)

Vi eie af denne Digter afskillige poetiske Epistler, fornemmelig indrykkede i Tidsskriftet Minerva, hvoraf vi her til Prøve ville meddele følgende.

Fra Tvillingstiernens Egne ned
 Sin varme Straale Solen skyder,
 Og Liv og Kraft og Frugtbarhed
 I al Naturen den indgyder,
 Og over Agrens svangre Muld
 Den unge Grøde sig udbreder,
 Og Egnen smiler høitidsfuld
 Med alle Floras Indigheder,
 Og som en Brud i Blomsterkrone
 Saa festligt Vbletræet staaer,
 Og Larkens høie Jubelstone
 Lovsyrnger det gienfødte Aar. —
 Og dog — endskiøndt jeg henrykt glad
 Betragter Aarens Høitidsmykke,
 Jeg nyder dog ei heelt, o W **,
 Ei uden bange Savn, min Lykke.

Saa mange Foraar iiste hen,
 Og du, min tro, min ædle Ven!
 Du vandrede blandt fierne Stæder.
 Tidt var jeg glad og lykkelig;

Men,

Men, o! dit Smil ei lærte mig
 At føle Venskabs Saligheder.
 Du Gode; jeg var flit fra dig — —
 Og alle de henfarne Dage,
 De komme dog ei meer tilbage,
 Og Livets Morgen gik alt hen.
 Paa lette Binger Tiden isler,
 Maaskee det sidste Foraar smiler,
 Som kunde nydes med din Ven!
 Maaskee naar atter Vaaren vækker
 Til Liv og Glæde — o da dækker
 Den stille, simple Gravhøi mig —
 Maaskee du Dydens Løn da nyder —
 Maaskee min høie Klage lyder
 Ved Graven, hvor du hviler dig. —
 Kun kort og flygtig Glæde finder
 Den svage Dødelige her;
 Snart maae den nydes, før den svinder;
 Den næste Dag ei vores er. —

O hvorfor maatte jeg ei boe,
 Du ædle! stedse ved din Side?
 Hvi maatte her i fælles No
 Ei Livets korte Dag henglide?
 Hvergang da Sorgen mødte mig,
 Hvergang jeg længtes efter Hvile,
 Fortrolig vilde jeg til dig,

Til Venstabs stille Tempel iile;
 Og naar du saae min Hyttes Fred,
 De Glæder, som omkring mig spøge,
 Du vilde min Lykfsalighed
 Med Bisfalds hulde Smiil forøge;
 Naar i Lovhytten da vi sad,
 Beskyggede af Vaarens Krandsse,
 Lyæus vilde stundom glad
 Omkring vort simple Dæger dandse,
 Og ved Sikuler: Hyrdens Sang,
 Og ved Horaces blide Stemme,
 Ved Mantuanske Fløites Klang,
 Vi Jordens Daarer skulde glemme. —
 Og mange salig Aften vi,
 Som før i hine skønne Dage,
 Ved al Naturens Harmonie
 Den rene Belyst skulde smage;
 Og over denne lille Jord
 Vor glade Aand sig skulde svinge
 Did op, hvor Lysets Fader boer,
 Hvor Salighedens Væld udspringe. —
 Og mangen Gang i landlig Ro
 Vi tænkte paa den store Lære,
 Som mange Kloge udbig troe,
 Og selv den vise Salomo,
 Saa fildig lærte, sand at være. —
 Men af, jeg lever skilt fra dig,

Og det, hvorpaa du nu omstunder
 Saa henrykt, saa alvorlig grunder,
 O det er skulte Ting for mig.
 Ja, Ven! jeg og lærvillig glad
 Naturens vise Orden stuer;
 Jeg kiender Almagt i et Blad,
 Og Godhed selv i Etnas Luer.
 Men hvordan Kloden fik sin Skik,
 Og hvordan hver en Viergart gif
 Fra først ud af Naturens Hænder.
 Og hvordan Tiden vendte den
 I andre Former — kiære Ven!
 Deraf jeg ei det mindste kiender.
 Om Plinius en Mening har?
 Og om Egyptens ældste Kar
 Af Graasteen eller Jaspis var?
 Om Pharaonske Pyramide,
 Og om den gamle Dsemschids Muur,
 Blev sat af spægende Natur
 Ved Nilens og Araxis Side?
 Om Hoben, Døvre hviler paa,
 Bestaaer af Skifer eller Kride?
 Alt sligt maae du og Himlen vide;
 (I Vers man Marmor bruge maa)
 Men nu, med al den Forskiel, dog
 Vi begge fra den samme Bog
 Vor Kundskab for det meste have;

Kun Sagen er, at du, min W*o!
 Du læser paa et andet Blad
 End det, hvorpaa din Ven maa stave;
 Og skændt vor Bet den falder nu
 Saa adskilt her igiennem Livet,
 Dog aldrig, aldrig taber du
 Det fromme rebelige Hu,
 Det lyse Blik, som dig blev givet.
 Og aldrig glemmer du din Ven,
 Som nyder glad Erindringen
 Af hine lykkelige Dage,
 Som ved din Side før gik hen.

O! kom, og giv mig dem tilbage!
 O! lad min venskabsfulde Sang
 Dig bort fra! Stadens Larm og Evang
 Og fra Lycæets Mure drage!

Ja Sagens Muse kalder dig
 Til mine Træers giestfri Skygger,
 Hvor landlig Fred omringer mig,
 Hvor Nøisomheden Glæder bygger.

O! Venstab, Venstab kalder dig
 Til mine Træers giestfri Skygger. —

S. Zetlitz.

(S. f. Deel S. 180.)

Blandt de adskillige Epistler af denne Digter, troe vi at burde udskrive følgende.

Veninde! hvad jeg her fortrolig skriver,
 Har tusind Gange paa min Læbe lagt,
 Indsvøbt i hele Moralismens Iver,
 Og rustet ud med Grundes stærke Magt.
 Men stedse blev — jeg veed ei selv, hvorlunde —
 Min velstudeerte Præken maalløs, naar
 Du for mig stod. Jeg Intet dadle kunde,
 Med Nød og Neppe, dit ukruste Haar.

Jeg kom, saa tidt, med Pomp en Pokkers Lære,
 Af Vensteb (det veed Gud) at læse dig;
 Men naar jeg gif, jeg mumled: "Hun kan here,
 "Hun Sands og Mæle reent forplumred mig.
 "Ja — Gud forlade mig — jeg troer, jeg Synder
 "Den store Synderinde end bifaldd."
 Den Tanke brænder i mit Indre, jeg mig skynder
 At glemme Dig, hvad Du har gjort, og ta' st,
 Og hvad jeg burde sagt, og har fortiet;
 Men nu, og her, tre Mile fra dit Hiem,
 Nu har det længe nok i Hjertet søjet,
 Tidt nok paa Læben lagt, nu skal det frem,

Du glemmer, hvo Du er i alle Stykker —
 — O saae Dig kun vort vise Kiøbenhavn!
 En Frue — ja! en Frue uden Nykker,
 En Frue, som — forargeligt — gjør Gavn,
 En Frue, som — bespotteligt — har Hierte,
 Hos Ringheds Sygeleie venlig staaer,
 Og mineblid udsørger dulgte Smerte,
 Og ikke, som Du maaskee burde, gaaer,
 Poetisk skønt at male usølt Jammer,
 Med den udsurgte Nøds Fortælling hen
 Til alle store Kredse — ikke brammer
 Med Dyd, og ikke blues over den —
 Men, stedse tro Dit underlige Hierte,
 Krumrygget gaaer i røget Hytte ind
 Med Trøst og virksom Hielp at lindre Smerte,
 Og tænde Haab i den Haabløses Sind.

Hvor har Du hørt, hvor læst, at Gaabant
 sommer

Spektskerens Madam, end sig Dig?
 Og om en toffegod Fantast berømmer
 Dit Hierte, Dig forhaanende og sig,
 Er det da Siengield for den Skoggerlatter,
 Den fine Verden yder dig, kan det
 Udslætte — Du Naturens dumme Datter —
 Din Ekiendsel? gjøre Din Uret til Ret?
 Og om Din Mand og Afkom Dig velsigne,

Om Tærner ældest hos Dig, Pøbel troer,
 At det er større Hæder, Dig at ligne,
 End i vor Smæthed's Tid at kaldes Stor;
 Hvad er det Alt, imod de større Dyder,
 Imod den høiere Lyksalighed,
 En velopdragen Dame over, nyder,
 Og ældest i? — Synk fra din Dumbhed ned
 Til vore Dages Viisdom, lad Dig sige!
 Vild, Overtro har avlet Ordet Pligt,
 Og Mænd og Qvinder vorde lykkelige,
 Som de kan glemme og forhaane Sligt.

Glem Mand og Børn, lad Verden see, Du
 tænker,

At ikke — lig en tøss: Bonde-Tøs —
 Du Rierlighed lod smedde dine Lænker,
 Men hylde Amor, kun at vorde løs.
 Fortidens dumme Døttre vare Slaver
 Af Kone-Skyldighed og Moder-Pligt;
 Men hæld vort Old, det Taagen adspredt haver,
 Vor Rathesimus nævner intet sligt,
 (Thi Luthers er ei vor) "Søg at behage"
 Det er det store Bud — "Men hvem? — hør til!"
 Ei Himlen og dit Hierte — tunge Dage
 Den dumme Sysfel dig berede vil.
 "Men disse — siger Du — "til Dags jeg tiende,
 "Og fandt mig derved sund og glad og let."

En Engel selv fra Himlen ei omvendte
 En Qvinde, som vil altid have Det.
 Velan, gaae frem, vord — da du det vil være —
 Et Sønsøn, søg, forharded' Synder! søg
 I Verbarhed, og Dyd, og Glid din Vre;
 Men vord et Maal for vore Bises Spøg,
 Og viid, jeg høvne skal min spildte Tale;
 Opildet af min Haem, dit hele Navn
 Jeg nævne skal, dit Billed trolig male,
 Og hængte det til Sku for Kiøbenhavn!
 Og dette Bilsdoms Sæde skal fortabe
 (Skield, Marthe Skield!) et velmaalt Dieblif
 Sin Omhu for os andre at omskabe,
 Sin tydske Tro og franske Politic,
 Og al sin laante Egenhed, o; stemme
 En Furioso: Skoggerlatter i,
 Og selv herovp skal man den fornemme
 Gientonet i et haanligt Hihhi.

Da skal du angre, Marthe! men forsilbe,
 Din Daarskab. "Nei!" o er det alt omsonst?
 Gud see til den, der Dig omvende vilde,
 Godt, at Du øver ei den sorte Kunst!
 Saa vær da den, Du er, en tøsset Qvinde,
 Som gjør sin Mand og Afkom lykkelig,
 Mig overlev, at ei min Graad skal vinde
 Foragtet af min Bilsdom! paa dit Lig,

At ikke jeg Dig Epitaph skal skrive

Omtrent som saa: "For silde hun blev fød.

"Hvis Overtroen endnu var i Live,

"Man skulde sørget over Gendes Død,

"Thi, som en Engel, blid hun Banen vandred,

"Om Mand og Børn hun, som en Skytsaand,
var;

"Hun aldrig sin Religion forandred,

"Og skielded aldrig Dyden for en Nar.

"Hun skyede vore Dages Viisdom, meente

"At Greden, som man føler i sit Bryst,

"Var bedre, end at sælges den fortiente

"For nogle korte Dages Glans-Lyst.

"Og naar hun eengang vaagner af sin Slum-
mer,

"(Det haaber hun) og seer den store Løn,

"Et andet Levnet æfter, Gendes Kummer

"Vil vaagne for at døe i Lov og Bøn."

S. C. D o d e.

Død 1806.

De Egenheder, som udmærker denne Forfatters øvrige poetiske Arbejder, findes i høi Grad samlede i hans Epistler. Da de ere endnu ikke optagne i hans poetiske Skrifter, aftrykkes følgende efter Maanedsskriftet Iris.

Jeg paa din smigrende Forklaring
Dig, ædle Ven, dog skulder Svar.
Jeg en bedrøvelig Erfaring
Af Digtergudens Luner har.
Han sagde, at jeg ikke mere
For Iris skulde recensere,
Da hun en Søster med sig tog.
Hans Grunde lod han skulke blive;
Nok da han mig endda saae skrive,
Han bister mig paa Haanden slog;
Electrisk Al slaaer ei saa valdigt.
Kort: han mig rykked' saa uheldigt,
At den advarte Haand blev lam.
Bedrøvet sagde jeg til ham:
"Jeg din Mangover ei begriber;
Du ellers Folk i Dret kniber,
Naar de at seile er' i Færd.
Hvi skal jeg fra Kritiken blive?
Jeg skal da intet mere skrive!
Den Havn var jeg dog aldrig værd."

Min Haand han kom nu at betragte;
 "Det rigtig nok den Høire er!"
 Jeg kunde høre, han tillagde
 De Død, dog Notabene sagte:
 "Al! vi er' alle Menneſker."

Nu angred' den Hr. Gud sin Brede
 Og sit uoverlagte Stød;
 Nu kiølte sig hans biſtre Hede;
 Og en Undſkyldning mild og ſød,
 Som Honning, fra hans Læber flød.

"Jeg vilde," ſagde han, "dig lære,
 At du nu ældes; det er Tid,
 Med din frugtbare Autorid
 Saa ødſel ikke meer' at være.
 Skriv heller Proſa eller Digt,
 Og al den Deel, du ſelv behager;
 At recensere lærde Sager,
 Er alt for utaknemmeligt.

Jeg vil mig derved ei opholde;
 Kritikken kan din Død forvolde.
 En Mand paa tredſindstyve Aar
 Sit eget Bedſte nok forſtaaer.
 En Autor til en plat Gadaiſe,
 Og ſom paa dig har brændt ſin Næſe,
 Kan, muligt for at hævne ſig,
 En rædſom Pſalme bag fra læſe,
 Og pian pianino dræbe dig.

Du først kun leved' for at nyde;
 Dig selv din Ungdom hørte til,
 Og jeg det aldrig regne vil,
 Naar raske Knæse varmt sig fryde,
 Uskyldigt, som det sig forstaaer;
 Men naar man tem og tyve Aar,
 Maaskee de tredive, nu fylde,
 Man alle Kræfter Staten skylder.
 Om da du tænker, eller drømmer,
 At Recenseren er en Pligt,
 Et Arbeid' gandske hæderligt,
 Og at du daariigt driver sligt,
 Jeg og til Nod dig det indrømmer.
 Men naar nu snart den halve Skot
 Af dine brugte Aar borttrinder,
 Saa har du kritiseret nok;
 Da klog Mand sine Seil indbinder.
 Nu bør du skue vel omkring,
 Og veie, hvad du foretager,
 Og ei befatte dig med Ting,
 Som varigt Fiendskab dig paadrager.
 At krænket Autor over dig
 Skal hverken tørdne eller sukke,
 Og du kan blid og fredelig,
 De eengang trætte Dine lukke.
 Din Sang har tit fornøiet mig."

Her maatte jeg besæden bulke,
 Skiondt jeg hans haarde Slag fornam.
 Hvad mener Du, jeg svar'te ham?
 Jeg saade: "Aldrig nogen Galde
 Har blandet sig i min Kritik?
 Jeg vist har ikke havt for Skik,
 For Sludder Autors Ord at kalde.
 Jeg tal'de ei om Vaas og Fias,
 Om Pladder eller Pærevælling;
 Og kræved' ei en Ananas
 Af den, der gav en Ublekrælling.
 Min Kærle svøbte jeg tit ind
 I Vittigheders bløde Flaet;
 Et med Karbadste, ei med Pleiel,
 Jeg klø'de nogens brasse Skind.
 Men, hvor jeg nogenledes kunde,
 End siige, hvor jeg havde Grunde,
 Bergsmmede jeg glad og fro.
 "Ja," sagde jeg, "jeg frit bekiender:
 En Autor, stor som en Kalender,
 Jeg roste til en Folio."
 "Desværre!" freeg vor fælles Fader,
 "Du af den Roes meest Fiender har.
 Naar du for god mod andre var,
 Det aldrig dig en Bæv forlader.
 Lad være, om du mig har kjær,
 Om dig min Vistand vigtig er;

Jeg,

Jeg, at din Sygdom kan faae Ende,
 Vil andre Præster, Læger sende."

Han gif. Jeg taug, og lod ham vandre;
 Og om jeg vil bedømme andre
 Paa min Viis, uden Spot og Spec,
 Det, ædle Ven, vi faaer at see.
 Jeg har imidlertid i Sinde,
 Mig ikke til den Gud at binde.
 Ei mere troer jeg ham; han staaer,
 Saa at al Følelse forgaar.

Lykkelig Du, som ei har været
 Befængt med Necensenterie!
 Vel dig! du har ei kritiseret;
 Du er for hans Memento fri!
 Du seer ham alt sit Bifald nikke,
 Naar muntre Skionne Vers du gjør,
 Dig truer hans Mansøver ikke,
 Han smiler nu saa glad som før.

J o n a s R e i n.

(See f. Deel S. 184.)

I denne Digters samlede Digte udkomne 1802 i tvende Bind, findes adskillige poetiske Epistler; af een af disse til en mangeaarig Ven udskrives her Begyndelsen til en Prøve.

Naturen hviler, Havets Bølge staaer,
 Blot Stormens Tuden giennem Skoven gaaer;
 Snedækket Fjeld med karig Længsel ligger
 I Skyen op, og efter mere higer;
 Paa Søflets Vægt ny Sne det dyster op,
 Og maaler sig med Nabofjeldets Krop.
 Sit Forraa! Bonden tænksom overfluer,
 Og taus har for den lange Vinter gruer.
 Om Aftener ved lyse Arnested
 Han taler om ny Tiders Daarlighed,
 Om Fred og Krig, og gamle Præsters Gaver,
 Mens vante Haand en prægtig Plov tillæver.
 Som Aaret Tider afmaalt velte sig,
 Hans Arbejd og hans Syssel er ullig;
 Men stadig, som Naturen, begges Aime,
 Hans Aant, hans Hierte evig er det samme.
 Han taler om hiin floge, troe Ruhmor
 Og ham, som Absolont de lyse Spor,

Med Kiæmpeskridt før voved' at betræde,
 Han nævnes her med patriotisk Glæde.
 I denne Kreds, o Næstbør! fandt din Ven,
 Omfider og sin tabte Fred igien.
 Skiondt Vintren mig min fiere Mark forbyder,
 Skiondt ei Dianæ Naab i Skoven lyder,
 Skiondt Solen bleeg og seen sig sniger frem,
 Og Mørket fængsler mig til trange Hiem.
 Dog glibe usorandret mine Dage,
 Og lige langt fra hæftig Fryd og Klage —
 Jeg hører ingen Tryllerindes Sang,
 Og ikke lærte Kunstners Harpeklang
 At hvirvle sig igiennem gyldne Sale;
 Men aaben Latter og utvungen Tale,
 Og Bondens Sang, som glider mig forli,
 Og fra sit Læs mig hilser glad og fri.
 Naar Slaven ud af lange Fængsel bryder,
 Og nyfød sig igien ved Lyset fryder,
 Han tænker ei paa Høihed, ei paa Gult,
 Af Frihed kun hans glade Siel er fuld.
 Saa jeg kun mindes nu, jeg Træl har været,
 Og ænster ei at blive riig og æret;
 Nei! Frihed føler jeg, og synger den,
 Bed Linas Varm, hvad savner da din Ven?
 Om Een er blevet, hvad jeg ei tør haabe,
 Da han kan ydmyg: Deres Naade! raabe,

Har smidig Krop, og Snak, som klæder vel,
 Og Himlen veed hvad alt, kun ingen Siel.
 Tro mig min Ven! mig Sligt et mere rører,
 Og jeg det nu saa lidt forundret hører,
 Som at en Skipper * * ond og dum,
 Nys med beholden Skib og Guds hjemkom,
 Men * * * en ærlig Mand er strandet;
 Ja vel og plyndret, da han naaede Landet.
 Jeg øser af Horaces rige Væld,
 Og nihil admirari er mit Held.
 Ja tro, min Ven! at jeg mit Hierte kiendte,
 Da mine Ønsker jeg mod Himlen sendte;
 Om ringe Kaar, om Lina jeg kun bad;
 Jeg dette fik, og dermed er jeg glad.
 Forgjæves byde Muserne mig nævne
 Ham, som umærket vil min Danc sævne,
 Han Offer bær paa disses Alter frem,
 Og elsker alt, kun ei sin Noes, fra dem.
 Hiin hæderlige Skialdeslægt jeg byder
 — Den Jir, som meest min lille Vaaning pryder —
 At kalde mig sin gyløne Alder frem,
 Jeg søler, undres, og tilbeder dem,
 Og Sanggubinden med et Smil mig lønner,
 Fordi jeg ydmyg dyrker hendes Sønnen.
 Homer, saa stor, skien i Naturens Dragt;
 Og som hans Helte herlig uden Pragt;

Og Maro, som med mindre dristig Vinge,
 Ad Blomstersti os til sit Maal kan bringe;
 Horas, som straffer faderligen mild,
 Og mangler Pindars Klugt, men ei hans Ild;
 Og Naso, som med himmelsk Rundhed skaber,
 Men stundom sig i egen Rigdom taber.
 Lukrets! beundret, evig er din Sang,
 Mens Verdner svæve i harmonisk Gang.
 Fortrolig, mild Du med den Unge spøger,
 Og undres ei, om stundom han forsøger,
 Anakreon! din kielne Luth at slaae,
 Og henrykt troer din Harmonie at naae.

Jeg haster nu forbi Barbarers Alter,
 Da anden yngre Digterslægt mig kalder,
 Da synes mig enhver, saa stor, saa rig,
 Som han er hine store Mønstre lig.
 En himmelsk Glæde, som, Pope! Dig omgiver,
 Fra mange mindre Lys mit Dje river,
 Som Barnet stirrer op mod Solens Ild,
 Og blandes, og dog mere stirre vil,
 Men naar ei meer tilsidst hans Dje taaler,
 Sig fryder ved at lege i dens Siraaler,
 Saa taber jeg mig i din lyse Kreds,
 Ved enkelte adspredte Glimt tilfreds.
 Selv, synes mig, den herlige Vøltære

Naa afstaae Dig den første Digterære,
 Jeg Linas Dom og Linas Hierte troer;
 Hver Tanke, som mig synes skion og stor,
 Jeg hende strax meddeler, og forklarer,
 Og naar den da med hendes Hierte svarer,
 Naar stundum hendes Taare vidne det,
 Da glæder det mig, at jeg domte ret.
 Vi tale da om hine tunge Dage,
 Som saae vor Graad, som hørte tidt vor Klage,
 Hvert hykkelsk Smil, hvert haanlig Net, jeg fik,
 Hver Stymper, som paa mine Skuldre gik,
 Hver indbildsk Nar, af hvem jeg nød den Vre,
 At saae det Klap, han fik af naadig Herre;
 At Sorgen tidt, trods alt, hvad sin Forstand
 Om vores bedste Verden siige kan,
 Var færdig til mit tunge Liv at ende;
 At al min Frygt var blot at tabe hende.

Som naar Soldaten, fied af Krigens Larm,
 Udhviler i sin Elskerindes Arm,
 Og medens dustende hans Pibe ryger,
 Fortæller sine Hændelser, og stryger
 Sin Skramme med sin Skionnes bange Haand,
 Og levende afbilder Krigens Aand,
 Hvor Døden snart med Skrig og Stot frembryder,
 Og snart fra lumske Baghold sig fremskyder,

Hvor tidt den var ham selv et Haarsbred nær;
 Hun græder, ængstes, glemmer, hvor han er,
 Og at hun ham i trygge Arme holder;
 Saa svundne Sorg end Lina Taare volder.
 Men naar jeg taler om hver ædel Ven,
 Som ledte mig ad flibrig Vane hen,
 Og maler tro hver kjerlig Broders Hierte,
 Som Himlen mig til Trøst at kiende lærte,
 Vor Længsel vorer ved hvert elsket Navn,
 Da føler jeg, at jeg endnu har Savn.

Muntre og idylliske Digte.

Edvard Storm.

(S. f. Deel S. 167.)

Blandt denne Digers Arbejder findes ikke saa, der ere prægede med den glade Rejsomhed, som en Fæsing saa høilig beundrede hos de Gamle. Til Exempel afskrifte vi efterstaaende.

Til mine Urtepotter.

Dprigtige Veninder,
Som svige ei, naar Is og Sne
Med Vinteren sig indfinder,
Men da just kjerligst mod mig lee!
I ægte Villeder
Paa Venskabs Trofasthed i Nødens kolde Dage,
Bed eders Syn Philanders Værd
Jeg kan med trefold Seier smage.

Naar Skovens Krone tabes,
Og ligger visnet ved dens Fod,
Naar øde Ørkner staaes,
Hvor skønne Paradiser stod;
Naar umedlidende
Den barste Boreas Naturens Pragt udsletter,
Og lutter Ødelæggelse
Bedækker Bierg og Dal og Sletter;

Da ad landflygtig Sommer
 I vinke mildt ubi hans Nød;
 Og tilende han kommer,
 Og giemmer sig i eders Skød.
 Han løfter Hovedet,
 Og gotter sig ved den erhøi'dte Fristads Varme,
 Og hører giennem Vinduet
 Ein udelukte Fiende larme.

Her Hyacinthen smiler;
 Hift brænder Gylde-laffens Kney,
 Der Tuliproden hviler,
 Som snart skal spire malet op.
 Nu stiger blodbestænkt
 En Nellik frem af sit lysgrønne Moderbøger,
 Mens Rosmarinen uforkrænkt
 Med Vaarens Farve Diet qvæger.

Jeg Gratier seer dandse
 I min Indbildnings Urtegaard,
 Og alle Floras Krands
 Er fletted' ind i deres Haar.
 Hvis derhos Fløitens Lyd
 Ledsager Eloes Sang til mit henrykte Øre,
 Da smelter jeg i stille Fryd,
 Og Rattergalen troer at høre.

Min Siel! du selv har Evne
 At skabe dig en evig Vaar;
 Hvad Lykke kan du nævne,
 Som jo af dig sin Farve faaer?
 Paa Hofmands stolte Bryst
 Mon en broderet Soel kan Glædens Blomster drive?
 Nei, nei, en sand og varig Lyst
 Maa Hiertet selv forstaae at give.

Tak skee dig, som mig lærte,
 Hvad der er sand Lyksalighed:
 Vlig aldrig af mit Hierte
 Guddommelige Næisomhed!
 Dit Tempel skal min Varm,
 Og jeg din Offerpræst og Søn og Yndling være,
 Og min Tæmoene froe og varm
 Skal synge Hymner til din Ære.

Johan Nordahl Brun.

(S. f. Deel. S. 371.)

Denne blandt vore udmærkede Prosaister anført Skribent, hvis egentlige Digtersted er blandt vore Tragiker, har 1791 udgivet en Samling under Navn af mindre Digte, hvori findes mange skionne saavel idylliske som muntre Sange, blandt hvilke den med Overkrift *ubicunque bene* ustridig vilde faae Fortrinet, hvis den ikke, ved at være i en andens Navn og Character, egentlig horte til det dramatiske Slags; nu afskrive vi følgende, som en Pendant til Storms foregaaende.

Den norske Vinter.

Min norske Vinter er saa vakker;
 De hvide sneebedækte Bakker,
 Og grønne Gran med puddret Haar,
 Og trofast Jis paa dybe Bande,
 Og Engledragt paa nøgne Strande,
 Jeg bytter neppe mod en Vaar.

Nu Falens muntre Sønner glide
 Paa Skier ned fra Fjeldets Side
 Saa raak, som Pii i Luften fløi;
 Nu let paa Skaiter de sig svinge,
 Nu Kanefartens Bielder klinge,
 Og Dret dirrer af den Støi.

Fra Fjeldets Gruber Malmen føres,
 Og Mastetræ til Stranden føres,
 Og Kulden selv gir Farten Liv,
 Og Sneen paa Fjeldet Veien baner
 For norske Bondes Karavaner;
 Flid er min Landsmands Tidsfordriv.

Men vi, som Tid med Spøg fordrive,
 Og Vennelag med Sang oplive
 I varme Sal ved bredden Vord;
 Vi drak, om vi ei kunde andet,
 Skaal for den første Stand i Landet,
 Som pløjer Hav og dyrker Jord.

Held følge den, som Malmen bryder,
 Hvor Jordens haarde Varm frembyder
 Forborgen Skat til flittig Haand!
 At trodse Død, og Storm, og Gulde,
 At være fri, men Kongen hulde,
 Det er den norske Bondes Mand.

Han skaber ikke Porcelæner,
 Og ei bereder hede Viner,
 Men for hans Sved vi købe dem;
 Han bygger vore Huse tette,
 Og Bylde, som vi med Smag anrette,
 Han bringer os fra Skoven frem.

Fred hvile over Kuldens Bolig!
 Der sidder raske Nordmand rolig,
 Beskiermet mod hver Uvens Bold,
 Og den, som turde Freden bryde,
 For sildig skal den Kamp fortryde;
 Vi føre Frihed i vort Skjold.

Om Alting fryser her i Norge,
 For Venstabs Varme tør jeg borge;
 Thi der er Gld i Nordmands Vryft.
 Kom, Broder! kom, men uden Kulde,
 Hyerandre indtil Døden hulde,
 Syng Venstabs Skaal med mandig Røst.

P. C. Steener sen.

(See f. Deel. S. 161.)

Uf de tre deilige Stykker, der af denne Digter pryde Kors.
i st. B. 6te St., have vi, som ungdomslæsning, troet
at burde foredrage den choriambiske Ode, rettere maa-
skee Idylle, ved hans Søsters Egtesforbindelse.

Sparsom buden at see dansende Chore af
Heldgubinder iblandt skiemtende Fauners Flok,
Ei Anakreons Syne,
Ei Tibulliske Skiertes bevant;

Dig, o evige Dyd! himmelske Venskab! dig,
Af en høiere Drift helliger jeg min Sang.
Bort, poetiske Pøbel!
Med uartig Tvettydighed!

Ven! hvor smiler ad dig Himlens Bevaagenhed
Giennem Venskab og Dyd! Søster! hvad føler du
Om jomfrueligt Hierte?
Hvorfor glødes uskyldig Kind?

Ven! dig var og bestemt denne Lyksalighed.
Slig Brud ønskede omsonst mangen en Elskere,
Ønskede forgieves med mange
Svære Suk og Forpligtelser.

Saa saae Grækernes Land fordum sin modige
 Ungdom, alle i Kamp, alle arbejdende
 Inden isthmiske Skranke,
 Skiondt Cens Finding kun kronedes.

Dog blev Vennskab og Dyd ikke tilfidesat;
 Ei har Nisus misundt Krandsen Eurypalus.
 Hvad som kan ei imellem
 Flert deles, tilfalder Een.

Kiend din Lykke, o Ven! længe du sukede,
 Din Charlotte er vort. Til dig hun bærer sig,
 Dig, den første blandt alle,
 Dig, den sidste, hun rækker Haand.

Med indtagende Smil hun til dig længselfuld
 Og med sødelig Frygt figer; saa ønskede sig
 Paradisiske Eva
 Adams mødende Favnetag.

Elst, mens flygtige Tid byder sig gunstig frem;
 Et usølet Minut, øde for Kierlighed,
 Kan ei kaldes tilbage,
 Naar hun falmende lægges hen.

Kiend din Lykke, o Brud! han, den Oprigtige,
 Dyd og Vennskab attraaer. Lad da din Kierlighed
 Ewig grundes paa Dyden,
 Og fornyes ved Venlighed!

Ei skal kommende Aar lunkne hans Kierlighed,
 Ei skal synes ham mat blegnede Læbers Kys,
 Ei skal mindre begierlig
 Soges aldrende Favnetag;

End nu, da hun isort gyldne Klenodier,
 Ny høitidelig Stads, drager ham, villig selv,
 Med erobrende Ungdoms
 Siemmenstrængende milde Kys.

Som guldklokkede Sol haver hver Morgen sig
 Op af østlige Blaa over vor Horizont,
 Uformindsket i Klarhed,
 Uafkræftet i Fyrighed;

Naar med flibrige Flugt stier sig uformærkt
 Bort de deilige Aar, varer bestandig ved
 Venskab grundet paa Dyden,
 Ubrøvet sin Undighed.

Saa, naar stormende Høst river fra frugtbart Træ
 Sit grønglindsende Lov, viser sig hængende
 Under faldede Qviste,
 Den guldstrimed' Frugt skønnere.

Ubekræftet ved Dyd vakler let Kierlighed,
 Som den surrende Vi streifer ustadig om
 Fra Jasminer til Roser,
 Fra Violer til Tuliper.

O Lyksalige! hvis hellige Egtebaand,
 Først ved Døden opløst, varer ved, uafbrudt
 Af fortrydende Klager,
 Og utidige Tvistighed.

O velsignede Par! yndet af Himmelen,
 Og velsamlet i Dyd, samlet i Kierlighed,
 Sæger Benskab i Dyden!
 Den er eder ei ubevant

O velsignede Dag! hellig for Englene,
 Ja den Toige selv. Du af Forældrenes
 Overløbende Dine
 Lokker hemmelig Taarer ud.

Ei som over en Søn, over en eneste,
 Ei i Klager opløst, som den vemodige
 Mains sønneløs Enke
 Og en Rachel paa Høiene.

Men som Længsel og Fryd blandtes hos Bethuel,
 Da fra fæderne Telt førtes Rebekka ud
 Under Skilsmisfes Taarer
 Og hønhørte Velsignelser.

Å! hvad rørende Fryd gydes ud over mig?
 Vår Gud! hvilket et Syn! Himlene aabne sig.
 Med selvskimrende Vinger
 Hvo nedblader sig over os?

Er det Venſkab og Dyb bildet, ſom Meeneſker?
 Een af Englenes Chor, een af de Salige,
 Fra den Eviges Throne
 At nedbringe Veſignelſer?

Ak, min Broder og Ven! Broder, jeg kiender dig!
 Dig, min ſalige Ven! aldrig jeg glemmer dig.
 See, lykſalige Søſter!
 See din Broder veſfigner dig!

J. C. D o d e.

(C. f. Deel. G. 127.)

Den anden Deel af denne Digters poetiske Skrifter, udkomne 1797, bestaaer af Sange af det muntre Slags, hvoriblandt mange ere paa Alles Læber, og i Alles Minde; følgende, som, uden Tvivl af tilfældige Aarsager, er det mindre, har man ved dens Indhold troet fremfor nogen anden at stille sig til at meddeles her.

U n g d o m m e n .

D Ungdom! du, hvis friske Krands
 Her blive hver en Findings Pryd;
 Som kalder os til muntre Dands,
 Og os isfienker idel Fryd;
 Som i de rene Hierter tænder
 En klar, en flæn, en livlig Jld,
 Der til de sidste Dage brænder,
 Dig denne Kreds lovsynge vil.

Du Roser strøer paa vore Kinder,
 Du giver vore Gener Kraft;
 For dig den skumle Sorg forsvinder,
 Og smelter hen i Druesaft;
 Din milde Haand vort Nie giver
 Et Trylleglas paa Livets Vei;
 Saa stort, saa stort hvert Gode bliver,
 Og Uhelds Skygge fiendes ei.

O! kunde frygig Sang udrette,
 At vore Blæders raske Flod,
 Lig fordum over blodig Slette
 Hiin Dagens Stierne, stille stod!
 Vi spøge, synge, dandse, drikke,
 Bort Die leer saa mildt, saa blidt!
 O hulde Ungdom! kan du ikke
 Hos dine Venner øve lidt?

Dog du er lige sød og bitter;
 Saa lystelig, men ak! saa kort;
 Du ind til Jubelskyngen titter;
 Vi kalde; men du iler bort.
 Du os unddrager dine Skatte,
 Før vi fuldt kiende deres Værd:
 Du fly'r, før vi ret kunne fatte,
 Hvor gavnlig, og hvor riig du er.

Vi neppe har begyndt at smage
 Den hele Lyst, du førte med,
 Før vi alt see de mørke Dage,
 Der følge i de lyses Sted.
 Den stive Alvor da fremtræder,
 Og lægger Baand paa munter Spøg;
 Og bange bortflye unge Blæder,
 Som Duer for den grumme Høg.

Men kiondt vi kan ei mere tage
 Din klare, moderlige Haand,
 Det Bedste bliver dog tilbage:
 Uskyldig Letsind, Ungdoms Haand.
 Lad mandig Alder os kun true
 Med hver en Dyst, os forestaaer;
 Med Smil vi skal hans Værthed sroe,
 Som om vi mødte Livets Baar.

J. B e t l i t z.

(C. f. Deel. S. 180.)

Af denne muntre og findrige Digter have vi saavel i hans 1789 udgivne Poesier, første Samling, som i hans 1791 udkomne for lidet kjendte Sange for den norske Almue, samt i vore forskjellige danske og norske periodiske Skrifter saa mange skionne og almindelig yndede Sange, at Valget imellem dem med Joie maa være vanskeligt. Med Hensyn til denne Bogs individuelle Bestemmelse troe vi imidlertid at kunne give følgende Folkesang Fortrinet.

Jeg er saa fro, jeg er saa glad

Jeg er min egen Herre,

Jeg Fogden ei skal spørge ad,

Om jeg tilfreds maa være:

Jeg stræbe kan, og vil, og Held

Skal møde mig fra Dal og Fjeld;

Jeg gi'r min Skat, gjør Riet og Skjel,

Og er min egen Herre.

Mit Huus er lavt, men mit det er,

Min egen Tomt det bærer,

Og aabent staaer det for enhver,

Som Gud og Kongen ærer;

Kom Bonde, bød jeg ham min Haand,

Kom Ridder, bød jeg ham min Haand;

Jeg frygter Gud, men ingen Mand,

Jeg er min egen Herre.

Min Kost er simpel, og min Drik
 Med over Klippen flyder;
 Men mon han mere Styrke fik,
 Som Sneese Nætter nyder?
 Mon den er mere glad end jeg,
 Som henter paa en farlig Vei
 Sin rare Viin? jeg mener Nei;
 Vand lædsker, styrker, fryder.

Mit Leie ingen spotte maa,
 Jeg holder det i Ere;
 Jeg veed, at Sovn paa bare Straa
 Kan tryk og qvægsom være.
 Naar Sol forgylder Biergetop,
 Jeg med fornyet Siæl og Krop
 Til Dagens Arbeid stiger op,
 Og saadant bør det være.

Af Klæder andre byrste sig
 Med meget mindre Foie;
 Den Hiord, jeg søder, skienkte mig
 Min simple Badmels Trøie;
 Men den er varm, og heel, og reen,
 Og spunden af min Datters Teen,
 Min Kones Fingre sømmed' den;
 Kier er mig denne Trøie.

Min Hustru er mig evig kjær,
 Skøndt ingen Skønhed mere;
 For Husets Dont hun Omsorg bær,
 Og det er Konens Ære;
 Ja jeg var utaknemmelig,
 Om, Kone! jeg ei elskte dig;
 Du raske Sønner skænkte mig,
 Og Døttre, Egnens Ære.

Min Datter! træd i Moders Spor!
 Da kan det aldrig feile,
 At, naar du bliver rigtig stor,
 Vil Snese til dig beile;
 Da lyd kun Stemmen i din Barm,
 Og giv dig i en Mages Arm;
 Ved Elskov lindres Livets Harm,
 Det kan umulig feile.

Min Søn! vær fro, som jeg, og glad,
 Som jeg, din egen Herre;
 Som jeg du ingen spørge ad,
 Om du tilfreds maa være;
 Stræb, som din Fa'r har stræbt, og Held
 Skal møde dig fra Dal og Fjeld:
 Betal din Skat, giv Ret og Elskel,
 Og vær din egen Herre.

J. H. W e s s e l.

(See f. Deel G. 196.)

Af denne vor ypperlige comiske Digter maa vi her afkrive
følgende Bise, uagtet det i sig selv fornemmelig er For-
men, der er Iyrist, og Materien snarere kunde synes at
henhøre til Satiren?

Øndt og Godt i alle Lande;
Roser sig med Torne blande
Andensheds saavelksom her.
Landsmand! Roserne du tage,
Og af dem du Henning drage!
Men for alting agtsom vær,
Kom ei Tornen ęfor nær!

Naar en Tydsker dig vil lære,
Ærlig, grundig, tiæk at være,
Du lærvillig følge ham!
Men, naar En dig stort fortæller
Om Daraussens Bagateller,
Var det sandelig en Skam,
Om du blindt hen troede ham.

Naar en Fransmand dig vil lære,
Altid glad og munter være,
Bed til Gud, du ligner ham!
Men adlyde ham, som Kongen,

For hver Mode, og for Tongen,
 Det var sandelig en Skam;
 Vi bør' ikke hylde ham.

Som en Britter, lad dig være
 Patriotens Pligter kiære!

Elske Frihed, lær af ham!
 Men hvis du seer en og anden
 Overmodig, vild som Fanden,
 Det var sølt at ligne ham;
 Dufte for ham var en Skam.

Ved den Vælskes søde Stemme
 Vi al Sorg, os selv forglemme,
 Og henrykke høre ham;
 Men, naar han en Grumhed øver,
 Som ham Børnebørn berøver;
 Skal vi deri følge ham?
 Det var baade Synd og Skam.

Paa Spaniolens Viin og Piaster
 Jeg Foragt ei daarlig kaster,
 Gierne deler dem med ham;
 Men, saa længe jeg kan læse
 Uden Briller paa min Næse,
 Jeg den Stads vil unde ham;
 Kunne see, gjør mig ei Skam.

Ham, som boer lidt under Havet,
 Og med Guld er stærkt begavet,
 Spare er en Dyd hos ham;
 Men, naar han, tung af Ducater,
 Spiser evige Salater,
 Saa gid jeg faae Last og Skam,
 Om jeg spise vil med ham!

Du, som dine Ahner glemmer,
 Og al Pragt bag Ploven glemmer,
 Du ei nok beundres kan;
 Polak! du skal Verden lære,
 Om lærvillig den vil være:
 Det er under Ingens Stand,
 At han pløier eget Land.

Men at du din Dont forlader,
 Og med Glavind dig omlader,
 Naar du seer en Vandringsmand;
 Snorrigt synes dem, som meene,
 (Thi jeg meener ei allene)
 At man gierne sige kan
 Uden Sværd: god Dag, min Mand!

Du, en Skrak for TyrkensRige!
 At din Aldfærd kan os sige;
 Stor var Rußlands store Zar.

At dig Finkel, Jochum smager,
 Og dig hver Copek fradrager,
 Derom man vel mumlet har;
 Herre Gud! om nu saa var!

Svensken jeg slet intet ændser;
 Han for nær er vore Grændser,
 Og det kunde stikke ham,
 Hvis jeg gav ham mindste Lyde,
 At han Freden torde bryde;
 Gik da Landet Krig med ham,
 Hvis var Skammen? Autors Skam.

Jeg den elskte Danske priser,
 At Bessedenhed han viser,
 Sielden Dyd i fremmed Land!
 Men, naar han for vidt den driver,
 Og alt Fremmed Fortrin giver,
 Den en Dyd ei nævnes kan,
 Og fornædtrer danske Mand.

Jeg hos fiælle Nordmand priser,
 At han stedse ivrig viser,
 Han sit Hødeland har kjær;
 Men, jeg troer, han gjorde ilde,
 Om han vilde sig indbilde,
 At der findes Mennesker
 Rum i Engeland og der.

Hædre alle Nationer,
Hæde Feil, men ei Personer,
Er vort Selskabs Lov og Lyst;
Hellig Pligt, og største Ære,
Er, vor Konge tro at være;
Statens Ønske er vor Lyst:
Glæden boe i Christians Øryst!

P. M. Erøiel.

(See f. Deel. S. 563.)

I hans samlede Digte, der ere udkomne i Forening med hans yngre Broders i den seidelinske Samling af danske Digtere (1801, i to Bind), findes ikke faa muntre Sange, hvoraf adskillige ere i Alles Munde, I Følge denne Bogs Bestemmelse er imidlertid Valget faldet paa nedenstaaende, skøndt den i sig selv hører mere til det satiriske end det egentlig Iyriske Digtflaas.

Ode til Dumhed.

Goddædige Dumhed! o stolte Gudinde!
 Som gavmild uddeler til Løsser i Blinde
 Guld, Tæller, og inderlig Fryd,
 Din Lov vil jeg synge i høieste Toner,
 Dit talrige Folk over Jordklodens Zoner
 Skal gjentage Lovsangens Lyd.

Fra Jorden blev skabt til dens sildigste Velde
 Udbreder dit mægtige Scepter din Vælde

Fra sydlig til nordlige Pol;
 Kun arvelig Trostak grundfæster din Throne,
 Ei vandt du ved Rænker din herlige Krone,
 Og ei ved det dræbende Staal.

Derfor skal vi lyde de evige Love,
 Du bød os: at æde, og drikke, og sove
 Og avle dig lydlige Børn.

Naar Lærde og Viise og Helte maa svebe,
 Og vaage, og bløde, vi trygt i vor Rede
 Omfavnes af Hustru og Børn.

Men dog skal vi løbe, naar du vil befale,
 At dræbes, og dræbe, som rasende, gale,
 En Broder, en Fader, en Søn;
 Paa Baalet at brænde, for Sværdet at falde,
 Thi kommende Slægter skal andagtsfuld kalde
 Os Helyne, og Helte, til Løn.

Naar Viise udgrunde tilkommende Farer,
 Og lure og zittre, som frygtsomme Harer,
 Da leve vi trygge og vel;
 Vi tænke ei Farer, ei Død eller Helved,
 For Ting, vi ei skue, vi ingentid skælved',
 Thi Tanken er dybt i vor Siæl.

Saa ligger i Dybet, naar Tordenen knalder,
 Den salige Østers i tryggeste Skaller,
 Og føler ei Fare og Nød,
 Ei kvalende Omforg for Brødre at redde,
 Og aabner sig kun for at lødskes, at æde,
 Og i den uventede Død.

Opfyldt af din Guddom, den rolige Daare
 Seer Dydens den bittre, den smertende Taare
 Ved Udyds og Daarligheds Seir;

Trykket som Klippen, dybsindig som Aben,
 Han ytrer kun Sielen i undrende Gaben,
 Og drager det qvægende Veir.

Naar Dyd eller Wiisdom sin Yndling skal lønne,
 Da eter dens Skatkammer neppe en Bønne,
 Et betles ham Gravstedets Muld.
 Du, mægtige Dumhed, du eene belønner
 I tusende Led hans utænkende Sønner
 Med Godser, og Slaver, og Guld.

Op, Musa! den stolte Gudinde at stunge!
 Men tankeløs Glæde betager min Tunge,
 Og Sønnen min rolige Aand;
 Jeg føler din Guddom, og synes at svømme
 I evig Lykksaligheds sødeste Drømme,
 Og Harpen mig glider af Haand.

P. K. Troiel.

Doctor Juris og Bysfoged i Aalborg,
født 1754, død 1784.

Denne, den forrige Broder, hvis Digte ere udgivne med
hiins, er ligeledes noksom bekendt af sine muntre og
vittige Selskabsfange, fremfør hvilke, her dog af tit-
ansførte Karsag Fortrinet gives til følgende, der paa
en Maade kan ansees som Pendant til Broderens fores-
gaaende.

Ode til min Skrædder.

Hoi er din Noos, som Guders stolt din Daad:
Du skaber, blot ved Sær og Naal og Traad,
Du kalder Mennesker ved dem
Af Chaos frem.

Sligt indsaae først det muntre franske Folk,
Hvis dybe Bid behøver ingen Tolk,
Og gav dig for dit store Gavn
Et Skabernavn.

Og Teut har seet: at du var Gudor lig;
Hans Zachariæ har bestunget dig,
Og Rabner hele Folk beskrev,
Som ved dig blev.

Men mig gav Skæbnen smilende det Lob,
At synge dig, og skabte ved din Od,
At lære Cimbrer, du er stor
Endog i Nord.

Saa flyde Sangen sødt i Hyinner hen,
 Og Harpen lyde høit om Skrædderen,
 Og om de Væsner, som blir til,
 Naar blot han vil.

Hvormangen Jordklimp har jeg ikke kiendt,
 Udannet raa, det blotte Element
 Til Menneske, som ved hans Haand
 Gik Liv og Aand!

Nu gaaer han kneisende med Hovedet
 Og stuer ned paa Folk, som Mennesket
 Paa Ormene, der krybe hen
 Ad Ageren.

Af store Folk han dybe Hilsner faaer,
 Og Pøblen gaber, standser, hvor han gaar,
 Og Piger venlig til ham see,
 Og smidske, lee.

Men, store Mester! hvordan er din Løn
 For alt det Held, du skaffer Adams Søn?
 Deri du ligner og en Gud:
 At spottes ud.

Din Atheist dig nægter reent dit Krav,
 Din stærke Aand dig Ord for Penge gav;
 Af mig du for to Emses Laar
 En Ode faaer.

K. L. Rahbek.

(See f. Deel. S. 122.)

Sange, meest af det muntre og idylliske Slags, udgiore næsten hele det første Bind af hans poetiske Forsøg, udkomne i tvende Dele 1802-1803. Det er atter med Hensyn til Samlingens Bestemmelse, at følgende, uagtet den elegiske Slutning, aftrykkes her.

Ungdoms Vaar
 Groe Roser allevegne;
 Snart den forgaaer,
 Og disse hastig blegne.
 Lad os da nyde Vaarens Lyst
 Hørend dens Dage forsvinde,
 Pryde med Roserne vort Tryst,
 Før vi dem falmende finde!

En er der kun,
 Som visner ingensinde,
 Til sidste Strund
 Vi ligesom den finde;
 Villigst den groer i Ungdoms Vaar,
 Hvo da forstaaer den at dyrke;
 Den ham i alle Livets Aar
 Herlig vil væge og styrke.

Hver Glædens Ven
Med os den Rose hylde!

O det er den,

Vi vore Glæder kyske.

Venskab den skønne Rose er,

Den er vor Fryd og vor Lykke;

Ewig den blomstre blandt os her!

Eengang vor Gravhøi den smykke!

F. H. Guldberg.

(See f. Deel. S. 510.)

Denne Digers i tvende Bind udkomne samlede Digte
hæte næsten alle enten til det idylliske, elegiske, det
idyllisk-bidactiske, eller elegisk-bidactiske Slags. Reden-
saaende er valgt, fordi dets Omfang tillod det at af-
trykkes heelt.

O p m u n t r i n g.

End hvile Glædens Straaler over Jorden,
End, Vandrer! blidnes dine Fied;
Og, ruller Morgenens med Jorden,
Dog straalet Aftenen med Fred.
Al Fryd, dig vinker, kom fra Gud:
"Vær glad!" er kun din Skabers Bud.

En Krands af Roser om din Vei han satte,
Men vrede, naar du fold dem seer.
Nyd Vaarens og Naturens Skatte!
Snart Vaar og de er ikke meer.
Læt aabne sig for dem din Varm,
Af Kierlighed og Venfkab varm!

Og riig din Sommer er paa stille Glæder:
Meer roligt slaaer dit Bryst for Dyd,
Dig slattes Hymens Myrtheklæder,
Dig tryller Fadernavnets Fryd,
Du møder Ondskabs Hu som Mand,
Og elskes af dit Fædreland.

Vort Liv er flønt; o! lad os glade vandre!

Hver Glædens Ven er Dydens Ven.

Mens end vi favnes, med hverandre

Vi dandse Rosenveien hen!

Og, skilles vi, med mandig Taal

Vi vandre mod det fælleds Maal!

Ei haane vi vor Vandels milde Dommer,

Og troe ham hædret ved vor Graad!

Fra ham den er, den Fryd, som kommer

At lønne Redeliges Daad;

Han gav sin Yndling, Støvet's Søn,

Den Kraft at smile, ham til Løn.

Bekrands da, Ven! med Egelsøvn din Finding!

Bestrø med Roser dine Fred!

Den brugte Dag er dig en Vinding,

Den glade skulder, hvad du leed.

Al Fryd, dig vinker, kom fra Gud:

"Vær glad!" er kun din Skabers Bud,

J. Baggesen.

(See f. Deel. S. 23.)

Glaubt hans mange saavel muntre, som idylliske Digte, der ere i Alles Munde og Minde, maatte den nedestaaende, dens elegiske Slutning uagtet, faae Fortrinet her, da hele dens Indhold saa udmærket bestemmer den til en Samling for Ungdommen.

Da jeg var lille.

Der var en Tid, da jeg var meget lille,
 Min hele Krop var kun en Alen lang;
 Sødt, naar jeg denne tænker, Taarer treile,
 Og derfor tænker jeg den mangen Gang.

Jeg spoged' i min gamle Moders Arme,
 Og sad til Hest paa bedste Faders Knæ,
 Og kiendte Mismod, Uro, Grublen, Harmen,
 Saa lidt som Penge, Græs og Galathea.

Da syntes mig, vor Jord var meget mindre,
 Men og tillige meget mindre slem;
 Da saae jeg Stierne som Prikker tindre,
 Og gnskte Vinger for at fange dem.

Da saae jeg Maanen ned paa Den glide,
 Og tænkte: gid jeg var paa Den der!
 Saa kunde jeg dog rigtig faae at vide,
 Hvoraf, hvor stor, hvor rund, hvor kien den er.

Da saae jeg undrende Guds Soel at bale
 Mod Vester ned i Havets gyldne Skjold,
 Og dog om Morgnen tidlig atter male
 Den hele Himmelegn i Østen rød.

Og tænkte paa den naadige Gudfader,
 Som skabte mig, og denne smukke Sol,
 Og alle disse Himlens Perlerader,
 Som vrimle fra hans Hænder, Pol til Pol.

Med barnlig Andagt bad min unge Læbe
 Den Bøn, min fromme Moder lærte mig:
 O gode Gud! ol lad mig altid stræbe
 At blive viis, og god, og lyde dig.

Saa bad jeg for min Fader, og min Moder,
 Og for min Søster, og den hele By,
 Og for ukiendte Konge, og den Stodder,
 Som gif mig krum og sukkende forbi.

De svandt, de svandt, de blide Barndoms Dage,
 Min Rolighed, min Fryd med dem svandt hen;
 Jeg kun Erindringen har nu tilbage;
 Gud! lad mig aldrig, aldrig tabe den!

C. B. Tullin.

(See f. Deel. S. 515.)

Det vilde ikke være vanskeligt mellem denne Digers Arbeider, at finde renere idylliske Stykker, vel og Digte af det muntre Slags, som her kunde fundet Sted; ikke desmindre har man dog troet at burde foredrage dette, da det lettelig, sit ullykkelige Navn og et Par andre saadanne Tidsmærker uagtet, torde henhøre mellem de meest horatsiske Digte, vor poetiske Litteratur har at fremvise.

Grillicander.

Grillicander, hvad er det?

Er du ei endnu af Griller mæt?

Blinde Hjerter, som sin Ro i Uro søger!

Saadan Ro gjør ickun Sindet træt.

Hvorfor vil du arme Træl

Plage meer en plaget Siel:

Skal da Sorgen slaae dig reent ihjel?

Nei; lad Verden tumle, Modgangs Vinde rase:

Lee du kun deraf, saa gjør du vel.

Feige Hjerter, Slavestind,

Er det kun, som sig vil bilde ind,

At naar Himlen graaner, Havetølger vælter,

Skibet strandes skal ved mindste Vind.

Er ei Lyffens Himmel blaa,
 Og man Havn ei nær kan naae:
 Haabets Skib da strax vil undergaae.
 Men for Helte og de rette Dydens Kriamper
 Vee, og Vel, ja alting bukke maa.

Vil da tusend Plagers Skof
 Reent udjage mig af Lyffens Flok:
 Ei! hvad fattes den, som intet meer behøver,
 Men i Dyden har sit Ene nok?
 Synes Himlen ofte vred,
 Skyder Torden-Riler ned,
 Jeg dog frygter ikke; thi jeg veed,
 At den Almagt, som kan Skiebneens Raser styre,
 Aldrig blive kan af Raade fied.

Nu saa staaer den Slutning fast:
 Jeg vil haabe, om end Himlen brast,
 Slige kielke Hierter Dyden alcid skienker,
 Som ei bugne under nogen Last.
 Stormer Alting mod mig an,
 Jeg dog trostlig holder Stand;
 Ja, om Himmel, Jord, og Ild, og Vand
 Buldrer, suser, bruser, lyner, tordner, truer,
 Haab og Mod dog aldrig roffes kan.

Elegiske Digte.

C. Braunmann Tullin.

(See foregaaende Stykke.)

Mellem de Sørgedigte, denne vor Poesies anden Fader
har efterladt sig, foretrakke vi den saakaldte Sørgede
over Lühow, da de øvrige mere høre til det didactiske
end til det egentlig elegiske Slags.

Dit Støv fortienet Erminde,
Det veed jeg, dyre Lühow! vel,
Det Støv, som nylig lufte inde
Saa stor og ædelmodig Siæl;
Men om jeg her Din Dyd afmaler,
Omringet med Fortienester,
Jeg da kun blot et Echo er
Af det, som Rygtet om Dig taler.
Du var — nu er en Taare færdig
At offres hos den Krop, jeg seer,
Den Rest af Dig, som var saa værdig
At leve, men ei lever meer —
Du var, den Tid, Du var os givst,
Det Verden sielden vise kan,
En Patriot, og ærlig Mand,
Kort sagt! Du var for god for Livet.

Jeg Kulde nævne Dine Fædte,
 Om Dyd blev stor ved Følkesær;
 Men Ahner kan ei meget hædre
 Den Siæl, som selv ei ædel er.
 Det vidste Du, og derfor haver
 Udtrykt Din Stammes Dyd saa vel,
 At Du var Adel ved Din Siæl,
 Endog om Du var fød af Slaver.

Dit kiække Hierte aldrig bæved'
 Ved nogen Uvens Overmod;
 Naar Landets Belsærd Blod udkræved',
 Hvor ringe agted' Du Dit Blod!
 Men naar Din Ære ei var pligtig
 At drage Heltesværdet ud;
 Til egen Hævn for Daarers Bud,
 Da vidste Du, en Siæl var vigtig.

Dit Hierte var blot Trofskabs Slave,
 Din Konge var Dig næst ved Gud,
 Du trodsed' Ære, Roes, og Gave
 Mod Landets Vel, og Kongens Bud.
 Du glemmes ei saa let i Norden,
 Og mange sige om Dig nu:
 Hvis hver en Landemand var, som Du,
 Da blev vort Land en Skrak for Jorden.

De Tusende, Du commanderte
 Meer med Exempel, end med Evang,
 Saa Lyst hos dem den Gld formeerte,
 Som Frygt udslukker mangen Gang,
 De sukke, nu Du dem forlader,
 De tænke paa, hvad Godt de nød,
 Og savne i sin Lühows Død
 Ei blot Befalingsmand, men Fader.

See her, høiædle Lühows Moder!
 At nævne dette Navn er nok,
 Hvor stor en Søn, hvor værdig Broder
 Begræder Du, og Børneslok,
 Men maa den Tanke Hiertet trøste,
 At denne Søn's Fortienester
 Ei kunde blive større her,
 En moden Dyd maa Himlen høste.

Endnu maa mit beklænte Hierte,
 Velsignet Lühow! nævne Dig;
 Gud veed, hvor jeg opfyldt med Smerte
 Mit Tab beklager ved Dit Liig.
 Din Gunst mod mig Din Dyd har lignet,
 Og nu, Du er ei længer her,
 Men høster Dydens Frugter der,
 Saa vær til evig Tid velsignet!

Johannes Ewald.

(See f. Deel. S. 215.)

Af denne vor ypperste Digters mindre Poesier har den
 allerstørste Deel, efter hans eget Vidnesbyrd, den høit-
 delig melancholiske Tone, Elegiens sande Præg, som gi-
 ver endog de hyppige Leilighedsvers, hans Stilling af-
 nødde ham, den synderlige Interesse; og tages derfor
 ikke i Betænkning, af disse at afskrive her følgende, som
 Digteren selv, efter hans Vens og udgivers Vidnesbyrd,
 havde en, sikkerlig ikke ugrundet, Prædilection for.

D forskaan mig, viise Daare!

Træt ei længer med Naturens Nøst!

Denne tunge hede Taare

Siger meer end al din kolde Trost;

Al! jeg elsker denne Smerte,

Denne Nat, hvorfor du vil befrie,

Mit beklemte fulde Hjerte

Lindres ved den Graad, det smelter i.

Har jeg glemt, at Myriader

Daglig tabe Støvet's usle Liv?

Veed jeg ikke, at Alfader

Sagde d'oe, saasnart han sagde Bli?

Eller troer du, at mit Dio

Er fer blind af Taaren til at see

Glimt af Glæden, som den Høie

Har tilsvoret den Retfærdige?

O jeg

O jeg veed, jeg veed, jeg kender
 Haabet og den store Sandheds Magt,
 Men den bange Taare rinder,
 Og en Draabe Kiuler Himlens Pragt.
 I et Hav af reene Lyster
 Sank din Siæl, o Salige! du leer.
 Engel! al men før min Søster,
 Du har Alt, men jeg har Intet meer.

Koldt og brændt er det Dø,
 Som den bedste Siæl har straalet i;
 Du, min Elste! seer den Høie,
 Men dit faldne Støv betragte vi;
 Blege blev de fromme Læber,
 Som saa tidt oplod sig til vor Lyst,
 Og den Sang, hvormed du stræber
 Op til Thronen, smelter ei vort Bryst.

Himlens, Dydens, vor Veninde!
 Tidlig sank du om for Dødens Lee;
 Men vor hede Graad skal rinde
 Paa dit Støv, du faldne Lillie!
 Levning af det bedste Hierte,
 Haandfuld Jord, som var din Skabers Huus,
 Du bortsmulrer, men vor Smerte
 Bygge Vrefætter paa dit Grus!

En dybt saaret Egtfælle

Prise dine Dyder med sit Skrig,

Og en Moders Graad fortælle,

Hvilken Datter hun har tabt i dig;

Klynk og du, forladte Spæde!

Brist i Graad, men søl den ei endnu!

Seer du ei, at alle græde?

Og dog taber ingen det, som du.

Suk og du, som læser dette,

Søl vort Tab, du kolde Vandrerere!

Klag, at Døden tør udslette

Dydens Aftryk, Godheds Vilsede!

Og den fromme Graad, som flyder

Paa vor salige Venindes Grav,

Skienke Dig et Gienstik af de Dyder,

Som hun alt for kort har straalet af!

Johan de Wibe.

Fød 1748, død 1782.

Af denne elskværdige Digter, der siden vil forekomme mellem vore Smifter, have vi kun denne ene Elegie, der bærer Præget af Hiertets umiskienkeligste Fylde; som overalt det er ikke at miskiende, at selv i de Sange, der have bundet ham Navnet af Norges Anacreon, Sorgmod, ja ikke sjelden Mismod ere Hovedtrækket. Hans ikke talrige Arbejder vente endnu paa en Samler; og var det hellig at ønske, at den, der erhvervede sig denne Fortieneste af vor Litteratur, tillige maatte have det Held, at gienfinde Digterens Oversættelser af selve den gamle Zeier, om hvilke mere end een Kiender har talt med Beundring.

Min bedste Ven! Du er ei meer,
 Kun kort Dine Dage bleve;
 Du, som saa værdig var at leve,
 Min bedste Ven! Du er ei meer!

Hvo tør randsage Skabnæns Dom?
 Tid røver Døden Fryd og Lykke,
 Da den til dem, som Plager trykke,
 Endog paakaldet ikke kom.

Min bedste Ven! Dig Himlen gav
 Alt, hvad den giver Lykkelige,
 Og, fremfor Alt, en kialsen Pige,
 Hvis Taarer flyde ved Din Grav.

Din Siæl var ædel, reen, og fri,
 I Ærlighed Du søgte Ære,
 Du vidste lykkelig at være;
 Al! er Din Lykke da forbi?

O Gud! o du, som aldrig kan
 Ubillig dømme dine Sønner,
 Som Dyden, om ei her, belønner,
 Saa hist i Evighedens Land.

Befæst den Tanke i mit Bryst,
 At Salighed kun Himlen giver,
 Naar Dydens Løn paa Jorden bliver,
 Saa ung at savne Livets Lyst.

Th. Thaarup.

(See f. Deel. S. 252.)

Og saa denne Digers Hovedpræg er en øfte sørgmobig Høitidelighed; vi forbigaae saabel hans yngre Dages skionne erotiske Klagedigte, som hans egentlige Sorgedigte, for at meddeele følgende lidet bekendte Elegie.

Over Livets Korfængelighed.

Du Dødelige, du, som med utsøilet Klage
Banærer Himlen, see og døm!
Er ei henfarne Aar, lig de henfarne Dage,
Og Alt en Drøm?

Og du, som klagende ved Livets mørke Rummer
Dig føler kun ulykkelig,
Du Sorgens Søn! har du forglemt, at Gravens
Slummer
Skal qvæge dig?

Og du, fryddrukne Hob! naar tumlende du stimer,
Og søger Barighed deri,
Saaer Tordensken ei din Glædes Strimer
Som Dunst forbi?

Og du, som skabte dig dit Levnets Qual og Smerte,
Som Guldets Glands allene saae,
Hvad har du, Sierrige! naar dit guldhungrigt Hierte
Ei meer skal slaae?

Lad stolte Seierskrands din haarde Tinding pryde,
 At! snart forgaaer dit Laurbærsløv;
 Snart Harpen tier, og dit Minde Lod skal nyde
 Med Jordens Støv.

Nei! ingen Barighed er Jordens Værker lovet,
 Alt kommer, modnes, og forgaaer;
 Snart Volgen reise tør sit vilde Hoved,
 Hvor Vorgen staaer.

Og du, som hvælvede en Himmel trindt om Jorden,
 Du aander, Verdner blive til;
 Og for at styrte dem, ei greb du Magtens Torden,
 Nok, naar du vil.

Du gav — og Himlene din Godhed skal ophøie,
 Og Jorden henrykt fryde sig —
 Til Dødeliges Vel en Straale fra dit Die,
 En Siæl fra dig.

At den, som ablød her det Bud, din Godhed lærte,
 Sam kiendte Verden, elskte dig,
 Hans Haab, hans Fryd er, hvad ei Støvet's Lyst og
 Smerte,
 Udødelig.

O du, som smilende med Taaren i dit Die
 Til Dødeliges Kummer seer,
 Kom, hulde Taalmod! kom! veiled mig mod det Høie,
 Hvor Glæden er!

Og dæmp du i mit Bryst enhver utøffet Klage,
 Hvert Suk, som Godhed vrede kan!
 Han vilde, at jeg leed, thi Fryd og Plage
 Uddeeler han.

Men søl, min Siæl, at du skal høre Dommens Torden,
 Betænk din Pligt, hver Tanke døm,
 At du ei dømmes skal, naar Himmelen og Jorden
 Er som en Drøm.

P. H. Frimann.

(See f. Deel. S. 131.)

Maaget denne Digters Tanker ved en Flod bærer det beskedne Navn Rharsodie, torde det dog lettelig være maagfæe vor første Elegie af det Slags, hvis Omne ikke er en enkelt Begivenhed, men Følelser ved Menneskenes og Tingenes Natur og Eliebner i Almindelighed, vi have at fremvise. For Rummet's Skyld indskrænke vi os til at meddeele det første Affnit deraf.

Du stille Bæk, som sølvklar vælber
Blandt Liljer op, og roelig gaar
Blandt Dalens Roser og dens Nelder
Og Ansed i dit Løb ei faaer;
Blandt disse lige klar du rinder,
Af dig de vandes lige fri;
Gaar Kiselstenen dig end Hinder,
Saa gaar du lydig den forbi.

Men naar en Nabo-Bæk sig flyder
I dit Krystal, du stummende
Og nu ei meer saa rolig flyder,
Som før du flød blandt Liljerne:
Du Vælde faaer af tusend Kilder,
Som slynge ned til dig sit Vand;
Affindig du dig nu forvilder
Blandt Ørkner, Skove, Bierg, og Sand.

Du ødelæggende nedrinde,
 Og river Egen fra sin Rod;
 Tidt, hvor du drog, ei Hyrden finder
 Det Sted, hvor før hans Hytte stod;
 Du styrter ned til Havets Bredde,
 Og her jeg seer din aabne Grav —
 Din Magt og Brusen dig ei redde,
 Du blier til Intet i et Hav!

O klare Billed' paa min Alder,
 Du viser mine Skikkelser
 Fra Buggen af, indtil jeg falder
 Tilbage til mit først' Leer:
 Mit Asyn og mit Lives Dage
 I dig jeg skuer lige klar;
 Fornuft og Syn sig ei bedrage,
 Naar du et Speil for begge var.

Hvor stille flød min Barndoms Dage
 Ei bort i Tidens Ocean!
 Hvo giver mig den Ro tilbage,
 Som da paa Intet stødte an?
 Hvo siger mig, hvor jeg skal finde
 Min Ungdoms blomsterstrøde Vei?
 Forsvunden er den — og i Blinde
 Jeg søger den, men seer den ei!

Ei meer den Tid, hvor uforandret
 Jeg nød min lykkelige Vaar,
 Den Tid, hvor Flora stedse vandred
 Med friske Blomster i sit Haar!
 Hvor Sorgers Glemsels-Floder rinde,
 Hvor evig aandes Balsom Luge,
 Og hvor hvert Dieblis i Blinde
 Vi plukke kan hesperis' Frugt!

Let blev mit Hierte da fornøjet,
 Og let at lede var mit Sind:
 Glød end en Taare ned af Diet,
 Tog den ei Maien af min Kind;
 Stak Nelden mig, jeg Smerten glemte,
 Jeg taus forlod min Anstødssteen,
 Den skienkte Frugt jeg trolig glemte
 Til Deeling med min Alders Ben.

Min Barndom bort med Tiden rømte,
 Men med hver Time fløi min Ro;
 Sindslidelserne snart indstrømte
 Og fæstet i mit Hierte Bo;
 Min Barndoms Purpursky fordreves
 Af deres Storm, og villige
 Af Stormen Tankerne henreves,
 Thi Hiertet fulgte Tankerne.

Jeg ved Minuter, hiin ved Klæder
 Uhyrlig Vægt og Styrke fik;
 Ved hvert Minut jeg mig forvilder
 Langt fra det Eden, hvor jeg gif;
 Hvo standser mig, hvo kan mig redde
 Fra Hvirvlen, som mig er bered?
 Jeg forud seer mit Lives Bredde,
 Jeg raver, holder, falder ned!

C. P r a m,

Justitsraad og Committeret i Deconomie- og Commerce-Collegio.

(See f. Deel. S. 116.)

Foruden de deilige erotiske Elegier, der udgiøre en saa betydelig Deel af denne Digters Ungdoms-Arbeider, havi vi og fra hans modnere Aar flere end eet Digt af dette Slags, Fædrelandets hypperlige Mænds Bortgang helliget; blandt disse udtegnes her, i meer end een Betragtning, det ved hans Ven Wessels Død.

Wor Alder roser sig som Blisdoms Alder,

Forhaaner stolt hver Tid, som randt forbi;

Sig selv allene oplyst, klog, den kalder,

Og seer tilbage idel Barbarie.

"Præl af de Særsyn mellem Millioner,

"Barbariske Grækenland! blodstænkte Rom!

"Mon Enkelts Blisdom, Kunst og Dyd for oner

"Hiint Barbarie, hiint Vildheds Herredom?

"Athen! hvad var du? Smags og Blisdoms Sæde!

"O ringe Plet! dit svage Lys var tændt,

"Men ei for Matten rundtom at adsprede,

"Dens Fælshed derved kun blev seet og kjendt.

"Og Rom, du stolte Rom! hvad var din Hæder?

"Ved Vold og heldigt Ranen blev du stor;

"Men Philantropen i din Storhed leder,

"Og seer af sande Værd kun siældne Spor.

"Saa sank du her, da sank i dybe Skygge

"Bort hele Rign, og Seeler rusked hen,

"Og mørke var' de, rædselsfulde, skygge;

"Men nu randt Dagen, trefold klar, igien.

"Den sande Viisdom nu er kiendt, er dyrket,

"Ei som Mysteer, ei blot af valgte faa:

"Klar for enhver, den nu adspreder Mørket,

"Som nær ved Tronen, saa i Armods Braa;

"Den eene giver Tyrsten agtet Hæder,

"Den lærer Kinge sin og Artens Værd,

"Den uden Forskiel aabner Livets Glæder

"For alle, hvad, og hvo, og hvor det er;

"Den lyser klar ned fra det høie Norden

"Til fiernest Syd, og spredter Laaen hen;

"Snart skal den lyse over hele Jorden,

"Lyksaliggjøre hele Skabningen.

"Nu Vid og Kunst, beskyttede, erkjendte

"I fulde Værd, forædle Livets Lyst;

"Og Smag og Viisdom, yndigen foreente,

"Udgjøre Kummeres sikke, sande Trøst".

Saa trøste sig vor Alders ædle Viise,

Saa vil de dæve den Fortrængtes Harm;

Al! fromme vil de skabe savnet Lise

I deres egen, i hver ædel Varm;

Men nei, det er forgievet; alt modsiges

Den søde Drøm, de forestille os;

End hviler Matten over Jordens Riger,
 Barbarstfjeds Mat; og Drøm er al vor Roes;
 Og denne Mats de fæle Rædsler svæve
 End ængstende den hele Strækning om;
 Og fældne ere stedse de, som hæve
 Et opvakt Hoved af den dybe Slum;
 Som tænde hist og her en eenlig Lampe,
 Og vække rundt om den en liden Flok;
 Men til at klare vidt de sorte Damp,
 O dertil er det svage Lys ei nok.
 Nei, Fanatismen hæver sine Skygger,
 Og Høiheds-, Magts- og Rigdoms-spøgeset
 Indskrænker, mørkner Lyset, forebygger,
 At fleer skal tændes, ofte slukker det.

Men bort med Billeder! — Hvad er vor Hæder?
 Hvad Fortrin have vi for Hedenold?
 Hvad Vei, før ukiendt, til Lyksaligheder,
 Trods Uerkiendtlighed, og Nid, og Vold?
 Kan intet nu Retskaffenhed nedtrykke?
 Er den nu trang, der handler, som han bør?
 Er Flid, er Stræbsomhed for Jordens Lykke
 Nu Midlet til vor egen, meer end før?
 Sin Spartas Lov, at Arbeid ikke sømte
 Den Mand, der vilde vinde Borgers Agt,
 Den Lov, arbeidsom Mand til Eraldom dømt,
 Hvor er paa Jorden den ei meer ved Magt?

Medfødte og erhvervede Talenter

Hvor give de, nu fremfor altid, Ret
Til Hæd, til Brød? Hvor er den Mar, som venter,
Hvor den Oprører, som tør fordre det?

Nei! end er Verden i sin Barndoms Dage,
Hvor langt endnu fra Viisdoms Modenhed!
Den vandrer frem, maaste; men af! med svage,
Af! med ustadige og korte Fied!

Og vi er' Børn; men meer end sine Lige
Er den et Barn, som græd ved fælles Leeg;
Hvo er den Viise blandt os Dødelige,
Som fælles Daarlighed i alt undveeg?
Jo den, jo den er viis iblandt os Daarer,
Der anseer Alting for den Leeg, det er,
Forbitter ei dens Fryd med spildte Taarer,
Men glad og munter leger med, og leer;
Og, uden Bitterhed ved Brødbres Griller,
Adlyder baade selv, hvad hans Forstand
Ham som det mindst Forvendte forestiller,
Og leder andre did, saavidt han kan;
For Nesten ham, hvis Forsyns Haand dog leder
Sin elskte Børneskole, hver Sorg betroer;
Ham, som opdrager, til Lyksaligheder,
Og herlig Modenhed, os og sin Jord,

O du, vor Vessels Søn! en kærlig Fader,
 Hvis Liv og Lyst du var, forlod dig nu;
 Dig Him i Himlen ingen Tid forlader!
 Tryk, som din Fader, i hans Skiod er du!
 Du er endnu for spød, til fuldt at fatte
 Den hele Bægt af denne sande Trost,
 Din Faders Værd du ei engang kan fatte,
 Men eengang skal det vaagne i dit Bryst.

O at det kraftigt maatte der oplive
 Hver end udannet Evne i din Siel!
 O maatte du ham os tilbage give,
 Og anden Vessel nyde bedre Held!

Vor Vessels Søn! du skulde da fremtræde
 Med ædel Ret til Livets bedste Kaar,
 Til at erkiendes for din Alders Glæde,
 Dens Ziir — det er du, naar hans Roes du naaer;
 Det skal du kiendes for; men see tilbage,
 Og sku din Faders Levnetshane hen,
 Hans Værd imod hans Kaar i Livets Dage;
 Var Skiebnen ham, som han fortiente den?

Med Ungdoms muntre Flid han tidlig stræbte,
 At drage Viisdom af ethvert dens Væld;
 Og heldig var hans Flid; magnetisk klæbte
 Hver Oldtids Viisdom ved beslagtet Siel.

Tro glemte den sin Skat; ved stadig Møte
 Den vorte til; ei Pral til Maal den har;
 Den habed' han, og i hans eget Die
 Hiin gyldne Skat for liden altid var.
 Han Aldrens Manddom taalig oppebied',
 For af sin Skat at yde moden Frugt:
 Og sin Thalia Phæbus glad indvied'
 Sin Yndlings første, men den modne Frugt.
 Hver Skionners, hele Folkets, Alles Stemmer
 Foreene sig til høie Visfalbs Naab,
 Og Krav om — større Mesterværk. — Man glemmer,
 At hiint var meer end blot et yndigt Haab.
 Man fordrer, han sig selv skal overstige
 I talrig Frugt af ubelønnet Flid;
 Forkaster haant, hvad ei man finder Lige
 Til hiint — dets Lige findes ingen Tid.
 Erkiendelig Skionners Varm dog tidt han fryder
 Med yndigt Værk af sande Mesterhaand;
 Ukonstlet, umodstaaelig indgyder
 Han ofte Fryd i skionfom Tænkers Mand.
 Nu han sit eget ædle Hierte præger
 I ædle Sang, og priser Nøisomhed;
 Nu sin og hver opmærksom Varm han qvæger
 Med Sang, om Støvet's Trøst i Søvnens Fred;
 Han nu med Smil Satirens Svøbe hæver,
 Kun Daaren følede de Snært, den gav;

Med Spøg han nu blot muntre Latter kræver,
 Og hvo modstod den blide Sangers Krav?

Saa, Fryd uddelende, vi saae ham vandre
 En tornesald, en ublid Bane hen;
 Den Glæde, han saa gavmild skienked' andre,
 Hvor langt var han fra selv at føle den!
 Han kiendte Mennesker for, hvad de ere,
 En Legesværm, som vild omtumler sig
 I dunkle Nat; han saae det spildt at være,
 O daarligt, mod den Leeg at føre Krig.
 Han saae sig selv i Flokken, sandt sig givet
 En Rolle med i denne fælles Leeg;
 Den tog han, seegte, fælles Leeg oplived',
 Forstyrred' ingens Fryd, ei Maalet sveeg.
 For hine Spøgelsier han aldrig boied'
 Sin Jæse, ædle Siæles Stolthed tro!
 Blandt Legens Formænd han maaskee ophøiet
 Sig skulde seet; sig Høihed han beloe,
 Læe ad det hele Siækkeri, var stedse
 Den hele Floks, især de Godes Ben;
 Og saae han Raadhed Pilen mod ham hvedse,
 Han dog ei hvedsed Piiil mod den igien.
 Ham Egners høie Fortrin aldrig lærte,
 Naar enkelt Daare haant at skeele ned.
 Han søled' egen Svagheds Heil med Smerte,
 Mod andres idel Overbærenhed.

Saa var ham Livets Fryd, og Livets Kummer,
 Hans Livs den tunge Lød, tilhøbe Leeg;
 Og derfor uden Frygt til korte Slummer
 I Dødens kolde Egne han nedsteeg.
 Han vidste det, sit Væsens Barndoms Alder
 Og Menneskets han derved kun forlod;
 Alherren ham til Modenheden kalder,
 Bestemmelsen han rolig gaaer imod.

Vor Vessels Søn! o det er sødt, at vinde
 Et saadant Eftermæle ved sin Grav;
 O det er skönt, det simple Hædersminde,
 Som sandtru Vennekab her din Fader gav.
 Ei Skjældens Qvad, for dig istemt, som lyder
 Ved elskte Faders Grav, du fatter end;
 Men naar, og om engang den Dag oprinder,
 Da du kan høre, og kan fatte den:
 Da tænke det sødt, vor Vessels Søn! at vinde
 Et saadant Eftermæle ved sin Grav,
 Da søl det skönt, det simple Hædersminde,
 Som sandtru Vennekab her din Fader gav.

Og høres Dnsket, sees hans Aand oplivet,
 Kornet i hans Søn, hans Haab, hans Lyk,
 Den Aand, hvormed han fryded' os i Livet,

Maa den opvækkes i hans Elsktes Bryst:
 Hvis du, hans Son, i Faders Godspor træder,
 Opdyrker givne Pund ved trofast Flid;
 Sees du, som han, den Mand, der sande Glæder
 Meddele kan din Old, din Eftertid:
 Og blier, som hans, din Stræben den, at leve
 Ei til din egen, men til Jordens Lyst:
 Og vil du, sanddru Skjald engang skal høve
 I Hæderstoner paa din Grav sin Røst;
 O tro for alting da ei den, der siger,
 At Verden er saa saare god og viis!
 Ifald du fæster Lid til denne Smiger,
 Da er det din Bestemmelses Forliis;
 Tro, Jorden er end i sin Barndoms Alder,
 Ei slet benævnt det tykke Barbarie;
 Hvad enkelt Ting man Viisdoms Mærke kalder,
 Tro, der er saare lidet viist dert:
 Ansee vor hele Slægt som Børn tilhobe,
 Som Leeg besku snart hele deres Færd,
 Og ansee den som ret fuldkommen Taabe,
 Der giver sig og alting høiest Værd;
 Brug den Forstand, du føler selv at eie,
 Saavidt du kan, til Ledetraad for dig;
 Led og ved den, saavidt du kan, dens Veie,
 Der ledes vil, naar han forvilder sig.

Agt høit de saa, som i vor Alders Mørke
 Ved Dybs, Forstands, og Sandheds Lys gaae frem;
 Følg deres Spor; rust dig i Sielens Styrke
 Mod hvo dig hindre vil, at følge dem.
 Ak! Veien skal maaskee just derved blive
 Dig skarp og tornefuld, men den er kort;
 Dens Kummer selv er Læg; kiak kan du drive
 Ved Spøg og Sang de lette Sorger bort.
 Vagt dig, at Daarskabs Jels ei forvilde
 Fra rette Bei ved falske Glimt din Aand;
 Lad Vres, Hoiheds Spøgelsers ei hilde
 Din Fod med deres lumme, skulte Baand.
 Haab da ei, stort af Livets Lyst at nyde,
 Agt intet det, de fleste kalde saa,
 Men sande, rene Glæder at udgøde
 Runde om i Livet, være din Attraa!

Blier derimod din Id, selv at hendraage
 I Fryd, og uden Sorger, Livets Kaar,
 Da er den spildt; langt færre Glædesdage
 Du med forøget Kummer da opnaaer;
 Da maae du ydmyg kaste dig i Støvet
 For hine Spøgelsers, for mangens Nar,
 Og uden Muffen tidt dig see berøvet
 Den Ret til Fryd, du mæssomt betlet har.

Ved tusindhaande Krænkelser omsider

Dit Ønskes Maal engang maaskee du naaer,
Men neppe førend du ei kan, ei gider

Meer tage Deel i forhen ønskte Kaar.

Men lad din Møie bedste Hæld end møde,

Lad Glædens Midler vindes snart og let;

O aldrig, aldrig ere de saa søde,

Som Daaren, der dem savner, tænker det.

Hvad er' de? Overflodighed, og Ære.

Hin gir dig Nøisomhed, og denne Dyd.

Snart eller seent Erfaring dig vil lære,

At ikkun det, som disse gav, er Fryd.

Selv manglende, hvad Verden lykke kalder,

Du, hvis din Faders Aand bestier dig,

Kan glæde din, kan glæde seeneft Alder

Ved Sang og Spøg, og du er lykkelig.

Bliv saa, bliv noisom glad, mod onde Daarer

Allene stolt! føl adel Nordmands Mod!

Tænk paa det Blod, du har i dine Aarer,

Din Faders, Tordensfjolders adle Blod!

Viis det, hvad Kaar dig Skiebnen end bereder,

Og Nordens Agt forsøde skal din Tid,

Maaskee da Mænd af Magt, og Mænd af Hæder

Dig hjælpe skal, din Vel at gjøre blid.

Dog, uden dertil trygge Tid at fæste,
 Dig Livets Vane blive, som den vil!
 Lad alles Glæde, hele Jordens Beste
 Kun være Maalet, som du sigter til;
 Din Fader, Fædre, stræb i godt at ligne,
 Skve Feil, saavidt støvklædte Mand formaaer,
 Alherren vist dit Væsen skal velsigne,
 Trods Livets ubetydelige Kaar.
 Thi møder end i Mørket her paa Kloden
 Blandt Sværmen idel Kummer og Fortred,
 Det varer stakket; naar han seer dig moden,
 Han vinker dig ind til sin Evighed.
 Her sees det noksom, altid, allevegne,
 At her er ei de sande Glæders Hiem;
 Men hieset, i Lyksalighedens Egne,
 Der har den Eviggode giennt os dem.

Der lønner han, o Væbels Søn! din Fader
 For hver den Fryd, han her os gav saa blid,
 For hver den Fryd, han ingen Tid aflader
 At give dem, som sandest ædelt Vid
 Kan give Fryd; der lønnes hver hans Tanke,
 Hvert Ønske for at glæde Mennesker,
 Om og vor Daarlighed og Støvet's Skranke
 End hindred, at de ei opfyldtes her.

Der,

Der, Weesels Søn, skal ogsaa du belønnes
 For, hvad du virke skal, din Stamme værd;
 Om da din Id ei her paa Jorden lønnes,
 Til Jordens Fryd var rast og usørfærd!
 Og naar du saa gaaer hen til dine Fædre,
 Og ham, som hviler her, din Koes er hans;
 Og Dyden skal dit Savn med Taarer hædre,
 Erkiendtlighed din Grav med Vrefrands.

Jonas Rein.

(See f. Deel. S. 164.)

Ogfaa af denne Digters Arbejder, udgivne i tvende Bind (Khaab 1802), har den allerstørste Deel under forskjellige Former det eleganteste Prag; tildeels med Hensyn til Rummet afstrevet følgende.

Til Habet.

Min Fæder! du min svage Sang modtage;
 Jeg giennem Kummer følger dine Fied.
 Forvildet tidt af Sorg og bitter Klage,
 Naar Lynet slaar for mine Fodder ned,
 Jeg taber dig, men seer dig strax at smile,
 Jeg Roser seer fra dine Spor fremile.

Hvad Offer kan jeg dig, min Skytsgud, bringe,
 Din Gunst har fyldt mit dig hengivne Bryst —
 Kan Tanken ei sig til din Guddom svinge,
 O lad mig see dit Væsen — styr min Lyst!
 Jeg ligner den, som, fyldt af hellig Lue,
 Guddommen selv begierer at beskue.

Tryk gif jeg frem paa mine Barndoms Veie,
 Og nærmest mig til Plagers Kiulte Vo,
 Da gif du taus, men dit aarvaagne Die
 Saae Sorgerne, som lured' paa min No;
 De kom; og du, du kom ved deres Side;
 Det er dit Værk, at jeg endnu kan lide.

Naar

Naar Slaven, træt af Graad og varig Kummer,
 Mod eget Dyrst sortviolet pæbner sig,
 Du mild fremstaner, og dyster ham i Slummer,
 Som i en Drøm du aabenbarer dig.
 Langt fra du ham den ønskte Frihed viser;
 I Mulighed han sig lykkelig priser.

Den Ugle ned paa haarde Leie segner,
 Og tause Nat afbilder ham sin Nød,
 Som Solen da din Gudsdom ham omhegner,
 Og blander ham, han seer ei Modgangs Stød.
 Ei Morgendag med Hunger ham forstrækker,
 Til visse Maal utrættet Haand han rækker.

Saa medynksfuld den Ugle du ledsager;
 Du skaber Nand og Jld og Virksomhed,
 Og Glæde er dit Maal, naar du bebrager —
 At være glad, det er Lykkeligbed —
 Naar du min Siel blot med et Syn kan fryde,
 Mon dette vel er mindre, end at nyde?

Ei tykke Muur, ei Kobberdør, ei Lænker,
 At hindre dig fra Uleses Hielp, formaaer;
 Naar Sielen end omsonst paa Redning tænker,
 Med Slag paa Slag naar Bredens Lynild slaaer,
 Naar du ei meer din Yndling kan betrygge,
 Forvirret dog han troer at see din Skygge.

Skal nogen Dag mig af din Arm udrive,
 Da blive den mit Lives sidste Dag!
 Jeg fatter tidt ei selv den Trøst, du giver,
 Men føler den — Saa segnet paa et Brag
 Skibbruden Mand, naar Død og Afgrund truer,
 En Eternes Glimt glad giennem Mørket skuer.

Duglæder mig med blide Fremtidsdage;
 Thi selv du veed, hvor lidt jeg ønsker mig.
 At ubekendt min Levetid fremdrage
 I sandlig No, ei arm, ei heller rig,
 Min Pige snart i disse Arme fjerne,
 Og til min Død ei første Elskov fjerne.

Guddommen du, al Glædes Fader, ligner;
 Medlidende du seer en Synders Graad,
 En knuset Sjel du qvæger og velsigner,
 Og trøster den med Blisdoms milde Raad,
 Du byder den til Naadens Arm at ile,
 Og i sin Dyd at søge Sjelens Hvile.

O! naar engang mit Lives Aften kommer,
 Da naar min Synd staaer strækkende for mig,
 Og for mig gaaer hen til den store Dommer,
 I al din Glæde, o Haab! fremstil du dig;
 Din sidste Gunst et Villedet mig blive
 Paa Naaden hist, som skal min Sjel omgive.

K. L. R a h b e k.

(See f. Deel. S. 122.)

Anden Deel af hans poetiske Forsøg bestaaer meest af elagiske Digte, hvoraf maaskee følgende, dets allegoriske fortællende Form uagtet, kunde have nærmest Udspring af meddeles her.

Laurbærlunden.

Utter en Cypress i Laurbærlunden!

Alt! hvad nyt Forskiis bebuder den!

Snart er Lundens hele Pryd forsvunden,

Sørgeminder har den kun igjen.

Festlige Næaner meer et lyde

Her til Norges og Camenens Lov,

Klager ene Dødens Stilhed bryde

I den før saa tonerige Skov.

Kunde jeg dog glemme hine Tider,

Glemme, det ei stedse var, som nu!

Dog hvordan? nedstige Pierider

Til forladte Helligdom endnu!

Høit imellem Laurbærlundens Kroner

Hører jeg en Gang, som Zephyrs Gang;

Tier, tier, Harpens svage Toner!

Stille! taarebrudte Klagesang! —

See! Camenen vinker; jeg vil lyde,

Følge, hvor hun mig vil lede hen!
 Længe, længe hun sin Dyrker flyede;
 Held mig, at hun smile vil igien!
 Al du smiler ikke; kærtlig Smerte
 I dit hulde Afsyn tegner staaer.
 Dog du vinker — var det end til Smerte,
 Hvor du vil ledsage mig, jeg gaaer.

Skovens ældste Kiæmpe: Eger sprede
 Her en majestætisk Skygge ud;
 Diærve Du opstiger af sin Nede,
 Stolt, som bar den Eyn til Tordnens Gud.
 O hvor langsom her Camenen svæver,
 Paa en Mindesteen hun stirrer ned;
 Hellig Vrefrygt mig giennemløber,
 Frihed! ved din Sangers Hvilested.

Men hun river sig derfra; hvor stille,
 O hvor lyttende hun svæver frem!
 I det skionne Die Taarer spille;
 Men hvor er den Grav, hun offerer dem?
 Sed en Luth i rankest Saurus hænge!
 Reen og skion som Sølvets er dens Klang,
 Naar en Zephyr spøger blandt dens Strenge;
 Denne Luth Hornelens Skjald borthang.
 O nu spørger, undres jeg ei mere,
 Hvi Camenen lytter, sørger her;
 Pieridens Yngling! kan du være
 Evig grim mod den, du er saa kjær?

Af! hvi lege kielne Vestenvinde
 Mellem Roserne paa denne Grav?
 O det er, det er vor Vibes Minde!
 Cypris's Duer næbbes paa hans Grav —
 End er det den sørgende Camene
 Tungt fra denne Grav at rive sig!
 Af! men til en anden Sorgescene
 Hendes mørke Vink henkalder mig.

Ved en Grav med Laurbærtækning over
 Matteredgales skønne Chore staae; —
 Søvnens store Sanger! her du sover!
 Her jeg tøve, græde, knæle maae.
 Dog hun flyer, hun flyer med bortvendt Øie,
 Denne Vunde bløder end som ny,
 Lynsnaar hun opstiger mod det Høie,
 Tabes for mit Syn i klare Sky.

Hist, hvor høiet under gylde Byrde
 Bugner smilende hesperisk Træ,
 Hvor, at svage ringe næisom Hyrde,
 Solvklart Vand udspringer i dets Læ,
 Daler hun igien; af! hendes Kummer
 Lærer snart, hvis Grav her skulder sig;
 Meier! Lundens Planter! her du slummer,
 Morges Skytsaand jamrer her for dig.

Sørgelyd fra nære Gravhøi drage
 Musen flux til nye Smerter hen,
 Gratierne der for Fasting klage,

Norges Wieland, deres Skiald og Ven,
 Taus hun favner disse; sorgnedbøiet
 Hun med kraftløs Vinge svæver frem;
 Trende nye Grave møde Diet,
 Ingen Laurus grønnes over dem.
 Venstabs hede Taarer ved dem flyde,
 Muses saae det, og hun Venstabs gav
 Egen Laurbærkrands dermed at pryde
 Edle Melbafis, Hermanns, Bernhoffs Grav.

Nu ved tunge Vandrings Maal hun dalt,
 Ved Colbiørnsens friske Grav hun stod,
 Og en Vaar, saa Kion, som den, han malte,
 Blomstred' under Pieridens Fod.
 Fra Olymp nedsvævende Gudinder
 Lyste over Graven himmelsk Fred,
 Stride Taarer randt paa deres Kinder,
 O! som end forskjønnedes derved.
 "Retfærd, Uskyld, alle Dyder græde —
 Tog Camenen Ordet — for min Skiald;
 Denne Grav, som flige Taare vade,
 Aldrig, aldrig Blomster savne skal.
 O men skal man, skal man da forgiætte,
 Hvad for mig min elskte Edvard var?
 Dog, hans egen Sang har hindret dette,
 Der han evigt Digterminde har.
 Men skal han, skal Fasting, skal min Meier
 En leve i sin egen Sang?

Norges Digterlund end Skjalde eter,
 Hvis Kirke med hines fordum klang!
 Til, o til du, disse at paaminde,
 Hvad de skulde hine, sig, og mig,
 Ellig, saa lover Sanges Gudinde,
 Hun, hvis Løfte staaer urygkelig:
 Den blandt Lunds Sangere, som sætter
 Dem en Mindesteen med hældig Haand,
 Pieriden ham til Løn forjætter
 Edwards, Meiers, Fastings Digteraand.
 Saa hun talte, og forsvandt. Jeg eder
 Bringer, hvad hun overdrog til mig;
 Iler, iler at opnaae den Hæder,
 Som for mig er uopnaaelig!

C. N. L u n d.

(See f. Deel. S. 156.)

Uagtet nedenstaaende Elegie i en vis Maade er en Efterlig-
ning af Grans, paa Lydst af Gotter efterlignede, be-
rømte Elegy on a country churchyard, har Udgiveren
dog, i Betragtning af dens synderlige Hiertelighed, troet
at burde foredrage den fremfor andre denne Digters flon-
ne elegiske Stykker, saa meget mere, da han kan med-
dele den med nogle ikke ubetydelige Rettelser fra Digter-
rens egen Haand.

Landsbykirkegaarden.

Høit lyder Bedeløffens Slag
I Aftenflumringen,
Og Bonden fra en mæisom Dag
Til Hvile stunder hen;
Den muntre Fugl har Diet lukt,
Hver Skabning tier nu,
Kun Aftenbakkens lette Flugt
Omcirkler mig endnu.

Til Tanker du indbyder mig,
Du stille Sovestæd!
Her, hvor den trætte Landmand sig
Til Hvile lægger ned,

Han Jordens Dagværk fuldendt seer,
 Og ham er Hvilen sød,
 Ei vaagner han til Noie meer,
 Og ei til Jordens Nød.

Ei kunstigt Marmorbilled her
 Begræder end hans Savn,
 Det sorte Kistetræ kun bær
 Hans uberømte Navn;
 Bantrevne Hylde staaer sørgende
 Paa skumle Kirkegaard,
 Og Tidslen frodig vorende
 Paa sunkne Grave staaer.

Dog hviler her vel mangan Mand,
 Som mere ædel var,
 Meer streng i Død og Pligt, end han,
 Der Ordensbaandet bær;
 Maaskee en bedre Taare ned
 Paa simple Gravsted fald,
 End i sit Marmorleiested
 Den stolte Rige nød.

Og mangan No henlumrer her,
 Som Egnens Stoltthed var,
 Som ei af Guld og Pryddesser
 Sin Vnde betlet har.

Hvis Emil forkyndte Himlens Fred
 Og blid ukunstlet Dyd;
 End græder hendes Brudgom ved
 Den Grav, som tog hans Fryd.

O naar og mine Been engang
 Nedsænkes her i Muld,
 Naar under Klokkelyd og Sang
 Man æser Graven fuld,
 Da græder og en kærlig Ven
 Her ved mit Hvilested,
 Og ofte mindes mig igien
 Med taus Sørgmodighed.

Og ofte Landsbypigerne
 Ved Aftenrøden her
 Skal samles glade snakkende
 Om gamle Hændelser,
 Da tale de om Kærlighed,
 Dens bitter søde Fryd,
 Og hver fortæller, hvad hun veed
 Om elskte Brudgoms Dyd.

Da sigte de: af! nær herved
 En Digter jorderet blev,
 Der gjorde ingen Mand Fortred,
 Og mange Viser skrev,

Da hædre de endnu min Grav
 Med F ldfri Gl des Klang,
 Og Egne giver Gienlyd af
 Min Ungdoms bedste Sang.

Naar Maanen da gaaer rødmende
 Bag Kirketa rnet frem,
 Og naar de muntre syngende
 Fra Graven høste hjem,
 Da sig de: Gud glæde dig
 I høie Himmelbo!
 Sov, gode Digter! s delig
 Til Dommhedag i Ro!

F. H. Guldberg.

(See f. Deel. S. 510)

Mellem denne Digters mange skionne elegiske Arbejder vælge vi Begyndelsen af Assistentkirkegaarden, som reent elegisk, medens i Fortsættelsen deraf det Beskrivende og Hyfiske helbigen flynge sig i hinanden.

Hil dig, de lykkelige Dødes Hiem!

Du Bolig for hver Stand, hvert Røn, hver Alder!

Til Dag og Kummer Sol ei vækker dem,

Til søvnløs Nat og Graad ei Naanen kalder.

Hil dig! og Fred med hver, der hviler i dit Favn!

Med ham, hvis Støv nedsænkes, for at glemmes!

Og med den Edling, ved hvis Navn

Den fjerne Slægt til Dyder stemmes!

O selv den Levende du quæger ved din No:

Og Glade fryde sig i dine Skygger,

Og, tordner Skiebnen, den Forfulgte fro

Her sit Paulun paa Haabets Strandbred bygger.

Hver Flygtning, som fra Verden iler hid,

Og søger Lindring mellem dine Høie,

Her aander frit, her smiler atter blid,

Saaer bort fra dig og har forglemte sin Møie.

Den, paa hvis Kind den blege Sygdom staar,

Beslægtet her den Fred, som ogsaa ham her venter.

Fra Grav til Grav han ved sin Kryffe gaaer
Og fra de tusend Grave Taalmod henter.

Saa Mungen søger her en savnet Ven;
Han seer hans Gravhøi, bittre Længsel hviler,
Han drømmer sig i hine Dage hen,
Og, som i Vennens Arm, gienksmiler.

Ja! hil dig, Dødes Have! hvor i Fred
Og Blomsters Ly de Manges Kummer sover,
Hvor hvert et Træ, der nu beskygger vore Fied,
Og eengang ved dets Fod en rolig Hvile lover!

Fryl ogsaa mig, naar bort fra Verdens Larm,
Hvor Frihed, Dyd og Ret jeg varme Daare drømte,
Til dig jeg skuffet flyer med Mismod i min Varm,
Og minde Smertens Kalk, saa mungen Vedling tomte!
Da, naar fra dig jeg gaaer, og møder den,
Hvis vilde Haand mit Haab i frodigst Vært har kløvet,
Jeg skal til brudte Spire glad see hen,
Og ønske ham det Mod, han mig har røvet.

Hvor jeg de Dødes tause Bolig seer,
Er Evighedens Indgang. Støv dem dækker.
De hvile. Men, naar Dag til Nat ei fiædes meer,
En venlig Stemme hvert et Støvgran vækker.

Da skal den Arme, der blev nægtet Brød,
Tilgive dig, du haarde Rige!

Og, efter lange Savn i Gravens Skib,

Du, Brudgom! favne din begravte Pige;
 Da klares Skiebne's Mulin; da blidnes hvert et
 Bryst;
 Kold Kues Jorden og dens Goder;
 Men festligt hilser de Gienfødtes Rost
 Det bedre Liv paa hine Kloder.

Med hellig Frefrygt jeg træder did,
 Hvor Fredens Engel over Grave svæver.
 Syn nu kun! Glimt i Glimt! Forgiæves, Minste Tid!
 Dit Maal jeg skuer her, og meer ei bærer.
 Eet Dieblif, og Graven gemmer mig;
 Eet Dieblif, og Friheds Morgen tændes.
 Lad Alt, hvad saarer, ruste sig!
 Eet Dieblif, for evigt Kampen endes.
 O! tidt og længe skal jeg vandre her;
 Blandt eder, Grave! Hiertet Sandhed lærer,
 Og, kold mod flygtigt Smil, tilbeder Taarers Bærd,
 Og i hver Kummer Faderhaanden ærer.

Mig trøster dette Sted, mig qvæger denne Dag;
 Men ak! snart grædes her, alt saarer denne Time.
 Hør Dødningsklokkerne med Sorgens hule Slag
 Ved nok en Vandrers Jordekærd at kime!
 I tunge Drøn! saa knuser dog ei den,
 Der nu sit brudte Haab begræder!
 O raader til hans Siel: at hver, som bæres hen
 Fra Liv til Død, gaaer bort fra Sorg til Glæder!

Og ei I nu fremfalde Skal
 Hver fordumglade Stund, der vender ei tilbage!
 Nei! vækker Tanken om den endre Qual
 Og Evighedens Løn for bitre Dage!

Hist kommer Fridende vemodigt frem
 I Vigfærds sorte Dragt en Vennekære;
 Den følger Broderen til Gravens Hiem,
 Hvis mørke Bred kun Glimt af Haab opklare.
 Ak! han var Fader, og de tvende Smaa
 I Glædens Vaar alt bitre Taarer fælde;
 See, hvor tungmodigt Haand i Haand de gaae,
 Og til hinanden sig forladte hælde!
 O græder ikke! Hist en Fader boer;
 Hvo der vil ham, selv naar han saarer, hædre,
 Skal opfyldt see det Haab, som Hjertet troer.
 O haaber! haaber! Gud er meer end Fædre!

Alt standser Skærens Fod ved Gravens Bred:
 De faderløse Smaa saa tvivlsomt grue,
 De gysse bort fra skumle Hvilested,
 De tør ei haabe meer ham hist at see.
 Jo, haaber! haaber! Mørk er Dødens Nat,
 Men saligt soves der i mørke Hvile;
 Og vel er Gravens Vei saa tom, saa brat,
 Men trindtom den dog Haabets Stierner smile.

Nu ruller Jorden ned med dumpe Slag.
 Mod Himlen hver et graadfuldt Døe haver;
 Men Haabet om et evigt Nødes Dag
 Med Sangens Bemød over Graven svæver:

Alt forvandles Skat til Stov,
 Dalens Vilje, Skovens Lov,
 Rosen snart vi visnet finde:
 Alt, hvad lever, skal forsvinde.
 Jordens Herre, Mand! til dig
 Lovens Dødsbud strækker sig.

O! men intet Skabt forgaaer,
 Liv igien af Død opstaaer.
 Liljen faldt! en Ny fremtræder:
 Yngre Lov snart Skoven klæder:
 Og den Grav, der lukker sig,
 Kun som Bugge gemmer dig.

Morgnen straalet, Varnet fro
 Vaagner efter natlig Ro.
 Evighedens Morgen smiler,
 Graven aabnes, hvor du hviler,
 Dødningsskædet synker ned,
 Nyskabt hæves du til Fred.

Ti da, Klage! Kands da, Graad!
 Blift og godt er Herrens Raad.

Snart,

Snart, for Evighed vi møde

Alle vore kiære Døde.

Held os! Held, at Alt forgaaer!

Held, at Liv af Død opstaaer!

Ja Held os! Held! — Da Jordens Plagchær,
Da Stoltshed, Vellyst, Rid og Had fremstege,

Da Syger løftede de mange Sværd,
Da Trøst og Haab fra Krigens Balplads vege,

Da blev og du vor Skytsaand, gode Død!
Slukt er din Fakkell vel, men lysende dit Die,

Og end ved hver en Grav din Stemme lød:
"Forsulgte! der er Fred. O glem din Møie!"

Den søver der, og vækkes aldrig meer:
Misundelsen fra lukte Grav bortsvæver,
Og Trældom sønderbrudt sin Lænke seer,
Selv Lagnen flyer vor sidste Fred og bærer.

Hist har en Olding lagt sin Stav.

Lig Solen, naar den mat bag Havet daler,

Han sank fra velbrugt Liv ned i den stille Grav,
Hvor Himlens Ro den Mødige husvæler.

Men her gik Yngling bort i Kraftens Vaar,
Som haabfuldt Ar, hvis Rod af Ormen hules.

Hvi mon ei Vorgerløn han nød for Flidens Aar?
Jeg seer det. Vel! for Misløn her han stules,

Og den, der lagdes hist, i Sængsangslets Baand

Nys maatte Naadebrød med bittere Taarer være.

Nu løses Skiebne's Graader for hans Hand,
Nu mindes soundne Lidelser med Glæde.

Saa hviler her og han, der saae sig født til Graad;
En fiendtlig Stjerne vildnede hans Veie;

Førsladt af Vensteb, uden Trøst og Naad,
Selv Haabets Drøm omsider søg hans Leie.

Da gik han taus, og bleeg, og bøjet ned af Harm
Med fæle No den sidste Kalk at tomme,

Og stødte Dokken i sin egen Varm;
Tilgiv ham, Gud! og Angen ham fordomme!

O Fred med Alle, der i Graven boe!
Som Nattens Gienfærd flye, naar Dagen stiger,

Saa, naar du sænkes ned til sidste No,
Hver Tvivl, o Dødelige! fra dig viger.

Og fryd dig, du, hvem Lykken straal'er blid,
Hvem Døden vinker i de gode Dage!

Ei skal med Graad du see den onde Tid,
Og mindes bedre Kaar, og dobbelt klage.

Og fryd dig, du, hvem Skiebne's Torden slog,
Hvem Døden vinker hid, mens Slaget smærter!

Fra flere Slag din Engel dig borttog,
Og Fred er Gravens Løn for knuste Hjerter.

Den Armes Ligt, i Støv hensmuldret, her
Sin Lyffens Yndlings nøgne Been nu dækker.

Med Hyttens Søn den Stolte hviler nær,

Og samme Nøst dem eengang Nis vækker.

Du Skielner, Død! ei mellem Arm og Nitg,
For dig er Slaven Forstens Lige,

Og derfor Glædens Børn, hvor de blot skimte dig,
Forfærdede dit Ansyn vige.

Ufæl den Mand, du vinker bort til Fred,
Der ei med No dit Vennehudskab hører,

Og, skøndt en Taare trisser ned,
Ei iler i dit Favn, naar du hans Læbe rører!

F. P l u m,

Dr. Theol. og Stiftsprovst.

Denne især ved sin klassiske Oversættelse af nogle af Juvenals og Persii Satyrer berømte Digter har alt for tidlig holdt op at berige vor Litteratur med egne poetiske Arbejder. Af de ikke mange, meest elegiske, Digte, vi have fra hans Haand, vælges følgende at afskrives her.

Ved N. E. Hviids Grav.

Her i disse landligsimple Grave
 Lagdes mangen værdig Borger ned;
 Mangen og blandt dem sin Ven maa have,
 Som besørget ham et Hvilested,
 Som med Bemøds Taarer ham ledsaged',
 Og med kærlig Haand hans Minde skrev;
 Men saa sandt begravet, saa høit beklaget,
 Som vor Hviid, ei nogen blev.

Af! thi nylig saae vi ham at vandre
 Visdoms trange Bane med os hen —
 Hvor indgav hans Fryghed os Andre
 Mod og Kræfter til at vandre den!
 Etkke gik vi ved hans Haand, og troede,
 At vi med ham længe skulde gaar,
 Da han sank i Graven, og vi stode
 Ene, kummerfulde, saae derpaa!

Thi saa nyelig vare vi tilstode
 I hans lykkelige Vennekreds,
 Saae ham handle, og udbrede Glæde,
 Altid, som den Vise, veltilfreds;
 Saae hans blide, fromme, Kyldsci Mine,
 Dydens ubedragelige Præg,
 Naar, som Sokrates, han sad blandt Sine —
 Ak! den er ukiendelig og bleg!

Selv da Livets Kræfter ham forløde,
 Svæved' end paa Læben dette Smil;
 Vi, som tause om hans Leie stode,
 Haabed' endnu, saa ei Grund dertil;
 Kunsten traadde hjælpeløs tilbage,
 Og Machaon sukked' for sin Ven;
 Kunde Livet kyskes, vore Dage
 Havde vi med Glæde givet hen.

Danmark nyelig saa det Lys, han tændte,
 Mængden useet Vei til Sandhed fandt;
 Alle Gode i hans Skrifter kiendte
 Guds og Dydens varme Prædikant,
 Læste i hver Linie hans Hierte,
 Og henreves til at elske det;
 Skulde du, o Danmark! uden Smerte
 Her din tabte Yndlings Urne seet?

Musers Sønnen i en talrig Skare
 Fulgte deres Elskte til sin Grav;
 Alle vilde kappes, alle bare;
 Leier Pragt sig Hæder aldrig gav;
 Sorgeskarens Længde tide bedrager;
 Floret ofte Kiuler Arvinges Fryd;
 Musers Sønnen leies ei til Klager,
 Men de ære Videnskab og Dyd.

Langt fra Mennesker hans Liig er blevet
 Nedlagt her i Stilhed, som han bød;
 Han, som haded' Glimmer, mens han leved',
 Kunde den ei ønske i sin Død!
 Byens Larm, og Mængdens vilde Glæder,
 Inden disse Mures Ensomhed,
 Ei forstyrre Vandreren, som græder
 Ved den Vedles tyste Hvilested.

Jorden Kiuler ham; ei Graad opliver
 Dette Stov, som løb vor Skiebnes Krav;
 Men den venlige Natur omgiver
 Dobbeltyndig sin Tilbeders Grav;
 Og i Vaaren om hans Urne smiler
 Haabet: vi skal favne ham igien.
 Hellig er den Jord, hvori han hviler!
 Ei Vanhellige betræde den!

J. B a g g e s e n .

Da de Elegier, Digteren i det 1801 udkomne første Bind af sine samlede Skrifter har meddeelt, næsten uden Undtagelse ere af det erotiske Slags, har man troet det passeligere her at aftrykke følgende, der i en vis Maade Mandens Fortsættelse af Ynglingens beilige: Da jeg var lille.

Til mit Fædreland.

Du Mlet af Jord, hvor første Gang mit Ole
Fra Bemøds Havn opstirred' til det Høie,
Og i et Smil, og Skyens Purpurbrud
Fortryllet saae de første Glimt af Gud!

Mlet, hvor jeg vaagned' op af Intets Slummer
Fremkaldt af Almagts underfulde Bliv,
Til Livets korte Fryd og lange Kummer;
Men og, algode Gud! til evigt Liv;

O elskte Mlet, hvor første Gang mit Øre
Henrykkes af Vaarens Harpers Klang;
Hvor Himles Harmonie jeg troede høre
I Skovens Lyd, og i min Moders Sang;

Hvor første Gang min spæde Læbe stammed'
Med fielen Følelse det gamle Navn;

Hvor

Hvor første Gang mit tændte Hierte flammed'
 I Kierligheds og Venskabs hulde Favn.

O Fædeland! hvor fandt en Plet min Leden,
 Saa vidt vor Klode Støvets Slægt behoer,
 Saa blid, saa lystelig, saa fuldt et Eden,
 Som du, for den, hvis bedste Fryd herveden
 Er Mindet af hans første Fryd som Noget?

Ik! ingensteds er Roserne saa røde;
 Ik! ingensteds er Tornene saa smaa;
 Og ingensteds er Dunene saa bløde,
 Som de, vor fordums Ufkyld hvile paa.

Forgiæves giøb, i mindre brudte Straaler,
 Ud over fremmed Egn den milde Sol
 Velsignelfernes Væld i større Skaaler,
 End over Beltet om vor kolde Pol.

Forgiæves hæver langt bag Hiemmet's Hegne
 Sig høiere mod Himlen Jordens Bryst;
 O! hvad var Himlen selv, hvis ingenvegne
 Vort Hierte der fandt Spor af sounden Lyst?

Reis Kloden om, og smelt i kielne Lunde,
 Og gys i hellig Lyst paa Fiendes Is;
 Sten tusinddobbelst Liv, og hør af tusind Munde

Naturens, Glædens, og dens Skabers Pris;
Bemærk hvert Fodtrin der, hvor rene Sæder
I Ligheds Hegn betrugge Friheds Glæder?

Dog savner overalt veemodig glad
Din Aand et saligt Gædt, jeg veed ei hvad;
Af! thi Hyrdinders Dands til Hyders Quab
Ved Arnos Vred er tvungen mod de Lege,
Hvori for Høgen vore Duer vege.

Thi Heloises Lund seer tærnet ud
Mod Krattet, hvor, omsnært af Brombærranken,
Du favnebe som Vavn din første Brud;
Og Skråhorn's Himmelspids er dog ei høi som
Wanken,
Hvorpaa jeg efter Maanen greb, og Tårnen,
Den første Tanke, tabte sig i Gud.

Nei, her! kun her, i den afslides Have
Som Fredrik vogter, Fredens Engel lig;
Hvor mine Brødres Slægter favne sig
I fælles Held, fra Gården ned til Trave;

Kun her, o Danmark! i dit stille Skød
 Fandt det i fremmed Lyst beruste Hierte
 Den hele Fryd, det længselsfulde begierre,
 Den Nø, som langt fra dig det aldrig nød.

Her kalder jeg i Mindet fro tilbage
 Min vilde Vandrings underfulde Dage,
 Og stuer dobbelt skøn og elskelig
 Hver svunden Engel blandt den fjerne Brimmel,
 Hver Seierne paa min giennemfløine Himmel,
 Min Frydhavns stille Havblik! spejlt i dig.

G. F a y e,

Kammerraad og Amtmand i Thisted.

Denne Digter, hvis lange Dagsked med Føie er anseet
 som et sandt Tab for vor poetiske Litteratur, tilbrog
 sig først Publikum's Opmærksomhed ved adskillige skønne
 elegiske Digte, meest indtrykte i Maanedsskriftet Mi-
 nerva, og hvorefter vi her aftrykke følgende.

Udsigter over mit Liv.

Den synker alt blandt Vesterhavetsølger,
 Den blide Sol fuldender alt sit Løb,
 Og bag den Skumringen og Matten følger,
 Og hyller Jorden i et dunkelt Øysb;
 Alt kaster Skoven hulkende tilbage
 Det tunge Drøn af Nattefuglens Klage.

Din dunkle Nedgang, skønne Sol! fornær
 En tung Erindring om min Ungdoms Tid,
 Da smilende, som du, blandt lette Skyer,
 Jeg ilte fremad lykkelig og blid.

Nu synker jeg, og seer kun Kummer vaage
 Indhyllt mørkt i Eftertidens Taage.

Alfader prøvede mit unge Hierte
 Og fandt det svagt i Livets haarde Kamp,
 Snart segne som et Rør ved mindste Smerce,
 Snart tryllet af Letindighedens Damp;
 Da blev det Sorg og Modgang overgivet,
 At lede mig ved Haanden gennem Livet.

Nu gled min Fod igiennem vilde Heder,
 Og snublede ved hver en øde Klint,
 Forgjæves søgte jeg en Ven, en Leder,
 I Mattens Mulm og Orkens Labrint;
 Jeg var et Barn, jeg græd, og barnlig Klage
 Lød spottende fra Fjeldene tilbage.

Jeg saae med Nag, at Glædens Skygger vege
 Mig dansende og smidkende forbi,
 Og blanded' sig i Mattens mørke Lege
 Med rædselsfuldt og sælsomt Kogleri,
 Mistanken fængslede mig i tunge Lænker,
 Og viiste mig kun Sorg, og Sviig, og Rænker.

Da saae jeg Matten pludselig at vige,
 Som Mørket ved dit Blik, Urania!
 Og Venkab ned fra Himmelen at flige
 Til Egne, hvor den før var flygtet fra;
 Dens Gang var stolt, dens Dine ømt, dens Tale
 Var sød, som Strøngeleg i Kongers Sale.

Mild gif den frem med hvide Lilier smykket,
 Som flagede for Aftenvinden hen,
 Den smilede, og tog min Haand, og trykkede
 Den til sin sømme Varm og sagde: "Ven!
 Du var uslykkelig — lad af at græde!
 Vær lykkelig igjen! nyd Livets Glæde!"

Saa svandt den bort, og lette Vinde stræde
 Gudindens Bæi med bunter Blomsterstøv,
 Naturens Smil, den matte Aftenrøde
 Sank dæsig ned iblandt det dunkle Løv;
 En Naslen krøb hen over Egnens Sletter,
 Ltig Bækkens Gney i tausé Sommernætter.

Naturen var ei længer tausé og øde,
 Kun Bemøds Smil paa blide Marke laae;
 En ung og herlig Mand kom mig imøde,
 Dig var det, elskte Horn! jeg dengang saae,
 Dig var det, Himlen mig til Trøst bestemte,
 Og ved din Varm jeg Livets Lummer glemte.

Som Kilden, vældet op af fulde Moser,
 Sig lister bort fra dørste Hødested
 Til Dalens Skjød, hvor nys udsprungne Moser
 Den byder vinkende at rulle ned,
 Den vanker glad blandt grønne Labyrinter
 Af Kløver, Krat, og vilde Hyacinter:

Saaledes flyede jeg de mørke Dage,
 Og al min Sorg, med lette Ungdoms Fied;
 Nu vendte Haab, og Ro, og Fryd tilbage,
 Og Omhed, og en sød Ufkyldighed,
 Jeg vanket som min Bæk blandt Blomsterbeder,
 Trivlraadig vælgende blandt tusind Glæder,

Alt var os skiont; Alt syntes at forvise
 Os om en Nad af lykkelige Aar,
 Og traf en Storm hen over vores Tise,
 Saa lod vi den kun lege med vort Haar;
 Vi vorte op som tvende unge Graner,
 Der hærdes kun ved Vinterens Orkaner.

Min Gial var reen som Erveines Rilde,
 Høitidelig som Herthas mørke Lund,
 Mit Hie var saa blidt, min Varm saa stille,
 Som Havet i en rolig Morgenfund.
 Da kunde blot et Smil, blot tvende Taarer
 Forsone mig med alle Livets Daarer.

Opmærksom gif jeg tidt omkring i Dalen,
 Og lyttede hen over Flodens Bred,
 Hvor lykkelig, hvor nœisom Nattergalen
 Besang sin Elkov og sin Ensomhed.
 Skiult legte Bølgerne paa sølvblaae Bænde,
 Og skulped' dukkende mod mørke Strænde.

Og naar jeg sank i Hæggens sorte Skygge,
 Saa leegte Pillier i min aabne Varm,
 Og Spurveen blev fortrolig ved at bygge
 Sin lille Rede lige ved min Arm,
 Og lod mig mildt ved smaa Fortroligheder,
 At tage Deel i sine Foraarsglæder.

O Ven!

O Ven! vor Jord er ingen rædsom Hede,
 Hvor Slanger hvæle Skræk ved hvert et Fied;
 Unøisomhed, men ikke Himlens Brede
 Har røvet den sin første Yndighed;
 Forglem din Sorg! vær lykkelig og rolig,
 Saa leger Skionhed rundt omkring din Voffg.

Fly til den Egn, hvor Cherubs Sværd betrygger
 Den smilende Natur mod Sorgens Blik,
 Og il saa frem blandt disse tause Skygger,
 Hvor Adam før paa Gladens Roser gik,
 Indaand dens Luft; og see dens Kilder lade
 Sit rene Vand til Pisons klare Bredde.

Lad Floden stige op i Ambra Dunster,
 Og drypse Perler om den hele Egn;
 Lad Mattens Haand ved ubekiendte Kunster
 Dig vugge paa en yndig Blomsterleeng;
 Lad Vinden sødt, mens Blattergalen tier,
 Fremlokke Søvn ved stille Harmonier;

Men vee dig, om et haabløst Ønske slæber
 Sig uformærkt i Gladens Egn med dig!
 O denne Vasilist er lumske, den dræber
 Din Rolighed, du er uslykkelig!
 Du leer Naturens Pragt kun ad din Klage,
 Og kaster dig i Orkens Mulm tilbage.

Kun, Vennekab! du det tunge Hierte qvæger,
 Og deler upartist din blide Løn;
 Du blander Honning i Ulykkens Bæger,
 Og leger ømt med Lykkens kielne Søn;
 Du søger Betseren paa øde Veie,
 Og visker Taaren af hans matte Nie.

Du sanked' rundt om mig en Flok af Venner
 Fra Sletten af det grønne Danien!
 Ja, Brødre! — elskte Brødre, jeg erkiender,
 At eders Land er rigt paa ædle Mænd;
 Skønt Himlen eders Land med Blomster pryder,
 Men ei saa skønt som eders Siæl med Dyder.

O Venner! maatte Ederes Dage stride
 Saa rolig hen paa Livets jevne Strøm,
 (Hvor Sorger bort blandt lette Bølger glide)
 Som Mindet af den ængstelige Drøm!
 O I fortjener det! Jeg skulder Eder
 Min fordums No og mine Ungdoms Glæder.

De vige alt, de lykkelige Dage,
 Som Maanen bag den hagelsvangre Sky!
 Men af! — de vende ei, som den, tilbage;
 Du smiler dog, o' Cynthia! paa ny;
 Men denne Sky, som synes alt at stige
 Op over mig, skal aldrig, aldrig vige.

Bag Nordens Horizont af Havets Glemme
 Opfyder sig een mosbegroet Sten;
 Langt ud i Haver hører man en Stemme
 Af Eggerøens foglende Siren;
 Den skjult i Taage rundt om Stranden vanker,
 Og lokker Sønmand ind paa skjulte Banker.

Nordhavet syder her, og Volgen kummer,
 Og slaaer med dumpe Stød den øde Strand;
 Her sover Ensomhed i rolig Slummer,
 Og Dorstthed vader i det tunge Sand;
 Tungtsindighed i Bakkens Marmor visler,
 Og snoer sig frem igjennem skarpe Tidslev.

Her rystes Luften ei af munter Svale,
 Selv Dønen paa sin himmelvante Sti
 Seer tankesuld ned over disse Dale,
 Og iler dem med stadig Flugt forbi;
 Den hylar gyseligt, i det den kjaer
 Den blege Gult, som over Landet ruer.

Kun Uglen, naar den Dagens Skin undviger
 I Ørkens Malm, Misgierningsmanden lig,
 Den standser her, forandrer sig, og skriger,
 Og skjalver for sit eget fæle Skrig.
 Huh! hule Nøst! du Budskab fra de Døde,
 Du falder mig; jeg drives dig i Møde.

Her

Her seer jeg mig, som om blandt Fjelde vanker,
 Hvor vienet Mos indhyller hvert et Trin,
 Nedtrykt af Sorg og tunge, mørke Tanker,
 Og svedet af den skarpe Nordenvind;
 Mit Hoved mod de svage Skuldre bukker,
 Jeg grunder paa mit Ungdoms Liv, og sukker.

Saa gaar den fangne Helt i skumle Fængsel,
 Hvis Tæuehed brydes kun ved Lankers Drag,
 Og venter paa sin Grav med rolig Længsel,
 Og smiler til enhver forsvunden Dag;
 Kun tunge Suk hans sidste Haab opdager,
 Men aldrig Graad og qvindelige Klager.

Og, Venner! naar mit Ønske Eder følger,
 Naar glad jeg drømmer mig blandt Eder der;
 Saa reiser Havet himmelhøie Bølger,
 Og truer mig, at blive, hvor jeg er,
 Og hvert et Suk, mit Hierte Eder bringer,
 Det splitter Stormen ad med barste Vinger.

Naar Glæder da, o Venner! Eder søge
 I landlig Egn i muntre Benners Kreds,
 Naar glad I der med Ungdoms Sorger spøge,
 Og finde Livet skönt, og er' tilfreds,
 Naavn da mit Naavn! saa skal min Engel føre
 En hellig, stille Gienlyd til mit Øre. —

Før mig skal Haabet aldrig mere drysse

Med Glitterguld den falske Banes Trin,

Og aldrig skal en elsket Pige dryse

Min Græmmelse i salig Slummer ind,

Ei skal engang en Ven min Død begræde —

O falske Drøm! forsængelige Glæde!

O Himmel! du, som skaber Fryd og Smerte,

Og planter Torne under vore Fieb,

Bevar du dog mit uersarne Hjerte,

Min svage Siæl fra Utaalmodighed!

Naar da forladt jeg Livets Vei skal træde,

Og vær da du min Ven, mit Haab, min Glæde!

K. Frankenan.

Dr. Medicinæ.

Blandt de mange og flionne elegiske Digte af denne Digters Haand, der i vore adskillige periodiske Skrifter findes omsprede, er nedensaaende taget af Avertalskriftet for Sandhed, valgt tilbeels med Hensyn til dets ualmindelige og høistpoetiske Emne.

Christiansborgs Ruiner.

Ratten efter Branden.

Midnatstormen kold og rødsomt hviner,
 Ingen venlig Stjerne smiler mig;
 Bruskne Mure, gløbende Ruiner,
 Skner Diet, hvor det vender sig.
 Skumle Steenhob! matte svovlsblaa Lue!
 Røgne Piller, som med Styrtning true!
 Siunkne Kvader! sig, hvad Trolldoms Haand
 Formed' dig til Skæk for Skaldens Haand?

Stem, o Sanger, stem din Streng til Jammer!
 Dette Gruus var Kongers stolte Hiem,
 Disse siunkne Mure — vilde Flammer,
 Rædselsfulde Kræfter sprenge dem.
 Her, hvor nu en Askehob du stuer,
 Hvirvled' nys et Ocean af Luer,
 Rigets Under, Landets Fædres Huus
 Diebliske skabte om til Gruus.

Ødselheds, og Stoltheds faldne Minde!
 Reist at trodse fierne Sællers Braad,
 Gyltne Fløie! kobbertakte Linde!
 Vidner om utrolig Overdaad!
 Glimmerfulde Sale! af om Eder
 Efterslægtens Blik forgiæves leder,
 Snart kun snehvid Olding med sin Stav
 Viser hine Herligheders Grav.

O Forvandling! inden disse Mure
 Lyder ingen Glædens Jubel meer;
 Farer lumst bag hver en Reone lure,
 Trindt omkring sig Død og Grav man seer.
 Stennem rædselfulde Irregange
 Skalden sniger sig forsagt og bange;
 Hver en Braa, saa lys og pragtfuld før,
 Dækkes nu af mørkt kaotisk Slør.

Der, hvor under Strængens glade Toner
 Folk med Fyrste traad saa tidt i Dands,
 Hvor et Firmament af tændte Kroner
 Skabte Midnat om til Middags Glæds;
 A b i l d g a a r d! hvor Nordens Heltebage
 Kalbtes ved din Mesterhaand tilbage;
 Der, hvor Guld og glimrende Krystaf
 Spredte Straaler om sig uden Tals

Der man skuer nu et rædsomt Ode,
 Mørke Spor af fordums Hærlighed,
 Halvforbrændte Billedstykker gløde
 Under hvert den bange Vandrers Fied.
 Hift endnu en eenlig Flamme bærer,
 Her en revnet Muur for Vinden svæver,
 Fælt i Martens Taushed hule Skrald
 Barste flire Marmorblokkes Fald.

Stundom, naar en dæmpet Flamme glimter
 Frem af Gruset døende og bleeg,
 Hedenfarne Kongers Nad man skimter
 Hugne i den brustne Marmorvæg;
 Al, som Skygger over Morvens Hæie,
 Svæve de forbi det vaade Die,
 I de gustne Afsyn malet staar:
 Alt forvandles, muldrer, og forgæder! —

Der, hvor under blanke Marmorbuer
 Kongers Konges Lovsang valdig lod,
 Der, hvor, svæbt i Glæde af Guldets Luer,
 Krucks forvovne Pensel Skrak indgiød;
 Der en Taare sig af Diet stæler,
 Naar for hine grådte Kapitaler
 Kunstens varme Elsker frygtfom seer
 Aaben Himmel, Kul, og smuldret Leer.

Al! hvad synes Dret at fornemme?
 Hvad var det, som hieset væned' sig?
 Døs — en huul og dæmpet Klagestemme —
 Døs — et vildt fortviolet Jammerkrig!
 Tier, tier, brat henfarne Siæle!
 Herligt blomstrer Eders Eftermæle,
 Meer end Haren, meer end Flammedød,
 Rarte Eder Landets Faders Nød!

Ingen Marmorryramide pryder
 Kieffe! Eders Askes Hvilested,
 Ingen stolt løgnagtig Indskrift hyder
 Vandrerens at standse sine Fied;
 Længe nok lad Marmor hædre Taarer,
 Eder hædre Patriotens Daarer,
 Over Harpen flyder Skaldens Graad
 Ved at mindes Eders Heltedaad. —

Landets Fader! disse Luer svæve
 Stedse lige klare for Din Haand!
 Lær af denne Askehob at bære
 For et Stovgran i Naturens Haand.
 Miskliend aldrig Dannerfolkets Hierte,
 Disse Flammer Dig det kiende lærte;
 Kast et Blik til disse Edles Liig,
 Naar en Slange hvisler tredse om Dig.

Dog — i Øften Dagens Forbud stiger,
 Grusets Emmet neppe skimtes meer;
 Mattens Rødselsflor tilbage viger,
 Solens Glands paa Tinden hist jeg seer.
 Dette sidste Slag paa Harpen være
 Al Naturens viise Aand til Ære,
 Han, hvis Godhed skaber Sneglen Huns,
 Han, som styrter Troner ned i Gruus!

H. W. Lundbye,

Consulatsecretair,

født 1772.

Blandt denne Digters hos Seibelin (1801) under Navn af
 Rhapsodier udkomne poetiske Arbejder er den betyde-
 ligste Deel blandt de originale af det elegiske Slags. De
 de erotiske ikke saa vel passe sig for denne Samling, af-
 skrives følgende som en Prøve.

H a a b e t .

Naar — naar vil du, Fredens Engel, svinge

Smilende din Fakkell over mig?

Naar skal jeg paa Lysets Ekhervinge

Høve mig, og blive lykkelig?

Naar skal dette kummerfulde Hierte

Læges for sin Uro og sin Smerte?

Naar skal jeg fuldendes — naar skal Sæden

Modnes i Udødeligheds Land? —

Eller skabtes jeg at fiende Glæden

For at see, jeg den ei nyde kan?

Hvi da drog du mig af Intets Mærke,

Pivets Ophav, Væsen, som vi dyrke? —

Dog vær fro, min Aand, og priis den Høie,

Ewig er du og udødelig! —

Om ei Matten mørknede vort Dø,

Glæde

Glædtes vi da saa, o Sol, ved dig?
 Denne stolte Higen efter Mere
 Er vort Bæstens Aabel og vor Væ.

Han, som skænker Malsurt i vort Dage,
 Er uendelig, og viis, og stor! —
 Hvilen helst den trætte Vandrer quæger,
 Lilsen jo blandt Dalens Ennper groer.
 Spreder ei, Jehovah! selv din Jorden
 Frugtbarhed og Fylde over Jorden?

Lær mig da, o Evige! at lide,
 Lær mig haabe Evighedens Fred!
 Og naar matte Taarer tavse glide,
 Lær mig kiende, jeg omsonst ei leed! —
 Denne Taare, som mit Døe væder,
 Lønnes hist blandt Evighedens Glæder!

F. C. Gutfeld.

(See C. 135.)

Blandt denne, ovenfor som Taler anførte, Digters samlede Arbejder (Kbhvn 1802) udmærke sig især de elegiske Digte ved deres Hiertelighed og Sandhed; to Egenstæber, der sikkerlig i høi Grad vil findes foreenebe i nebenaftaende.

Ved min Faders Grav.

Her nedlagde Du Din Vandringstaa,
 Trætte Olding med det blide Hierte!
 Og med vemodsfuld og sønlig Smerte
 Nærmer jeg mig til Din stille Grav.

Der jeg mindes, hvad Du var for mig,
 Hvad saa tit jeg hørte fra Din Læbe:
 "O, min Søn! at vorde god Du stræbe!
 Da skal Han i Himlen elske Dig!"

Fader! reen og svigfri var Din Siæl,
 Værlig Fromhed paa Dit Hason hvilte,
 Godhed fra Dit lyse Ansigt smilte,
 Barmt Dit Hierte slog for Alles Vel.

Hast, som Klippen, var Dit Haab til Gud,
 Under alle Skiæbnens Slag det samme,
 Reent det brændte, som en hellig Flamme,
 Livets Sorgør ei den slukte ud.

Vlib,

Blið, som Han, hvis Sendebud Du var,
 Du forkyndte tro hans hulde Lære:
 O! den var Din Fryd, Din Trøst, Din Ære,
 Var, i Liv og Død, Dig dyrebar.

Men, skændt Du ved den var tryk og frø,
 Du Dig derfor ei ufeilbar drømte;
 Ei Din Løbe tordnende fordomte
 Ham, som ikke hyldebe Din Tro.

Alle Gode, Fader! var Du klar,
 Alle fro Din hulde Omgang søgde;
 Ved Din Side Barnet rolig spøgde,
 Og Du smilet, naar det kom Dig nær.

Unglingen opmærksom hørte Dig,
 Naar Du skildred' Livets mange Farer,
 Dydens Kamp, og Lastens skjalte Snarer,
 Hvor den Sikke ofte hilder sig.

Manden agted' villig paa Dit Raad:
 "Med sin Uven ei at gaac irette."
 Fredelig han jevned' bister Trætte,
 Trøgte saa Din Haand med sønlig Graad.

Oldingen til Dig, med matte Fied,
 Langsom nærmed' sig, sin Nød at klage;
 Trøstet ved Dit Ord han gik tilbage:
 "Broder! snart Du drager hen i Fred!"

Armods Søn kom tit med sorgfuldt Brøst,
 Og med guslen Kind og tomme Hænder;
 "O, Guds Løn! — jeg nu tilbagevender
 Glad og mæt" — saa lød den Hjulpnes Røst.

Som en Fæst Din Alder blid henrandt:
 Glad man nærmed' sig, Dit Held at se;
 Keen og klar, ved Benskabs milde Lue,
 Var hver Dag, som kom, og hver, som svandt.

Som Dit Liv, min Fader! var Din Død;
 Trøstlig Du mod Graven kunde træde;
 "Kom, min Tiener! til Din Herres Glæde!"
 Saa den Eviggodes Stemme lød.

Og Dit sølvgraa Hoved segned' ned,
 Rolig Du Dit trætte Die lukte;
 Livets matte Flamme blidt sig slukte,
 For at tændes paa et bedre Sted.

Stille Taarer rinde ved Dit Savn;

"Gid — saa sukker, med vemodig Stemme,
 Hun, som aldrig kan sin Mage glemme —
 Gid jeg snart maa ile i hans Favn!"

"Gid — saa kammer og Din Søn med Graad —
 Gid jeg maa, som Du, mod Døden smile,
 Vandre glad og rolig til min Hvile,
 Naar jeg her engang har endt min Daad!"

O! naar Retfærd's Dag da nærmer sig,
 Fader! den os høitidsfuld skal være!
 "See! — udbryder Du — her er jeg, Herre!
 Og den Søn, Din Godhed stienkte mig!"

Oder og Hymner.

Johannes Ewald.

(See f. Deel S. 159)

Ogsaa her staaer denne vor ypperste Digter ustridig øverst, saa meget mere, som just det Høie og Store var, hvad hans Aand havde fortrinligen Gæng og Anlæg til. Mangfoldige og herlige ere de Hymner, der i hans Aam og Eva, i hans Oratorier, o. fl. St. findes omsprebte; mange og tildeels ypperlige ere hans egenlige Oder. Imellem dem vælge vi nebenstaaende Stykke, hvis udførlige Analyse ubetvivl i en duelig Lærers Haand kunde blive en fuldstændig Lærebegning over denne Digtarts Gæengang.

Kungsteds Lytsalighed.

Utslende Skygger,

I Morke, som Roser udbrede;

Hvor Sangersten bygger,

Og quiddrende råber sin Nede;

Hvor sprudlende Dække

Snart bysse, snart vælke

Cammerernes Yndling, den sølende Skiald,

Med støise ensrislende Fald!

Hvor

Hvor Hiordene brøle
 Mod Skovens letspringende Sønner,
 Og puste, og føle
 Den Tiigdom, i hvilken de stonner;
 Hvor Meieren synger
 Blandt gyldene Dyrger,
 Og tæller sin Skat, og opløfter sit Naab
 Til den, som har kronet hans Haab;

Hvor Stierfende Vølger
 Besqvulpe den Vandrer, hvis Die
 Snart stirrende følger
 Med Hælfinges graanende Høie,
 Snart undrende haster
 Blandt Skove af Mafter,
 Og forsker, og kiender den Fremmedes Flag,
 Og glemmer den heldende Dag;

Hvor Ensommes Lise,
 Venskabelig lindrende Slummer,
 Sit hød en Luse
 Forglemme sin kiærlige Kummer;
 Hvor Glæder tilsmile
 Den Vandrende Hvile;
 Hvor Kungsted indhegner den reneste Lyst:
 Der fyldte Camenen mit Bryst.

Hvor Kummer og Sinerte
 Sandt glade dit Afsynk, du Høie!
 Det ædleste Hierte
 I hvert et medlidende Die;
 Hvor Venlighed pryder
 De strængeste Dyder,
 Der vorte min Sang, og den undrende Skov
 Gav Gienlyd af Skaberens Lov.

Jeg saac dine Throner,
 O Almagt! og stirrede længe;
 Men hellige Toner
 Gæder giennem de zittrende Strænge;
 Hvert Blad, hvor mit Die
 Sandt Præg af den Høie,
 Opflammede Sjælen; da vorte min Sang,
 Da raske den vældige Klang,

O Verdeners Fader! —
 Saa sang jeg — du Stærke, du Vise!
 Gud! som Myriader,
 Som Himlens Vældige pris; —
 See! Etøvet kan bære
 Din Rigdom, din Værd,
 Din Godhed, o Fader! saa sang jeg, og Fryd
 Brød Læbernes bærende Lyd.

Lykkelige Digter,
 Som Glæden indbød til sin Hytte,
 Til venlige Pligter,
 Til Frihed, som Dyder beskytter!
 Cheruber fornemme
 Hans dristige Stemme,
 Og Engle forsamles omkring ham, og Lyst
 Udbredes i Menneskers Dyrst.

Men du, som allene
 Fremkalder den Lyst af min Smerte,
 Sig — kan min Tamens
 Udbrede sin Lyst i dit Hjerte?
 Og sig mig, Veninde!
 Kan Sangens Gudinde
 Med smeltende Toner belønne det Slæb,
 Hvoraf min Lykkelighed slæb?

Th. Thaarup.

(See f. Deel. S. 182.)

Blandt de mange hyperlige Arbeider i denne Digtart, at
fra denne Digter besidde, udskrive vi følgende, hvis class-
fiske Værdi endog udenfor Fædrelandet er erkendt.

Gud Jehovah! vi prise Dig!

Til Dig vort Hierte hæver sig!

O Du, som var, og er, og bliver

Lyksalighedens runde Giver,

Hvo er, som Du, o Jehovah?

Du er vor Gud! Hallelujah!

Ved Glimtet af Din Herlighed

Seraphers Chore knæle ned,

Og Evighedens Harmonier,

Og Himlens Jubler daaner, tier —

Ei Lyd til Stemme aandes ud:

Alt tier, og tilbeder Gud!

Gud! Himle zittre for Din Magt,

Og Sole svinde for Din Pragt,

Og Alt er opfyldt med Din Værd;

Dig love alle Himles Hære,

Og Jord og Havet stemmer i,

Og Alt, og Alt er Harmonie!

Du vink' de — straalende frembrød
 Hver Sol af Mørkets Moderskiød,
 Og Verd'ner deres Kreds begyndte,
 Det store Alt Din Magt forkyndte:
 Almagtig er Du, Jehova!
 Hvo er, som Du? Halleluja!

Omstraalet af sin Herlighed
 Seer Herren fra sin Throne ned,
 Seer trindtom Livets Hare vrinsle;
 Men Sole, Verdner, Himles Himle,
 Hvad ere I for Almagts Aand?
 Det Draaben er i Mandens Haand. —

Bryd Jord, bryd Himmel vældigt ud!
 Syng: hellig! hellig! hellig! Gud!
 Du overskuor Jordens Riger,
 Seer Tanken, som i Hjertet stiger,
 Alt er dig lige stort og nær;
 Gud er hos Alt — vor Gud er her!

Ræl, Folkets Hyrke! ydmyg ned
 For Herrens Afsyn, og tilbed!
 Gud Jehova velsigner Kroner,
 Gud Jehova henaander Throner:
 O Jordens Gud! kom det ihu,
 At Han er Herren! — Støv er du!

Knæl, Folk! med eders Kyrste ned
 I tillidsfuld Kærlighed:

Gud Jehova! Du er vor Fader!

Selv, naar Du revser, er Du Fader!

Men, hvo, som lyder Dine Bud,

Den, Fader! lønner Du, som Gud!

Dit Bud er Fred og Himlens Haab;

Ihi have sig vort Fryderaa:

Dig, Herre! vorde Pris og Ære!

Du Sandheds Vej os vilde lære!

Hvo er, som Du, o Jehova!

Vor Fader! Gud! Halleluja!

Alt Levende forsamler sig,

Og haabende seer op til Dig,

Naar Du Din milde Haand oplader,

Du Ormens og Seraphens Fader!

Din Godhed grejer med hver Dag,

Du møtter Alt med Velbehag!

Fra Dig gaaer Baaren yndig ud

At smykke Jorden, som en Brud;

For Dig det fulde År sig bærer,

Dig Høstens Fryderaa ophæver,

Og med den mørke Vinters Kulde

Du klæder os med Lammets Ud!

See! stolte Hyrster ruste sig,
 Og true Undergang og Krig;
 Nu Stridens Tordenrøst sig hæver,
 Og Hytter falde, Slotte bærer,
 Og Blodstrøm Aret trædes ned:
 Da vinker Gud — og der er Fred! —

Orkaner prise Dig, o Gud!
 Og Tordner buldre: Du er Gud!
 Naar Havet sig mod Himlen hæver,
 Og Jordens faste Grundvold bærer,
 Det er Dit Bud, o Jehova! —
 Dit Bud er Held — Halleluja!

Sku naadig til vor Samfund ned!
 Opfyld hvert Hierte med Din Fred!
 Hør Tvillingrigets Millioner,
 Du, Herre! som besæfter Throner!
 Velsign med Lykke Kongens Daad!
 Velsign med Wiisdom Kongens Raad!

Al Folkets Haab, vor Kongeslægt,
 Tag, Herre! i Din Baretægt!
 O! lad Den aldrig savnet være,
 Som skal Dit Folk med Held regiere!
 Velsign vort Land med Frugtbarehed,
 Vort Mod i Krig, vor Glid i Fred!

Ulvældes Gud! vi prise Dig!

Algodheds Gud! vi takke Dig!

Vær, Jord! et Altar til hans Ære!

Du, Himmel, skal dets Hvalving være!

Al Livets Haab er Jehova!

Al Livets Røst Halleluja!

S. Baggesen.

(See f Deel. S. 23.)

Mellem de Hymner og Oder, hvormed denne Digters samlede Arbejder (1801) begynde, er efterfølgende valgt, da den tillige kan tjene til Exempel saavel paa Sprogets som Digterens Fortrin i Iyriske Versebygning og fri Stropheslygning.

Slabningens Halleluja.

Bryd, o Erzd, i Lovsang ud!
 Lover Herren alle Zoner!
 Lover alle Nationer!
 Lover Gud!

Priser Ham, den Ene Store!
 Priser Ham i fulde Chore,
 Himmel, Jord, og Hav!
 Alt hvad aander, nynne, flamme
 Ham, som tændte Lysets Flamme!
 Ham, som Aande gav!

Høit i glade Jubeltoner
 Bryd Livets Vellyst ud!
 Alle Kloders Millioner,
 Toner i foreente Toner,
 Toner Gud!

Alt flumred dybt i Mulighedens Skib;
 I Mattens Svælg var Tomhed, Mørke, Død;
 Men giennem Evighedens Chaos lod
 Dit Bliv!
 Og Verden sprang frem af Intets Skib
 Til Lys og Liv.
 Nyskabte Bæners Stubsen rundt brød ud:
 "Halleluja! vi ere!
 "Halleluja, du er, du var, og du skal være
 "Vor Gud!"

Fra Lunds skæggesfulde Ly
 Seer vækket Liv, hver Morgen ny,
 I Skov og Eng din Herlighed fremgrye!
 See! Fuglen fro, paa lette Vinger,
 Sig op i Luftens Purpur svinger,
 Dens Lovsang dirrer høit i gyldne Sky!
 Bidt straalere vorende din lyse Morgenrøde!
 Og Duggens Blik, og Blomstrets Smil,
 Og Vindens Vifte, og Vækkens Il
 I yndig Kappen stræber den imøde.

Du ruller bort Naturens Slør,
 Du tørrer Duggens Graad, som Jordens Ansigt vader,
 Din Himmel skines ei, som før —
 See; Dagens lyse Helt i fulde Glands fremtræder!
 Han favner sin redmende Brud,

Og tryllet af Lofets opslivende Glæder
 Den hele Natur bryder ud:
 Det er Gud!
 Det er Gud!
 Det er Gud!

Halleluja! vi ere!
 Halleluja! du er, du var, og du skal være
 Vor Gud!

Jeg hørte Lærken slaae,
 Og Rosen aabned sig, og Løvet bæved;
 Jeg Morgenrøden saae,
 Og, vakt til Lyst, mit Hjerte høit sig hæved.

Men ene var jeg, og mit Bryst
 Sandt Savn i sin udelte Lyst.
 Jeg Roser fandt paa min bestraahte Vej;
 De rødmede; men de forstod mig ei.

Da saae du, Skaber! mine Taarer rinde,
 Og see!
 Du sendte mig den smilende Mandinde!
 Jeg sank i Fryd ved Egens Rod,
 Og raabte: Gud er god!

Jeg Lofets Høre saae
 Med Dagen i Triumph til Jorden stikke;

Jeg Solen seire saae,
Og Tanken tabte sig i Himles Himle.

Men ene var jeg, og mit Bryst
Fandt Bemød i sin halve Lyst.
Jeg ilte længselfuld hvert Træ imod;
Men intet Træ i Lunden mig forstod.

Da saae du, Fader! Taaren i mit Øie;
Og see!

Min anden Jeg kom frem bag Skovens Høie —
O! Gud er god! saa brød han ud,
Jeg svarte: god er Gud!

Jeg Østens lyse Purpur saae —
Jeg skued Dagens Helt fremgaae —
Men hvad er Morgenrødens Smil?
Men hvad er Solens Straalers Ild?
Hvad er du, fligene Jord —
Hvad er du, høie Himmel —
Mod Mandens Tankeblif?
Imod Mandindens Smil?

O hvad er alle Herligheders Brimmel
Mod Flammen i vort Bryst?
Mod vore Hjerters Lyst?

O Kierlighed! vi ere!

O Kierlighed! du er, du var, og du skal være
Vor Lyft!

Vi love dig, vi takke dig, o Gud!
I Lysets Glæde, i Livets stille Fryd.

Vi see dit Vink, vi høre dine Bud
I Natens Mæls, og Skrækkens dæve Lyd.

Din Throne mørknes, Solen flyr
Bag tykke Skyer;
Eg Dybets sorte Kampe hæver,
Og Jordens synsdsflagne Grundvold hæver.

See, Dale skulme! Høie synke ned!
Vildt flammer Jlden hen i Vandets Fied!
I giennem vidtadsplittede Ruiner
I høit opslagne Luer Stormen hviner!
Med Brag i Brag, og Skrald i Skrald,
I knuste Fjeldes Styrten, Klippers Fald,
Med bange Dundrens hule Rædselbulder
Din Dommervogn igiennem Himlen rulder!

Retsfærdige, forfærdelige Gud!
Vi dybt i Støvet høre dine Bud.

Men naar sig alle Livets Engle stule,
 Naar Døden paa dit Vink sig reiser af sin Hule,
 I Morderflagets bange Ru
 Vort knuste Hjertes sidste Suk er Du.

Ja, Fader! selv i Dødens Rumle Gru
 Skal fra sit Støv vort Intet dig anraabe,
 Og Ormen i sit Muld med Tillid haabe,
 Du kommer den, som Seraph selv, ihu.

Thi, store Dommer! du er evig god!
 Du gav vort Hjerte Kiærlighedens Vinge,
 Vi trygge dig vor Tillids Offer bringe,
 Du tager det med Velbehag imod.
 Du seer med milde Faderblikke ned,
 Naar barnlig fro vi Livets Bane vandre;
 Du gav os her i Samfund med hverandre
 En Forsmag af Seraphers Salighed.

O Gud!

Lad dine Hænders Giorning flettes ud!
 Lad Stierne falde, Sole svinde hen!
 Og Mørkets Afgrund aabne sig igien!
 Om Himmel, Jord, og Hav, og Alt forgaaer,
 Du, Evige den samme, du bestaaer!
 I Alt, i Nattens Øde, fiern og nær,
 Du er!
 Og Lyk, og Liv, og Lyst er evig, hvor du er.

O Himm

O Himmel i vort Bryst!
 O Kierlighed! vi ere!
 Halleluja: du er, du var, og du skal være
 Vor Lyft! —

Hellig! Hellig! Hellig!
 Fald hele Skabning ned!
 Nædbøi dig, Himmel, knæl, o Jord, tilbed!
 Lovet være den Evige! den Almægtige! den Alvide!
 Lovet være den Hellige! den Retfærdige! den Algodet!
 Halleluja! vor Skaber!
 Vor Dommer!
 Vor Fader!
 Halleluja!

Saa nynner alle Støvet's Melodier,
 Saa synger Lysets Hær,
 Saa toner alle Himles Harmonier:
 Halleluja! du er!

Og Havets Brusen, Lyn, og Storm, og Torden
 Basuner over Jorden:
 Du er!

Dig jubler alle Klobers Myriader
 I Sphærens Harmonie!
 Dig, Skaber, dig, o Dommer, dig, vor Fader,
 Dig prise vi!

Høit, i Chor af Millioner,
 Lyde vore Harpers Klang!
 Toner alle Livets Toner!
 Al Naturen være Sang!
 Hav, og Jld, og Storm, og Torden,
 Sole, Stierne, brøder ud!
 Alt, hvad Aande har paa Jorden
 Love Gud!

Halleluja! vi ere!
 Halleluja! du er, du var, og du skal være
 Vor Gud!

E. Storm.

(See f. Deel. S. 167.)

Stedsstaende Hymne af denne Digter fortjener ustridig
det første Steed blandt de Snylker i den høiere Lyrikke,
især aandelige, Digtkunst, vi have fra ham.

H y m n e.

Gud! du est stor! din Magt og Ære
Forkynde alle Himlens Hære.

Hvo er dig, Gud, blandt Guder liig?
Men intet Skabt dit Væsen fatter,
Forgiæves Tanken sig udmatter,
Naar den vil stræbe op til dig.

Din Throne skjuler sig i Straaler,
Som ei Seraphens Dje taaler,
Hvad kan da Menneſkets Forstand?
Beundre, knæle, og tilbede,
Og tabe sig i hellig Glæde,
Er alt, o Skaber! hvad den kan.

Jehova er dit Navn, o Herre!
Du var, du est, og du skal være
Fra Evighed til Evighed;
Almægtig, alviis, stor, og herlig,
Belgiørende, og from, og kiærlig
Fra Evighed til Evighed.

Du bødst, og Himmelen og Jorden
 Blev til, og Eliskhed, Pragt og Orden
 Blev til ved samme Almagts Bud;
 Du bødst, og Støvet fik den Evne,
 At tænke, skionne, føle, nævne,
 Og prisé Skaberén, sin Gud.

Afsynlig styrer du dit Rige,
 Selv holder du dit Værk vedlige;
 Et Solegran forkommer ei.
 Den Haand, ved hvilken Alt er blevet,
 Har Demens Bane foreskrevet,
 Og lært Kometer deres Vei.

Din Magten er. Du ifkun vinker,
 Og Jorden brager, Lynild blinker,
 Flux lydes du, thi du est Gud.
 Du truer, Jordens Indvold ryger,
 Og Hunger, Krig, og fule Sygter
 Udrette dine Almagts Bud.

Du vinker atter, Himlen smiler,
 Og Solen i sin Glæde fremiler,
 Og Altting frydes fiern og nær;
 Du kalder Helbred, glade Dage,
 Og Fred og Frugtbarhed tilbage,
 Og Altting blomstrer fiern og nær.

Det Folk, som sig paa dig forlader,
 Est du en huld og kjærlig Fader;
 Gud! vi forlade os paa dig.
 Din blide Trofasthed vi kiende,
 Den er foruden Maal og Ende;
 Den varer ved evindelig.

Du gavst os Fyrster i din Naade,
 Du vendte Alting os til Naade;
 Høit lyder Danmarks Jubelraab!
 Dets Lod er skion og herlig worden;
 Hvor er et Folk, som vi, paa Jorden?
 Hvor er et Haab, som Danmarks Haab?

Gud! du est stor; din Magt og Åre
 Forkynde alle Himlens Hære,
 Seraphers Chor lovsynger dig;
 Men Støvet's Sang du og annammer,
 Naar det sin Fryd og Tak udstammer;
 Hvo er dig, Gud! blandt Guder liig?

Cl. Frimann,

(See f. Deel. S. 152.)

Uagtet nedenstaaende Hymne ikkun bærer Navn af en Efterligning af Horatius Carmen seculare, vil dog enhver ved flygtigste Sammenligning erkiende det vor Digter Egne deri.

H y m n e.

Lysenes Fader! Stiernehørens Hører!
Du, som Pæaner fra dit Tempel hører,
Festens Indbyder, naar han det oplader,
Hør os, o Fader!

Stille lad Jlden paa dit Alter brænde!
Furien deraf Kakkelen ei tænde!
Har du paa Jorden helliget dig Volig,
Lad den staae rolig!

Slaa ei med Sværdet Landet i din Bredde!
Hælder lad ruste Sværdet i sin Skede!
Freden velsignes! blidelig den smile!
Længe den smile!

Medens bevaaget, uopkaldt til Feider
Landet saa hviler, Jlidens Haand arbejder,
Landbarnet leger, gule Lok bekrandses,
Synger og danser;

Synger, og takker dig, som kroner Aaret,
 Synger og beder: trives maatte Aaret,
 Ungfoen bære, Ungfalven fædes,
 Giv, hvad der bedes!

Giv dine Gaver over os formere!
 Jorden har mange, Himmelen har flere:
 Lad dem forenes! Himmelen og Jorden
 Krone vort Norden!

At ei allene Hundredaarets Fester
 Høit kunde synge Helligdommens Præster;
 Men at der aarlig høres kunde Sange
 Hundrede Gange!

Tvillingeriget, er det ei dit eget? —
 Maatte det stige, som det haver steget!
 Maatte saa saligt intet under Polen
 Sees af Solen!

Giv vore Døttre yndelige Sæder!
 Giv vore Sønner Oldesædres Hæder!
 Graanende gamle Hædersmænd og Vise,
 Fred være disse!

Oldenborgsstammen blidelig velsigne!
 Egen i Dalen gib den maatte ligne!
 Under dens stille fredelige Skygge
 Høe vi saa trygge;

Under dens Skygge Konsterne sig samle,
 Hjælsende venlig Værlighed den gamle,
 Kydshæd den stille, Mandighed den stærke
 Langsom sig nærme.

Velstanden — see, hvor yndesfuldt den kommer!
 (Veien med Roser stræker den blide Sommer)
 Hornet i Haanden moderlig den tømmer,
 Forraaden strømmer.

Lyset du kalder — herligt det oprinder —
 Hundrede Guder, hundrede Gudinder
 Mægted' ei alle, hvad du mægter eene —
 Dig vil vi tiene.

S o n a s 7 R e i n.

(See f. Deel. S. 184.)

Blandt de flere flionne Stykker af denne Digart, der findes i denne Digters samlede Arbejder, synes understaaende, i Folge denne Samlings dobbelte Bestemmelse, at fortjene Fortrinet.

F r e d e n.

"Hvor finder jeg et Hiem paa Jorden?
 "Hvor flyer jeg hen for Krigens Torden?
 "O Gud! som bød i mine Fied
 "Fremspire Held og Frugtbarhed;
 "See! Affind haaner dine Gaver,
 "I Blod den rusende fremraver,
 "Og træder Held og Frugtbarhed
 "Med tåileløse Fødder ned.

"Fortvivlet Havn omstyrter Troner,
 "Nedtramper sønderbrudte Kroner;
 "Alt Mandkion er en væbnet Hær,
 "Dens Spor betegner Ørkener.
 "Det bange Kion, den spæder Alber,
 "Med Trods for Mordersværdet falder,
 "Og giennem Lusten Ry paa Ry
 "Om Mord, og Kamp, og Blodbad flye.

"I Krigens Fied, i rædsom Skare,
 "See Laster frem, som Døddyr, fare;
 "Om Hærens de leire sig;
 "Og juble høit med vilde Skrig,
 "Naar Mordersværdet gråsom skænder
 "Selv Heltens seirvante Hænder,
 "Naar Mennesker forglemme der,
 "At Fiender ere Mennesker."

Saa høstes Fredens Engel flage;
 Thi bød ham Jehova at drage
 Til Danmarks lykkelige Land,
 At søge Hiem hos Christian,
 Hos Fyrsten, som med Retfærd byder,
 Og Retfærd villig selv adlyder;
 Hvor Folks og Konges Held er ret,
 Og begge fro erkiende det.

Dit Navn, o Herre! priset være,
 Du gav os Fred, og Held, og Ære!
 Ved Dig, o Fader! kun ved Dig
 Vi frelles fra den grumme Krig.
 Naar Riger hist paa Riger haabe,
 Og høit omsonst i Røden raabe,
 Dig, Herre! Dig vi haabe paa,
 Du Haab og Bøn ei vil forsmaat.

Vi med erkjendelig Andagt byrke
 Den Haand, der skaber Lys og Mørke,
 Der byder over Krig og Fred,
 Og Freden til os sendte ned.
 For Fredens Døttre fro vi bygge
 Paulun i Oliekræters Skygge;
 Ei Overdaad, men Virksomhed
 Skal her betegne Fredens Fied.

Glad Hyrdepigens Fløite lyder,
 Og blide Baar velkommen byder,
 Fro svares den af Lurens Klang,
 Der atter mødtes af en Sang.
 I Twillingrigets glade Egne
 Doer Skyldfri Glæde alle vegne,
 O! takker Fredens Gud derfor
 I andagtfulde Jubelchor.

Fro Gubben kan hver Knos betragte,
 Som ham en elsket Hustru bragte,
 Med Fryd han seer dem vore til,
 Seer Armens Kraft og Diets Jld;
 Ei skal de af hans Avn udrides,
 I fremmed Fyrstes Sold at gives,
 Ei han i Livets Efterhøst
 Skal røve Livets bedste Trøst.

Fro fæster Knøsen her sin Vige,
 Fro høres omme Brud at sige:
 Jeg Haand og Hjerte giver dig,
 Gid de dig gjøre lykkelig!
 Fro Haand i Haand de med hverandre
 Ad Livets Vane trolig vandre,
 Og ældes i hinandens Favn,
 Og prise — Fredens Gud — Dit Navn.

Med Hæder Dannebrogget vaier,
 I Rigets Fred den seer sin Seier;
 Som Cherub med sit Luesværd
 Vort Edens Vogterske den er.
 Selv stolte Fiender, som indstævne
 I vore fredelige Havne,
 See her din Helligdom, o Fred!
 Og knæle for dit Alter ned.

Her Loven ene Sværdet hæver,
 Kun Udaadsaand for Sværdet hæver,
 Men Løn og Lykke vente hver,
 Hvis Id er Løn og Lykke værd.
 Her trug, skændt ubeproget, ligger
 Den Rige, som den usle Tigger,
 Og magtig værner Loven om
 Hvers Fred, og Ret, og Eiendom.

Det hæderfulde Dommersæde
 Retfærdighed og Blisdom klæde,
 Og — blide Fred! — du hegner om
 Retfærdighedens Helligdom.
 Af Lovsang, som fra Hjertet flyder,
 Her Tempelhvælvingen gienlyder,
 Her dyrker hver sin Gud i Fred,
 Som han forstaaer, og kan, og veed.

Om Fredens Fader Vonden synger,
 Naar al Naturen sig forynger;
 Glad hilser han den blide Naar,
 Som Frugtbarhed og Velstand spaaer;
 Om Elskovs Fryd og Venstabs Glæder,
 Om Twillingrigets Held han quæder,
 Saa synger han om Værnstorfs Værb,
 Og Fredens Gud sin Tak frembær.

O Herre! vi Din Priis forkynde;
 Du vor den svage Lovsang ynde!
 O Verdens Fader! Fredens Gud!
 Send fra Din Trone Freden ud!
 Giv Held, og Rolighed, og Orden
 Til hvert et Land, som til vort Norden!
 Og henrykt see den hele Jord,
 At Du er Alles Gud, som vor!

M. C. Brun;

født 1775.

Mellem de sanbestte Ober, vor Litteratur eier, kan man
 uidentvivel med Feie regne dem, vi have fra denne tabte
 Digters Haand, blandt hvilke følgende for sin dobbelte
 Interesses Skyld afskrives til Præve.

Slaget ved Tripolis.

Hil dig, du Jordens Hersterinde,
 Du Havets Dronning, Tapperhed!
 Du vandrer; Vølger synke, Fielde svinde;
 Hin Stad du reiste, hin nedtraadtes i dit Fied;
 Men om din Jæse straaler Evighed.
 Din Søn staaer, ligg en Gud, blandt Jordens Skarer:
 De juble ved hans Smil, de zittre ved hans Harm.
 Han løfter Verdens Skiebne i sin Arm:
 Og, — over, under, om ham Dødens Farer, —
 Er hans uryggelige Bryst
 En Muur af Diamant om alle Himles Lyst.

Vee den Stad, du viger fra!
 Dens Navn er Skjendsel; og dens Maal er Trækhom.
 Snart dundre Trin af Fiender om dens Porte.
 Omsonst ved Altret hylter du, o Feige!
 Bag trefold Robbermuur du stuler dig omsonst:
 Din Fiendes er det Alt,

Dit Slot, dit Guld, dit Vord, som dufter Vellyst,
Og, Træl, du selv.

Din Stad vorder Ulvenes trygge Skjul,
Vorder pestaaendende Vandsump.
Uglen hylr i de tidselbegroede Haller.
Eensomt sørger det hensmuldrende Taarn.
I næste Old skal enkelt Grandfæter spørge:
"Hvor var dens Sted?" — og ingen veed det.

Men Tapperhed, din Vælde bryder
Aarhundredernes Nat og rovsng Glemsels Skjul.
End bruser Rigsbugt dit Navn, o Juul,
Og Vessels Torden end fra Dynakil gienlyder.

Ad Stjernebanen frem du træder
Den skialvende Olymp for Herkul aabner sig
Din Trone staaer blandt Guders Straale-Sæder,
Og Skiabnen, Skiabnen kun du siner over dig.

Svar, Velt! du mærke Nordhav, svar!
Naar var ei Tapperhed vort Nordens Skjætgudinde? —
Hvo saae en Dansk, og saae ei den? — Hvor var
Den Bugt, der Danske veeg? Kan Avind selv den finde?

Hvad, svage Røver, troer du, Danmark
Henslumret er i Blødheds Rosenarm!

Vild!

Blid!

Saa hviler Himlens Ørn paa Klippen blant sin Vngel!

Saa hviler Ørkenens Konge paa sit Bytte.

Han reiser sig! han fæster i din Nakke

Den hvassse Tand.

I røde Strømme sprudler du Livet ud,

Dødskrampe sammenknuger dit Hjerte.

Hør blandt Tyrterne den danske Torden lyde!

Fra forbauste Atlas gjaalder den igjen.

Villes tørre Lyn Salpeterskyen bryde;

Dannebrog flyder høit paa den.

Strænger rasle, Louge hvine, Møster knage,

Kugler ziske over Volgetoppe hen;

Mat de fløi, o Hohlenberg, tilbage

Fra din stolte Datters Gegebryst.

Tys! — Hift Carpens knuste Naar segne;

Giender vrimle, Sabler flirre, Kugler regne,

Graabigt hviner maurisk Mordelyst.

Til, lyn, og tordn til Hielp, Majade!

Seiersraab til Dødshyl byttes nu.

Brat dit mørkblaa Svælg, o Afgrund, du oplade!

Dine Hekatomber slug du!

Misundelige Mat, hvi breder

Du dine Binger over dem?

Ei een, ei een var sluppet hjem!

Du kun, du kun redder dem

Fra det mørkblaa Svælg og fra de danske Klæder.

Dog Seirsgudinden vinker!

I Vest hun viser os en større Krands.

Du haaner Dannebrog, o Numide?

Du tør udække hine Tordner,

Der dine Brødre slog? —

Velan! lad Jorden kysse dine Lænker,

Men Danmark ei.

Til Seils! til Kamp! med Brag af de fiendelige Floder,

Med Liig, med Blod bedække vi Middelhavs Skjød.

Hver Dansk er Juuls og Adlers Brøder,

Hver Dansk til Seir og Røds er fød.

De flye! de flye! I Vølgen de vorde begravet!

Afsted! afsted! forfølgende lynet afsted!

"Frugtbare Danmark, Dronning paa Havet!"

Gienlyde Africas Skilvende Bred!

Mulmet svinder, Kampen tier,

Over Havet smiler Dag og Fred;

Men hør, hvilke Jubler opstige om Vest og Sund!

Hvor herligt vaagner du i Øster,

Triumphens Seel!

Flot Laurbær om din Tinding, Danmark!

Bered din Glædesfest, du Heltes Moder!

Il til din Kyst, il did med Længsels aabne Favn;

Thi see! de komme.

I Tordner komme de, i Staalets barste Glands

De komme, svævende i Kæmperes Velgedands;

De komme — Eodan jubler dem imøde,

Og Sundet bruser fro: "Velkommen hid igien!"

Skjoldungens, Folkets Raad tilfammenstøde:

"Velkommen, Havets, Seirens, Danmarks Mænd!"

Ia, Dal, og Fjeld, og Strand skal høit glentage:

"Velkommen du i al din Glands tilbage,

"Du Seiersstjerne i det mørke Slag,

"Du aldrigovervundne Dannerflag!"

Jeg Dem et saadant ogsaa sender,
 Da det i Dag er Fastelavn,
 Og jeg er just i Kiøbenhavn,
 Hvor Østens Skikke man kun lidet kender.
 Modtag det med et kærtligt Smil!
 Og lyt med venligagtsomt Øre
 Til Hilsnen, som i Blomsterstil
 Tolv hvide Hyacinter her fremsføre.

"Fra Deres Søster Flora komme vi
 "Med Frygt, undseeligen, skøndt uden Harme,
 "For mellem Klokken ni og ti
 "At falme reent ved Deres Arme;
 "Hvert Blomst hylder Dem, men ingen meer end vi.

"Vi blomstred, trods Naturen, midt i Vinter,
 "Af Lyst til den Forretning, vi nu har.
 "De andre Gratier, vor Jord frembar,
 "Man pidsker op med tørre Birkesplinter;
 "Men Himlens egen Datter derimod,
 "Vor Dronning, yndig, munter, mild, og god
 "Vor eene pidskes op af Hyacinter.
 "Af! und os blid til Løn, at døe paa Deres Bryst,
 "Naar vi har vækket Dem, og Deres Hænder kyst!"

Indhold af første Afdeling.

Prosaist Deel.

Breve.

	Side		Side
L. ig Holberg	1	J. Sneedorf	16
J. S. Sneedorf	9		

Faier.

G. F. Jacobi	26	Th. Thaarup	78
H. Kampmann	34	K. L. Rahbek	89
D. Walling	39	Ph. Rosenstand Goisse .	104
Chr. Colbjørnsen	45	G. F. Dichmann	112
P. S. Abildgaard	53	J. H. Guldberg	121
J. Kierulf	67	J. C. Gutfeld	135

Poetisk Deel.

Breve.

El. Frimann	149	J. C. Tode	164
G. A. Lund	154	J. Rein	169
J. Bettliq. . . .	159	Jens Baggelsen	318

Muntre og idylliske Digte.

G. Storm	175	P. M. Troiel	197
J. N. Bruun	173	P. K. Troiel	200
P. C. Steenersen	181	K. L. Rahbek	202
J. C. Tode	186	J. H. Guldberg	204
J. Bettliq. . . .	189	Jens Baggelsen	206
J. H. Wesfel	192	G. B. Tullin	208

Elegiske Diata.

G. B. Tullin	210	G. A. Lund	246
J. Ewald	213	J. H. Guldberg	250
J. de Wibe	216	F. Plum	258
Th. Thaarup	218	J. Baggelsen	261
P. H. Frimann	221	G. Faye	265
G. Pram	225	R. Franklenau	274
J. Rein	238	H. W. Lundbye	279
K. L. Rahbek	241	J. C. Gutfeld	281

Oder og Hymner

J. Ewald	285	El. Frimann	305
Th. Thaarup	289	J. Rein	308
J. Baggelsen	294	M. C. Brun	313
G. Storm	302		

Dramatisk Hovedafdeling.

Breve under digtet Character.

L. H o l b e r g.

(See f. Deel. S. 49.)

Denne vor udbørlige Comiker, der i Fortalen til sine Epistler bekliender sig det Forsæt, at moralisere paa alle brugelige Maader, har i disse blandt Brevene i sit eget Navn og sin egen Character indført adskillige, meest tilfrevne det saakaldte Collegium politicum, hvilket skiondt uden digtet Navn, siensynlig ere i en digtet Character. Følgende meddeles her til Prøve.

CCV Epistel.

Høitærede og høivise Herrer!

Den Behag, som de høivise Herrer have fundet i adskillige af mine politiske Forslag, som de have dømt at sigte til Landets Nytte og Bistand, har opmuntrret mig til at fremture i flere Eftersøgninger, som jeg

ikke skal efterlade ved Tid og Leilighed at communicere det politiske Collegium. Indlagte Ark, som jeg denne Gang skifter dem, og som jeg underkaster deres Eramen, synes vel ved første Dietast ikke at være af stor Nytte eller Bistighed. De selvkløge Folk her i Hovedstaden ville ei heller dømme anderledes derom, saasom de ikkun see efter Skallen af en Ting; men jeg haaber, at, naar det kommer under rette Prøvesteen, og til deres Skarpsigtighed, som trænge sig ind til Indvoldene af Alt, hvad de tage sig for at examinere, de ville finde deri saavel Bist som Nytte. Man veed, at Tidsfordriv og Lege ere fornødne for Mennesker, helst for dem, som ere i besværlige Forretninger; naar nu i Staden er en Slags Fornødenhed, saa mener jeg uforgribeligt, at det kan holdes for en Merite at udfinde saadan Tidsfordriv, hvori uille og dulce kan følge med hinanden, det er, hvori man kan divertere sig med Nytte. Tage efter vilde Dyr har stedse i alle Lande været anseet som en Hoved-Divertissement for høie Standspersoner. Adskillige illuminerede og apocalyptiske Folk have dog af Medynk til Hiorte og Hærer, mod hvilke de bære en fast broderlig Kiærlighed, stedse prædiket mod slige Lege, som de have holdet for at være fast lige saa syndige som Comedier og Dands. De have foregivet, at der findes jo andre Ting, som kan tiene Mennesket til Recreation, uden at gribe til blodige Lege og ufsylbige Dyrs Nederlag.

De ſige; man kan jo efter deres Exempel forfriske ſig med Røgtobak, Viin, Ol, og med andre end mere hierteftrykende Liqueurs, ſom ikke allene forfrifker Sindet, men opvækker ogſaa en Art af Devotion. Derte vil jeg lade ſtaa ved ſit Værd, ſaaſom jeg drifter mig ikke til at diſputere med inspirerede Folk. Allene, ſaaſom jeg ſelv ingen Smag finder i de Tidsfordriv, ſom de foreſtiller ſig i, ſaa har jeg været betænkt paa at inventere en Slags Jagt, ſom ingen af dem tør underſtaa ſig at badle. Denne Jagt, ſom er ikke allene uſkyldig og behagelig, men endog philoſophiſt, befattes i indlagte Ark, ſom jeg ſtikker de høivife Provincial-Statsmand til Eſtersyn.

Invention af uſkyldig, nyttig, og philoſophiſt Underjagt.

Denne Øvelse beſtaaer i at jage efter Gluer i Huſe og Værelſer. Den kan ikke tage Begyndelſe uden mod Enden af September, og varer October Maaned igiennem; thi at begynde Jagten for den Tid, er et forgiaaves Arbeide, formedelt diſe Dyrſ Mangſoldighed i de varme Maanedet. Jagten indrettes ſaaledes: Man fylder et Kar med Vand, hvort man kaſter de Gluer, ſom man har fanget med Haanden. Tvende Behændigheder udfordres dertil, ſaavel til Lands, ſom til Vands. Med Fangſten, om den ſkal lykkes, maa det tagttages, at man angriber

Fluerne for, og ikke bag om; og at man lader sig ikke
 drille af Fangerne, hvoraf nogle ere saa snedige, at
 de en lang Tid ligge uden Bevægelse i Haanden, saa
 at Jægerne mene sig intet at have faaet, og derved
 ofte lade Byttet fare. Ved Vandet er det at iagt-
 tage, at man med Magt kaster Fluerne deri. Hvis
 det ikke skeer, springe de stærkeste eller snedigste strax
 op igien, saa at det hele Arbejde er spildt, og Jæ-
 geren seer sig ovenikøbet insulteret, efterdi Fangeren
 strax derpaa tager ofte ei i Betænkning at sætte sig paa
 hans Næse. De høivise Herrer ville vel ansee dette
 som et purt Glækkeri, og holde for, at intet af det
 Anførte svarer til Titelen, saasom de deri hverken
 kan see behagelig Tidsfordriv eller Nytte; men jeg
 haaber, at, naar de høre min Forklaring, de strax
 vil falde paa andre Tanker. Jeg tilstaaer, at denne
 Sagt kan skee paa adskillige langt mageligere Maader:
 man kan, for Exempel, langt lettere udrydde bløse
 Dyr, enten med Fluesmekke, eller med forgiftet Vand
 og andet; men jo større Mageligheden er, hvormed
 en Ting kan skee, jo mindre er Fornøielsen. At lege
 Par eller Upar, giver ikke den Fornøielse, som Skaf-
 spil. Fornøielsen ved denne Fængst bestaaer deri, at
 dertil udfordres Adresse saavel til Lands, som til
 Vands, og Nyttens bestaaer deri, at man lærer at
 kiende Fluernes differente Qvaliteter; thi man seer
 deraf, at der i Snedighed er saa stor Forskiel imellem
 een

een Flue og en anden, som der i Korstaud kan være imellem en enfoldig Gaardskarl og en listig Lakai eller Kammerpige: Thi een Flue ræber sig strax, en anden derimod ligger ganske ubewægelig i Haanden, naar den er fangen, og derved kommer løs igjen. Ligeledes: een springer strax op af Vandet, førend den bliver igiennemvaad, og derved redder sig; en anden, som ikke har den presence d'esprit, bliver liggende, indtil det er forsilde at redde sig. Saa at man seer, at naar Gangsten skeer efter min Plan, den ikke allene bringer Fornøielse, men fører ogsaa Nytte med sig, og at den kan give Anledning til adskillige philosophiske Betragtninger, ja grundigere, end saadanne Meditationer, som kan gøres over de brugelige Jagte af Hiorte, Harer, og andre Dyr. Jeg kan for min Part vidne, at saasom jeg har forsøgt begge Slags Jagte, jeg finder i alle Maader den samme Fornøielse i den ene som i den anden Jagt, allerhelst saasom i den Fluejagt, som indrettes efter min Plan, ingen Blødsudgydelse skeer, saa at de allerbarmhertigste og devoteste Siæle, ja en Anna Ovena selv, ingen Betænkning kan tage i den Tidsfordriv. Dræber man derimod disse Dyr med Huesmekke, saa udgøres derved Blod; og sætter man giftige Bander for dem, saa syndes man mod jus gentium eller Folkeretten, der forbyder saadanne Midler endogsaa mod største Fiender. Alt, hvad som herimod kan indvendes, er:

1) at

1) at ved denne Jagt ingen Begrebsbevægelse kan gives, som ellers er det fornemste Sigte ved saadanne Exercitier; men dertil kan svares, at, saasom saadan Jagt er inventeret fornemmelstgen for gamle Folk, saa er Bevægelsen proportioneret efter deres Vilkaar og Kræfter. Den anden Indvending er denne: at de uskylldige smaa Creature maares mere ved en langsom Død i Vandet, end naar de dræbes ved en Bluesmekke. Dertil kan svares: at end de meest medlidende Mennesker, som grædes ved at see et Dyr at sønderknuses, dog uden Bevægelse see dem kastes i Vandet. Saadan Død er ogsaa meer honorabel; thi det er et Endeligt, som mange Søhelte have ønsket sig. Derforuden er dette herved at mærke, at, saasom denne Jagt skeer allene i October, som er en fatal Maaned for disse Dyr, efterdi de langsom pines af Kulden, indtil de omkommes, saa er det endda mindre pinagtigt og mere honorabelt for dem at døe paa anførte Maade. Jeg siger, at jeg har forsøgt begge Slags Exercitier saaledes, at jeg har jaget efter Harer og Hiorte, og at jeg ogsaa har jaget efter Fluier paa foreskrevne Maade, og finder, at det ved en liden Hielp af Imaginationen kommer ud paa eet og det samme, naar Jagten er indrettet efter min nye Invention. Vil man holde for, at denne Exercitie er nedrig og uanstændig, da er deri en Vildfarelse; thi Historierne vidne, at Keiser Domitianus, som blandt alle Regenter stod meest paa

paa sin Høihed, var ganske hengiven til Gluejagt: Og troer jeg, at hvis samme Herre havde vidst at indrette den efter min Plan, han vilde have fundet end større Behag deri, ja at han maaske til Belønning for min Invention vilde have gjort mig til Overjægermester ved det romerske Hof. Saadan eller anden Belønning hverken venter jeg eller forlanger nuomstunder; det er mig Belønning nok, hvis jeg kan have den Glæde at fornemme dette min Hiernes Foster at være de høivise Herrer til Behag. Jeg støtter ikke om, hvad andre domme derom. Hvis Academici og Skolemand vilse ansee det som Vedanteri, da vil jeg bede dem at gøre en upartist Sammenligning imellem dette mit Værk og mange af deres lærde Dissertationer, som handle om de gamle Grækers og Romerss Sko, Løffer, Stovler, Halsbaand og andet deslige. Hvordan end Dommen herover vil falde, saa kan dette mit Arbejde bedre forsvares, end deres, der bemsie sig at undervise i den Kunst at myrde Mennesker, som for Exempel den franske Abbé, der har skrevet en videløstis Tractat om Bombers rette Brug, og søgt at vise Mennesker den korteste Maade, hvorpaa Stæder kan sættes i Brand, item Skoler og Templer i en Hast blive ødelagde. Jeg forbliver ic.

Jens Schielderup Sneedorff.

(See f. Deel. S. 327.)

Da digtede Breve henhøre blandt de Former, moraliserende og satiriserende Ugeblade især betiene dem af til Behjæl for deres Satire og Sabelare, er det naturligt, at den patriotiske Tilskuer ogsaa har ypperlige Stykker af dette Slags. Det dobbelte Hensyn paa Materie og Form har ledet nærværende Samlers Valg i her at aftrykke følgende.

Herr Tilskuer!

Ved at giennemlæse Deres Blade, har jeg fundet saameget deri, som ikke kunde sigte paa andre end mig allene, at jeg bør troe, at De har paataget Dem dette Arbejde allene for min Skyld. Dersom jeg kunde være Dem bekendt af Person, og havde Formue til at belønne Deres Arbejde, vilde jeg tænke, at De havde gjort det af egennyttige Hensigter; men mere end een Aarsag forbyder mig at have saadanne Tanker om Dem. Jeg lever saa skjult, at endskiøndt Alle kiende mig af Navn, er jeg dog forsikret paa, at Gaa kiende mig af Person. Mange, som ikke have mindste Lighed med mig, tillægge dem mit Navn, og deres Tal er ofte saa stort, at den rette Jeg selv er ingensteds mere ukiendelig end i de store Forsamlinger, hvor Enhver giver sig ud for at være mig selv. Om De og kiendte mig, Hr. Tilskuer! — thi af nogle
Træk

Træk i Deres Blade har jeg ofte været nær ved at troe
 det — saa kunde Egennytte dog ikke forlede Dem til
 at hykle for mig; thi hvorfor skulde De vel gjøre det?
 for at roses igien? Nei! min Stemme giælder ikke
 saa meget i de Forsamlinger, hvor man uddeler Ære
 og Skam til Forfattere; jeg bliver saa tidt overraabt
 af den nedrigste Pøbel, og mit Navn saa ofte mis-
 brugt af de uværdigste Personer, at kunns saa holde
 det Umagen værd at søge mit Bisald. Af det, som
 De paa nogle Steder har talt om den liden Hob, hvis
 Domme De agtede høiere end Mængdens, har jeg
 vel undertiden sluttet, at De kunde være iblandt de
 saa, hos hvilke min Stemme endnug gjaldt noget; men
 en saa var, kan jeg dog ikke troe, at De har villet
 hykle for mig. Jeg har læst mange Ting i Deres
 Blade, som angik mig selv, og som vare saa haarde,
 at Sandheden, hvilken jeg aldrig kan imodstaae, endog
 naar den vidner allerstærkest mod mig selv, allene kunde
 undskylde Deres Driftighed. Af alt dette har jeg om-
 stider sluttet, at De var af de saa Mennesker, som
 gjerne vilde tiene andre, endog naar disse hverken for-
 langte Deres Tieneste, eller havde Tøne til at belønne
 Dem; og hvilken Tieneste kan være mere uegennyttig,
 end den, at sige andre Sandheder, som ikke altid ere
 dem behagelige?

Da De altsaa nu i et heelt Aar, uden min Be-
 klæring, og ofte mod min Villie har paanødt mig saa

danne Tjenester, som jeg ikke kan ansee for egennyttige, har jeg troet, at jeg i det mindste burde eengang offentlig takke Dem derfor. Jeg anseer Dem for min Ven, og vil derfor intet skjule for Dem af mine Omstændigheder, endsskøndt jeg, ved at beskrive dem saaledes, som de virkelig ere, ikke kan gjøre min Taksigelse vigtig, da De selv vil finde, at jeg er en Person, som, istedet for at kunne belønne Folkets Tjenester, virkelig behøver andres Medlidenhed. Alt, hvad man læser i Romaner om ulykkelige Prindser og Prindsesser, som ere bortførte af Klæmper og Vanskabninger, og fortryllede af Hexemestere og Troldmand, er intet mod de selsomme og ulykkelige Hændelser, som have nedstødt mig fra den høieste menneskelige Værelse indtil den dybeste Fornedrelse; og den Helt, som skulde redde mig, maatte derfor forene al den Klogskab og Dristighed, som Verden beundrer i alle vore vandrende Riddere.

Jeg er en Datter af Minerva, og stittede fordem de usforvisnelige Krands, med hvilke Gudinden kronede Lovgivere, Helte, og Viise. Det var mig, som skrev Love for de første Digtere, og som kronede deres Findinger med de samme Laurbærkrands, som vare stittede til Heltene, hvis Dyder de besang. Jeg lærte Kongerne at elske Mennesker og agte deres Domme, og Folkene at belønne deres Velgjørere med Kierlighed og Væ. Naar jeg blev adspurgt i vigtige Ting,

Ting, vidste jeg at forene alle skribte Meninger saaledes, at hele Folket havde kun en Stemme, og denne var tillige Kongernes. Naar de uddelte Straffe og Belønninger, var der ingen, indtil de Anklagede selv, som jo erkjendte Dommens Billighed; og de, hvis Ansøgninger ikke bleve hørte, glemte strax deres Fortrydelse af Verbdighed for de Personers Fortienester, som bleve dem foredragne. Ved denne Enighed udrettede Folk store Ting, saalange den sunde Fornuft og Kiærlighed til det Almindelige forenede alle Stemmer; men Egennytte og den falske Vittighed brød siden dets Haand, og der bleve ligesaamange adskillige Meninger i Verden, som der vare adskillige Tilbsieligheder, da disse havde undertrykt Kiærlighed til det Almindelige, lært Menneskene at misbruge Fornuften til at hykle for Tilbsielighederne. Man adspurgte ikke mere Gudinden for Visdom, uden for at misbruge hendes Navn til at forsvare Daarligheder og Laster med falske Fornuftslutninger, og besmykke dem med prægtige Ord; saa mange Hoveder, saa mange Sind og Tilbsieligheder. Intet uden Magten allene kunde forene dem; de Mægtige gave Lovene af Egennytte, og Folket adlydede dem af Frygt; en falsk Vittighed forvildede Lovgiveren, Egentiærlighed forblinde Dommeren, og de Saa, som havde Visdom og Mod nok til at følge det, som den sunde Fornuft og Kiærlighed til det Almindelige bad Menneskene, bleve overraabte

af den vilde Hob; de arbejdede for Utafnemmelige, og Misundelse lagde dem saa mange Hindringer i Veien, at de sjelden havde den Kærnsielse at befordre Andres Gavn ved det, som de opofrede selv.

Da forlod jeg Gudindens Tempel, og Helligdommen blev igien opfyldt med Bedragere og Troldmænd. Disse gave Enhver, som adspurgte dem, saadanne Svar, som de begierede, og ved Trolddomskunsten forandrede deres Syn saaledes, at alle Ting forestillede sig for dem ikke saaledes, som de vare i sig selv, men saaledes, som enhver's Pæssioner vilde have dem. Denne Fortryllelse havde den Virkning, at endskiøndt Meningerne vare ligesaa adskillige som Tilbøielighederne, troede Enhver dog, at det hele menneskelige Rige ansaae Tingene paa samme Maade, som han, og de be-
raabte dem alle paa Gudindens Døim. Istedet for Laurbærkrands, som, endskiøndt de kun vare flettede af grøune Blade, og prydede ligesaa ofte Digternes som Lovgavernes Findinger, dog vare agtede nok, saa længe de allene vare Belønninger for Dyden, sammen-
satte man andre af falske Blomster og nægte Stene, som havde saa fortryllende en Kraft, at de hæslige Ansigter bleve forvandlede til Skønheder, de dumme
ste Indfald bleve beundrede, og de nedrigste Handlinger anseet for store Gierninger. Philosopherne lærte af disse Troldmænd at gløse de Former, i hvilke de
siden havde stødt saa mange Vextis mod den sunde For-

nust,

kunst, og Poeterne opfandt ved deres Hielp en Rim-
 kunst, med hvilken de kilbrede Drene uden at rare
 Hiertet. En Sværm af Barbarer, som kaldte sig
 Gudindens Sønnar, stormede ind i Templet, og,
 mere begjærlig efter Rov end efter Wiisdom, sønder-
 rev de de Krands og Frestegn, som de græske og ro-
 meriske Helte have baaret, og som jeg havde bevaret
 allene til Dydens Ære. Stumperne af disse Prydel-
 ser, som de selv havde sønderrevet, flikkede de ind i
 deres gamle gothiske Dragt, og, stolte af de buntede
 Klæder, i hvilke de mere lignede Bacchanter end Apol-
 lins Præster, troede de, at Alle, indtil Muserne
 selv, beundrede deres Pragt. Høben, som, allene ved
 Hielp af den sunde Fornuft og de naturlige Følelser,
 ofte dømmer rigtigere end de Lærde, men som tillige
 er saa tilbøielig til at beundre det Sælsomme, kunde
 ikke længe modstaae saa mange Fortryllelser. De førte
 deres Bedragere i Triumph, og smedede selv de Læn-
 ker, med hvilke de bleve bundne, for at ofres til den
 Afgud, som kaldes den falske Ære. I Hovedet af
 denne Banffabning ere ligesaa mange Tunger, som
 der ere Begjærligheder; den lever af Luft, og dyrkes
 ved Mennekesoffere. Bankundighed og Stoltthed be-
 varer Indgang til dens Tempel, som Erobrere have
 opfyldt med Rov af ødelagte Stæder, og Kunstnere
 prydet med utallige Arbejder af den falske Vittighed.
 Den helligholder sine Høitider med Udfordringer, og

de Lærde selv komme til dens Fester, for at bevise de selsomste Meninger ved Tvekampe. En utallig Sværm af Talere og Digtere svinge dens Lov i et Sprog, som dens Tilbedere kalde guddommeligt, men som taber alle sine Skønheder, saasnart det oversættes i et andet. Jeg behøver ikke at sige mere, siden hele Verden er fuld af store Bøger, i hvilke Historiekriveren har optegnet alle dens Bedrifter.

Denne Afgud var det, som fordrev mig af min Moders Tempel; men mit Navn blev dog i saa stor Anseelse, at den holdt det fornødent at bruge det til at besmykke alle sine Ondskaber. Der er ingen af denne Afguds Dyrkere, fra den største Erobrer af indtil den ugleste Poet, som jo giver sig ud for min Yndling, og som jo tør bilde Verden ind, at de tale i mit Navn, endog naar de forfølge mig selv, og de faa sande Benævnelse, som jeg endnu har i Verden. Søger en Statsmand at forbedre noget i Lovene, i Videnskaberne, i Sæderne, vil han afskaffe en ufornuftig og skadelig Misbrug, strax hedder det overalt, at jeg er hans Fiende. Endog de Handlinger, som sigte til at redde mig fra den Undertrykkelse, som jeg lider, just dem, maa jeg tåle, at man fordømmer i mit eget Navn. Jeg, som altid har været en Ven af den Virksomhed, som sigter til Menneskenes Gavn, jeg skal nu, hedder det, være en Belynder af de søvnagtige Siæle, som forsvare gamle Vaner og Misbruge, for ikke at spille deres

deres egen No, og for ikke at mishage den Pøbel, paa hvis Stemme de bygge deres Ere. Denne Vold, som udbrædes imod mig, gaaer saavidt, at jeg af Medsynet ofte ønsker, at mange af mine Venner vare mindre nidkiære for min Ere, og at de ikke af en falsk Tillid til den Beskyttelse, som jeg nu ikke mere formaaer at give dem, skulde opofre dem selv uden Nytte, og blive omsider til et Nov for den falske Ere, som har bemægtiget sig de fleste Stemmer i de Forsamlinger, hvor jeg tilforn lod mig see.

J kunne deraf let slutte, min kiære Tilskuer! at jeg ikke forlanger, at J skulde gjøre Eder saa uslykkelig for min Skyld; det er nok, om J vil sige Eders Landsmand, at de ikke bedrage dem selv med den falske Forhaabning, at finde mig der, hvor Rængden søger mig. I Athenen og Rom talede jeg offentlig paa Torvene, men nu har jeg længe været overraabt af en Pøbel, som trænger sig ind paa Skuepladsen, i Skolerne og Selskaberne, ja ikke skaaner Kirkerne selv. Naar jeg omsider er blevet træt af at være en stumt Vidne til den Bulder, Klappen, Latter, eller Graad, hvormed man beundrer Ting, som jeg anseer med Lige gyldighed eller Afsky, indslutter jeg mig i nogle smaa Forsamlinger, hvor jeg undersøger de menneskelige Værker og Handlinger efter de saa Mønstre, som den sunde Deel af det menneskelige Kion til alle Tider har sat. Det læser jeg i Eders Blade, og for at være

lige

lige saa oprigtig mod Eder, som J har været mod mig, maae jeg sige, at endskiøndt jeg sielden røres af det, som Mængden laster eller roser, har jeg dog funnet mange Ting deri, som fortienet at dables. J kunde ligesaa frit dable mig igien; men vores Parti er paa begge Sider saa svagt, at det er tienligst for os at slutte Fred. Naar J derfor tale oftere om mig, saa glem ikke at sille mig fra den Hob, som misbruger mit Navn, og jeg skal igien gjøre Eder den Tieneste, at sille de virkelige Feil, som mine Venner finde i Eders Blade, og som til Eders store Lykke endnu ikke mærkes af dem, der allermeest laste Eder. Skulde J ikke allerede see dem selv, skal jeg sige Eder dem, naar J engang kommer i disse Selskaber, som besøges undertiden af mig.

Publikum

R. L. R a h b e t.

(See f. Deel. S. 215.)

Af Ugebladet den danske Tilskuer er en betydelig Deel fre-
vet i denne digtede Brevform; og vælges mellem de Styk-
ker af dette Slags, der ganske ere Udg. eget Arbeide,
nedenstaaende, saameget mere, som det staaer ligesom i
Sammenhæng med det foregaaende.

Herr Tilskuer!

Blandt alle de baade moralske og umoralske Personer,
der i de senere Tider have maattet lide meget af den
alt for almindelige Bagvaskelse, er der maaskee Saa
eller Ingen, der har større Joie til at besværges sig,
end Undertegnede, der ikke allene ved de mangfoldige
udspredte falske og løgnagtige Rygter lidt efter lidt har
seet sig aldeles nedstødt fra den ærefulde Tiltro og Ag-
telse, hvortil hun i bedre Dage ikke blot af Danmarks,
men af hele Europas værdigste og ædelste Mænd var
ophøiet, men endog alt hyppigere og hyppigere maa
høre sig erklæres ikke blot for hensovet og død, men
endog for en Uting, der ikke er, aldrig har været, og
ingensinde vil blive til; og det ikke blot — som en
anden Udødelig, der alt for meget har ladet mig føle
sin Tilværelse ved saa ofte at tilsnige, eller tiltrænge
sig mit Navn, nu i Deres Blade klagede over — af
een eller anden enkelt Poet for Spøg eller paa Skraamt,

men paa Prosa af Mænd, som ved deres hele Fremfærd noksom give tilkiende, de ikke skræmte, eller spøge.

Jeg et da, Hr. Tilskuer! den stakkels offentlige Stemme, der af et gammelt Ordsprog erklæredes en Guddoms Røst; der af m'n ypperste Fortrolige, Raadgiver, og Talsmand, den ædle Wiismand, Danmarks Rothe, fremstilletes, som de Mægtiges bedste Raadgiverinde, og ubedrageligste Dommerinde. Og hvad er jeg nu? hvor værdiges man at troe, høre, agte mig? Dog — jeg veed, hvad man vil indvende; man vil svare paa mit Spørgsmaal ved det Gien-spørgsmaal: hvor jeg da lader mig høre, siden jeg klager over, ikke at blive hørt? om jeg virkelig vedkiender mig hine modsigende Skraal, der nu fra Seinens, nu fra Themsens, nu fra Tiberens, nu fra Narens, nu fra Rhinens Bredder — og hvorfra ikke? — lyde over hele Europa? der den ene Dag raabe et rasende: Forsfæste! Forsfæste! over den, som de næstforegaaende tiljubede et entusiastisk Hosflammah! der — som een af Eders sindrigeste Digtere siger om en anden Gudinde —

Løfter een i Dag til Wrens Throne op,
Og kalder Ravnene i Morgen til hans Krop?

om det er mig, der, yderlig i Alt, uden at kiende
mindste Middelvei, efter Lune og Lykke forguder og
for

fordømmer? fordixvler, sagde jeg gierne, dersom dette Ord fandtes i Eders Sprog, da det virkelig synes, som man i nærværende Ord blot har havt saa travelt med at forvise og landlyse Diævlene af den usynlige Verden, for at kunde deshyppigere bebygge Jorden dermed.

Til Lykke kan jeg besvare disse Spørgsmaal ved at henvise til den nstigtige, fuldstændige, og skønne Oplysning, min ovennævnte hæderværdigste Ven, E. Rothe, i sin Tid gav om min trofaste Moder, Publikum, fra hvem jeg er uadskillelig, saavel som til de authentiske Erklæringee, denne min hæderværdige, men i vore Dage saa ofte misliendte, haanede, ja! fra al Tilværelse dømte Moder, saavel ved Deres store Gorgiænger, den patriotiske Tilskuer, som ved Dem, har ladet fremlægge; og ligesom hun blandt andet hos Dem erklærede, at hvor der ikke handlede, dømtes, taltes med Retskaffenhed, Tænksonhed, Sindighed og Indsigt, hvor Smaating behandlede som Belfærdssager, og Belfærdssager som Smaating, hvor der viste sig Trærings, eller Mars, eller Drengs, eller Væbels Udfærd, der handlede, dømte, talte ikke Publikum, saaledes kan jeg og, saavel i mit eget, som i mine tvende ældre Søstres, den offentlige Menings, og den offentlige Villies Navn høitideligen erklære, at hvor bemeldte vor Moder ikke findes, der ere vi ikke

heller; ligesom vi og frit kunne tilføie, at vi sielden findes nogensteds mindre, end der, hvor vi høiest og heftigst skraales at være, og at man overalt, hvor der er Støi, Strimen, og Skraal, kan med fuld Visshed lide paa, vi ikke ere tilstøde.

Denne unægtelige Omstændighed er imidlertid Skjeld i, at man saa ligefrem har nægtet saavel min, som mine Eodskendes Tilværelse; thi da det fast altid var til den fuldkomneste Diensynlighed beviisligt, at vi ikke vare, eller havde været der, hvor vore Navne allermest vare tagne forføngelige, var for den menneskelige Fremfusenhed Overgangen til, rent at fradømme os al Eksistens, alt for let og fristende til ikke at skee, og skee daglig.

Endnu er der, hvad mig i Særbeleshed angaaer, to Omstændigheder, som ikke kunne andet end bidrage til at bestyrke den Bildfarelse, hvori man er mig angaaende; den første er, at jo mere Videnskaberne opløste deres Røst, jo høiere de raabe, jo mindre ikke blot høres jeg, men lader jeg mig høre; enhver Videnskab, selv den ædelste og værdigste, bliver altid Parti, og intet Parties Røst kan nogenfinde blive den offentlige Stemme; og da nu Videnskaberne raabe, menderimod den, der har Ret, og der — som den ypperste af Eders Digtere rigtigen anmærke: — ikke bliver hidsig i Striden, taler med jevnt og roligt

Møle,

Male, maatte jeg, hvil jeg vilde raabe i med Liden-
skaberne, gjøre mig sikker Regning paa at blive over-
døvet; og da der for mig intet Læg ligger paa Nieblif-
ket, lader jeg rolig Liden-skaberne raabe sig høje og
trætte, for at være vis paa, desbedre at høres, naar
jeg engang kommer til Orde.

Men ikke nok dermed; der gives ogsaa, især i Li-
den-skabernes Dage, bestandig Mennesker, som, sto-
lende ikke blot paa deres Stentorvræl, men og tildeels
paa de Raabere, de betiene sig af, og der forstærke Lyden
til det mangedobbelte, paatage sig, snart at vilde ned-
fue, snart at vilde forestille mig; og for desbedre at
lyffes heri, forstaae de ikke sielden at vælge saadanne
Steder og Stillinger, hvor tienstagtige Gienlyd gien-
tage, forstærke, fordoble deres Vræl, saa det for den
fjerne og trofskyldige Mængde ikke sielden synes, som
et almindeligt Samraab, da det dog kun er den enkelte
Vræler, der saaledes har vidst at mangfoldiggjøre sine
Skraal; somme skraale ved saadan Leilighed nedenfra
opad; andre derimod ovenfra nedad; hvilket, naar
Skraaleren forstaaer sin Kunst, i det Hele saa om-
trent kommer ud paa eet. Ogsaa med disse indlader
jeg mig ikke i nogen Veddefkamp; ogsaa de faae tidli-
gere eller senere afraabt, eller erkiendes for det, de
ere, medens jeg vedbliver bestandig. Saaledes var
jeg i Frankrig, saavel medens Barrere fra Conven-

tens Talestol stødte i sin Naaber Nædselsystemet til Fæ, som da Marat fra sin Kielder fordrede fem hundredetusinde Hoveder; og selv den rædsomme Anspænding, hvormed begge skraalte, viste noksom, at de erkendte, og frygtede min Tilværelse; saaledes var jeg der nu, stændt jeg maaskee hverken i Ja eller Nei-Listerne findes indtegnat; saaledes passer endnu paa mig den skønne Allegorie, hvormed de stadrige Grafer betegnede min Uundertryffelighed, at -- da der stod Livs, og paa at sig: "Kong Midas havde Efseløren", grov hans Barbeer et Hul, hvori han hvilede denne Hemmelighed; af dette Hul opvædede Liv, og naar Vinden bevægede disse, hørte man dem lydelig gientage: Kong Midas har Efseløren.

En Skribent, som man med Gæde kan kalde sit Lands Nestor, den vise og velalende Wieland, har i sine Samtaler under fire Wine kraftigen og opprædigen talt min ældre Søsters, den offentlige Menings Sag mod dem, der nægte hendes Tilværelse, som min; hvad han om hende har sagt, behøver jeg altsaa blot at henholde mig til, og at tilføie, at ingen Mening kan være vrangere, end at antage, at den offentlige Stemme derfor ikke er til, fordi den et Dieblis ikke høres, eller maaskee blot om een eller anden Ting ikke udsleder sig. Ikke blot maa min ældre Søster, den offentlige Mening, vel være enig
med

med sig selv, inden jeg i hendes Navn kan tale —
 og med hendes Beskedenhed og modne Overlæg kan
 dette ikke altid skee paa et Dieblif — men og skal der,
 inden jeg taler, være stille og fredeligt. Hører Sam-
 tiden mig ikke, vel! saa vil Fremtiden høre; men
 ilde, saare ilde er det stedse for ethvert Old, hvori jeg
 ikke høres, fordi enhver blot vil høre sig selv.

Den offentlige Stemme.

Frue Ch. Baden.

Mellem de ikke lette Digtflags høre ufridig Romaner i Breve, især naar disse ere fra forskjellige Personer, hvis Individualitet Forfatteren trolig maa bevare. Døbt vanstelig er uden Tvivl dette Arbejde, naar man ligesom indlader sig i Bedbestrid med en ypperlig Menneskemaler ved at fortsætte hans Værk, saaledes som med Richardsons fortsatte Grandison her er Tilfældet. Her er med Glid valgt et af Lady Gs. Breve, da denne Characters Munterhed og Lune krævede den sikreste og heldigste Haand for at træffes.

Lady G. til Lady Grandison.

Fordi min Lord G. fik Indfald at reise, derfor var jeg strax lydig at følge? Han havde vigtige Forretninger i Byen? Derfor tilgiver De ham, og roser mig? Hahaha! lad mig lee, Harriet! og saa fortælle Dem, hvoraf min store Føielighed reiste sig imod min Herre og Mester.

Jeg fik paa eengang det Indfald, at lade min Glut Kopperne indpode tilligemed min Søsters; og da jeg sagde det til min Mand, bifaldt han, det forstaaer sig, mit Forslag. Jeg bad ham forevende Forretninger, for at reise, uden at sige den rette Marsag, og for ikke at forårsage Dem nogen Bekymring over mit Forehavende med Ungen, som er saa meget yngre end Carolines; og saa var jeg den lydige og
føjer

føielige Kone, saasnart min Mand talede om Tilbage-
reisen.

Nu er da al Fare overstaaet med begge Glutterne. Min Søsters rider daglig paa sin Træhest til Grandisonhall, og min kryber fra den ene Ende af Stuen til den anden, og agter snart at reise sig. De have begge havt saa Kopper i Ansigtet, dog min flere end Drengen, men det gjør hende ikke mindste Afbræk paa hendes tilkommende Roman. Jeg troer, jeg har for-
seet mig paa Dem, Harriet. — Et artigt Ord for-
seet! Man burde jo sige velseet, at sige, naar det er lykkedes saa godt som mig. Thi vist er det, min Glut ligner Dem: dette tilstaaer endogsaa Lord G., da han dog ikke er Kiender af skionne Malerier. Jeg har vist i denne Tid havt det travelt, inden min Glut overvandt det Støb. Vel var det, at Haster Eleonore var hos mig. De gamle (hvad skal jeg kalde dem?) vestalske Damer ere dog nyttige i visse Begivenheder.

Deres Sir Carls Foretagender ere alle ypperlige: hans nylig indrettede Stiftelse da ogsaa. Fruentimmerne i samme (siger De) skal have folgt deres halvtrefindstyvende Nar, og altsaa have aflagt Rydsheds Løfte. Var denne Indretning for Adelige, saa foreslog jeg Haster Eleonore til Priorinde.

Den gode Pige blev ret rørt, da hun læste Emiliøs og Clementines Brev. Hun har vist nok i sine unge Dage maattet smage nogen af det Slags Gien-vordigheder, eftersom hun er saa deltagende. Tilbender om Brylluper og Varseler er hende altid velkomne. Der sidder hun nu, imens jeg skriver, og læser Deres Brev. — Punktum! Hvor, mon tro, hun nu standsede? thi nu tog hun Brillerne af, tørrede det høire Øie, som er mere genegent til Vemodighed end det andet — Her tog hun Brillerne paa igien — nu af igien, for at tage en Prise Tobak — "Hm! hm! den stakkels Clementine vil fra Verden! det tør ikke nægtes hende". — Var det den Sag, hvorfor Faster blev urolig under Læsningen? (Her sukkede hun hult). "Hvad svarer De herpaa til Lady Grandison, Charlotte?" — — Er jeg ikke ret brudt, Harriet, med dette gamle Familie-Inventarium? Nu vil hun læse, hvad jeg har skrevet — Herefter vil jeg skrive til Dem med Karakterer — — Jeg skriver utydelig, Faster! jeg vil forelæse Dem mit Svar til Harriet. — — Hør, hvor Deres Papegoie tydelig nævner Deres Navn; det kan høres igiennem tre Værelser. "Gode Dyr!" sagde hun, "du bestammer vist mange Mennesker i Trost og Kærlighed." — Det var vist en Streg til hendes forrige Elskere. —

Nu

Nu gik hun til den bestandige, og jeg kan da rolig skrive.

Men kun ingen moralsk Afhandling igien, Hærrjet! thi Deres Breve kan jeg ikke undgaae at vise vor Bestalinde. Det nytter Dem dog ikke. Lad Dem ngie med den Forbedring, der saa vel er lykkedes Dem med mig, og begiær ikke, at der skal foregaae en Hovedrevolution. Jeg vil være ond, god, græde, lee, ligesom det falder mig ind. Naar kun Hæster Eleonore har ved Frokosten en god Drøm at fortælle mig, saa danner den mit Ansigts Muskler til hele Dagen. I Gaar Nat var hun i Bologna; thi reise gjør hun hastig. Der bad Clementine hende flette sig en Krands af vellugtende Blomster, som efterhaanden visnede i hendes Haand, og da hun vilde gaae ned, for at plukke andre, var Haugen forvandlet til en Fælle; der saae hun Carolines Dreng kjøre i en Vogn med Deres og min Slut. — Kjære Hæster! betyder det kun ikke, at de to Børn med Tiden staae i Fare for den unge Helt! — Hun gjorde en betydelig Mine; og da Poppe just med en skingrende Røst tre Gange raabte Leonore, saa ablod hun sin Elskers Stemme, og glemte Fortsættelsen af Drømmen.

Den Krands til Clementine skal jeg udtøde Dem, Hærrjet. Men bliv ikke vred! Hvad betyder den vel andet,

andet, end Hymens Krands? det veed jeg, uden
 at sige i nogen Drømmebog. Lad hende kun faae
 Tilladelse at besøge Markgrevens Cousine, og ophol-
 de sig der nogen Tid. Greven af Belvedere kan
 imidlertid foretage en Reise; thi det var ubilligt at
 begiære, han skulde skære Haaret af sig, lade Skæ-
 get vove, blive Munk, eller gaae barfodet til Lo-
 retto. De gode Piger fordre ogsaa somme Tider alt
 for meget af det andet Køn. Eller, fordærve Maas-
 folkene os maaskee ikke selv? Vist er det: min Lord
 G., troer jeg, var nær ved at hänge sig, var jeg
 ikke nedstegen fra Tronen, og havde rakt ham Scep-
 teret. — Men alvorlig! Jeg troer, det Besøg, Ele-
 mentine har i Sinde, vil ikke blive Belvedere ufor-
 delagtigt. At han skulde forklæde sig i en Vertel-
 munk, og komme i Klosteret under Skin af en Tig-
 ger, en Vissekræmmer, en Urtegaardsmand eller Ere-
 mit, ere gamle forslidte Opfindelser, og uværdige
 til at bruges af Belvedere, og imod flige Fruen-
 timmer som Clementine. Men lad kun den gode
 Pige nu styre sin Lyst og paa nogen Tid udelukke
 sig fra Verden! prøve den store Stilhed, der hersker
 inden de saa kaldte hellige Mure! Lad hende —
 og gid det maatte lykkes! — faae en fortrolig Ven-
 inde iblant de hellige Søstre, som aabner hende
 sit Hjerte, og bekiender, at hun igien ønsker sig til-
 bage

bage i Verden, og fortryder det Skridt, som blev gjort enten af hende selv eller af haarde Forældre og Slægtninge. Lad Elementine, som er skarpseende, kun give Ngt paa de Gæste inden de stille Mure, der vist ønske, at det samme Mirakel vilde skee med dem, som med Jericho. Da Markgreven kender Priorindens gode Tænkemaade, saa kan vi jo underrette hende om alt, Elementine betræffende. Den Forvirrelse, der nu er ved hende, forekommer mig som hos en Syg, der gierne faaer stærke Anfald for Bedrøvelsen. Hendes Eghed har nu naaet sin Høide, og hun strider med Udfaldet, som, vi alle ønske, maa blive Greven af Belvedere til Fordel.

De kan være vis paa, havde vi protestantiske Nonneklostere, jeg vilde endogsaa raade at putte det gode og sværmeriske Barn Emilie i eet af dem. Det er dog besynderligt med de Piger. Naar de længe have ladet dem trække omkring af den todsede og blinde Dreng, saa ville de flygte ud af Verden; ligesom om de ikke troede dem selv, og frygtede dem for igien at komme i hans Klær. Som sagt: Emilie er paa gode Veie; lad hende kun komme til Dem, enten Beauchamp er der, eller ikke. Fordærø ikke de Piger, Harriet, med Deres store Omhed og Overbærelse! Vil De troe mig? jeg kunde være saa ond at beholde

Beauchamp hos os, saalænge Emilie var hos Dem; og mener De da, hun blev roligere? Jeg troer det ikke. Skænd nu saa meget paa mig, som De vil! jeg kan dog ikke forandre mine Tanker, de tvende fiære Diger angaaende. Vil De, saa send mit Brev til vor værdige Madame Shirley; jeg vædder, hun bifalder mine Forslag.

Deres Henriette, siger De, ligner min Moder, det sporer De af Portraitet. De kunde jo ligesaagode have sagt, hun ligner mig; thi De har jo hørt Sir Earl sige, at ingen af os Børn lignede hende saa meget, som jeg. "Hun var en deilig Kone" — ih nu da! og jeg, husker De vel, var en deilig Pige. Hos Dem kunde jeg vel ikke opvække Misundelse, og Lord E. svær vel paa, Caroline var langt smukkere end hendes Søster; mine underdanige Slaver betragtede mig ligesom de Malerier, der forestille i eet Stykke to Slags Figurer.

Nu falder det mig først ind, at Lord G. har Smag. Der staaer han og kigger mig over Skuldrene. Hvor var den Roes ham kjær! — "Maae jeg læse, hvad De har skrevet, Charlotte?" — Nei Tak, Mylord! ikke alt for nysgjerrig! — Der driver han bort! Måder han kun ikke Fæster Eleonore! jeg tør ikke knye imod ham i hendes Nærværelse. "Min kjær, min elsk"

elskelige Ford G." h'dder han bestandig i hendes Sprog. Ogsaa i Deres, Harriet? ikke? Jo! det vidste jeg vel. Nu, min Gemal har Dem ogsaa meget at takke. Bedre er jeg vist, end da jeg trippede til Alteret med ham. — Dette sidste maa min Broder læse, men heller ikke en Tøddel mere.

Naar Emilie er ankommen, saa lad mig det vide, at jeg kan indrette mine Ting derefter for og imod hende. Tager jeg imidlertid en Formiddag hen til en Modehandkerke, saa udsøger jeg et Stykke Stof for hende paa egen Haand til en Brudekjole; saa vis er jeg paa min Sag. Hymen beskytte mit Forehavende! Jeg er Deres underlige og hengivne

Charlotte G.

Char.

Charlotte Dorothea Biehl.

(See f. Deel. S. 109)

At denne Skribentindes Breve mellem fortrolige Venner (to D.) fortjene samme Roes, som hendes øvrige Fortællinger, vil ustridig følgende Prøve tilstrækkelig godtgjøre.

Frøken F** til Hr. G**.

De har tit og ofte, min dyrebare Ven! talt med mig om min salige Faders Fortienester; og enten Deres Nærværelse da har gjort stærkere Indtryk paa mig end Deres Ord, eller hvad anden Aarsag, det har havt, veed jeg ikke at sige; men det veed jeg, at hvad De skrev om ham i Deres Brev, drog en Taareflod ned af mine Kinder, og jeg begravd hans Forliis med den heftigste Følelse. Den eneste Aarsag, jeg kan finde til denne usædvanlige Bevægelse, er den, at saalænge jeg var om og hos Dem, savnede jeg ikke en Fader; men nu, da jeg er berøvet Deres vogtende Øie, føler jeg den i al sin Kraft, og frugter, af Mangel paa ledsagelse, at forvilde mig i den Labyrinth, hvori jeg befinder mig.

Med den største Agtsomhed og den bedste Villie mærker jeg, at det er meget let at forsee sig, naar man har Raadighed til at følge Hjertets Drift; thi Frøken Carlitz bebrejder mig, at jeg forleden Dag
har

har begaaet en stor Uforsigtighed, og, som hun siger, at min Ære beroer paa, at vogte mig for i Fremtiden. Desnagtet har dog alle hendes Grunde og Forstillinger saa lidet overtyder min Fornuft, at den meget mere billiger Hjertets Drift til at igientage min saa kaldte Drøde. For at erholde Deres Berænkninger over mit Forhold, min ædle Raadgiver! vil jeg give Dem en fuldstændig Beretning om Tildragelsen; og har jeg da virkelig forseet mig, saa haaber jeg ved Deres Fornuft at blive overtydet derom, og at Deres venlige Trettesattelse skal tillige betage mig Lysten til at fremture i min Forseelse, som jeg aabenhjertig tilstaaer Dem, at jeg har.

I Forgaars vare vi indbudne til Herr Carliles, og hele Selskabet var allerede næsten forsamlet, da det traadte et ungt Fruentimmer ind, af den yndigste Skabning, og det takkeligste Væsen, som jeg nogensinde har seet, men tillige med saa dyb en Tungsnidighed i hendes deilige brune Øine, at den rørte mit Hjerte paa det heftigste. Jeg blev strax vaer, at Frue Carlile og hendes Datter saae paa hinanden med en Slags Forundring, og toge saa koldsindige imod hende, at den almindelige Høflighed neppe blev iagttaget. Hun satte sig; og da der kun stod een ledig Stool imellem hende og mig, saa flyttede jeg mig hen paa

den, saavel af Begierlighed til at give mig i Samtale med en Person, der behagede mig saa høiligen, som og fordi jeg holdt det for min Pligt, siden ingen anden taledde hende til.

Jeg havde hørt hende kaldes Frøken A^{***}; jeg betiente mig af dette Navn i min Tilstale, og efter nogle almindelige verlede Complimenter sagde hun til mig: Efter den Beskrivelse, man har gjort mig over Frøken F^{**}, skulde jeg snart troe, at jeg havde den Lykke at tale med hende. Jeg tilstod, at hun havde giøttet ret, og forsikrer Dem ved Deres for mig saa uskatierlige Venskab, at jeg i en Tid af et halvt Qvarteer hørte hende yttre mere Fornuft og flere gode Grundsætninger, end de fleste andre af mine unge Bekjendtere havde lagt for Dagen i en heel Aften, og det saa naturlig, uden mindste Skin af Praleri og Stolthed, at man tydeligen kunde kiende Hjertet i Taler.

Jeg vedligeholdte altsaa Samtalen med størst Fornøielse, indtil Frøken Carlile flyttede sig hen paa min forrige Stol, trak mig i Kiolen, og sagde halv sagte: For Himlens Skyld, Frøken F^{**}, hvad tager De sig her fore! Lad det være, jeg varer Dem ad, og skal siden sige Dem Marsagen. Jeg blev ganske forbauset; Frøken A^{**} reiste sig strax i en Slags v
modis

modig Forvirring, men til Trods for Frøken Carliles Advarsel kunde jeg dog ikke bare mig for at spørge hende: om vi da saa hastig Skulde savne Fornøielsen af hendes Selskab? Jeg har en stor Deel ubehagelige Visiter at gjøre endnu, svarede hun, men Forestillingen om Deres Godhed, som jeg tager med mig, vil forsøde mig dem allesammen. Da hun havde sagt det, kastede hun sine Bine paa Frøken Carlile med saa besynderligt et Udtryk, at det er mig umuligt at give en rigtig Forklaring over det. Foragteligt var det ikke, men der laae dog saa endelig en Værdighed i det, at jeg troer, det kunde tiene til Model for en Maler, der vilde udtrykke Dydens Miedynk over Menneskets Daarligheder.

Afskeden var lige saa kold, som Modtagelsen; og da hun var næsten henne imod Døren, kom den rige Herr H** ind af den, et Menneske, der søger en Ære i at tale foragtelig om Religionen, og anvende sine store Midler til de skammeligste Hensigter. I det han bukkede med en halv Skodesløs og halv bekendt Mine for Frøken A**, steg alt Blodet op i hendes Ansigt; men enten har jeg eller de taget feil, som hentydede denne Rodme til Skamsuldhed over den indvortes Overbeviisning, thi mig forekom det at være den fornærmede Dyds Empfindelighed ved at see de

triumpherende Laster. Neppe var Døren lukket efter hende; førend en stor Deel af de unge Fruentimmere spurgte Herr H** med stor Latter: hvad han havde for en elektrisk Kraft hos sig, siden den havde giort saa hastig en Virkning hos den stakkels Frøken A**? Han besvarede disse Spottegloser i en endnu mere bidende Tone, og den opvakte saa megen Glæde og Støi iblandt dem, at den ærværdige Frue A** ikke kunde bære sig for at sige: at unge Menneskers Latter gav som oftest et stort Beviis paa deres Alders Letsindighed og flatte Indsigt, siden de loe af det, som med en modnere Forstand vilde forårsage dem Affry og Foragt.

Denne Grettesættelse afbrød Lattzyren, og en for mig næsten uforstaaelig Materie; thi da siden efter en ung Pige, som er beslægtet med Frue A**, søgte at bringe Frøken A** paa Tale igien, sagde hendes Tante til hende: at hun burde undsee sig ved at nævne Frøkenens Navn, saalænge hun ikke var værdig til at sættes i Ligning med hende. Vel hviskede de derpaa en Hoben imellem sig, men det var saa sagte, at jeg ikke kunde forstaae et Ord deraf; og da jeg bad Frøken Carlise at forklare mig det, som hun havde sagt mig, saa svarede hun: at der for den Aften ikke var Leilighed dertil, men at hun Dagen derpaa vilde berette mig det altsammen. Hun

Hun kom ogsaa rigtig i Gaar Formiddag, og jeg gav mig neppe Tid til at bede hende være velkommen, førend jeg anholdt hos hende om at forelære mig hele Sammenhængen af alt det, jeg havde hørt og seet Aftenen tilforn. Hun var meget villig dertil, og sagde, at jeg af hendes Fortælling vilde faae at see, hvor megen Tak jeg var hende skyldig; hvorpaa hun blev saaledes ved: Frøken H*, som De saae i Gaar, mistede sin Moder meget ung; men hendes Fader gjorde saadan en Afgud af hende, at, endskiøndt han ikke er mindre end bemiblet, men maatte knappe det af for sig selv, som han anvendte paa Dotteren, saa kostede han dog utrolig meget paa at lade hende lære alt, hvad muligt var. Faderen, saavelsom Lærere, gjorde saadan et Naab og Strig over hendes hurtige Memme, store Fortienester og fornuftige Forhold, at hun blev fremsat som et Mønster for alle unge Piger. Dette gjorde hende saa opblæst, at naar hun var iblandt os andre, og vi kunde tage os et eller andet Selskab for, saa tog hun aldrig Deel deri; men naar vi endelig vilde vide, hvad der da var at udsætte paa det, som vi foretog, saa holdt hun os Forelæsninger derover, Trods den alvorligste Professor; hvorfor der ogsaa kun var meget Faa, som skattede om at have hendes Selskab.

Omtrent for et halvt Aar siden kom Herr H** hjem fra sin Udenlandsreise; og det store Ny, som der gik af Frøken A**'s Skønhed og store Fortienester, bragte ham til at søge Bekendtskab i hendes Faders Hus, som ogsaa lykkedes ham, og i en lang Tid kom han der næsten dagligen. Faderens saavel som Datterens Taabelighed og Stolthed gik saa vidt, at de troede, den rige H**, der kan faae, hvilken Kone han vil pege paa, vilde gaae hen og gifte sig med en Pige, som ingen Midler havde. Skalken, der mærkede det, var listig nok til at lade dem blive i Troen; han holdt altsaa meget gode Miner, indtil han havde faaet, hvad han vilde have, saa gik han sin Vej, og den kloge Frøken var bestaaet. Saasnart dette rygtedes, blev hun ingensteds mere buden, og jeg var ligesom himmelfalden i Gaar, da jeg saa hende komme ind; thi da der ingen var sig mindre end denne Besøgelse ventende, saa havde heller ingen tænkt paa at give Tjenerne Befaling at vise hende af. Det var derfor min Pligt, som Deres Veninde, at drage Dem ud af den fortrolige Samtale, som De havde begyndt med hende, hvad enten hun saa mærkede det, eller ei; thi for dem, som vare i Stuen, og saae, hvorledes det gik til, kunde det endda nogenledes gaae an; men tænk, for Himlens Skyld! om der var kom-

men

men Nogen ind i det samme, hvad Begreb de da havde havt Føie til at gjøre sig om Dem, som de saae at omgaaes saa fortrolig og kjærlig med et bestemt Fruentimmer!

Men hvad Beviser er der paa, at Frøken A** fortjener dette Navn? jeg maae i det mindste reent ud tilstaae, at jeg ingen kan see.

Oh min Gud! det er jo tydeligt nok; thi uden engang at tale om, at Hovmod gierne kommer for Fald, saa sig mig, hvorfor Herr H** skulde have ophævet sin Omgang der i Huset, naar han ikke allerede havde været feed af hende? Og det, som mere er, saa nægter han ikke selv, at deres Fortrolighed er gaaet saa vidt, som den kunde.

Jeg kiender kun meget lidet til Verden endnu, Frøken Carlile! men desuagtet synes mig dog, at man med lige saa god Føie kan ansee denne Tilstaaelse for en nedrig Hevn over et mislinget Anslag, som for et uomstødeligt Beviis mod Frøken A**. Men sæt nu ogsaa, at det var sandt, saa troer jeg, at Mennesker tierligheden udkræver at vise Medlidenhed imod den Uærlige, og Afsky for den nedrige Uærbigheds Forsører.

Afsky for Herr H**! raabte Frøken Carlile med stor Forundring; nei, den er han ganske sikker for; han

han er den artigste og vittigste Herre ved hele Hoffet, og hans store Rigdom gjør ham til saa fordeelagtigt Parti, at den, i hvis Led han falder, har største Ansag til at prise sig lykkelig. Det er sandt, han er lidt vild; men naar han faaer udrafet, saa bliver han en desbedre og kjaerligere Egtfælle. Desforuden bliver det vort Røn noksom indprentet at tage sig vare; og har Frøken A** med al sin indbildte Klogskab forsoimt det, saa har hun ikke mindste Rettighed til Medsynd, men hun bør baade have Skammen og Skaden.

Endeel andre Indvendinger, som jeg ikke vil falde Dem kiedsommelig med at igientage, bleve endnu verledte i denne Materie imellem Frøken Carlile og mig, uden at den ene var i Stand til at overtøye den anden; og omtrent en halv Time efter, at hun var borte, bekom jeg hoesfølgende Brev fra Frøken A**, der drog mit Hjerte endnu mere paa hendes Side. Men endskiøndt det bestyrkede mig i de Tanker, jeg havde om hendes Uskyldighed, saa drifter jeg mig dog ikke til at paaataa den, og handle i Forhold herester, førend jeg har indhentet Deres Bisfald herover, som er mig uendelig mere end hele Verdens.

Præ, adelsmodige Ven! hendes fornuftige Brev, med den samme Deltagelse, som De stedse viser mod de Ulykkelige, og saa haaber jeg, at De bifalder den

inder

inderlige Attraa, som jeg føler til at gjøre det for
hende, som jeg ønskede en Anden vilde gjøre for mig,
naar jeg var i hendes beklagelige Forfatning. Vær
dette ikke, min værdige Ven! være Rettesindren for
alle vore Handlinger? og sig mig oprigtig, om jeg
fortjener at dadles, naar jeg følger den. Alle de Ind-
vendinger, som det fineste Sophiskerie kunde optænke,
synes mig utilstrækkelige til at omstøde denne guldne
Regel; men desuagtet overlader jeg Riendelsen heri
ganske og aldeles til Deres større Indsigter og stærkere
Tænkraft, og forbliver fædse

Deres

Indige Værling

Charlotte S. * *

S a m t a l e r.

P. F. S u h m.

(See f. Deel S. 29.)

Denne ubødelige Stribents Idyller og Samtaler er det eeneste, vi af saadanne digtede Dialoger have at fremvise. Da ikke saa af Idyllerne deels ere i metrist Prosa, deels af erotisk Indhold, og da af de egenlige Samtaler de fleste neppe ere for den Alder, dette Skrift er bestemt, har man valgt nedenstaaende.

Leonidas og Ismenias.

Le o n. Den Thebaniske Feldtøherre er her bleven sat Stævne af mig. Ei skulde jeg troe, at han indbilder sig at overtale mig til sit Parti; thi han kiender vist, hvordan en Spartansk Borger tænker. Men kan jeg derimod haabe, at bringe ham paa rette Vei igien? Onske vil jeg det, men vanskeligt er det at blive dydig, naar Laster engang have indtaget vort Sind. Dog, han kommer; jeg maae søge at stilsætte den Fortrydelse, som hans flette Opførsel har opvaakt i mit Bryst, for derved, om muligt, at vinde ham.

I s m e n. Store Konge! du Grækerlands eeneste Støtte; du som allene tør møde den mægtige Herres,
da

da alle andre flye! stor ved den Tanke, men langt større, dersom du forskaffer Fædrelandet Fred.

Leon. Hvorledes skal jeg gjøre det?

Jæmen. Det er let: thi Perserne forlange intet uden lidet Jord og Vand, til Tegn paa vort Venskab.

Leon. Stig Underdanighed.

Jæmen. Ligesom du vil, men kun en Underdanighed i Ord; thi det persiske Rige er en uhyre Stat, hvor Statholderne i Jonien og Lydien gjøre allerede hvad de ville. Hvor meget mere vilde det seer med os længere bortliggende Græker!

Leon. Men Græker kalde sig underdanige af et fremmed Folk? Græker fryde for Barbarer?

Jæmen. Det er kun et Navn, opfundet af Hovmod. Tænk, Leonidas! du kan leve, du kan blive ved at regiere, du kan faae større Regimente, du kan blive overvældet med Rigdom; allene at du giver den persiske Konge et forfængeligt Navn af Herre, og een gang seer ham, og beviser ham den sædvanlige Ære.

Leon. Det er at falde ned for ham, og tilbede ham som en Gud. O Jæmenias! er du en Græker? Forgieves smigrede jeg mig med det Haab, at oppuste den sande Ære paa ny i dit Hierte; thi nu mærker jeg, at hvor Æren eengang er uddød, der kommer den aldrig mere til Live.

Jæmen.

Jæmæn. Hvad kalder du *Vere*? Er det ei *Vere* at være fornem, mægtig, anseet, riig, at have mange Slaver, mange at herse over?

Leøn. Nei! det er *Vere*, at opfylde sin Pligt, at føle Menneskets og Borgerens sande Høihed, at elske sit Fæderneland, at stride, at døe for det, at være Herre over sig selv, at agte *Veren* mere end Livet, og Skam værre end Døden. Hvo ei tænker saa, er ingen Græker, ingen Spartaner, men god nok til at bære gyldne Lænker i Persopolis, til at pynte i Juvelstuen i Susa.

Jæmæn. Hvad nu? Vil du gjøre mig til en *Bagoas*? En thebanisk *Polemarch* opveier vel en Spartaner.

Leøn. Skal Rang og Værdighed afgjøre det, da bliver vel en Konge mere end en *Polemarch*.

Jæmæn. Ja, en Konge under Ephorers Ønsigt, og som altid staar under Formynderskab.

Leøn. Altid skal det være min Roes, at adlyde Lovene, og at glæde mig over, at de bestemme mine Gjerninger.

Jæmæn. Ja, de bestemme og, hver tynd den sorte Suppe skal være. Eders Tapperhed er derfor virkelig Maset og Riede til Livet, o I Spartaner!

Leøn. Den er ei seig, som modig kan døe. Men lad os sætte Væbren til Side, og sig reent ud, om du ei vil formaae dine Theburer til at føie
beres

deres Folk til de andre Grækere, og med dem møde
Kæmpes i Marken.

I s m e n. Det lader jeg vel blive. Har Naseri
betaget eder, at I endeligen ville døe, og sigte imod
den Wand, der aufører Millioner, da tænker jeg ikke
saaledes, men vil redde mig og mine Landsmænd.

L e o n. Nedrige Siel! Er det at redde, naar
man lever som Træl? Døer jeg, da døer jeg dog
fri, og seer mit Fæderneland endda frit. Tusinde
Perser, Trælle vilde jeg sige, skulle først falde for min
Haand; hvo veed, om dette ei affrækker dem fra at
drage videre frem, og bære Skiold indod et Folk, der
hør besluttet enten at vinde eller døe.

I s m e n. Evig klinger Frihed for vore Dren, et
intet betydende Navn; og Velstand, Rolighed, Fred,
Kongens Benskab, magelige og gode Dage, lutter
sande og virkelige Fornøielser, agtes for intet.

L e o n. Er Frihed intet? Er det da intet, at
være en Stat, at være et Folk, at have sit eget
Sprog, sine egne Gæder, Skikke, Love? Er det
da intet, at beherskes, regieres, styres af og ved
Mænd, fødte iblandt os selv, underviste i vore Love,
Skikke og Sprog? Er det da intet, at have sine
egne Guder, og at dyrke dem paa den Maade, man
vil? Er det da intet, at naae evigt Navn, og at
ophøie det græfiske over alle andre Folks? Er det da
intet, at regieres allene ved Love, og ei ved Luns?

at ikke ere andet end sande Fortienyster, at ei fryde
 for den nedrige Hovmand og den stolte Yndling, at ei
 tilberse sig hans Smil, at kiende, at føle, at smage
 Menneskets sande Værd, at ophæve Menneskets Natur,
 at kunne frit tale til sit Fæderlands Beste? Er
 dette Intet, da siig, quindagtige og af Kongenaade
 svimlende Mand! hvad du kalder Noget?

Is men. Saadan Brede var bedst at giemme
 til Fienden. Noget kalder jeg: at beherskes af en
 Konge, at ære Kongestammen i ham, at see Befalings-
 ger hastigen iværksætte, at finde Orden og Fred alle-
 vegne, at give de Støre den tilbørlige Værd, at bukke
 for Majestæten, at føie sig i Tiden, at dæmpe sin
 Stolthed, at agte Liv og Rolighed høiere end alle
 Ting, at lade andre have Byrden og selv nyde Nytten,
 at hverken tale, tænke eller skrive om det, man ikke
 er sat til; men Intet kalder jeg: at brumle i Forsam-
 linger, at gribe efter Skygger, at miskiende sig selv
 af Hovmod, at ansee dem for Trælle, der dog ei have
 Lænker, at svelte ved Frihed, og dog holde sig for
 lykkeligere end de, som i Enevolds Lande sedes ved
 god Føde, at: - - -

Leon. Nok! lev længe, lev vanæret, lev Bar-
 bar, bliv efter Døden kaldet Forræder, ei misunder
 jeg dig saadan Lykke. Lad Herres fylde dine Kamre
 med Guld, lad joniske Tæpper bredes paa dine Gulve,
 lydiske Piger vandse i dine Sale, alt saadant undræ-
 rer

rer jeg gierne; men derhos stikker jeg ikke det Støv,
 Herres træder paa; ei har jeg nødig, angestfuld at see
 paa de syv persiske Tyrsters Fagter, og at daane af
 Skræk, naar en Rynke sidder i deres Pande. Fattig,
 men fri; forhungret, om du vil, men Græker, træ-
 der jeg din Bøllyst og Trældom under Fod. Nu
 gaaer jeg hen at figte for Grækenlands Bedste, for
 Verdens Bedste imod Tyrannie og Overmød, og hvad
 enten jeg lever eller dør, da skal ingen rive Friheden
 fra mig; et evigt Navn bier mig, men evig Sfiendsel
 vogter paa dig.

E g e n l i g e S k u e s p i l. L y s t s p i l.

L. H o l b e r g.

(See f. D. S. 43.)

At denne det danske Skuespils Fader eene ved sine Comedier vilde blive ubødelig, om han end ikke havde berisget Litteraturen med saa mange andre ubødelige Værker, er almindelig erkjendt. Saa vanskeligt end Valget maatte være mellem de mangfoldige Mesterscener, har dog Samleren foredraget nedenstaaende, der paa een gang er et Mynster paa Charactertegning, Situation, og comist Diction.

Den honette Ambition, anden Act tredie Scene.

Jeronimus. Pernille. Arv (kommer ind).

Jeronimus.

Hvad er paa Færde, Arv?

Arv. Hillemeind, Herre! her er en Baron uden for, som vil tale med Husbond.

Jer. En Baron, siger du?

Pernille. En Baron?

Arv. Ja; men han er i en Veste.

Jer. I en Veste?

Arv. Ja; men det er en Veste med Vinduer paa.

Pern. Det maa nok være en Portechaise.

Jer.

Jer. Det maa nok saa være. Hvad er hans Navn, Arv?

Arv. Han hedder Baron Raal.

Jer. Det er et underligt Navn. Du maa have hørt feil.

Arv. Jeg vil nok spørge først om hans Navn, førend han kommer ind.

Jer. Er du gal, Dreng! Vil du spørge saadan Mand om hans Navn?

Arv. Nei saa taabelig er jeg ikke. Jeg vil spørge een af hans Heste derom.

Jer. Een af hans Heste?

Arv. Ja ret een af hans Heste; thi det er ikke saadanne Heste, som spendes for Vogne. Disse kan snakke.

Pern. Det maa være Porteurs, han mener.

Jer. Det maa saa være. Siig, Arv, at han skal være mig velkommen. Pernille, løb ind efter min Paryk.

Fjerde Scene.

Henrich (som Baron.) Jeronimus. Pernille.

Arv.

Henr. Hallo, Porteurs!

(Stiger ud, og omfavner Jeronimus med bare Hoved.)

Jer. Om Forladelse, naadige Herre! at jeg tager mod ham i den Positur.

Baronen. Jeg veed ikke, om jeg har den Lykke at være kiendt af Hr. Jeronimus.

Jer. Jeg har kun den Naade at kiende Baronen af Navn; jeg veed, at han er Hr. Baron Raal.

Bar. Jo mit Navn er Baron von Keenkaalavet. Jeg er kiendt her i Staden baade blandt Høie og Lave; undertiden omgaaes jeg med Prindsen og Fyrster, og undertiden finder jeg Behag i at besøge Borgere her i Staden.

Jer. Det er meget naadigt af saadan Herre.

Bar. Al, Hr. Jeronimus! vi ere jo alle Mennesker. Jeg finder ofte Behag i at høre en og anden fornuftig Borger raisonnere. Jeg har ogsaa erfaret, at der er saadan Forstand hos en og anden blandt dem, at de burde emploieres til andet end at drive borgerlig Næring.

Jer. Jeg takker allerunderdanigst paa Borgerskabens Vegne.

Bar. Der er ogsaa en anden Marsag, hvorfor jeg gaaer saa iblandt i gemene Borgerhuse. Hoffet har Tanker om mig, at jeg er en habil Mand, som jeg, uden at rose mig selv, ogsaa er, saa at jeg kan give Lectie til de første Statsmænd i vor Tid. Tank engang, Hr. Jeronimus! jeg har været med at slutte over 48 Fredstractater.

Der n. Hillemand! over 48 Fredstractater!

Bar. Hvem er, som taler her? Det er vel hans smukke

smukke Kiæreste? Votre treshumble bienhumble,
Madame!

Jer. Nei, min Herre! det er min Kammerpige,
til Tieneste.

Bar. Det er morbleu en perfectement smuk
Kammerpige. (Han kysser hende.)

Vern. Det er alt for stor Naade, Baronen be-
viser mig.

Jer. (sagte.) Hvor naadig er ikke denne gode Herre!

Bar. Men at komme til mit Apropos igien;
hvad var det, jeg talte sidst?

Vern. Det var om de 48 Fredstractater.

Bar. Det er sandt. Saa som nu Reaieringen
har Tanker om mig, at jeg er en flånsom Mand, og
reflecterer paa mine Recommendationer, saa gaaer jeg
undertiden om at sondere ogsaa blandt Folk af Borger-
stand, for at give Rapport om een og andens Meri-
ter. Jeg har dog hjulpet over en Halvsnees gemene
Borgere af Støvet i en kort Tid; thi de havde mard-
maaskee end været gemene Borgere, hvis Baron von
Reenkaalavet havde ikke været dem behjælpelig.

Jer. (til Vernille.) Vernille! Himmelen selv har
sendt mig denne Herre hid; thi det er just saadan
Mand, som jeg trænger til.

Bar. Og alt dette gjør jeg uden Interesse. Den
sidste Borger, som jeg hjalp til en Character, fikkede
mig derfor 1000 Rdlr., men jeg tog pardi ikke mod

mere end de 500; thi jeg vil tiene Hr. Jeronimus, jeg trænger ikke til Penge. Mit Baronie importerer mig over 40000 Rdlr. om Aaret. Jeg vil beskrive ham mit Baronie. Hovedgaarden ligger paa en Bakke; paa den ene Side en Egeskov fire Mile lang, og paa den anden Side er et friskt Vand, hvor jeg undertiden tager Tabliou af den Længde.

Jer. Tabliou i friskt Vand?

Bar. Det maa jeg forstaae. Det som ellers holdes for umuligt, har jeg gjort muligt; det er en Invention, som jeg ingen har aabenbaret uden for Kongen af Frankrig, da jeg havde den Naade at tale med Kongen ved den Utrechtiske Fred.

Vern. Maatte jeg spørge Baronen, hvor den Utrechtiske Fred ligger?

Jer. Ei stille, Vernille! hvad vil du tale med saadan Herre?

Bar. Den Utrechtiske Fred, Mademoiselle! blev sluttet i den Stad Carnaval i Burgundien, og, uden at rose mig selv, saa var den Fredsslutning mit Værk, hvorvel andre, som gemenligen skeer, faaer Navn derfor i Aviserne. Nok er det, at Kongen af Frankrig havde den Naade at sige til mig, da Freden var sluttet, disse Ord: *tres renommé comment fermes la Porte de la Baron de Reenkolavet.*

Vern. Hillemand! det var meget naadigt.

Jer. Det gaaer gjerne saa til, naadige Herre!

at, hvad een har giort, det faaer andre Navn for i
Kviserne; thi om jeg mindes ret, saa fik Duc de Ven-
dôme Navn for den Fred.

Bar. Ja han maa melde sig; dog kan han være
god nok til sit Brug. Men at komme til min Apro-
pos igien, saa er jeg ikke den, der tiener Folk for In-
teresse; men det er sandt, jeg seer igiennem Fingre
lidt med mine Tienere, om de tar noget.

Jer. Det er ikke meer end billigt.

Bar. Jeg misunder dem det ikke; de ere mange
derom; thi saasom jeg omgaars med allehaande Slags
Nationer, saa maa jeg holde adskillige Slags Tienere.
Jeg har en spansk Tiener, en fransk, en polsk, en
tydsk, en italiensk, og en engelsk.

Jer. Hillemeend! forstaaer Herren saa mange
Sprog?

Bar. Jeg forstaaer alle Sprog, og taler det eene
ligesaa færdigt som det andet. Jeg har en polsk Tie-
ner, som taler baade fransk og dansk. Hei, Dobre
Vodolsky!

Dobre V. Skabhalssky.

Jer. Det er et underligt Sprog.

Vern. Det er halv dansk, Skabhalssky.

Bar. Det betyder saa meget som: Hvad befaler
Herren? — Hør, Dobre Vodolsky! du skal fornem-
me, om Grev Leerbeutel kommer til Hove i Dag;
hvis han kommer, saa vil jeg ogsaa komme.

(Han gaar.)

Bar.

Bar. Hei, Dobre Vobolsky!

Dobre V. Skabhalssky.

Bar. Formeld min Respekt til Grevinden. Jeg kommer til hende mod Aften paa en Passedix eller Obscurité. (Han gaaer.) Og kan du finde Frøkenen ved samme Leilighed, da sig hende: Voulez vous comment fermez la chaise autrement parfaitement je parlerons la Comtesse de la Baronesse, que ditez vous. Men ingen maae høre det.

Dobre V. Dobre Mosepan. (Han gaaer.)

Bar. Jeg har ingen synderlig lyst at komme til Hove i Dag; men jeg har engrasferet mig at recommendere en halv Snees Personer.

Jer. Al, naadige Herre! tag ikke ugunstigt op, om jeg beder ham om noget.

Bar. Det skal være mig en Plaisir at tiene ham.

Jer. Maa jeg ikke være den Elleve af dem, som skal recommenderes?

Bar. Hvorfor ikke, Hr. Jeronimus? taler jeg for Ti, saa kan jeg ogsaa tale for den Elleve. Men hvad er hans Ansøgning?

Jer. Det er noget, som han maatte vil holde stærkt af mig, som en gammel Mand; men det er ikke min Drift; min Kone vil endelig have det.

Bar. Hvad er det da?

Jer. Disse Fruentimmer har visse Skrøbeligheder, som man maae sige dem i.

Bar.

Bar. Det er sandt nok; men hvad er det?

Jer. Jeg gav gierne 1000 Daler til, at min Kone ikke var falden til den Galskab.

Bar. Ei hvad er det da for Galskab? sig frem.

Jer. Jeg haaber, at naadige Hr. Baron ikke troer, at det er min Drift.

Bar. Vertichoux! hvad kan jeg troe, førend jeg hører?

Jer. Thi hvorfor skulde jeg paa min gamle Alder forlange saadant?

Bar. Peste! hvis I ikke kommer til Sagen, saa gaaer jeg.

Jer. Min Kone vil endeligen profos være Frue.

Bar. Ei! er det ikke andet? det skal have gode Veie.

Jer. Skulde det da kunne lade sig gjøre?

Bar. Vist. Det koster kun at skaffe Hr. Jeronimus en Rang. Er det ikke saa, I mener?

Jer. Jo, det kan vel ikke skee paa anden Maade. Jeg maae gjøre det allene for at fæste min Kone, om jeg ellers vil have Fred i Huset.

Bar. Er han da ikke selv for det?

Jer. Jeg kan sværge Eders Naade til, at jeg er færdig at gaae i Jorden over saadant Galskab.

Bar. Hør, Hr. Jeronimus! efterdi han selv er saa meget derimod, da, for at stille hans Kone tilfreds, vil jeg lade, som jeg søger, og sige, at jeg har
faaet

faaet Afslag, saa giver hun sig tilfreds, og J kommer af denne Bængstelse.

Vern. (sagte.) Hillemand! nu er han i Knibe. Nu kommer han vel strax til Befrielse.

Jer. Jeg kan endelig ikke sige, naadige Herre! at det er mig saa meget imod; thi hvorvel . . . at . . . omendskiønt . . . Baronen kan nok fatte, hvad jeg vil sige.

Bar. Jo jeg fatter, at J har ligesaa stor Lyst til en Rang, som Jer Kone.

Jer. Jeg nægter ikke, at jeg jo har en honet Ambition; thi saasom . . . efterdi . . . besynderlig for at sige min Kone.

Bar. Gjør ingen Røverkule af Jer Hierte, og sig reent ud, at J har Lyst til en Rang. Hvad vil det sige? det er jo en honet Ambition.

Jer. Ja jeg kan forsiikre Baronen paa, at jeg gjør det ikke af Uergjærlighed, men allene af en honet Ambition.

Bar. Det veed jeg nok, Hr. Jeronimus. Han skal blive hiulpen; der har J min Haand.

(Jeronimus kysser ham paa Haanden.)

Bar. Grød ikke, Hr. Jeronimus! han skal nok blive hiulpen. Det var Synd andet end at hielpe en Mand, der har saadan honet Ambition.

Vern. Af den stakkels Mand! han græder af Glæde; det er dog en deilig Ting, at have saadan honet Ambition.

D o b r e

Dobre P. (kommer igjen.) Grevinden lod formelde sin Respekt til Herren; men Greven var ikke hjemme.

Bar. Men vidste hun ikke, om han kommer til Hove i Dag?

Dobre P. Jo han kommer til Hove. Grevinden bad ellers, at Herren vilde skikke hende 500 Rdlr. til Greven kommer hjem; thi hun havde en hastig Udgift.

Bar. Havde du ikke saamange Penge hos dig?

Dobre P. Det er meget fortredeeligt, Hr. Baron; nu skal jeg endelig hjem for de lumpne 500 Rdlrs. Skyld.

Jer. Om Herren ikke vil tage det unaadigt op, saa vil jeg flye ham saa mange Penge.

Bar. Nei saamand, Hr. Jeronimus! det tager jeg ikke unaadigt op.

Jer. Jeg er saa bange, at det er noget dristigt af mig.

Bar. Ei sans façon, Hr. Jeronimus! jeg beder at han hverken heri eller i andet vil holde mig for fremmed.

Jer. (gaaende ind.) Gud velsigne den Herre! hvor naadig han er!

Pern, Henrik! du er dog en forbandet Skielm.

Henr. Det gaaer brav nok, Pernille.

Pern. Og du, Monsieur Dobre Podolsky, gib du faaer en Ulykke med dit Polsk.

Dobre P. Jeg maa min Troe ogsaa have noget aparte.

Pern.

Pern. Ja, men ikke saa hastig. Men der kommer han tilbage med Pungen.

Jer. (med Pungen.) Maa jeg tage mig den Frihed at levere den til Tjeneren?

Bar. Vær dem strax til Grevinden, Dobre Poldsky! Maaſkee hun vinder dem fra mig igien i Aften; thi hun spiller perfectement Obscurité. (Gaar væk.) Vertichoux! Klokker er mange. Jeg maa til Hove. — Hei, Porteurs!

(Jeranimus løbser ham væk fra Haanden til Afſceed. Baron sætter sig i Portechaisen, og siger: Er ſoll geholfen werden.)

Charlotte Dorothea Biehl.

(See f. Deel. S. 109.)

Denne Skribentinde har i sine Skuespil, der ere samlede udgivne i tvende Bind, mere taget Destouches, end Moliere eller Holberg til Mynster, og de udmærke sig derfor mere ved en vis Elegance i Diction, end ved commonist Kraft i Charactertegning, Situationer eller Sprog. Nedenstaaende Prøve er taget af Comedien Den Kiærlige Datter, som findes indrykket i Forsøg i de st. B. femte Stykke.

Den Kiærlige Datter, femte Act første Scene.

Leonore (alene.)

Min Mand er ikke kommen hjem endnu. Hvad skal jeg troe, at han tager sig fore? Ak! han beskæmmer vel baade sig og mig. Hvor gruelige ere ikke de Omstændigheder, i hvilke jeg befinder mig! Den reneeste og billigste Kiærlighed bliver i Verdens Dine den skammeligste Misgierning! Jeg bliver et Offer for en listig Tienestepiges Hævngjerrighed, fordi jeg ikke har villet fatte en uanstændig Fortrolighed til hende! Jeg beegnes ilde af min Mand, jeg forhaanes af min Broder, fordi den enes Kærlighed og den andens Letsindighed har tilladt deres Hjærter for Kiærlighedens og Naturens Stemme! Lasterne boer hos dem, og jeg maa bære Beskæmmelsen! Midt i
min

min Ufkyldighed berøves mig mit gode Navn og Rygte.
 Nei! det er mig alt for dyrebart; jeg maa frelse det,
 og ikke længere lade Lasterne triumphere over Dyden.
 Men af! ved at redde min Ære, sætter jeg min Fa-
 der i Boud; den bedste, den ymmeste, den kiærligste
 Fader vil blive Offeret i mit Sted. Af Leonore! kan
 du taale at tænke paa, at din Fader skulde ende sine
 gamle Dage med Jammer og Elendighed i et mørkt
 og ufelt Fængsel? — Men mine Børn! skal de da
 blues ved at høre deres Moders Navn? skal de da
 være tvungne til at slaa deres Hine ned, saa ofte de
 tænke paa den, der har bragt dem til Verden, og
 forbande hendes Afsindelse? Nei! denne Tanke er alt
 for grusom; jeg maa redde min Ære. — Min Ære!
 kan nogen berøve mig den? Veroer den da paa falske
 Gissninger og onde Tungers udstræede Gift? Nei,
 Leonore! vel er det udvortes Skin imod dig, men
 dit Hjerte er reent, i det har Æren sit Sæde. Det
 er Hjertets Overbeviisning, der fordømmer eller fri-
 kiender os; og denne Overbeviisning mister du i sam-
 me Dieblis, da du, for at undgaae en ugrundet Bag-
 talelse, opofrer den Pligt og Forbindelse, som du
 har været lagt under, sørend du saae Dagens Lys. —
 Ja, det er besluttet. Der maa forestaae mig, hvad
 det vil, saa skal jeg dog aldrig fornægte min Kiærlig-
 hed til min Fader, og det, en Datters Pligt udkræ-
 ver. Men der kommer nogen, — det bliver nok min
 Mand;

Mand; nu faaer jeg da . . . — O Himmel! det er min Fader!

Anden Scene.

Leonore. Leonard.

Leonore. Ak! min allerkiæreste Fader! hvad vil De gjøre her?

Leonard. Jeg vil frelse din Dre. Eraste har aabenbaret mig Alt, hvad du har gjort for mig, saavel som den skammelige Mistanke, der hviler paa dig; og derfor er jeg kommen her.

Leonore. Men har De betænkt den Fare, De sætter Dem i? Thi siden Eraste har sagt Dem Alting, saa nytter det ikke at dølge det længere for Dem, at min Mands Karrighed vist vil drive ham til det Yderste; ifald han altsaa faaer dem at see, saa faar De let forestille sig, hvad der vil flyde af. Gaa derfor for Himlens Skyld herfra, førend han kommer hjem!

Leonard. Nei! da jeg overgav dig i en Mands Hænder, saa overdrog jeg ham mine Rettigheder; men da han nu misbruger dem, og bliver din Forsølger, isteden for at være din Beskiærmer, saa træder jeg igjen i mine Rettigheder. Naturens Lov har bestemt mig til et Forsvar for dig, og det skal du ogsaa finde i mig.

Leonore. O min Fader! det var i den første Hede, at han gif saa vidt; det udvortes Skin var imod mig, og min Taushed gjorde mig endnu mere fordægtig. Men han elsker mig, og derfor vil hans Brede snart gaae over; og dersom jeg endog undertiden skulde høre nogle Bebreidelser af ham, saa vil det dog ikke smerte mig, siden min Uskyldighed er mig nok, i hvad end Verden dommer.

Leonard. Men det er ikke mig nok. Du er min Tre, min Roes, og min Glæde; og jeg skulde taale, at du, for at frelse mig fra en indbildt Vansære, skulde bære Skammen og Mistanken for at have begaaet den fiendigste Gierning! Nej, min Leonore! hele Verden skal ikke allene vide din Uskyldighed, men endog Alt, hvad din sømme Kiærlighed har gjort og taalt for mig; den skal ved dig overbevises om, at Naturens Vaand er det helligste og uopløseligste i et dydigt Hjerte.

Leonore. Men De betænker ikke, at De ved Deres Kiærlighed handler langt grummere imod mig, end de andre med deres Mistanke og Forhaanelse. De betager mig al den Trøst, al den Glæde, jeg har i dette Liv, uden at lindre min Usykke. Saa snart min Mand veed, at De er tilstede, vil han begegne mig langt haardere, af Frygt for, at jeg skulde lindre Deres Gienvordigheder. Hans Mistanke kan langt lettere betages ham, end den Angest, at jeg tog noget fra

fra ham, for at give det til Dem. Og hvad Verden
 anbelanger, o! da er den saa ilbetænkende, at den
 gierne kan falde paa de Tanker, at De har opofret
 Dem til Fængselet, for at tvinge min Mand til at
 beholde mig, og er bleven Skiulet for mine Misgier-
 ninger, for siden at nyde Deel i Belønningen. Jeg
 beder Dem derfor paa mine Knæ at staae fra Deres
 Forsæt! Jeg er bereed til at holde det Børste ud.
 Ja, kunde min Mand end forjage mig af sit Huus,
 saa skal jeg dog ikke sætte mig derimod, naar han al-
 lene vil tillade mig at tage mine Børn med mig. Naar
 jeg allene maae dele min Tid imellem Dem og min
 Fader, saa vil jeg med Taalmodighed oppebie Tiden,
 indtil jeg, uden at sætte dem i Fare, kan vise min
 Uskyldighed; thi Himlen kan vel til en Tid lade Dyr-
 den forfølges, men den taaler aldrig, at den ganske
 undertrykkes.

Leonard. Ja, min inderlig elskede Datter! Du
 har Ret, at Himlen ikke lader Uskyldighed og Dyd
 undertrykkes; men den taaler ikke heller, at man læ-
 der Bagtalerne triumphere, naar man har Vaaben til
 at sætte imod dem. Din omme Kierlighed til mig
 forblinder dig; du vil opofre Alting for mig, og ind-
 seer ikke, at jeg derved vist vilde blive røbet. Thi
 mener du, at Verdens Nysgierrighed, naar du havde
 forladt din Mand, ikke vilde udforske, hos hvem du
 opholdt dig? og hvorledes kunde jeg da blive længere
 skjult?

Skult? — Naar' jeg derimod allene viser mig for din Mands Dine, saa maaskee han, for at gjøre dig Erstatning for den Uret, han har gjort dig, tør tage bedre imod mig, end du tænker.

Leonore. Nei, min allerkiæreste Fader! det gjør han aldrig; han er alt for bange dertil, han frygter at tabe alt for meget derved. Lad ham derfor blive i den Uvidenhed, han er, og lad mig have den Trøst at lide for den bedste Fader, isteden for at styrte Dem i en uundgaaelig Ulykke, af Kiærlighed til mig, og derved forøge min Græmmelse.

Leonard. Nei, Leonore! alle dine Forestillinger ere forgiæves; thi om jeg endog var fuldkommen overbevist om, at Fængsel og Forhaanelse ventede paa mig, saa skulde det dog ikke holde mig tilbage. Din Vre er mig kiærere end mit Liv, og skulde jeg da ikke gierne opofre de saa Dage, jeg har tilbage, af Kiærlighed til dig, da din Kiærlighed har forlindret mig de bitterste Lidelser? Et Fruentimmers gode Navn er det kostbareste, hun eier; hendes Vres Forliis falder endog paa hendes Børn; og den Fader maatte være en Affky i Naturen, som kunde sætte de allerhelligste og meest glimrende Lykkens Gaver i Betragtning mod den.

Leonore. O min Fader! der kommer nogen; det bliver nok min Mand. Jeg besværges Dem ved alt, hvad helligt er, at træde ind i mit Kammer, og først

først høre, om han ikke har befindet sig, eller om mine Forestillinger ikke kan bevæge ham.

Leonard. Deri vil jeg sige dig; men vær forvisset om, at saasnart jeg mærker, at du trænger til min Nærværelse, saa skal jeg være hos eder.

Ende Scene.

Leonore. Hieronimus. Leander.

Leander. Ei, min kiære Svoger! tro mig, det er ikke værd at gjøre saa mange Ophævelser over. Vær Deres Skiebne med samme Taalmodighed, som Deres Modbrødre. De indseer, at det er Smaa-ting; og hvad Daasen anbelanger, saa kan De være vis paa, at om min Søster ogsaa har givet den bort, saa er der ingen Skade skeet; deslige Foræringer kommer altid med Rentur tilbage.

Hieron. Hvad! Skulde jeg ingen Opreiëning have for min Ære? Nei, enten skal hun sige mig, hvem der har været hos hende, paa det jeg kan holde mig til ham, eller ogsaa jeg vil skilles ved hende; med mindre at Familien vil betale noget aarligt til hendes Underholdning, for at undgaae Vidtøftighed.

Leander. Nei, det lader Familien nok blive. Jeg er vis paa, at De er alt for fornøftig til at betinge Procuratorerne; og gjør De det, saa kan jeg sige Dem Dommen forud, nemlig: at De maa be-

holde Deres Rone, og gjøre hende en offentlig Afbigt ovenikøbet.

Hieron. Jeg! gjøre hende Afbigt! Nei! tænk ikke, at jeg er saa taabelig at føre Proces; det er kun at spille sine Penge; men jeg vil selv være Dommer, og derfor tog jeg Dem med mig. (Til Leonore.) Du veed jeg, at du har havt Tid nok til at betænke dit eget Bedste. Siig mig derfor, hvad det er for en Kompen, der har været hos dig i Dag, og til hvad Ende du har givet ham din Gulddaafe?

Leonore. Han har ingen Gulddaafe faaet af mig. Jeg kræver Himlen til Vidne, at det er gaaet med den, som jeg sagde dig. Og siig mig, om jeg nogen sinde har givet dig Anledning til at fatte saa flette Tanker om mig, at jeg ikke kunde tale med en Mandsperson, uden at bestæmme dig derved. Lad denne ugrundede Mistanke fare! Skienk mig din Agt igien! mit Hjerte er dit og der skal aldrig nogen anden faae Deel deri; men tillad mig at fortie den Vens Navn, som var hos mig, thi jeg kan ikke nævne ham uden at sætte ham blot for en forfærdelig Ulykke.

Hieron. Ei ja! kyske Lucretia! bild dig ikke ind at fange mig med dit skindhellige Bæsen. Af to Ting kan du vælge dig een: enten at aabenbare din Medskyldige, eller at pakke dig af mit Huus, og give mig en skriftlig Forsikring, at du hverken kan eller vil begiere noget af mig til din Underholdning; thi tænk
ikke

ikke, at jeg vil søge Skilsmisse ved Loven; det er kun at berige Andre. Men dersom du viser dig halsstarrig, saa lader jeg dig slutte inden fire Vægge, og giver dig ikke andet end Vand og Brød at leve af.

Leonore. Jeg er i din Magt; du maa gjøre ved mig alt, hvad dig behager. Men hverken Trusel, eller Fare, ja ikke engang Døden selv, skal bringe mig til at nævne ham, førend jeg kan gjøre det uden at sætte ham i Fare derved.

Leander. Kan man nu see, at Fruentimmerne kan tie! Og jeg maa tilstaae, at min Søster er et Mønster paa Standhaftighed og Tausched. Men maaskee Hemmeligheden er ikke nær saa vel forvaret hos hendes Ven; han tør maaskee selv sige det, og gjøre al hendes Møie til intet.

Fjerde og sidste Scene.

Leonore. Hieronimus. Leander. Leonard.

Leonard. Ja, ryggeløse og vanartige Søn! han tør sige det, og søge sin Ære deri. Her seer I ham! her seer I en Fader, som søgte Trøst i en Datters Arme, der ved sin Omhu, ved sin Kierlighed og Omhed forlindrede alle de bitre Hiertenag, som en uværdig Søn, raa hvilken han ilde havde spildt sin Godhed, opvakte hos ham.

Leander (sagte.) Retfærdige Himme! hvilket Syn!

Hieron. O jeg uheldsalige Mand! jeg kan neppe troe mine egne Dine! Du ødelægger din stakkels fattige Mand, for at underholde en Ødeland af en Fader! Ja, du havde gyldige Aarsager til at tie; du vidste, hvad I fortiente begge to, og jeg skal ogsaa snart blive skilt ved ham.

Leonore. O min Fader! der seer De Ulykkerne, som jeg spaaede Dem; men dersom mit Liv er Dem kjær, saa besværges jeg Dem at gaae herfra. Jeg beder Dem derom, for al den Kiærligheds Skyld, som De stedse har baaret for mig.

Leander (saare). Hvilken Uret har jeg ikke gjort min Søster, og hvor beskæmmes ikke hendes Forhold mig!

Hieron. Han gaae herfra? Nei, han skal faae Lov at biev, indtil jeg kan faae fat paa dem, der kan sætte mig i Sikkerhed for hans Besøgelse.

Leonore. O min allerkiæreste Mand! dersom du nogensinde har elsket mig, saa hav Medynk med mig! Jeg besværges dig derom, ved alt det helligt er, for din egen Skyld, for dine Børns Skyld, for den Kiærligheds Skyld, som du bør vente dig af dem, saa forglem ikke det, du er min Fader skyldig! Ved det Daand, der har sammenbundet os, er du tillige bleven forbunden med ham. Jeg forlanger ingen Gaver af dig til ham; jeg beder dig allene paa mine Knæ, ikke at styrte ham i Ulykke! og jeg forsikrer dig, at
han

han aldrig skal nyde det ringeste af mig, uden hvad jeg kan erhverve med mine Hænders Arbeide.

Hieron. Med dine Hænders Arbeide! — Der som du kan fortjene noget med dem, hører det da ikke mig til? Og mon jeg skulde underholde dig, som ikke har bragt mig en Skilling med, paa det du med dine Hænders Arbeide skulde føde en doven Fader, der har sat Sit paa en slet Waade overstyr? Nei, lad hans Creditorer føde ham. — Pernille! Pernille!

Leander (i en heftig Bevægelse.) Holdt! — hvad vil De gjøre?

Leonore (løber hen og omfavner sin Fader.) Ubarmhertige Mand! du skal blive af med mig med. Jeg slipper ikke min Fader; jeg vil følge med ham, hvor hans Ulykke fører ham hen.

Leonard. Uværdige Svigersøn! jeg fortjener den Ulykke, du vil berede mig, fordi jeg ikke udforskede dig næiere, førend jeg betroede sig en Skat i saa slet og nedrigt et Menneskes Hænder; men Himlen har velsignet mig for hendes Skuld. Der, læs dette Brev, som jeg for to Timer siden har faaet med Posten! og saa vil I deri finde hendes Dyds Belønning; men tænk ikke, at Lassen skal nyde Deel i den.

Hieron. (læser Brevet, og naar han har læst, tager han Hatten af, som han hidindtil har haft paa Hovedet.)

Min Herre!

"Jeg har den Ære at berette Dem, at der for fire Uger siden kom en Mand hid fra Indien, navn-

lig

"lig Orontes. Strax efter hans Ankomst blev han
 "syg, og i hans Sygdom sagde han mig, at han
 "var barnfødt i Kjøbenhavn, og havde en Broder i
 "Live, ved Navn Leonard, som jeg maatte lade det
 "vide, ifald han kom noget til, siden det var hans
 "eeneste Arving. Han døde for tre Dage siden,
 "og jeg har sat hans efterladte Midler, som beløber
 "sig til 300,000 Gylden, i Banqven, indtil De
 "vil gjøre Anstalter til at tage imod dem. Jeg for-
 "bliver

Deres

Amsterdam den —

Skyldigste Tjener

Christian van Orsoy & Zoonen."

Det glæder mig inderligen paa Deres Begne, min
 Herre! og jeg haaber, at De ikke tager mig min for-
 rige Opførsel ilde op. En Mand, som ikke har an-
 det end sin Løn, og tillige Børn, maa være meer
 paaseende for deres Skyld; end ellers. Men dersom
 det kan udslutte min Forseele, saa har De at befale
 over mit hele Huus.

Leonard. Nei, jeg skal ingen Uleilighed foraar-
 ge eder — Kom, min Leonore! du forsikrede mig
 nyligen, at du ikke vil forlade mig, men dele mit
 Fængsel med mig; kom nu, og nyd den Velsignelse
 med dine Børn hos mig, som Himlen har givet mig
 til dig.

Leonore. O min Fader! da jeg gav Dem denne
 Forsikring, var det min Pligt at forlade Alting, for
 at

at trøste Dem; men nu kan jeg ikke forlade min Mand. Tilgiv ham, og saa er jeg fuldkommen lykkelig. Denne Hændelse vil tilveiebringe mig hans Fortrolighed; thi herefter skal jeg aldrig have noget at følge for ham, siden jeg kan aabenbar vise min Pligt imod Dem; og saa er jeg vis paa, at han vil blive den bedste Mand imod mig.

Leonard. O min Leonore! jeg kan ikke skilles fra dig. Denne uventede Lykke er mig allene kjær, fordi jeg ved den kan nyde din bestandige Nærværelse; og siden du nu vil blive hos din uartige Mand, saa kan jeg tilgive ham for saavidt, at jeg kan taale hans Nærværelse; men hverken han eller din uværdige Broder skal nyde Godt af min Velstand: den er givet mig til en Belønning for din Dyd, og den skal høre dig og dine Værn til.

Leonore. Min allerkiæreste Fader! dersom De vil give mig en fuldkommen Prøve paa Deres Kiærlighed, saa gienkald denne haarde Dom, og tilgiv min Broder. Hans Hierte blev forhardet ved flette Menneskers Omgang, og ved det han blev berøvet Deres Raad og Formaninger; men nu, han igjen kan nyde dem, saa vil de, og især Deres ypperlige Exempel, paa ny gøre ham værdig til sin Faders Kiærlighed.

Leander. Ja, min hierte Fader! jeg forsikrer Dem paa det helligste, at jeg af yderste Kræfter skal
stræbe

fræbe at fortjene Deres Kjærlighed, og ved min Lydighed og ordentlige Opførsel at udlette hos den allerbedste Fader Erindringen af mine forrige Vildfarelser, og af den Kummer, de har forårsaget ham. (Han kaster sig paa Knæ.) Lad mig altsaa, indtil mit Forhold fortjener det, erholde Forladelse for min Søsters Skyld, og skienk mig Deres Godhed igien!

Leonard. Staa op! jeg tilgiver dig for din Søsters Skyld, indtil dit Forhold fortjener det. I hvor store Fordele end Himlen har skienket mig i Dag, saa vil min Lykke dog ikke blive fuldkommen, dersom du ikke opfylder dit Løfte. Thi var forvisset om, at alle Lykkens Gaver ikke kan læge det Saar i en Faders Hjerte, som et vanartigt Barn giver det; ligesom jeg derimod har erfaret, at dens haardeste Stød kan formildes, og det største Tab fuldkommen erstattes af en søn og Kjærlig Datter.

J. B. Wiwet.

Justiterraad og Generalfiskal.

Født 1728, død 1790.

Som Holbergs egentlige Discipel kan man ansee denne Skuespildigter, hvis trende Skuespil: den Forsængelige (hans Ungdomsarbejde), *Datum in Blanco*, og *Lufte- og Liig-Kassen*, samtlig vise storre Kiendskab til Verden og dens Scener, end til Theatret, og dets Regler. Nedenstaaende Prøve er taget af det mellemste af de nysnævnte Stykker.

Datum in Blanco, første Act's femte og
fjette Scene.

F e m t e S c e n e.

Damon. Henrich.

D a m. Na, Henrich! hvad Fortrøstninger giver du mig?

H e n r. Kan Fortrøstninger hielpe, saa har jeg nok; men rede Penge har jeg ikke for nærværende Tid.

D a m. Lad mig høre nogle af dine Fortrøstninger.

H e n r. Dersom Herren vilde fatte i Sinde, at pakke alt sit Gods i en Koffert —

D a m. Skal jeg da gaae nogen?

H e n r. Det er ei saa min Mening; hi lidt: svøbe sig i en *Surcout* —

D a m.

D a m. Hvad vil den Snak sige?

H e n r. Sætte sig paa en Postvogn —

D a m. Videre.

H e n r. Køre hjem til sine Forældre —

D a m. Videre.

H e n r. Og bede dem om Forladelse: saa er jeg vis paa, at han blev vel imodtaget, og hans Gæld derefter betalt.

D a m. Du giver Fortrøstning som en Kieltring; mener du, at jeg vil rømme Byen som en Bedrager?

H e n r. Mig synes, det var bedre, end at blive i den med samme Character.

D a m. Du skal ei bekymre dig derom. — Men har du ingensteds i Dag været i Byen?

H e n r. Jo, mange Steder.

D a m. Men Penge?

H e n r. Ingen Penge.

D a m. Jeg veed, her maa dog være Penge i Byen.

H e n r. Jo, Penge er der dog vel; thi Byen er, Himlen skee Lov! ei for nylig udplyndret.

D a m. Kan da jeg, som har rige Forældre, ei faae Penge til Laans?

H e n r. Det kunde vel gaae an, vare ikke evende Aarsager.

D a m. Hvilke ere de?

H e n r.

H e n r. Den første Karsag er, at Somme ei vil laane; og den anden, at Alle ei vil laane til os.

D a m. Det er jo Et og det Samme. Men hvad kan de da vel sige?

H e n r. Dersom man skal slette om, hvad Folk sige, saa tale Somme om Caution eller Pant; Andre ere mere uforfammede, og tale om Sølv- eller Guld-pant. Men for visse Karsagers Skyld afflog jeg saadanne Forslag.

D a m. Ei, du Slynge! du lyver.

H e n r. Nei men gjør jeg ikke, Herre! jeg har derfor optegnet mine Forretninger paa en Liste; thi jeg har mærket, at paa nogen Tid slaar min Hukommelse mig feil. Vil Herren høre?

D a m. Lad mig høre!

H e n r. (tager Papiret op af Lommen, og læser.)

"Anno 1777 Datum ut supra været hos Følgende: 1) Jesper Dünmbier (det maa nok være paa Dansk Jesper Tyndtøl) i den forgylde Svik; han kaaner ikke uden paa Sengenklæder, hvoreil jeg taug stille, siden vi have ingen uden til Leie."

Her maa jeg erindre Herren, at i Gaar var Maaneden ude; derfor maa Konen, som leier os Klæderne have sine Penge, ellers komme vi herester til at staae og sove.

D a m. Sladder! Viders.

H e n r.

H e n r. (læser.)

"2) Cornelius Skalk, der for nogle Aar siden er
"kommen fra Vesterhavet, han forlangede Cau-
"tion, og foreslog dertil en holsteensk Skipper.

H e r finder jeg et lidet m. Ja, det er sandt, i Mor-
gen kommer den Skipper, som laante Herren tredive
Rigsdaler imod en Anviisning paa Herrens kiære For-
ældre, hvilken de ikke vilde betale; han bad Diavlen
teje sig, om han ikke vilde have sine Penge.

D a m. Videre.

H e n r. (læser.)

"3) Corfis Trækholt, som handler paa femte
"Haand, han var ei hjemme, men paa Auction
"at sælge Pantegods; hans Huusholderske, med
"det eene Die, lovede, han skulle komme om saa
"Tider.

D a m. Det letter mig lidt om Hjertet.

H e n r. Ja jeg blev saa glad, at jeg strax forærede
hende en stor Appelsin, som en Citronkone forærede
mig, fordi jeg skulde erindre Herren om Betaling for
de to hundrede Østers, vi fik i Fior. Mamsellen blev
saa glad, at hun stak den paa en Riisqvist, og sagde,
at hun i Morgen vilde have den paa sit Bryst, da
hun skal være Brudepige.

D a m. Mener du, han vil komme?

H e n r. Ja, han kommer vist; thi hun raabte ud
af Vinduet til mig, efter at jeg var gaaet: han skal
komme strax.

D a m.

Dam. Det er godt; men i Nødsfald, om han
 slog feil, er der da ingen anden?

Henr. Jo, her er flere.

Dam. Lad mig høre.

Henr. (læser.)

"4) Abelone Smek, afgangne Jens Hyrekubskes
 "høistbedrøvede Efterlevereske.

Men jeg kom forbandet ilde affted, siden der stod en
 gammel Regning ubetalt, som dog var for min Tid.

Dam. Ja du er en ærlig Karl. — Men mere.

Henr. (læser.)

"5) Peer Enustohaf, som paa den Tid ei
 "havde Stunder, da han studerede til sin juridiske
 "Attestats. Resten vare Løder, som vel alle lo-
 "vede godt, men loe mig ud, da jeg var kom-
 "men uden for Døren, een undtagen, som vist
 "kommer.

Dam. Er det nu til Ende?

Henr. Nei, det Bedste er tilbage.

Dam. Lad mig høre.

Henr. (læser.)

"At dette saaledes er passeret, som anført er,
 "tilstaaes under min egen Haands Underskrift,
 "og forseglede Locus Sigillus. Hafnia den
 "5 hujus.

Henrich Petersen,
 mag. prop.

Dam.

D a m. Hvad vil det sige ?

H e n r. Det siger meget, Herre ! men endnu mere, om det stod i en indbunden Bog.

D a m. Du er en Nar. — Men har her ingen af dem været endnu ?

H e n r. Af Narre har her været endeel.

D a m. Ei, Døsmer ! jeg sørger, om ingen af dem paa din phantastiske Liste har været her.

H e n r. Ingen af dem, men andre.

D a m. Hvilke vare de ?

H e n r. Det var Vintapperens Svend, som vilde have en Regning betalt — Haarskiereren, som op-
sagde os Huldskab og Troskab, — og Pigen med
Maden, som beklagede, at hun ei kunde faae noget i
Slagterboden uden Penge ; hun havde ellers noget for-
bandet Nytt at fortælle.

D a m. Jeg spørger ei om nogen, som vil kræve mig ; men . . .

H e n r. Ja, saa var her to Mester-Skomagere, som vilde kræve mig for et Par Støvler.

D a m. To Mesterskomagere om et Par Støvler ?

H e n r. Ja, Herre ! man skulde snart forsværge, at der var saadan Enighed imellem Laugsbrødre ; men det er ganske sandt, hvad jeg nu vil fortælle. Jeg behøvede et Par Støvler ; men som jeg af Erfarenhed havde lært, at de uden Caution, Pant eller Penge ei blive mig leverede, saa bestillede jeg hos een Skoma-
ger

ger eet Par, og hos en anden eet Par, og betingede mig hos dem begge, at de skulde sende mig een hiem, for at prøve den. Den ene vidste ei af den anden, og enhver af dem tænkte: hvad kan han bruge een Støvle til? Hver sendte mig derfor sin, og saaledes fik jeg et Par.

D a m. Det var et Bedragerie, som jeg ei kan taale at see i mit Liberi.

H e n r. Nei, det see de ei heller i Herrens Liberi, thi jeg havde det samme Tid hos en Skrædersvend at hielpe tilrette, og denne havde laant mig saa længe sin Kiøle.

D a m. Lad saa være. Men hvad var det for Nyt, Vigen fortalte dig?

H e n r. Hun fortalte noget om en forestaaende Krig.

D a m. Hvad kommer det mig ved? Jeg har ikke i Sinde at applicere mig dertil.

H e n r. Jeg ei heller, Herre! Men om vi skulde komme i samme, hvordan vil det da gaae?

D a m. Ei, Sladder! det passer sig ei her.

H e n r. Gid det var Sladder, Herre! men Ulykken er os nærmere, end vi troe. Ak, Herre! løs Eders Kaarde fra Assistancehuset; I kommer til at bruge den.

D a m. Hvad vil det sige?

H e n r.

Henr. Det vil sige saa meget, at den Jomfru, som Herren frier til, hverken vil ægte ham eller nogen anden, end en Officer; og disse Folk ere ikke gode at drive af Qvarter.

Dam. Jeg har nok mærket noget dertil; men det skal vel finde sig. — Giv mig nu min Mad. (Henrich gaaer, og dækker Bordet; imedens taler Damon for sig selv.) Er det ei særdeles, at mine Forældre ei vil sende mig flere Penge? — Det er sandt! de have flere Børn — Men jeg er jo den ældste Søn — Jeg har fortæret nogle Skillinger; men hvortil? til alt det, som er galant. Min Ridehest har jeg holdt — Jeg har ført mig vel op i Klæder — gjort Foræringer til smukke Fruentimmer — tracteret gode Venner, baade i Byen og udenfor — vidst i honette Selskaber at spille Trisæt og Loup: alt det er jo noget, som sigter til min Lykkes Befordring, og min Families Ære. Jeg spiller dem dog et Puds, dersom jeg kunde faae Ja af Faderen til den smukke Leonore; Moderens frygter jeg ikke for, og da følger vel Jomfruens med. Vil ikkun ei min ene Rival snappe hende bort! dog nei! Forældrene passe paa hende. Agerkarlen frygter jeg ikke for, thi da tager hun heller mig; men Penge maa jeg endelig have paa denne Tid, for at indløse min bedste Klædning fra Assistentens huset, dels og for at giøre nogle smaae Presents. — Naa, Henrich! er Maden paa Bordet?

Henr.

Henr. Ja, Herre! Alting er færbigt. Her er en slegt And, som vel bliver den sidste fra dette Sted, og der staaer Viin, Vand, og tvende Glas.

Dam. Gaae hen, og staae Slaaden for Døren.

Henr. Det skal see.

(Han gjør det. Damon sætter sig ned. Henrich staaer bag ved Stolen, i det samme bankes der paa Døren.)

Dam. Hør! det banker; det er dog uforkammet, at man ikke kan have Madro.

Henr. Ja vist er det, Herre! Sid det var En, som vilde flye os Penge! men jeg tvivler derpaa. Jeg vil fige under et forborgent Hul her paa Døren, for at see, hvo det er. (Han gaaer hen, og kommer tilbage.)

Vi ere om en Hals, Herre! det er Skrædderen, Mester Dreisnit.

Dam. Lad ham staae, og banke.

Henr. Det gaaer paa min Siæl ei an, Herre! Han gaaer ei herfra, saalænge der er en Splint i Døren. Jeg kender ham; han har været med i Beleiringen for Bergen-op-Zoom, og har endnu en Kugle i sin ene Læg. — Hør, hvor han gir paa!

Dam. Hvor skal jeg hen? her er ikkun een Dør paa denne Stue.

Henr. Herre! spring bag Skjermbrettet.

Dam. Men saa kommer han der, for at see, om jeg er i Sengen.

Henr. Nei, det skal jeg nok afværge.

Endebog. Anden Deel.

E c

D a m.

Dam. Ja vel da. (Han gaaer bag Skiermbrettet.)

Henr. (gaaer hen, og slaar Skanden sagte fra, springer i Høst hen, og sætter sig ned ved Bordet, havende sin Hat paa, og raaber høit): Hier ein!

Siette Scene.

Henrich. Skrædderen. Damon.

Skræd. (kommer ind). Guten Dag, Krigeskammerat!

Henr. Serviteur, Herr Magister!

Skræd. Praet is gut koop, seegt de Hollander; jeg har staaet her und banked und kunde inset komme ind.

Henr. Det har jeg ei hørt; jeg var oppe i min Herres Garderobe. Men hvorforsom kom I ei ind?

Skræd. Jeg veed, jeg kan jo ikke giennem lukte Døren gaaen.

Henr. Har Døren været lukket? det troer jeg ei. Men hvad er til Tjeneste?

Skræd. Min Regning, som er 94 Rdlr. 3 Mk. 12 Skill.

Henr. Bagatelle. Maaskee min Herre kommer; sid ned saalænge. (Skrædderen sætter sig ned. Henrich tager til Møden, og adter graadig, drikker et Glas Vin, og siger): Sundhed, Mester!

Skræd. Ich danke. I leve høit.

Henr. Saa leben wir alle Tage. Jeg vil sige Her, Mester! min Herre, som for det meeste spiser
nde,

ude, regner det ei saa høie. Maa jeg byde Jer et Glas Viin med?

Skæd. Ich danke. (Henrich kjenker i det andet Glas; Skædderen drikker, sigende): Det skal være Herrens Gsundheit.

Henr. Det er han værd, den brave Herre.

Skæd. Men, maae jeg spørge, hvorfor lader I mig saa ofte lauffen, og nu dritten Mahl om min Regning.

Henr. Hør, Mester! I er en god Skædder, I hedder Dreisnit, jeg troer og, I svarer til Ebers Navn; og naar min Herre leverer Jer nogle Alen Klæde, forstaaer I ved tre Snit at skjære en Kiøle til ham, en Vest til Jer, og et Par Buxer til jer lille Søn; men at min Herre skulde, efter at være tre Gange krævet, betale, det var ham ikke anstændigt. Men lad os ei nu tale derom. — Skaal, Mester! Professionen leve!

(De støde Glassene imod hverandre.)

Skæd. Ich danke paa Professionens Vegne.

Henr. Hør, Mester! jeg mærker nok, min Herre et kommer hjem saa hastig. Jeg skal sørge for Jeres Regning.

Skæd. Gut, Herr Heinrich!

(Skædderen reiser sig, og gaar.)

Henr. (følger ham til Døren med sit Glas i Haanden, sigende): Min Compliment hjemme.

Skæd. Serviteur.

Dam. (figende frem af Skiermbrettet, og siger): Gik han?

Hent. Ja, og det meget fornøiet.

Dam. (træder frem til Bordet. Ei, du Slynge! har du ikke spist min Mad?

(Vil give ham Prefigen.)

Hent. Gaa mig ei, Herre! hvad jeg har gjort, var for vort fælleds Bedste.

Dam. Nei, Dumdriftige! for dit eget Bedste.

Hent. Hør, Herre! uden at bruge min Mave til Vidne, som maaskee kunde ansees for et villigt Vidne, maa jeg forestille tvende Ting. Først: hvorledes kunde jeg faae den bandsatte Karl fra Halsen, uden at byde ham et Glas Viin? og for det andet: hvorledes kunde jeg byde ham det, uden at drikke selv? Han havde ellers siddet endnu, og maaskee til ud paa Aftenen, Maden staaet her og bleven fordærvet paa Bordet, og Herren i tusinde Angester bag Skiermbrettet; nu gik alle tre Ting godt.

Dam. Men Maden, Næsviis?

Hent. Herre! naar Viin hører til Maden, saa hører og Mad til Vinen. — Men der kommer Hert Corfik Trækholt.

G. D u s s e n,

født 1760,

Professor i Agerdyrkningssvidenskabene.

Denne ypperlige Comikers Probestykke, Gulddaaften, der udkom uden Forfatters Navn, overraskede alle, ikke blot ved den høist vittige og muntre Dialog, men især ved den mesterlige Skildring af lavcomiske Situationer og Sæder; til et Exempel derpaa affrives nedenfor nogle Scener af dette Slags. Efter lange at have hvi-
let, har han nylig givet os Skuespillet Rosenhæderne, som, skøndt egentlig hørende til den saakaldte høiere Comedie, bærer tiendelige Spor af samme Hand og Haand.

Gulddaaften, 2den Actis 10de, 11te, 12te, 13de
og 14de Scene.

T i e n d e S c e n e.

Jfr. Ubeltoft. Ubeltoft. Rasmus Skytte (med
en gammel Varn, halter). Hans Hulmand (er censiet)

Ubel. See her, Søster, hvilke Drabantere jeg
har, for en Feils Skyld. Med et Par saadanne Karle
kan man jage Retfærdigheden ind i et Musehul. —
Gaae nu, og kald paa Hr. Visberg. Han skal selv
høre, hvad de have at sige.

Jfr. Ubel. Jeg skal strax kalde paa ham.

(Hun gaaer.)

Elleve

Ellevte Scene.

Ubelstoft. Rasmus Skytte. Hans Giulmand

Ubelst. Nu, Karle, kan I nu begribe det?

Rasmus. Hr. Forvalter! De kiender os, og ved, vi ere paalidelige Folk. Det er ikke den første Gang, vi har havt med hinanden at bestille.

Hans. Det galeste er, at Vønderne saae os begge ude i Skoven den hele Dag over.

Ubelst. Det siger intet. I kommer til at sværge ved et fremmed Ting langt herfra, hvor ingen kiender Jer. Nu kommer Herr Bisberg, og vil selv snakke med Jer; pas saa vel paa Jeres Roller.

Rasmus. Jeg behøver ingen Formgninger, Herr Forvalter! jeg passer altid mine Ting. De husker nok den Gang, jeg var henne hos Mølleren, for at sige ham, hvad jeg vilde vidne imod ham. Den Gang passede jeg min Rolle saa godt, at jeg blev kastet ud af Møllelugen ned i Gaarden paa Kanten af et Svines trug, saa jeg vil komme til at hinke min hele Livstid. Hans slap dog nogenledes.

Hans. Ja den Gang slap jeg. Vid jeg kunde sagt det samme, da jeg laae i Huulveien, for at slaas Arme og Been i Stykker paa Sivert Slagter. Men Sanden tage ham; han var stærkere end jeg.

Rasmus. Slog han da Diet ud paa dig?

Hans. Nei gjorde han ikke; det var Synd at tyve ham paa; men han slog mig til Jorden, saa

Sjælen løftede sig fra Kroppen; og som jeg laae der, kom hans Satans Hund, og tyggede paa mig, som jeg var et Stykke vaadt Læder. Han gramsede mig i Hovedet, og saa blev Diet hængende paa een af hans Tænder, og fik Lyst til at følge med.

Rasmus. Det kommer deraf, Herr Forvalter! at man ikke vælger sine Folk ret. Det kunde jeg saa net have gjort langt bedre med en lille bitte Kugle.

Ebelst. Skam dig! jeg vilde jo ikke skille ham ved Livet.

Rasmus. Bevar os! hvem vilde vel skille ham ved Livet? Bare en lille Kugle gennem Armen, eller det Tylke af Laaret; det døer ingen af.

F o l v t e S c e n e.

Visberg. Jfr. Ebelstoft. De Forrige.

Ebelst. Her, gunstige Herre! seer De de to brave Mænd, som ikke pleie at fare med Løgn. De vil vidne mod Herr Landsvig.

Visb. Veed I ogsaa vist, Børn! at det var ham, som solgte Jøden Daasen?

Rasmus. Ja, naadige Herre! det kan vi gjøre vor Ed paa, naar og hvor det skal være. Da vi gik til Roeskilde Kro, kom Herr Landsvig ridende forbi os i fuld Galop, fra Kroen af, og han raabte endnu, i det han reed forbi: god Dag, god Dag, min kiære Rasmus! hvorledes lever han? — Hørte du ikke det, Hans?

Hans.

Hans. Jo vist. Og da vi sad i Kroen, og hørte Jøden og Humlesøreren snakke sammen, saa hørte jeg Jøden den, der havde solgt ham Daasen, saa livagtig, at vi strax kunde begribe, det maatte være Herr Landevig. Han sagde, det var en middelmaadig hoi Person, med mørke Haar, og at han saae godt ud. Han sagde og, at han havde en grøn Kiøle paa, og Halvstøvler.

Jfr. Ebelt. Seer De! er det ikke, som jeg sagde?

Nasmus. Og en rund Hat med en smal Galon omkring Puffen.

Hans. Rigtig; og at han var ridende paa en brun Hest.

Jfr. Ebelt. Bliver det ikke bedre og bedre?

Ebelt. Om gunstige Herre har lagt Mærke dertil, saa er det netop Herr Landevigs Ridhabit.

Jfr. Ebelt. Vist er det! det kan jo ingen anden være. Kan det vel, bedste Ven?

Bibb. Der er ingen Tvivl om, at det jo er ham. Han fortjener ingen Medlidenhed. Herr Forvalter! hav nu den Godhed at føre disse to Mænd til Procurator Galdsmaal, og lad ham strax udtage Stævning imod ham.

Ebelt. Ja, gunstige Herre! siden De endelig saa vil have det,

(Bibb og Jfr. Ebelt gaar.)

Tret

Trettende Scene.

Ebeltoft. Rasmus. Jens.

Ebelst. Men det siger jeg Jer, Børn! at I inden den falder Dødm i Sagen, maa være betænkte paa en rimelig Udflugt til at sige. I har taget Feil. I kan nok begribe, det er ikke min Mening, at det skal gaae saa vidt; thi for det første er det vel ikke saa let at faae ham i Slaveriet, for det andet er det dog Synd, siden det dog er Løgn. Jeg vil kun, for en Feils Skyld, holde ham mistænkt i nogen Tid.

Rasmus. Det er os det samme, Hr. Forvalter! vi skal nok hitte paa en Udflugt.

Tiortende Scene.

Hr. Ebeltoft. De Forrige.

Hr. Ebelst. Ham har vi. Men jeg maae og snakke noget med disse gode Mand. Hør nu, Børn! lad mig see, I passe Jeres Ting, og især at I holde reen Mund; det skal ikke være Jer Skade.

Rasmus. Herr Forvalteren er en raisonabel Mand, Jomfru! og derfor kan man og tigne ham med Fornæelse. Vi har havt med hinanden at gjøre for i Dag.

Ebelst. Ja, ja, ti kun dermed.

Rasmus. Tie kan jeg saa godt som den bedste, naar man stopper Munden at sige. De tredive Rigsdaler, jeg fik for min Hoste, gjorde godt.

Ebelst.

U b e l t. Ti kun dermed; jeg vil ikke berømmes.

H a n s. Fik du tredive Rigsdaler for din snavs Høfte? og jeg fik kun ti for mit gode Die. Herr Forvalter! det er jo jødisk.

U b e l t. Er det ikke nok for et Die? Du har jo eet igjen.

N a s m u s. Hvad Snaf, Hans! det var jo ikke mere værd; det duebe jo intet. Det hang ned af Hovedet paa dig, som et Løgøble paa en Green; det havde været i Krig for.

H a n s. Ja, det kan jeg bitter Død ikke være tienst med. Slaaer nu en Her eller en Smed det andet ud paa mig til, saa gaaer jeg jo saa blind som en nyfødt Hundehvalp. Jeg maae have mere, Herr Forvalter! Jeg fik ved samme Leilighed endnu elleve Huller i Ansigtet og paa Kroppen, som De gav mig intet for. Min hele Krop var jo saa fuld af Huller, som en Tiggerkiole.

U b e l t. Du er altid saa ufornøielig. Hvad skal Du have for dine Huller?

H a n s. Jeg tænker, Herr Forvalter! som jeg vilde sige, saa en tre Rigsdaler for Stykket.

U b e l t. Tre Rigsdaler for Stykket! Du er en uforshammet Vurderingsmand.

H a n s. Vurdere kan jeg, trods den bedste; det lærte jeg i forrige Tider, da Forvalteren bringte mig til at vurdere Brassfæld i Vændernes Stervboer.

N a s m u s. Tre Rigsdaler for Stykket er ikke for meget, Herr Forvalter! havde det endda været ordentlige Prygl; men det er Hundebid, og maaskee Hundens ovenikøbet har været gal.

B e l t. Vil din Skielm bestyrke ham i hans Uforskamthed?

N a s m u s. Det er min Tro ikke for meget, Herr Forvalter! Jeg kan vide det paa mig selv. Vi to har endnu en lille Sag sammen. Det Hul, jeg fik i Hovedet forgangen Aar, da Brændeviinsqvænterne vare her, staaer endnu paa Regning.

B e l t. Alt bedre og bedre! Hvormeget skal det koste?

N a s m u s. Det er i det mindste syv Gange saa stort, som noget af Hanses; men det er det samme; De skal have det for tyve Rigsdaler, hvorved De endda faaer adskillige smaa Skrammer i Røbet; men jeg maa desuden have tre Rigsdaler aarlig, thi det er en aaben Skade.

B e l t. Du er den største Gavyv af en Jøde, eller Jøde af en Gavyv, der er til. Tyve Rigsdaler, og tre Rigsdaler aarlig!

N a s m u s. Jeg kan umulig have mindre, Herr Forvalter! end tre Rigsdaler aarlig: to til Salve, og een til Paryffens Bedligholdelse.

B e l t. I Kieltringer! gjorde jeg Jer Jeres Riet, skulde jeg prygle Jer, saa Jer hele syndige Krop skul-

de blive til et eneste Hal, som Jeres Hundesjæle kunde fare ud af. Vildest I lumpen Nak, I Galgenknebler, Jer ind, at I kan trække mig op, fordi jeg gjør Jer den Ære, at bruge Jer?

Rasmus. Ho ho! ikke saa ivrig, lille Kar; hvad Æren angaaer, da har han vel intet at snakke om.

Jfr. Wbelt. (gaaer imellem dem). For Guds Skyld! gjør ingen Allarm.

Hans. Hvem vil han prygle, lille Papa?

Rasmus. Hvem er Kieltring, lumpen Nak, Galgenknebel, min Bror?

Jfr. Wbelt. Vær dog stille, Vorn!

Wbelt. Kan I ikke give Tid; I ere saa hidfige. Kan vi ikke snakke sammen med det Gode? for en Feils Skyld,

Hans. Det forstaaer sig, vi kan; det er jo alt sammen med det Gode,

Wbelt. I ere saa urimelige med Jeres Megninger. Men siden I dog har fortient noget, saa vil jeg betale Jer, hvad I forlanger; en anden Gang vil vi gjøre Accord i Forveien, for en Feils Skyld.

Rasmus. Det er det bedste. Naar det saa er bestemt, hvad vi skal have for sønderslagne Hoster, gaabne Huser i Hovedet og andensteds, for Dine, og saa videre, saa behøve vi blot at læse vores Tært efter, og saa har vi intet at blive uens om.

Hans.

Hans. Saa Herr Forvalteren vil betale os vore Regninger?

Ebelt. Ja, det lover jeg Jer, og her har I tyve Rigsdaler paa Haanden.

Rasmus. Herr Forvalteren er et raisonabelt Gemyt; vi skal saamænd ogsaa tiene ham ærlig og redelig.

Hans. Ja, det var Synd andet.

Ebelt. Det er godt, Børn. Saa nu hen til Værtshuset, og bi der, til jeg kommer. Men een af Jer skal først gaae til Procurator Faldsmaal, og sige ham, at han maa være der om et Kvarteers Tid; jeg vil møde ham der.

(Rasmus og Hans gaae.)

F. C. T o d e.

(See f. Deel. S. 192.)

Den Menneſtekundſkab, Vittighed og frugtbar Lune, be-
udn. arker denne ſindrige Skribents øvrige Arbeider, er
ogsaa hans Skueſpils Særkende, blandt hvilke iſær det
førſte, Søofficererne, hvoraf her meddeeles nogle Sce-
ner, har gjort en ſædeles Lykke paa Skuepladsen, og
opføres endnu ſtedſe med fortient Biſald.

Søofficiererne, 4de Act's 5te, 6te, 7de, 8de
og 9de Scene.

F e m t e S c e n e.

Lord Bellamy. King.

Lord B. De er Herr Lieutenant King?

King. Ja, min Herre! Og hvem er De, om
jeg maae ſpørge?

Lord B. Jeg er Lord Roſmond. Jeg kommer
her at giøre Dem et Forſlag, ſom De baade vil finde
fordeelagtigt og behageligt. Det er bekjendt, at Ad-
miral Balfour har været meget ubillig imod Dem —

King. Og hvor er det bekjendt?

Lord B. O! hos mange Perſoner af Rang og
Credit. De laſte Admiralen høiligen for den Uret,
han har gjort Dem.

King.

King. Meget artig. Mange Personer af Rang og Credit laste Admiralen, fordi han har gjort mig Uret: og ingen hjælper mig til at faae Ret. Store Folk gjorde bedre, om de taug reent stille, end at de snakke om en forurettet Mand, uden at gjøre noget for ham.

Lord B. Man vil gjøre noget for Dem; man vil give Dem Leilighed til den fuldstændigste Havn over ham.

King. Jeg forlanger ingen Havn; jeg ønsker allene at faae Ret. Det er Havn nok, at min Uskyldighed kommer for Dagen.

Lord B. Men det er billigt, at han ikke slipper dermed; han bør ogsaa straffes. Sagen er denne: Han har gjort sig Fiender, ligegodt paa hvad Maade, og man vil ydmyge ham, ved at sætte ham ud af Tjenesten; man vil lægge Sag an imod ham, og derved haaber man at føre sig det velgrundede Had til Nytte, som man formoder, De bærer til ham.

King. Gud! hvad maae jeg høre! Man vil lægge Sag an imod en Mand, for at styrte ham! ikke til Rettens Haandhævelse, ikke til Tjenestens Gavn, ikke til Flagets Ære, men for at styrte ham! Hvilke Lider! hvilke forbandede Lider! Og til saadan en fiendelig Kabale vil man bruge mig? Saa nedrige Tanker tør man have om mig, at man troer, Had og Høvngierrighed skal bevæge mig til at laane en Haand til

til at fælde ham? Nu! jeg er falden dybt nok, naat man allerede tør vove at gjøre mig saadant et Forslag!

Lord B. Tro kuns, min kiære Ven! De skal ikke fortryde det; De kan være forsikret om en hastig Befordring. Jeg kan allerede i Forveien ønske Dem til Lykke med Kapitains Karakter; og De maa unde mig den Glæde, at jeg tør forstrække Dem de Bekostninger, som saadan en Forsremmelse pleier at medføre. Forsmaa ikke disse hundrede Guineer; De kan erstatte dem, naar Deres Omstændigheder tillader det.
(Han vil give ham en Pung med Guld.)

King (spodt). Og hvad skulde denne Kapitains karakter og disse hundrede Guineer koste?

Lord B. Intet videre, end at De vil umage Dem ned til Portsmouth, naar De bliver stevnet, og da vidne, at Admiralen havde kunnet tage en fiendtlig Koffardislaade.

King. Jeg tænkte det nok. Mylord! behold Deres Stikpenge; jeg har sagt Dem, jeg forlanger ingen anden Hævn over den, der har gjort mig Uret, end at jeg maae bevise det paa den rette Maade. Det skulde sinerte mig, dersom jeg blev kaldt op for at vidne imod min Admiral i en Sag, som ikke var saaa ganske reen; thi flatte Folk kunde tænke, at jeg gjorde det med Glæde, og at jeg sagde mere, end jeg vidste. Men hvad denne Koffardislaade angaaer, saa kan jeg være ganske rolig; jeg har ikke nødig at hielpe til Admi-
miral

miral Balfours Gald imod min Willie. Han er fuldkommen uskyldig; det veed ingen bedre end jeg; jeg har bestandigen frydset og recognosceret rundt omkring Esfadren.

Lord B. Men naar der nu findes de, der vil gjøre Ed paa, at det forholder sig saaledes?

King. Saa er det nogle flette Folk, som har ladet sig kiobe til at sværge sig Fanden i Bold. Og lad allene den Dag komme, da Sagen foretages, saa skal jeg ikke blive borte. Jeg skal vidne, han har ikke seet Spor af en Koffardistaade paa det hele Togt; og jeg vil see den, der tør vidne anderledes. Det er ikke mere, end jeg skylder ham.

Lord B. Men det var jo urimeligt, om De vilde gjøre mere for ham, end han har gjort, eller nogen Tid vil gjøre for Dem. Det Had, han een gang har viist, lader han vist aldrig fare.

King. Hvor kan De vide det? At han har havt flette Tanker om mig, deri er tilforladeligen en Fursvantser Skyld. Og naar hans Dine engang bliver aabnede, saa bliver han min Ven igien; det tvivler jeg aldeles ikke paa. Men om han end var min uforsonlige Fiende, saa vilde jeg dog gjøre alt, hvad jeg kunde, for at redde ham i denne Sag, baade som en ærlig Mand, og som en Engelskmænd og Svoficeer.

Lord B. Naar? Og hvad vil De sige dermed?

King. For en ærlig Mand er det altid en Glæde, naar han kan hielpe til, at Retten har sin Gang, at Sandhed kommer for Lyset, og at Ondskab falder i sin egen Snare. Og som Engellmand og Søofficeer har jeg ønske, Admiral Balfour maae beholde Commando; thi han er en af de bedste Admiraler, vi har. Han tjener Kongen som en brav Mand, og han gjør Fædrelandet og Staten Være.

Lord B. Og har sat Dem ud af Tjenesten?

King. Ei! hvad vil det sige? Han kan gierne være en god Admiral, endskiøndt han engang har ladet sig forblinde af en Dienttener. Desuden er Skaden for Tjenesten ikke saa stor, at jeg har mistet Commando over en Rutter; om jeg eller en anden fører den, det kan være det samme, naar den kun søges af en brav Officeer; og der er brave Folk nok foruden mig,

Lord B. Altsaa er Deres Beslutning —

King. At ikke handle som en stædt Karl imod en brav Mand.

Lord B. Herr Lieutenant! De støder af en falsk Vrekierhed Forsømmelse og Understøttelse fra Dem; De er i slette Omstændigheder, og i yderste Trængsel.

King. Der har vi det! (Han seer paa sine Klæder.) Det har jeg denne Anseelse at takke for. Ah! det er den haardeste Skiebne, der trykker Fattigdom; at man tænker, den altid ledsages af Nederdrægtighed. Men
viid,

viid, Mylord! at Dyd og Værelse ligesaa gierne findes under en usel Kiøle, som under Baand og Stierne.

Lord B. Men saa tænker Verden ikke. Sæt sig da ud af denne flette Anseelse; tag imod den Hielp —

King. Endnu engang, Mylord! jeg tager ingen Stikpenge! forbandet være den, som giver dem, og den, som tager dem. Jeg vil ikke blive en Skielm, for al den Herlighed, en Skielm nogentid er kommen til. Nei, Mylord! det maae være nogle flette Mennesker, som har sendt Dem i saadant et lumpent Vrinde.

(Han vender sig fra ham.)

Lord B. (gaaende). Vær forsikket, De skal ere fare Virkningen af Deres Gienstridighed.

King (allene, i det han sætter sig). Det tror jeg gierne. Du seer ogsaa ud til at være saadan en Mamme-lusk, som hykler for dem, der sidde ved Roret, og bedrager dem i en Taage, at de holde af for en flet Karl, og seile en brav Mand i Sønk.

Siette Scene.

Macleech. King.

Macleech. Tillad mig, Hr. Lieutenant! at jeg maae sætte mig hos Dem; det er en sand Glæde for mig, naar jeg kan sidde ved saadan en flet Søofficers Side.

King. Og hvoraf veed De, hvem jeg er?

Macl. Min ædle Ven, Hr. Lieutenant Ellis, har sagt mig, hvem De er; han har fortalt mig saa meget Godt om Dem, at jeg ret har længtes efter den Ære og Fornøjelse af Deres nærmere Bekendtskab.

King. Ikke det allene, men ogsaa mit Venskab staaer til Deres Tjeneste, naar jeg er vis paa, De er det værd. Der er ingen Ting, som man nu omstundt maae være mere knap med, end sit Venkab, allermeest naar man er i mine Omstændigheder; thi jeg har intet mere i Verden at give bort.

Macl. Det hører jeg, og det gjør mig meget ondt; det er altid smerteligt for en Patriot og Mennesken, at see en nyttig Borger i Staten —

King. Maae jeg spørge, hvem De er?

Macl. Mit Navn er Moses Macleech. Jeg har i nogle Aar været bosiddende i Holland; men da Kriegen begyndte, kom jeg tilbage til mit Fædreland, for at give min lille Skærv til Statens Tary.

King. De lever maafee af Handelen?

Macl. Ja, tildeels af Regstien, tildeels af mine Midler: og af dem lader jeg den Trængende leve med, allerhelst af Deres Etat; thi for den har jeg en særdeles Høilagteise og Kiærlighed. Vor Somagt er en Muur, en levende Muur omkring Fædernelandet; Ulykken er, at denne Muur faaer saa mange Huller: den ene gode Steen pilles ud og kastes bort efter den anden. Sandt at sige, det gaaer galt til; men hvis er Skylden? er det ikke Regjeringens?

King.

King. Hør, min Ven! jeg er ingen Hykler, og jeg for min Person har ingen Årsag til at berømt Regjeringen; men jeg kan ikke taale, at Folk, som ikke forstaae mere af Statsfager, end en Botellerer af Søefort; vil laste Regjeringen ved alle Leiligheder. Vore Fiender maae hyre alle disse Krabater, som løbe omkring, og udbrede Misfornoielse iblandt Undersaatterne, paa en Tid da Enighed allene kan redde os fra Undergang.

Macl. Ja ja! man har godt ved at snakke, saalænge man er uden for; men den, der lider Uret, har dog Høie til at klage.

King. Men han skal ikke gaae og klynke uden Nytte, som en Kierling, eller gjøre sig gal som en, der har forspillet sine Penge. Han skal anvende alle anstændige Midler til at blive hørt; han skal tale som en Mand, for at bestemme dem, der enten af Uvidenhed eller med Glid har forestillet Tingene anderledes, end den er. Er det en Hykler, som holder de Dine Luffede, der burde see, saa skal han støde ham tilside; og er hans Røst for svag, saa skal han gaae til en og anden brav Mand, som baade har Kredit og er bekendt for at tale Sandhed. For ham skal han klage sin Eliebne, og bede ham antage sin Sag.

Macl. Men naar nu saadan en Mand ikke vil tale paa det rette Sted, og med fornødent Eftertryk?

King. Saa er han ikke den, han hieldes for at
være.

være. Af saadanne Skrydere er jeg og bleven narret. Men naar man ingen Hielp kan vente af brave Folk, saa maa man vente den af flette Karle.

Mac. Hvordan?

King. Jo, naar en Fursvantser begynder at snige sig ind hos en stor Mand, saa er der ingen varre efter ham, end de, der ere stigesaa gode som han. De stræbe at rive ham af Pinden, ikke for at gavne Fædrenelandet, men for at faae hans Plads.

Mac. Men det kan vare længe; og alle Forurettede ere ikke saa taalmodige, som De. Mangen en stolt Gomand har forladt et utafnemmeligt Fædreneland, og er gaaet til Amerika, hvor man skønner bedre paa Fortienester.

King. For at tiene imod deres Konge og Fædreneland! De Kieltringer!

Mac. Hvorfor skulde de ikke hevne sig paa det Land, som har forskudt dem?

King. Hvad? Nævn mig den, som nogentid er uskyldig bleven forskudt af sin Konge og af sit Fædreneland. Jeg var tilfreds, det hele Ministerium og det hele Parlament forfulgte og forjagede mig, saa skulde jeg dog derfor ikke blive min Konges og mit Fædrenelands Fiende. Min Konge er og bliver dog altid min Fader, og mine Medborgere mine Brødre. Gode Gud! hvilken styg Tanke, at væbne sig, at drage Sværdet imod sin Konge og sit Fædreneland!

Mac.

Mac l. Men naar dette kiære Fædreneland lod Dem sulte ihjel, lod Dem gaane under Banære, som en unyttig Borger i Staten?

King. Ei hvad! heller unyttig Borger end en Forræder! heller sulte og frepere som en ærlig Mand, end trives som en Kietring!

Mac l. Hvad er da Amerikanerne?

King. Deres Forhold bedømmer jeg ikke; men en indfødt Engelskmand er ingen Amerikaner. Desuden er det noget ganske Andet at stride for Frihed og Eiendomme, end at stride for Hævn.

Mac l. Ikke blot for Hævn, Hr. Lieutenant! men ogsaa for en god Løn.

King. Naa! hvad Løn kan holde Skadesløs for Herrens Tab, og komme Samvittigheden til at tie? det gad jeg dog hørt.

Mac l. (affides). Hvem veed, om han ikke giver sig endda? han er fattig. (Til King.) Seer De, en hver Lieutenant, som tar Tieneste, faaer firefindstyve Pund til Rejsepenge.

King (affides). Ha ha! er du een af de Karle! (høit.) Det er da nok firefindstyve Pund i amerikanske Bancosedler? Det er ogsaa lidt nok.

Mac l. (affides). Han kommer. (høit.) Nei, firefindstyve Pund i Guld, i gode fuldvægtige Guineer, saa nbeflede, som jeg faaer dem fra Banken.

King.

King. Altsaa er De nok een af Dem, som hver
 ver underhaanden for Amerikanerne? Kan jeg fore-
 lade mig derpaa?

MacL. Ja, sandt at sige, Herr Lieutenant! jeg
 har saadan en lille Commission, og den har jeg for-
 rettet i Holland saavelsom i Engelland til alle Parters
 Fornøielse; og jeg haaber, De vil fore sig min ringe
 Tjeneste til Nytte.

King. Elendige Hykler! du taler om nyttige Bor-
 gere i Staten, om Patriotismus og Menneskefærlig-
 hed, og du driver den skændigste Haandtering, som
 den nedrigste Skielm kan falde til? Du væbner En-
 gelskmænd imod Engelskmænd, Brødre imod Brødre,
 og du vil være Patriot og Menneskeven? En Dævel
 er du; men sørend du kryber ned igien til det Helvede,
 som har spyet dig ud, skal jeg give dig noget til Er-
 indring af en kæv Mand, som du forgiæves søgte at
 forsøre. Naar jeg gjorde dig din Ret, saa overlever-
 rede jeg dig i Dørrighedens Hænder; men jeg er ingen
 Angiver. Tag altsaa til Takke med dette, til vi sees
 igjen. Han banker ham.) Her er noget for din Patriotis-
 mus —

MacL. Au au, Herr Lieutenant!

King (bankende) Og for din Menneskefærlighed.

MacL. Au au! Gevalt!

King (bankende) Ti stille! eller jeg skal give dig
 til Pries for Vøbelen.

MacL.

Maccl. (sagte.) O nei! o nei! Klære! Au au!
 Herr Lieutenant! au au!

Syvende Scene.

Trueman. De Forrige.

Truem. Hvad Fanden er her at bestille?

Maccl. Af, kiære Herr Lieutenant! bed for mig!

Truem. Jh see! er det ikke den ædle Menneſte-
 ven, som hielper en nyttig Borger i Staten og en
 værdig Officeer for lumpyne 400 Procent? Han har
 vel ogsaa villet flaae dig, Ring?

Ring. Nei, min Broer! ikke flaae, men ſølge
 til Amerikanerne.

Truem. Hvad? er du kommen fra Holland for
 at agere her baade en Seelenverkooper og en Blodigel?

(til Ring.) Jeg haaber, du har givet ham en Luſing?

Ring. Jo, han har ſaaet ſaa meget, at jeg er
 ganſke træt.

Truem. Lad mig løſe dig af da, at du kan puste;
 thi af en Forræder maa man gjøre Bankeløſ for
 Fanden.

Maccl. Af nei, velbaarne Herr Lieutenant! ſlaan
 mig! lad mig ſlippe! jeg beder Dem allerydmygſt.
 Jeg vil gjerne give Dem Deres Forſkrivning tilbage.

Truem. Tænker din Knegt, jeg vil true eller
 prygle dig din Forſkrivning fra? Nei! behold den,

og lad dig hænge med den. At du ikke skal troe, det er overlagt, for at stille dig ved dit syndige Bytte, saa skal du slippe med det, du har faaet. Bort med dig, Rieltring! møder jeg dig endnu engang, saa skal du kælbaes i den nærmeste Pøl, jeg bliver vaer; ikke allene fordi du er en ugudelig Ragerkarl, men fordi du er tillige en fiedst sædtalenbe Hykler.

(Han jager ham bort.)

Ottende Scene.

Ellis. King. Trueman.

Ellis. Min kiære Broer! jeg har igien to Tidender; den eene er ganske god. Lieutenant Cockburn er kommen tilbage fra Amerika, og opholder sig et Par Dage i London. Vil du nu staaes med ham, og enten giøre en Ende paa din flette Skiebne som en Mand, eller hegne dig paa din værste Fiende, saa har du nu en god Leilighed.

King. Nei, Ellis! saalænge ingen Krigsret er bleven sat, og een af os frikiendt, skal jeg nok vogte mig for at staaes. Det er ikke min Vre aliene, som er bleven fornærmet; Kongen, Landet, og Flaget har lidt, og deres Sag maae vi ikke formaste os at afgiøre imellem os, og paa saadan en uefterrettelig Maade som en Duel, hvor den Uskyldige ligesaa let kan tabe som den Skyldige. Vi kunde ligesaa gierne

faste

faste Tørninger om, hvem der skal være en Forræder eller en brav Mand. — Nei, denne gode Tidende var ikke værd at fortælles. Lad os høre den anden.

Ellis. Her er ingen Sikkerhed mere for dig; din Vært har taget Dom over dig, og vil lade dig sætte for Gæld. Han har været paa Admiralitets-kassehuset, og søgt efter dig; og vi maae frygte for, at han finder dig her.

King. Godt. Dette feilede endnu. Jeg havde intet mere tilbage i Verden, end min Frihed; det er billigt, at den gaaer tilligemed alt det Andet.

Niende Scene.

Jack Steady. De Forrige.

King. See der, min gode Vaadsmand! er han kommen til London? Naa! nu er han dog vel fuldkommen frisk?

Jack S. Ja, jeg har siddet længe nok paa Grund i Haslar Hospital; men endeligen er jeg dog bleven flot igien. Jeg har nu styret til London for at besøge en Bror, jeg har, og med det samme at høre til Lieutenanten, og see om De er vel, og naar De kommer ud igien; thi for gaaer Jack Steady, . . . ! heller ikke ud; de maae saa gøre ved mig, hvad de vil. — Men maae jeg tale et Ord med Dem apartig?

King (gaaer tilside med ham). Jo nok. Hvad vil han mig?

Jack

Jack S. Det kunde nok mages saadanne, at De kom ud igjen, dersom De vilde tillade...

King. Hvoordant skulde det gaa til?

Jack S. Min Bror har tiert i mange Aar hos een af Admiralitetsherreerne. Hans Herre holder meget af ham, og har lovet ham et Levebrød; men min Bror har i Sinde at udbebe sig, som en Belønning for hans lange og troe Tjeneste, allene dette, at han vil hielpe Dem til at faae Aet over Lieutenant Cockburn, og komme til at føre Deres Kutter igjen. Mere forlanger han ikke, :: :: !

King. Saa? Og det har han nok sat i hans Bror? Hvilket taabeligt Indfald!

Jack S. Det er ikke saa ganske taabeligt, :: :: ! thi jeg tør sige, Mylord vilde giøre alt, hvad han kunde.

King. Slidder Sladder! Mylord skulde nok faa mig Aet for jeres Skyld, naar han ikke har villet faa mig den for min egen Skyld.

Jack S. Han har maaskee aldrig vidst hele Sagens Sammenhæng saa godt, som han veed den nu.

King. Og hvem har givet ham denne Oplysning?

Jack S. Det har jeg, :: :: ! Min Bror faffede mig ham i Tale, og da tog jeg Bladet fra Munden.

King. Og det tør han understaae sig at giøre uden mit Vidende?

Jack

Jack S. Hvi skulde jeg ikke, naar jeg havde faaet god en Leilighed? Jeg har ikke sagt andet end Sandhed, :: :: ! og jeg er vel kun en Waadsmand; men jeg er en ærlig Karl, og mit Vidnessbyrd maa ligesaa vel staae til at troes som den Vedsteg.

King. Det er det ogsaa; men du skal give det paa det rette Sted, i et Forhør, og ikke i et Forgemaak.

Jack S. Ja, jeg veed Ganden, om det var et Forgemaak eller Baggemaak; men det veed jeg nok, at Mylord Winbury smilte, og sagde: ja ja, min kiære Waadsmand! han taler som en ærlig Karl. Det var hans Ord, :: :: ! Og naar min Bror nu berder ham...

King. Det maa hans Bror ikke understaae sig, det siger jeg ham; min Vre taaler det ikke, og det kan heller ikke nytte. Mylord Winbury vilde tage det meget ilde op.

Jack S. Nei, Herr Lieutenant! troe kun, han gjorde ikke...

King. Ei hvad forstaar han deraf? Det gielder om min eller Lieutenant Cockburns Vre. I saadan en Sag skal der en anden Talsmand til, end han, min gode Waadsmand! eller hans Bror.

Jack S. Men den arme Diævel vilde dog saa gjerne vise Lieutenanten sin Taknemmelighed for al den Godhed, De har viist imod mig, allerhøjest da jeg laae af mine Saar...

King.

King. Vil han endeligen bevise mig en Villighed, saa lad det være denne: Naar en brav Karl, som i Tienesten er bleven en Krøbling, eller seer Uret af sin Overmand, eller en fattig Sømandskenke søger til hans Herres Dør, saa lad ham tale et godt Ord for dem. Hvergang han seer saadanne nødlidende Mennekker, lad ham tænke paa sin Bror.

Jack S. Det skal han gjøre, Herr Lieutenant! og troe De kuns, han vil gjøre det med Glæde. — Men siden vi ikke kan tiene Dem paa den Maade, maa jeg da ikke... Men De maae ikke blive vred; thi det kan jeg, . . . ! ikke taale. De er i Træng, Herr Lieutenant! der er en Krydser ude efter Dem, som tænker at bringe Dem op.

King. Hvoraf veed du det?

Jack S. Saae jeg ham ikke ved Admiralitetet? Jo, Sagen er rigtig nok. Og det skal være for sex og tive Pund, det er hele Klatten; lumpene sex og tive Pund, . . . ! Hvad er sex og tive Pund for den, som har dem? Og om De har dem, eller jeg, det er, . . . ! det samme. (Han tar en Erindring op.) See, her er de. Jeg kan ikke gjøre mange Ord; men tar De dem ikke, saa er det ude med mig.

King. Men hvorfor det?

Jack S. Ih jo! saa vil alle Folk sige, Jack Steady er en Wammesluct; og ingen Waadsmand, ja ingen

ingen retskaffen Sømand i Flaaden vil drikke mere med mig.

King. Hvad er det for en Snak?

Jack S. Nei, det er, . . . ! ingen Snak. Seer De, hele Flaaden veed baade, hvor meget jeg skylder Dem, og hvad Prisepenge jeg har faaet udbetalt paa Admiralitetet; og naar Folk nu hører, Lieutenant King er bleven sat for Gield, for lumpne sex og tyve Pund, og Jack Steady var i Land, og vidste det, saa vil De sige: den Jack Steady er et utaknemmeligt Skarn, en Kielstring, som kunde see paa, at hans Lieutenant blev bragt op, og gik til Røis i et Slutteri.

King. Nei, det har ingen Nød, min kiære Jack! Endnu er jeg ikke bleven bragt op; og naar det skeer, saa bliver der nok Raad. Behold han sine Skillinger; de har kostet ham baade Sved og Blod.

Jack S. Ja, en Sømand kommer ikke saa let til sine Penge, som han bliver af med dem. Til Skibs og imod Fienden er jeg en brav Karl; men naar jeg er i Land, og har Kommen fuld af Penge, saa er jeg en Stakkel. . . .

I. De Wibe.

(C. 216)

af denne forhen i dette Bind, som elegist Digter forekom-
mende Forfatter have vi kun eet eneste Stykke, de nys-
gierrige Mandfolk, aftrykt i Samlingen af nye originale
Skuespil fjerde Bind. Nebenstaaende Scener meddeles,
som Prøve paa den levende og lunefulde Dialog, der er
dette Stykkes Hovedfortieneste, og især i bets Nyhed saa
fuldelig bødebe paa den Mangel af Interesse, den lidet
figende Hovedhandling ellers maatte udbredes over det
Hele, der egentlig er skrevet som Modsatning til Gold-
nis nyogiarrige Fruentimmer.

Anden Scene.

Henrich alene.

Nu frist Henrich! nu er det, at det skal afgjøres,
enten Du skal blive en Matedor, eller en Slynge! al
din Livs Tid. Jeg bliver saa heed over al min Krop,
naar jeg tanker: kanskee Lisette ikke vil have dig;
saa maae jo Pigen være gal. Her har jeg min Her-
res Bevist om Forvalter-Tienesten, som jeg kan lægge
hende for Næsen, naar alting gaaer i Knibe, og min
Person synes jeg heller ikke er at foragte (seer sig i Spejlet).
Nei Knægten er rast — Vidste jeg nu kun hvad Al-
jeg skulde give mig — jeg troer, at jeg vil være en
frist Fyr. Fruentimmer synes got om dem — ja just
en frist Fætter vil jeg være (dandser og synger).

Under Jorden gjør et Hop

Paa forgyldte Bierge Top,

Gid hun nu kom, mens jeg er i Heden. Men er
hun ikke der? Nu frist Hr. Forvalter! frist!

(ladende, som han ikke seer Lise.)

Under Jorden gior et Hop

Paa forgyldte Bierge-Top.

Ende Scene.

Lisette. Henrich.

Lisette (sagende efter noget i Bæltet). Er ikke der
Baronens Diener, hvad mon han vil; (til Henrich) Skal
han tale med nogen, Monsieur Henrich.

Henrich (som tilforn).

Under Jorden ic.

Lisette. Jeg troer, at han hverken hører eller
seer, Henrich!

Henrich (seer over Skuldrene). Ach den Teufel!
er ikke der Frøken Lisette? Jo saae den Skam er
hun saa; (kysker hendes Haand) ergebnster Diener
min sødeste Frøken, hvor befinder man sig? sovde
vel i Nat? drømt brav om Kiereften?

Lisette. Han er særdeles munter i Dag.

Henrich. Ach nei, saaledes er jeg alle Dage.
Leben und leben lassen, det er mit Spmbolum.

Lisette. Jeg synes dog aldrig, at jeg har seet
ham saa munter før.

Henrich. Ja det har nu saa sine Marsager.
Hver Gang jeg tænker paa, at jeg skal gifte mig,

Afsøg. Anden Deel. Et

III

bliver jeg, ligesom jeg bliver toffet af lutter Fornøielse.

Lisette. Skal han gifte sig?

Henrich. Jh! ja det er jo naturligt, min Deiligste! (singer) fort sagt Cupido han forsmæder ei nogen Alder eller Aar.

Lisette. Er han forlovet.

Henrich. Nei ikke aldeles, men jeg tænker med det første at blive det.

Lisette. Det maae være en meget kion Pige, som han har Die paa, siden han er saa fornøiet.

Henrich. Jo jeg takker mangfoldig. Det er den største Hjertetyv, som man kan forestille sig; jeg har saamen mange Gange ikke faaet Svov paa mine Dine for hendes Skyld i otte Dage.

Lisette. I otte Dage. Det tilstaaer jeg.

Henrich. Ja om jeg sagde fiorten, løi jeg ikke.

Lisette. Maa man vide, hvem det er?

Henrich. Kan hun ikke føle det paa sig.

Lisette. Nei, jeg veed ikke, hvordan det skulde gaae til.

Henrich. Ja ja, hun vil ikke ud dermed, men hun har dog vist mærket —

Lisette. Jeg forstaaer ham ikke.

Henrich. Vil hun da endelig, at jeg skal sige hvem det er.

Lisette. Ligesom han synes.

Henr

Henrich (scriber fat paa hende). Hold paa Lyven,
hold paa Lyven!

Lisette. Han gjør mig ganske bange. Hvad
skader ham?

Henrich. Intet, min Prinsesse, uden en desperat
forlibelse.

Lisette. Han er dog vel ikke forlobt i mig?

Henrich. Jo just i hende, lille Skielmsmester,
og det er at sige sterbens forlobt, saa at jeg er færdig
til at faae en Inflammation i mit Hjerte.

Lisette. Da gjør det mig ondt for ham; thi
jeg agter vist ikke at lage den.

Henrich. Føler hun da slet ingen Tilbøielighed
til min Person?

Lisette. Nei, det har jeg aldrig mærket.

Henrich. Ja det kan vel komme siden, naar vi
først blive gift.

Lisette. Han kan være vis paa, at ingen af
Delene skeer.

Henrich. Aldrig?

Lisette. Aldrig.

Henrich (paa Lna). Barbar!

Lisette. Gjør sig ingen Uleilighed.

Henrich. Ach min Gudinde, var dog ikke saa
glubst imod mig.

Lisette. Jeg troer, at han har tabt sin For-
stand.

Henrich. Vil han da see mig crepere?

Lisette. Ligefom han behager.

Henrich. Ah! jeg hører alt Skolen synge over mig.

Lisette. Nei, nu maa jeg gaae; thi nu seer jeg at han er rigtig gal.

Henrich (reiser sig). Nei, nu maa Deviset for en Dag. (til Lisette) Da tænker jeg dog, at naar hun vidste, hvad jeg veed, at hun ikke vilde staae saa meget paa Nafften til et saadant Tilbud.

Lisette. Mener han det.

Henrich. Forvaltere vore dog ikke heller paa Træer.

Lisette. Hvem taler om Forvaltere?

Henrich (rækkende hende Baroneus Bevis). Hav den Godhed at læse.

Lisette (læser for sig selv). Hvad kan dette betyde. Det maae være et oplagt Raad imellem Baronens og hans Tiener. Jeg vil lade som jeg synes om Henrich, for at faae det at vide.

Henrich. Vær saa god at læse høit.

Lisette (læser). Naar min Tiener — —

Henrich. Der skulde staae min Kammertiener, men det er det samme. Enhver veed dog nok, hvad man er; nu videre.

Lisette (læser). "Naar min Tiener Henrich gifter sig, skal han faae den bedste Forvaltertjeneste paa mine

mine Godser, og desuden en anstelig Brude-Gave, dersom jeg bifalder hans Valg."

Henrich. Nu, hvad synes hun?

Lisette. Jeg har den Ære at gratulere. Det er ventelig et godt Levebrød?

Henrich. Ja, tusinde Rigsdaler ere gode at begynde med.

Lisette. Skulde den Tieneste være paa tusinde Rigsdaler?

Henrich. Ja fuldkommen, og dog er endda ikke mit perfas et nesas regnet. Naar jeg har haft den i nogle Aar, saa kanstee jeg knap bytter med min Herre.

Lisette. Det ahnede mig i Sandhed ogsaa. Derfor var jeg lykkelig, at jeg ikke troede, hvad han sagde for.

Henrich (for sig selv). Nu giver hun Risp. Saaledes ere de alle. Indkomsten, det er Sagen.

Lisette (tieltent). Havde jeg den Gang været saa gal, og sagt min Hjertens Mening, saa kunde han nu kiont leet mig ud.

Henrich (sagte). Nu gaaer det godt, nu maa jeg bruge min Fordeel. (helt) Holder hun da noget af mig?

Lisette. Jeg har altid spites, at han var en meget elskværdig Person.

Henrich. Hun er kanskee ikke den eneste; men ellers lod det ikke dertil for nylig.

Lisette. Han veed jo nok, at Fruentimmer ikke strax kan sige ja, og jeg anseer ham alt for fornustig til at troe, at jeg meente det, som jeg sagde før for Spøg.

Henrich. Det var dog, imellem os sagt, lidt grovt. En anden vilde maaskee ikke glemt det saalet; men jeg er en Slave af mine Ord, og derfor skal mit Tilbud endnu staae hende aabent for.

Lisette. Det er alt for stor Lykke for mig. Han kan nok faae dem, som ere baade rigere og fornemmere.

Henrich. Freilich. Aber was thut die Liebe nicht, siger Tydsken. See der min Putte! der er min Haand.

Lisette (Aaer Dinene ned og neier).

Henrich. Kun een Ting fordrer jeg af Dig min Slut: Føielighed, og ikke at holde noget hemmeligt for mig.

Lisette (for sig selv). Nu skal man see, at det kommer.

Henrich. Som for Exempel: Hvad bestilles der i dette Fruentimmer-Selskab? Nu vil jeg see, om hun virkelig holder noget af mig.

Lisette.

Lisette (for sig selv). Tænkte jeg det ikke nok?
(hoit) Jeg tænkte ikke at Mandfolk vare saa nysgjerrige.

Henrich. Det er just ingen Nysgjerrighed. Det er mest for en Curiositets Skyld, og især for at sætte Prøve paa hendes Kierlighed. Nu hvad bestilles deri?

Lisette. Det tør jeg ikke sige.

Henrich. Snik Snak. Til sin Mand kan man jo sige alting.

Lisette. Han er jo ikke min Mand endnu?

Henrich. Ja, men det kan jeg snart blive. Vi ere nu forlovede. Det er det samme.

Lisette. Ikke aldeles.

Henrich. Nu min Hierte! sig nu din lille Mand, hvad der bestilles, saa skal jeg holde saa meget af Dig.

Lisette (holder Haanden for sinene). Naar jeg endda kun vidste, at han ikke vilde bryde sit Løfte siden, naar han først fik lokket det af mig.

Henrich. Nei min Siel skal jeg ikke, tro mig nu, vær Du kun rolig min Prægtige. Siig mig, hvad det er, saa skal vi være gift inden i Morgen.

Lisette (leer). Ha ha ha.

Henrich. Ja det maa Du nok lide, Din lille Tasse. Nu da, hvad er det nu?

Lisette.

Lisette. Ha ha ha.

Henrich. Troer Du mig ikke?

Lisette. Jo jeg gjør, jeg er forbunden for hans
Gudhed; men jeg kan dog ikke tierre ham.

Henrich. Da kan jeg ogsaa fortælle hende, at
der bliver intet af med det andet.

Lisette. Ikke?

Henrich. Nei.

Lisette. Aldrig?

Henrich. Nei aldrig.

Lisette. Barbar!

Henrich. Ja nok.

Lisette. Vær dog ikke saa glubst imod mig.

Henrich. Det er hendes egen Skyld; naar hun
var anderledes, var jeg ogsaa anderledes.

Lisette. Vil han da see mig crepere.

Henrich. Crepeer man vel.

Lisette. Al jeg elendige Pige, kan han bære
den Synd over sit Hjerte?

Henrich. Men for Diavelen, hvorfor vil han
ikke gjøre, som jeg beder hende, saa kan alting blive
godt.

Lisette. Ha ha ha! Nei, han er alt for
kierlig.

Henrich. Hør nu min lille Pige! lad os nu
ikke spørge mere. Gengang for alle. Vil hun
være

være Fru Forvalter? Vil hun, eller vil hun ikke?

Lisette. Nei, jeg vil ikke.

Henrich. Hvorfor ikke?

Lisette. Nei, jeg har betænkt mig.

Henrich. Og hvorfor?

Lisette. Jeg har eftertænkt siden, at han blev vist ikke tient med mig. Thi han skal vide, at jeg har saadant et forunderligt Gemyt. Sommetider leer jeg ad alle Ting, og sommetider var jeg i Stand til at give ham et Par Drefigen, naar han var saa næseviis som i Dag.

Henrich. Ja, hun meener nok Kierligheds Klap.

Lisette. Nei, han kan være vis paa, at skiondt jeg har kun smaae Hænder, falder der dog et tungt Slag i dem. Han maatte ikke ønske at forsøge det.

Henrich. Men nu alvorlig. Siig mig nu, hvad der bestilles. Jeg har ikke Tid at vente længer.

Lisette. Nu da, siden det hæfter saa meget med ham, saa maae jeg sige ham i Korthed: at han er alt for dum til at narre mig, og dersom han taler snart med hans Herre, beder jeg at hilse ham, at jeg indseer hans Hensigt, men at han kan være forvisset paa, at han aldrig skal faae noget at vide om

Sels

Selskabet, om han end var ti Gange saa nysgjerrig, som han er.

(Der kommer Lisidor ind; men gaar tilbage og kigger sig i en Krog, for at høre paa dem).

Henrich. Og jeg kan derimod forsikre lille Zomfru Lisette, at hverken jeg eller min Herre bryde os det mindste om Selskabet. Vi veed meget godt, hvad der bestilles. Vi veed meget godt, at der er Mandfolk deri, derfor holdes det saa hemmeligt, og at hver har sin Galan, og hun har ogsaa sin.

Lisette. Hvoraf veed De da det?

Henrich. Jo min Herre veed det meget godt, thi han skal selv derind, og jeg tænker nok ogsaa med Titlen at komme derind, midt for hendes Næse.

Lisette. Og jeg tænker, at han er den allernæseviseste og uforfammede Slynge, som jeg nogen tid har kjendt, som tør tale saaledes om fornemme Damer, og jeg skal i dette Øieblik fortælle det til min Frue, at han kan blive straffet, som han forriener.

(vil gaae.)

Henrich (holder paa hende). Bevar os, hun er saa hastig. Hun forstod mig ikke ret.

(der raabes paa Lisette.)

Lisette. Slip, man kalder paa mig.

Hen

Henrich. Jeg meente — —

Lisette. Slip dog!

Henrich. Kun et Par Ord,

(der raaber paa Lisette.)

Lisette. Deres Naade (til Henrich) Slip mig,
siger jeg.

(giver ham et Par Drekken og gaar).

C. Falsen,

født 1755,

Statsraad og Justitiarius i Christiania.

Udøvere denne talentfulde Digters første ungdomsarbejder, Sørgespillet Adelson og Salvini, og Bytspillet de suverige Sættere, viiste et ualmindeligt dramatisk Talent, som hans senere Dages Arbejder ydermere have fastsat. Nebenstaaende Prøve er taget af hans nyeste Bytspil Kunstdommeren.

Kunstdommeren, 4de Act's 8de og 9de Scene.

D r e d e S c e n e.

Suzon. Carlin.

(Carlin vil kende sig igiennem Værelset.)

Suz. Hvorhen saa hastig, Carlin?

Carl. Ei, jeg skal ned og lade spænde for; hele Huset skal jo paa Comedie.

Suz. Ja, jeg med. Vil han følge mig derhen, lille Carlin? jeg skal i anden Pladsloge.

Carl. O ho! blandt alle Risfelinkerne.

Suz. Hm! er deres Chapeauer ved Penge og Impertinents, saa kommer de jo ogsaa i første. Men man seer ree godt i den anden, og det er mig kun om Comedien at gjøre.

Carl.

Carl. Ja, den rare Comedie! men det er ogsaa en rar Mand, der har skrevet den.

Suz. Skal han ikke derhen, Carlin?

Carl. Jo, det forstaaer sig; Herren har foræret mig en Parterrebillet.

Suz. Hør! vil han gjøre mig en Tjeneste, gode Carlin?

Carl. Nei see, hvor de kan smidske, naar de vil have noget! Nu er det gode Carlin, og lille Carlin baade for og bag; men kommer man engang i sit eget Vrende, saa vripper og vranter de — hm — hm.

Suz. Vil han ikke gjøre det, jeg beder ham om, for min Skyld, saa gjør det for Jomfrue Annettes; hende, veed jeg dog, han holder en Klat af.

Carl. Ja, det troer jeg! Var ikke hun, saa havde den lærde Tante og alle hendes Engle jaget mig af Huset for længe siden. Jeg vil gaae i Jlden for hende. Siig, hvad skal jeg gjøre?

Suz. Ikke andet, end holde Die med disse Engle, som han kalder dem, med Vennerne af Huset, især med Vicursac. Jeg har gjort en Opdagelse.

Carl. Saa? og hvori bestaaer den?

Suz. Ja, det er en Hemmelighed.

Carl. Ha ha! et Fruentimmer og en Hemmelighed! Der er jo en Comedie, der kaldes saa. Kiender hun den?

Suz. Alt, hvad jeg nu kan fortælle ham, er,

at der er et Anlæg i Giære imod Herr Celicour og den nye Comedie.

Carl. Hvad? for en Ufærd! et Anlæg? De vil dog vel for Ganden ikke pibe den ud, som de gjorde forleden ved en rar Comedie om . . . om . . . Ja, nu huster jeg ikke, hvad den hedde.

Suz. Jo, saa omtrent.

Carl. Ei! lad dem pibe ad Ganden, og ikke ad Herr Celicour! Den første, jeg hører pibe, slaaer jeg Piben i Munden, saa den skal ralle ham i Halsen.

Suz. Tys . . . styr sit Mandemod, kiære Carl! . . . det har maaskee ingen Fare. Alst, hvad jeg beder ham om, er, at han blot vil holde Pien med dem, og sige mig, hvad han opdager. Naar han kommer, og henter mig, saa skal jeg fortælle ham Alting paa Hiemveien; saa længe kan han vel styre sin Nysgierighed, han, som er et Mandfolk?

Carl. Men . . .

Suz. Tys . . . der kommer nogen . . . Lad os løbe . . . Undervejs skal jeg sige ham Alst, hvad han har at gøre.

Niende Scene.

Sintac. Urania. Annette. Celicour.

Durfort. Cantin. Groisfé.

Sint. Nu, mine Venner! vi har haft en glad Dag sammen; lad os nu ogsaa faae en glad Aften!

Cant.

Cant. (hvis Mund er noget tiltaget). Ja, lad os det, Papa! vel talt!

Fint. Jeg anbefaler Dem endnu engang min Ven Celicour og hans Drama.

Froissé. Det er nu, som før, overflødigt. En ung Digter, der til sit Prøvestykke leverer et Meester-værk, om ham kan man sige, som den store Corneille...

Cant. Saa? sagde den store Corneille det? og hvad sagde saa den lille Froissé? Hør! du skal bare flappe, og bestandig holde din Mund.

Fint. Men hvor er Vieursac?

Uran. Han bad mig hilse Selskabet — han er gaaet for at samle flere af vore Venner. (med et betydnende Dietast til Durfort) Dem, mine Herrer! venter han i Foyeen.

Durf. Gode! — Saa kom, Cantin! lad os gaae.

Cant. Hvorhen?

Durf. Til Vieursac; han venter os i Foyeen.

Cant. I Foyeen? faaer man noget at drikke der?

Froissé. Mig synes, at Vennen Cantin trænger ikke til mere.

Cant. Synes du det, min Snut? Ja, men hør — det forstaaer din Vandmand dig ikke paa — det er med at drikke, som med at skrive: naar man først begynder, saa kan man ikke holde op. — Men kom da! lad os gaae til Foyeen.

Fint.

Fint. Men var det ikke bedre, at Cantin kjørte?
 Dersom De vil, saa kan min Vogn . . .

Cant. Hvad? kjøre? i en Vogn — jeg — fy,
 Papa! Det er aristokratisk, at kjøre. Hvad vilde
 Robespierre sige, om jeg kom kjørende til Conventet?
 Han lod mig guilottinere levende. Nei! jeg vil gaae
 paa mine Been, for jeg er en Democrat.

Durf. Jeg skal nok sørge for Cantin.

Cant. Ja, sørg for, at jeg saaer noget at drikke,
 for du har Forstand, det har du.

Fint. Nu vel da, mine Venner! De har alle
 givet Hr. Cellicours Drama Deres Bisald! havde De
 fordsomt det, saa vilde han standset Opførelsen.

Froissé. Det havde været evig Skade.

Fint. Deres Bisald er Borgen for, at det gik
 Lykke. Der er ingen Tvivl om, at De vil understøtte
 det, for det gielder jo om deres egen Ære.

Durf. Vi skal gjøre vor Pligt.

Froissé. Vi gaae alle hen i Parterret, mere
 for at være Vidner, end Medstaber til Forfatterens
 Triumf.

Cant. Det sagt, Froissé! ja, Triumf.

Celc. Mine Herrer! De gik mig ganske for-
 virret; jeg kan ikke svare Dem eet til tusinde.

Cant. Slaae til, Kammerat! naar man kan
 skrive som du, saa behøver man ikke at svare. Dersom
 jeg kunde skrive saadan en Comedie — men jeg
 er

er kun en Dødsmer — Dog! hi lidt — naar jeg engang begynder paa det — ja, saa vil jeg skrive mange Comedier — (De see alle.) Hvad griner I ad? Klappe skal I, og ikke grine — Ikke sandt, Jomfrue Annette! vil De ikke klappe dygtig?

An n. Det forstaaer sig.

Can t. Ja, men hvad kan man vel klappe med saadan en velsignet lille Næve — jo — en Kind maa skee — men en Comedie — Nei, der vil Pundtlæders Næver til.

U r a n. Hvor Cantin er munter!

Can t. Ja, og Tante Urania, hun vil klappe, saa de kan høre det i Himmelen.

U r a n. En artig Compliment! Har jeg da Pundtlæders Næver?

Can t. Nei — ikke saa at forstaae — nei, alserfiæreste Silke — Atlases Næver — nei, jeg mente bare — at — jeg mente — Ja, kan der nu Nogen sige mig, hvad det var, jeg mente, saa er han min Mester.

D u r f. Kom, kom, Brøvler!

F i n t. Farvel, mine Venner! lad os sees igien med Glæde! Hvad mig angaaer, saa kiender De min Svagheb; De veed, at jeg har en Faders Hierte, for ethvert fremspirende Talent, og jeg føler de Uroligheder, som kan angste en ung Forfatter i disse far-

lige Dieblig, ligesaa levende, som det kunde være for mig selv.

Cant. Har ingen Fære, Papa! Hold bare Kieleren i Stand, og lad Champagneflaskerne staae paa Bordet, naar vi kommer igien; for ethvert Spektakel maa paa gammel Viis endes med en Fest. (Han esters aber Lyden af at trække en Kort op.) Svup! forstaaer du, Papa? Evan Euoe!

Durf. Kom! kom! vi maa afsted. — Farvel, Hr. Forfatter! De skal høre til os.

(Han rækker Ellicour Haanden, Cantin omfavner ham.)

Froissé. Meget Lykke!

Cant. Nu, Farvel da, min Kammerat! min commiles! Vi sees paa Vrens Bane. Farvel alle sammen!

Sint. (følger dem til Døren.) Farvel, mine Venner! Tag vor Ven Cantin i Agt paa Trapperne! Farvel! farvel!

E. P r a m.

(See f. Deel. S. 116.)

Ogsaa blandt vore Skuespilforfattere har denne Digter, ved sine trende Skuespil *Negeren*, *Ægtefælskolen*, og *Brønden*, erhvervet sig en betydelig Rang. Hvorvel alle tre Stykker endnu ere utrykte, har dog Samleren faaet Forfatterens venstabelige Tilladelse til at meddele følgende Scene, som en Prøve paa hans Diction og Charactertegning. Det er den ottende i fjerde Act af *Comedien Ægtefælskolen*.

Constance. Vilhelm.

Const. Efter hele sexten Aars Frastillelse, og en ikke alt for kærslig Afsked, saa omsider velkommen igien, min Mand, min Vilhelm! Nu! da vi skilles ad, var det vel ikke Meningen, at vi ret snart skulde sees igjen; imidlertid er du hele fire Uger her i Landet; du besøger din Broder, det lader jeg gaae; kjøber et Gods for vor Søn, det ogsaa; men om det saa er min Broder, saa besøger du ham, inden du seer til mig, til din egen Kone. Var det ret?

Vilh. Nu, min Kone! havde jeg vidst, at du ønskede det, saa havde jeg ogsaa været hos dig; men du forlangte jo af mig, da jeg reiste, at vi aldrig mere skulde see hinanden. Du seer, jeg har tænkt paa

vore fælles Anliggender; vor Søn har jeg jo sørget for. — Nu, hvorledes har du levet? og hvorledes lever du?

Con st. Al, Mand! hvorledes? Du veed, hvor inderlig jeg elskede dig! hvorledes kan jeg have levet i de sexten lange bedrøvelige Aar?

Wilh. Nu, jeg elskede dig ogsaa. Det var derfor, jeg tog fra dig. Jeg saae, du var ikke lykkelig med mig, eller jeg stod dig ikke an. Jeg haaber, du har udholdt mit Savn.

Con st. Udholdt dit Savn! At du endnu, endnu efter hele sexten Aar, kan begynde i den samme Tone! Jeg udholdt dit Savn! At du ikke mærkede paa mig, hver Dag i de fire Aar, vi levede sammen, hvor ondskabssfuld og egensindig du endda var imod mig, hvor lunefuld, og halstarrig, og arrig du førte dig op ved hver mindste Bagatel; du dog ikke mærkede, og siden har faaet Tid at tænke paa, at jeg elskede dig saa inderlig, saa jeg intet Dieblis kunde leve lykkelig uden dig.

Wilh. Nu, nu, Kone! jeg vilde ikke fornærme...

Con st. Kan jeg faae tale et Par Ord, uden at afbrydes, naar jeg skal svare fornøftigt paa de Brevidelser, han behager at begynde med, det allerførste jeg efter sexten Aar seer ham igjen? Jeg skulde udholdt dit Savn! Sorg og Bedrøvelse, maatte du jo dog see, har gjort mig gammel for Tiden; Ensomhed og Riedsomhed har fortæret mine Beveger og mine

mine Kræfter. Nei! det veed vor Herre, jeg har ikke kunnet udholde det, uden paa en jammerlig Maade.

Wilh. Ja ja! det gjør mig ondt. Jeg havde haabet . . .

Const. Jeg veed, hvad du vil sige. Du havde haabet, at jeg havde givet mig tilfreds. Nei, det har du ikke haabet; du har haabet, at Sorgen skulde lægge mig i Graven, har du; det var dit eneste Haab, saa du kunde faae dig en ny Kone, en frisk . . . Hvem veed, hvormange du har havt derovre paa St. Croix; I lever nok et kigent Liv derovre. Om det saa var min Son, saa maatte jeg jo ikke beholde ham, til Lindring i min Sorg; men saa skulde han sættes ud etsteds, hvor jeg aldrig fik enten høre eller spørge til ham.

Wilh. Men det var jo dit eget Ønske; du leed ham jo ikke; du vilde ikke vide af ham at sige.

Const. Eget Ønske! leed ham ikke! Fordi jeg uslykkelige Kone ikke selv havde Mælk til ham, og jeg syntes, du kunde nok have Raad til at lade mig være fri for al den Uleilighed, der er ved smaa Børn, derfor leed jeg ham ikke! derfor maatte du sætte ham ud, som en Hundehvalp! Om jeg nu ogsaa heller havde seet, det havde været en Datter — er jeg derfor en Jesabel, et Uhyre? Og saadan er du endnu efter hele fulde sexten Aar!

Wilh.

Wilh. Nu da, min Kone! jeg rister slet ikke om at røre op i det Gamle. Nu faaer du din Søn igien. Nu er han voksen op, og er bleven en brav Karl, som gjør os Glæde paa vore gamle Dage. Nu faaer du tilligemed ham en Datter; thi det er jo med dit Minde, han faaer min gamle Vens, din Broder Silkeborgs Datter.

Const. Det har vi det igien, ligesom i gamle Dage: naar du begynder at snakke, saa faaer en Anden aldrig sin Bespv indført. Hvad var alt det, du der sagde? — Jo, vor Ferdinand skal have min Broderdatter Charlotte. Saavidt var det bragt. Men bliver det derved? Nu havde du stevnet min Broder og Charlotte herhid, og her skulde han være; han er ikke kommen. Er det andet end din egen Foranstaltning, at han ikke er her? Du ventede, at jeg ubunden vel torde indfinde mig med; og dersom Tøsen gjør nogen Hocuspocus, og ikke strax gaaer dandsende til Brudekammelen, saa veed jeg meget godt, du har besluttet, der skal intet blive af; det var det fornemmelig, jeg reiste herhid, for at tale er fornuftigt Ord med dig om. Hvad siger du?

Wilh. Jeg siger, at jeg ønsker intet heller, naar Pigen, som Alle siger, er en fortreffelig Pige.

Const. Det er hun; det er en fortreffelig Pige, en allerfiæreste Pige, en tout à fait Pige. Jeg har selv for det allermeste opdraget og dannet hende.

Wilh.

Vilh. Nu, naar saa er, og naar Ferdinand virkelig fortjener hende, og de saa vil have hinanden . . .

Con st. Naar, og naar, og naar; det er den gamle Præk! men en Mand skulde være en Mand, og et Ord et Ord; og naar de skulde have hinanden, saa skulde de have hinanden, og saa skulde den hele Præk være ude, synes jeg; og det er fornuftigt, og det er ret, og alt det, du forresten der siger, det er Bringlesri og Bisvas; og du er, og bliver den, du altid har været, og det er ikke værdt at tale med dig mere. (Kaldet ud af Døren.) Heida! er der Nogen? — Jeg har reist den hele Nat, og er træt, og kan ikke holde ud at stændes mere med dig. Dig bliver det saa aldrig nogen Udkomme med. Lise kommer; til Lise.) Blis mig op paa mine Bærelser.

N i e n d e S c e n e.

Vilhelm.

Jo vist er hun den samme. Jeg er bleven lidt ældre; derfor slap jeg for at klamres med hende igjen.

K. L. R a h b e t.

(See f. Deel, S. 122.)

Hans første, meest tidlige Ungdoms, Skuespil vare af det erotiske Slags; hans eneste Lustspil — thi de latterlig Følsomme er kun en Bearbejdelse af et molierist — er Sommeren, der findes i hans profaiske Forsøgs fjerde Deel, og hvoraf her afskrives en Scene til Prove.

Tredte Act's femte Scene.

Mad. Velsked. Torbenson. Alleborg.

Torbens. God Morgen, Mad. Velsked! god Morgen!

Mad. Velsk. God Morgen, Hr. Major! Vi begyndte alt at blive bange, vi ikke skulde have den fornødsel at see Dem i Dag, da det gik saa høit op ad Dagen.

Torbens. Saa min Sjal, Madam! jeg begyndte tilsidst at blive bange for det selv: og havde jeg ikke givet mig saa god Tid, var det nok ogsaa feet; i det mindste havde jeg nok ikke været her endnu.

Mad. Velsk. De har dog ingen Malheur havt undervejs?

Torbens. Ikke det mindste. Min Rudst fik bare en lille Rangstrid med nogle Rulsviere; og det er nogle Dævels Mennesker med deres point d'honneur;

neur; for, inden de Kulde tillade nogen anden Dødelig eet Pas for dem paa Landeveien, Kulde de for sigre haade hans og deres Vogn i hundrede Stykker.

Mad. Velst. Og hvordan kom De da ud af det?

Forbens. Ah, Madam! jeg har aldrig været meget paaholden paa den Slags Vre; jeg gav altsaa min Kudst Ordre at cedere. Han, som har en honette Ambition, paastod i Begyndelsen, at det umulig skikede sig for en Diable, at cedere en Rad Vindervogne; men da jeg, for det han med Decence kunde brage sig ud af det, tillod ham at bte i Kroen, til Kulsvierprocessjonen havde naaet det fornødne Forspring, og ydermere — siden jeg veed, Dræsløshed er Gandens Hovedpude — gav Bertinden Ordre at occupere ham og min sorte Tiener med en god Frokost og en Glaske Bliin, havde han gierne ajournert sin Reise, til der ikke var een Kulsvier mere i Berden, hvis jeg havde villet.

Alleh. Ja! de Kulsviere ere ret noget insolent Aram.

Forbens. Hoslige ere de ikke; men havde De havt den Ulykke, at leve næsten tyve Aar blandt Slavver, som jeg, Hr. Conferentsraad! det mindste Glimt af Frihed vilde være dem kjærkomment, om det end og saae en Smule ud, som Insolence.

Mad. Velst. Jeg veed ikke, om De befaler at trine ned i Lysthuset, og saae lidt Frokost?

For

Torbens. Krofst? og jeg var næsten bange, De var baade færdig med Middagsmad og Caffe. Jeg veed nok, at Middagen i Kjøbenhavn har faaet en fire à fem Timers Udsættelse, og indfinder sig om Vinteren ikke, før Sol er gaaet ned: men paa Landet, troede jeg dog, Morgen, Middag, og Aften gik efter Solen.

Mad. Velst. For Landsbyefolk, Hr. Major! vi Kjøbenhavner ere Kjøbenhavner paa Landet, som i Byen.

Torbens. Saa man gjør Toilette, og gaaer i Assemblée, og holder Club, og tager i Visit, og er stiv, og stram, og fornem, og fedtsommelig herude, ligesom i Kjøbenhavn?

Mad. Velst. Fuldkommen, Hr. Major! Ja, hvem der er af de rette Kjøbenhavner, gjør endogsaa dobbelt Toilette paa Landet, for at faae Has paa den evindelige Tid.

Torbens. Men, naar da Kjøbenhavner skal have Kjøbenhavn, hvor de er, saa synes jeg, det er underligt, de ikke blive, hvor de kan have det fra første Haand.

Mad. Velst. Det har jeg ogsaa syntes, Hr. Major! men De veed nok, naar Kjøbenhavner skal være i deres Element, maae de ikke kede sig for godt Kjøb.

Alle. Og, naar Masneur Velsted skal være i
 se

st Element, maae hun medisere over os og vor Leve-
maade. Det er dog f. Ex. ganske naturligt, Hr. Ma-
jor! at det vilde incommedere, at spise om Somme-
ren til gammeldags Tid, naar man hele Vinteren for
sine Forretningers Skyld har været nød til . . .

Torbenf. Om Forladelse, Hr. Conferensraad!
taale Forretninger ikke Morgenlusten nu omstunder,
siden man i vore Dage ikke gaaer til dem, før paa den
Tid, man var halv færdig med dem i forrige Tider?

Alleb. Morgenstunden har man til andre vigtige
Ting, Hr. Major!

Torbenf. Som gaae for Forretningerne? ja,
jeg har endelig nok mærket, at det, man bliver løn-
net for, er det, man gaaer sidst og nødigst til i vore
Dage.

Mad. Velst. Ellers intet Nyt i Kjøbenhavn,
Hr. Major?

Torbenf. I det mindste intet, jeg fandt inter-
essant nok til at fortælle Dem.

Alleb. Bragte Posten ingen Ting med? Jeg
tog saa tidlig fra Byen, at . . .

Torbenf. Posten? jo, Aviser! men hvad der
staaer i dem, har De nok enten læst, eller agter at
læse; og det er Mad. Velsted vist for fornuftig til at
bryde sig om; og hvad andre Løgne, Posten har bragt
med, eller faaer Skyld for, har jeg ikke bestemt mig
om; jeg har nok i Avisernes.

Alleb.

Alle b. Da er De dog ellers nok for at politicere.
 Torbens. O ja! ved det jeg ikke har lyst at lade
 min Mund groe til; men, dersom jeg altsaa i en stor
 Hungersnød havde maattet lave mig en Ragout paa
 mine Stovler, vilde De da ogsaa lade mig høre, Hr.
 Conferentsraad! jeg var ellers nok for at spise Stovler?

Mad. Velft. De er slem i Dag, Hr. Major!

Torbens. Nei, Madam Velfted! men det gaaer
 mig, som de sancte Eyssovere, eller som ham, der sov
 sig berømt i Grækenland, eller hvor det var; jeg har
 bortslumret en stor Deel af mit Liv i fremmede Lande;
 og da jeg nu endelig er vaagnet, og skal til at være
 hjemme igien, holder jeg ikke af alt det, der vil friste
 mig til at troe, jeg er ude endnu.

Alle b. Men, Madere! naar Hr. Majoren in-
 gen Frokost befaler, saa er det nok Tid at tænke paa
 Middagsmad, dersom vi ellers vil en Tour til Kilden
 i Eftermiddag.

Torbens. Til Kilden? Har De, med Vill-
 delse, tørst her i Egnen, siden De vil lede mig en
 to tre Mill til Vands, naar jeg har spist?

Alle b. Det er den første store Kildebad, Hr.
 Major! hele Verden tager til Kilden i Dag.

Torbens. Desbedre, synes jeg, vi kan blive
 borte; man vil neppe savne os.

Alle b. Ja, men naar der er saa mange Men-
 nesker, er der saa morsomt.

Torbens. O ja! for hvem det morer at trades paa Tæerne, og løbes paa Albuerne.

Alleb. Om aldrig andet, Hr. Major! saa kommer der mange smukke Piger, og dem gider De dog nok seet.

Torbens. O ja, Hr. Conferentsraad! men just fordi jeg overmaade gierne seer smukke Piger, skal jeg frabede mig for mange af dem paa een Plet. Seer De! saa gaaer det altid, som i de Dage, jeg selv valgte Couleuren til mine Kioler, naar min Skrædder troede at giøre det ret godt, ved at bringe mig tre fire store Prøvefort at vælge iblandt. Der var da gierne saa mange smukke Prøver, at jeg tilsidst ikke syntes om en eeneste; og naar jeg saa endelig lod Valget falde paa een, havde jeg gierne den Lykke, Couleuren ikke var ægte.

Alleb. Ja, saa kommer De til at tage til Taffe med et Parti Whist i Eftermiddag.

Torbens. Whist? spille Kiøbenhavnerne ogsaa Whist paa Landet?

Mad. Velst. Ligesom i Kiøbenhavn, Hr. Major! kun med den Forskiel, at paa Landet begynde de, saasnart de staae op.

Alleb. Men man maa dog amuse sine gode Venner med noget, Hr. Major!

Torbens. Agter De da virkelig at være saa feed, sammelige, at De i Forveien ved, Kortene vil være bedre Selskab, end De?

Mad.

Mad. Velst. Men den eneste Gang, jeg var i Klubben, syntes jeg dog, jeg saae Dem spille Whist.

Torbens. Na ja, Madam! naar jeg dog skal see paa maalede Damer og ledsommelige Knægter, seer jeg ligesaa gierne paa Kløver, Spar, Ruder, og Hierte, som paa andre; og tog jeg ikke meget Feil, Madam! havde De selv ønsket dengang, De havde sat Dem til at spille noget af det, der kaldes Whist paa en Assembleaften.

Alle. Men saa veed jeg virkelig ikke, hvad vi skal faae at amuse Dem med.

Torbens. Har De da i Sinde at tage allesammen ud, og lade mig ene blive hjemme?

Mad. Velst. (smilende.) Nei, Hr. Major!

Torbens. Saa vær De aldrig bange for at amuse fere mig; jeg fornøier mig altid mellem mine gode Venner, at sige, naar de vil lade mig fornøie mig selv; rigtig nok kan jeg ikke altid sige det samme, naar Andre tage sig paa at sørge for min Fornøielse.

Mad. Velst. Men det er dog naturligt, Hr. Major! man er bange for, eens gode Venner ikke skal fornøie sig hos een.

Torbens. Har De da nogentid havt Grund til den Frygt, Madam Velst?

Mad. Velst. (neier.) Hr. Major!

(Arnetier, Sophie og Hinde sees oppe i Høgen.)

Torbens. Her er Selskab, seer jeg.

Alle.

Alleb. Ah nei! den, der gaaer med min Niece, er Advocat Hillbeß, og den anden er en Sprogmeester Arnefiær, der har gaaet i Skole hos min salig Svoger, og engang imellem besøger min Søster.

Mad. Velst. Han er, saa at sige, min Pletes søn, Hr. Major! han var i vort Huus den Tid, han gik i Skole, og min salig Mand holdt af ham, som det kunde været vort eget Barn.

Torbens. Ah! saa blive vi jo dog paa en vis Maade en familie! det glæder mig; for jeg maae tilstaae Dem, Fremmede, hvor jeg skal fornøie mig, er for mig som en Skylregn, naar jeg skal brænde Fyrværkeri af.

Mad. Velst. Det undrer mig af en Mand, der har levet saa mange Aar mellem Fremmede.

Torbens. Det gjorde jeg for at lære det, Madam Velsted! Jeg havde engang i min Ungdom et Hiem her, og det var tilforladelig et godt Hiem; det mistede jeg; og da jeg saa mærkede, jeg skulde til at være fremmed paa Jorden, sandt jeg, det var bedre at være det ethvert andet Sted, end i sit Fædreland; og saa gik jeg til Indien at lære Kunsten fra Grunden af.

Mad. Velst. Lærte De den da?

Torbens. O ja, Madam Velsted! ligesom Vhsten og Politiken; jeg kan det nok, men det morer mig ikke.

P. A. Heiberg.

(See f. Deel. S. 459.)

Neppe har nogen dansk Gluepsilbigter siden Holbergs Tid forenet saa lykkeligt et Die til at opdage det latterlige med saa sikker og bristig en Haand til at skildre det. Efterfølgende Scener ere tagne af hans første Lystspil, Forvandlingerne, en mesterlig localiseret Bearbejdelse af en Fortælling af Cervantes. Hans dramatiske Arbejder vare begyndte at samles i to Bind og eet Hæfte, udkomne 1792-1794; men Kiøbenhavns Ildbrand standsede og tildeels ødelagde Samlingen. Af en senere og forøget Udgave er udkommet tre Bind 1806.

Gierde Acts 1ste, 2den, 3die og 4de Scene.

Første Scene.

Plump. Madame Plump.

Plump. Men, fort at fortælle, hvad den Ufærd tænker Tosen paa, og ikke vil antage et saadant Tilbud? Det skulde være dig i dine unge Dage, Moder! Hilledød! hvor vilde du ikke spidsset Øren!

Mad. P. Jeg troer vist, at det maa gaar hende, som det gik mig i den Tid. Jeg havde ogsaa, med Skam at tale om, anseelige Friere; men... (satter.) Summa Summarum, jeg var bleven forlovet med dig, og saa maatte jeg holde Ord; og jeg kan dog ikke

ikke heller sige, Faerlle! at jeg har fortrydt det. Saaledes troer jeg ogsaa, at nogen anden maa være kommen i Forveien her.

Plump. Maa, siden du troer det, saa kan jeg sige dig, at jeg har samme Tro; fort at fortælle, jeg skal vise dig Noget. Jeg fandt paa Hoderfiken Carls Tegnebog, som han havde glemt, og deri saae et Vers, som jeg ikke forstaaer, undtagen at der staaer Christiane deri. See, der er det; du, som er lærer, kan bedst forstaae dig derpaa.

Mad. P. Spot ikke, min kiære Mand! Jeg takker mine Forældre i deres Grav, at de har ladet mig lære noget; og, Summa Summarum, det veed jeg, at naar Andre maae behjælpe sig med deres Modersmaal, saa godt som de kan, saa kan jeg læse baade til og fra Bords paa Tydsk.

Plump. Dine Ord i Tien! mener du da ikke, at vor Herre forstaaer dit Modersmaal? og huffer du ikke, hvad din Broder Bedemanden siger, som ogsaa er lærer, for han gaaer med sort Kiole; fort at fortælle, han siger, at du gjorde bedre i at læse dine Bønner rent paa Dansk, end radbrække dem paa Tydsk.

Mad. P. Misundelse, pure Misundelse! Summa Summarum, fordi den gode Mand har været i Tydskland, fra Høns fløi op, og til de fløi ned igen, saa indbilder han sig, at han har slugt al Wiisdom.

Men det er ikke værd at mundhugges om saadant; lad mig see Verset! (han leverer hende det, og hun læser sagte.) Jeg maa tilstaae, at det er vel skreven.

Plump. Saa meget desto værre —

Mad. P. Saa meget desto bedre —

Plump. Nei! dine Ord i Vren, saa meget desto værre. Kort at fortælle, jeg er bange for, at jeg faaer kiøre Knægten paa Porten, i hvor megen Gavn jeg end har af ham, for hun var dog, for en Ulykke! alt for seer en Steeg for en Vonde.

Mad. P. Hvorfor skal du kiøre ham bort? Summa Summarum, det er jo uvisst, om han selv har skrevet Verset.

Plump. Bitter Kns! dine Ord i Vren, Moer! jeg kiender jo, at det er samme Haand, som har skrevet i Tegnebogen.

Mad. P. Nu lad saa være, saa er der jo mange Christianer til; og desuden saa tvivler jeg paa, at han har gjort Verset. Det er saamænd ikke et Vers, som en Vonde kunde finde paa at gjøre; for, Summa Summarum, imellem os sagt, saa troer jeg knapt, at jeg skulde kunde gjøre et saadant Vers.

Plump. Ja, for en Ulykke! naar saa er, saa er det en anden Sag. Jeg vilde og nødig miste de Knase af Huset, for det er Folk, som jeg kan slaae Lid til. Men, kort at fortælle, vi maae dog vel have fat paa Løsen, og faae Sandheden lirket ud af hende,

hende, for jeg havde dog Lyst at vide, om Knægten har vovet paa at sladdre hende noget for.

Mad. P. Det er ikke mit Raad. Bedre endnu nogen Tid at holde Die med dem, for med Tiden kommer vi nok efter det; og vi kiender hende saa meget, at vi ikke behøver at være bange for hendes Opførsel; men at flyve hende lige i Flankerne nu, det er ikke raadeligt. Summa Summarum, du kiender hendes Gemyt, hvor nær hun kan tage sig en Ting; og om vi nu talte til hende derom, og det ikke forholde sig saa, da vilde hun græmme sig alt for meget. Derfor, om du vil som jeg, saa skal vi give lidt Tid.

Plump. Dine Ord i Verden — Om jeg vil som du? — Kort at fortælle, jeg har altid sagt, at i saadanne Ting har du ti Gange saa stor Forstand, som jeg; og derfor vil jeg gierne lade dig raade.

Mad. P. Jeg maae tilstaae, at du er mig dog en færlig Mand.

Plump. Dine Ord i Verden, det bør jeg være, naar jeg har en god Kone. Verre mod Verre, sagde Ræven, han vendte Bagen mod Solen. — Men see nu! har vi ikke der Fremmede . . . Hvad Div velen . . .

Anden Scene.

De Forrige. Borgemeesteren.

Borgem. God Aften, god Aften, Monsieur Plump!

G 2

Plump.

Plump. Underdanige Tiener, Hr. Etatsraad!
Deres Ord i Vren.

Borgem. Jeg er kommen hio for at tale to Ord
med Dem i Centrum. (Plump giver sin Kone et Tegn, at hun
skal gaae ud). Er dette maaskee Deres Kone?

Plump. Ja, det er Moder, Deres Ord i Vren,
Herr Etatsraad!

Borgem. Ja, hun kan gierne blive her. Det,
jeg har at tale med Dem om, maa Deres Kone gierne
høre. Mit Erinde er, først at spørge, hvor mange
Tjenestefolk De holder?

Plump. Deres Ord i Vren, jeg holder to Karle,
det er min Sag; Pigerne holder min Kone, og dem
maa hun svare for. Kort at fortælle, hver har nok
med at feie for sin egen Dør.

Borgem. Hvormange Piger holder De da, Mad-
dame?

Mad. P. Summa Summarum, kun en Tje-
enstepige.

Borgem. Er det da hende, der har Ord for at
være en saadan Skionhed?

Plump. Nei, Deres Ord i Vren; den, der
figer, at hun er en Skionhed, lyver hende bitterdød,
Kammelig paa; grim er hun nu just ikke heller; hun
er, kort at fortælle, som Folk er fleest.

Mad. P. Ti stille, og lad mig svare. Summa
Summarum, Deres Velbaarenhed! det er en anden.
Bor

Borgem. Saa har De jo paa den Maade mere end een Pige?

Mad. P. Nei, vi har kun en Tienestepige; den anden, som Deres Velbaarenhed behager sige, er smuk, er ikke vores Tienestepige, skøndt hun gjør os ligesaa megen Nytte, som to. Summa Summarum, vi holder hende som vores eget Barn, og naar vi engang dør, saa har vi i Sinde at efterlade hende det Tidet, vi eie.

Plump. Ja, Deres Velbaarenhed! jeg er kun en Giestgiver; men fort at fortælle, uden at skryde, saa har jeg dog i de sex og tredive Aar, jeg har boet her, lagt mig noget til Bedste, saa at de Reisende kan blive saa vel beværte her i Huset, som paa noget andet Sted; Deres Ord i Eren.

Borgem. Det kommer nu ikke Sagen ved. Men sige mig, om det er sandt, som man fortæller, at hun skal have saa mange fortræffelige Egenskaber?

Mad. P. Vi har intet sparet paa hende, og Summa Summarum, uden at tale om hendes Lydighed, Føielighed, Naarpassenhed, Taknemmelighed, og andre Dyder, som hun daglig glæder os med, saa har hun en Forstand uden Lige; hun skriver fortræffeligt; regner i Kap med, hvem det skal være; forstaaer baade Tydsk og Fransk, og har læst en Pokkers Hoben; synger som en Engel —

Plump.

Plump. Og taler for sig værre end en Procurator. Kort at fortælle, Ganden veed, hvem hun slægtter paa; der er vist ingen af os; Deres Ord i Vren.

Borgem. Det troer jeg vel, naar De ikke er hendes Forældre. Man siger her i Byen, at min Søn er forlobt i hende; har De nogentid hørt eller mærket det?

Mad. P. Ja, at han er forlobt, det har vi mærket; og min Mand og jeg har endog i Dag talt om, hvorledes vi skulde bære os ad i denne Sag.

Borgem. Kan jeg ikke faae hende at see? Jeg ønskede gierne selv at erfare, om Rygtet er grundet, eller ikke.

Plump. Deres Ord i Vren; det skal see. (Gaaer til Deren og raaber) Christiane! Christiane!

Tredie Scene.

De Forrige. Christiane.

Christ. Hvad befaler min Fader? —

(Hun vil gaae tilbage, i det hun seer Borgemeesteren.)

Borgem. Kom kuns nærmere, min Pige! vær ikke undseelig!

(Han betragter hende meget nøie.)

Christ. Min Herre! i hvem De saa er, saa gjør De ikke vel i, om De opholder sig over en stakfels fattig Pige, som det dog lader til, siden De beskuer mig saa nøie.

Borgem.

Borgem. Nu, det maa jeg tilstaae, at min Søn har ret viist sin gode Smag, da han har ladet sit Valg falde paa saa mageløs en Skionhed.

Christ. (affides). Himmel! hans Søn!

(Tager et Tørflade op, og tørrer Svæden af sig.)

Mad. P. Hvad fattes dig, mit Barn? er du ikke vel?

Christ. Al nei! Maatte det tillades mig at gaae bort?

Mad. P. Det kan du gierne. — Summa Summarum, Deres Velbaarenhed tager det vel ikke ilde op, at hun gaaer bort? Hun befinder sig ikke vel.

Plump. Gaae ind, og læg dig lidt paa Sengen, min Tøs! kort at fortælle, saa gaaer det vel over.

Borgem. Det gjør mig ondt, at hun ikke befinder sig vel. Jeg vil ikke troe, at det skulde være af nogen Betydighed.

(Hun gaaer.)

F i e r d e S c e n e.

Borgemeesteren. Plump. Mad. Plump.

Borgem. Jeg maa sige, at Rygtet imod Sædvane har gjort mindre af hendes Skionhed, end jeg virkelig befinder den. Overgaaer hendes øvrige Egenskaber Rygtet ligesaa meget som hendes Skionhed, saa maa hun være det fuldkomneste Fruentimmer, jeg har

har seet. Jeg er nylig kommen hertil, som De veed, men har i lang Tid hørt meget at tale om herde, og har aldrig villet troe at endog saa Halvparten deraf var Sandhed. — Men hvem er da Forældrene til et saa upperligt Fruentimmer?

Plump. Ja, Deres Ord i Eren, mener Deres Velbaarenhed, at vi veed det? Nei, for en Ulykke, veed vi det ligesaa lidt, som hun veed det selv. Men, kort at fortælle, dersom Deres Velbaarenhed har Taalmodighed til at høre, saa skal jeg fortælle Dem noget, som bitterdød endnu intet Menneske har faaet loffet ud af mig.

Mad. P. Men, Mand! hvor tør du det? Husker du ikke, at du har lovet . . .

Plump. Men, Moder! er det ikke Borgemeesteren? Kort at fortælle: hush paa, hvem du har den Ære at tale med.

Borgem. De kan sikkert betroe mig alt, hvad De vil, i denne Henseende, og være vis paa, at jeg ikke skal gjøre noget slet Brug deraf.

Mad. P. Om Forladelse, Deres Velbaarenhed! det veed vi. Behag at sidde ned, Summa Summarum, jeg forsikrer, at Historien er værd at høre paa.

Borgem. (sætter sig). Jeg vil med Fornøielse høre paa den, især om den kan give nogen Oplysning om denne Skandale.

Plump.

Plump. Deres Ord i Vren, kort at fortælle, det traf i Aaret syttenhundrede — lad see —

Borgem. Spring Aarstallet forbi!

Plump. Det vil ikke falde mig ind. Kort at fortælle; jeg har ellers en god Hukommelse, som for Exempel forleden Dag —

Borgem. O, min Ven! det hører jo ikke til Sagen.

Plump. Deres Ord i Vren. Nu vel da — kort at fortælle, det hændte sig for lidt over sexten Aar siden — det veed jeg, at jeg havde været Stiekgiver dengang omtrent i tove Aar; var det ikke saa længe siden salig Maren døde?

Mad. P. Summa Summaram, fortæl det uden Omstændigheder, for ellers skal jeg.

Plump. Nei! bi nu! Kort at fortælle; det traf da, som jeg siger, ved Pintes-Tider; nei lad see — det var Sanct Hans-Tider; for, kort at fortælle, jeg husker endda, at det var meget varmt, saa Kærne de —

Borgem. Nei, er det intet andet, De vil fortælle mig, saa forgaaer snart Taalmodigheden.

Plump. Jo, jo, Deres Ord i Vren, nu kommer det. Det var, kort at fortælle, strax efter Sanct Hansdags-Tider; jeg vilde gaae i Marken at see til mine Følk, som hastede Hs, og om jeg ikke tager Bøll, saa var det i Gluderstrups Mark —

Borgem.

Borgem. (reiser sig op). Jeg har ikke Tid at sidde her i et halvt Aar; kan De ikke fortælle det kortere, min Ven! saa lad Deres Kone tale.

Plump. Deres Ord i Vren — fort at fortælle —

Mad. P. Lie nu stille, Mand! og lad mig tale. Summa Summarum, der kom en fornemme Dame reisende, og laae syg her i Huset en fiorten Dages Tid; der blev hentet Doctor til hende, men vi saae, at hun ikke brugte hans Medicamenter. Derpaa, Summa Summarum, bliver en Dag min Mand og jeg kaldet ind til hende. Hun laae paa Sengen, og hvor forstrækkede bleve vi ikke, da hun flyede mig et nyfødt Pigebarn, det deiligste, vi nogen Tid havde seet. Summa Summarum hun græd, og forsikkrede os, at det smertede hende inderlig, at hun var nødt til at skule disse sine Omstændigheder, og bad os opføde dette Barn paa Landet i to Aar, og siden tage det til os, da hun useilbarligen til den Tid vilde lade det hente. Men om uopervindelige Hindringer skulde komme i Veien, da maatte vi opføde hende hos os, som en fattig Bondepige, vi havde taget til os, for at gjøre vel inod, siden vi ingen Børn selv har, uden at lade hende vide hendes Stand; men dog lade hende lære saa meget, som stod i vores Magt. Summa Summarum, kort efter reiste hun; men inden hun reiste, tog hun et Stykke Perdement, og skrev nogle Ord

Ord paa, flippede det derpaa i to Stykker med smaa Spidser, saa at der stod et Bogstav paa hver Spidse, gav os det ene Stykke, og bad os bevare det som vores Diesteen, siden vi ikke maatte levere Barnet til nogen, som ikke kunde fremvise Magen dertil, og naar begge Stykkerne bleve sammensatte, skulde Bogstaverne give os den fornødne Oplysning om hende; hun gav os videre nogle Leed af en Guldkiede, som ogsaa skulde være et Tegn, og saa gav hun mig Summa Summarum fire Hundredalers Sedler.

Plump. Og Moder vidste i Angesten ikke, at det var Penge, førend hun havde stukket dem i Lommen. Kort at fortælle, jeg blev halv vred derover; men siden betænkte jeg mig dog.

Borgem. Men hvad hedd den Frue?

Mad. P. Det veed vi ikke det ringeste af. Vi spurgte Tienerne lidt nok derom; men de svarede, at det var dem forbuden at sige, endogsaa hvor hun kom fra. Summa Summarum, hun reiste, og et halvt Aars Tid derefter fik vi et Brev uden Navn, med et Par hundrede Rigsdaler i; men siden har vi slet ikke hørt et Ord til Moderen, saa hun vist maa være død.

Borgem. Har De da endnu Pergamentet og Guldkieden i Behold?

Mad. P. O ja, det gemmer vi som en Helgdom.

Borgem. Vil De være saa god, at lade mig see begge Delene?

Plump. Deres Ord i Hren, Deres Velbaar-
renhed! meget gierne! — Moder! der har du Næg-
len; du veed jo, at det ligger i Sølvskabet i den for-
gyldte Sølvdaase, som staaer tæt ved Sølv Kaffe-
kan- den. Kort at fortælle, skynd dig noget, og kom igjen
med det.

(Hun gaar.)

Profaisk Sørgespil.

Johannes Ewald.

(See f. Deel. S. 215.)

Denne vor ypperste Digters eeneste profaiske Sørgespil, Rolf Krage, udmærker sig, uagtet sin ikke haldige Fabel, ved Ewalds Charactertegning og Dialog. Som en Prøve herpaa affrives de tvende Heltes, Biarkes og Hialtes, Døds-scene.

Femte Act's anden Scene.

Biark. Hialt. Rude og Aluilde.

Biark. Vi flye dog ikke. Men nogen Hvile, som du siger, kan være tienslig. Jeg merker — Ha! nu har jeg stor Lyst at see Odin. Siig mig, Rude! klare Hustru! om du seer ham nogensteds!

Rude. Min Biark! vil du have Lykke at frige fremdeles, da løst dine Dine op til Himmelen, og giv dit Offer til den, som har Magten og Seiren i sin Vold! — Du bliver bleg, du dør, min Biark!

Biark. Men jeg har alligevel hevet mig stielig paa dem. Der hialp hverken Skjold eller Brynie, hverken Hielm eller Krest imod dette mit skarpe Sverd. Der laae omkring mig med døde Forrædere ligesom et
høit

høit stort Bierg. Mig tyktes, Hialte! at du gjorde og lyst, hvor du foer frem.

Hialte. Jeg veed intet Sted, hvor tapre og duelige Krigsmænd giordes meer fornødne, end der, hvor jeg stod.

Biarke. Saae du ham, den sterke Svenske, som hug saa dybt i mit Harnisk, igiennem Vandseret, som det havde været Bør? Men jeg hug til ham med mit Snertir, og fløvede ham lige ned til Brystbenet. Da flyede de andre Riddinger, og turde ikke komme mig nær. — Men jeg veed ikke, hvorledes det er, Hialte! Det bliver mørkt for mine Øine, jeg svimler; laan mig din Arm, Rude!

Rude. Hvad vil du?

Biarke. Foer mig derhen, hvor min Herre faldt — der — ved hans Hoved (huv fører ham hen til Hovedet af Rols's lig). Jeg føler, at jeg døer. Mine Knæ rykke, og en Mæthed, som jeg før aldrig fornåm — Hold mig fast, min Rude! Men jeg vil døe leende, som Agner døde; thi jeg døer for min Konge. Dog! at hevne ham, at igiennemstøde Forræderens Hjerte, den Lyksalighed, dertil var jeg ikke værdig. Den er en Edlere forbeholden, maaskee dig, min Hialte! men du bløder stærkere, end jeg.

Hialte. Og jeg kunde være i Valhal, førend du; men Blodet er varmt i mig endnu, og jeg føler ikke, at det formindskes. Bitterhed, — Ha! en rasende

rasende Tanke, som opflammer min hele Siæl, gjør, at jeg ikke føler det.

Biærke. Hold mig, min Rude! Her vil jeg dø, ved min Herres Hoved; men tag dig i Agt, at jeg ikke rører ham, naar jeg falder. Ha! min Rude! jeg dør, men jeg dør som en ærlig Mand!

Rude. Du dør som en Helt, min Biærke! Alle, som høre det, skal misunde dig, og mig, som du elskede. Efter tusende Aar skal endnu de unge Møer synge din Roes for deres Brudgomme, de unge Helte, naar de gaar i Kamp for deres Konge, og sige til dem: Fortien at dø, som Biærke døde!

Biærke. Og som Hialte. Kom, Hialte! læg du dig ved din Herres Fødder! at naar de komme, og randfage disse døde Liig, enhver kan see, at vi har troelig tient vor Herre og Konge. Det hindrer ikke, at Navne og Ærne fortære siden vort Legeme, naar vi ellers dø, som oprigtige og tapre Krigsmænd, paa Valstedet hos vor Konge.

Hialte. Ja, ved min Herres Fødder. Ha! ved Odin, jeg fortjener det ikke!

Alvilde. Edle Hialte!

Biærke. Min Rude! beste Hustru! jeg forlader dig; men de kostbare Taarer, som du værdiger mig, de gjøre mig det tungt, at forlade dig. Løb dem af, min Rude! Guderne er hos dig. Kan mine Been blive lagte hos Agners, eller hos Nelfs?

(Han falder om, og dør.)

Rude.

Rude. Død er han, denne fortreffelige Mand, den anden af de bedste Mænd, som jeg overlever! i min første Ungdom! Alfader! og paa den samme Dag, som Agner faldt. Ulyksalige Dag! — Viarke! min Viarke! nu er du ikke meer! Jeg skal ikke tiere lase den smukkeste Eiel, ikke den søde Melancholie, ikke dine Venners Døder, og ikke Krennedes Modgang i disse Dine; de ere sukkede, for evig sukkede! Heller skal jeg ikke henge ved din Arm, og lokke hemmelige Døder af dia, og trette mod din elskværdige Stortalenhed, naar du talte om din Rude, og hvem din Svoger var, og om Dølses Væ; død, død er du! Men jeg vil ikke beklage dig; det er ikke ved Daarer, at jeg skal fortiene at være Viarkes Enke. — Ha Hialte! har du Styrke endnu til at heve din Ven?

Alvilde. Seer du ikke, at han arbejder med Døden?

Hialte. Ja, ved min Herres Fødder, sagde han, den bedste Mand! at jeg skulde ligge. Sagde han ikke det, Rude? Men jeg vil ikke ligge ved min Herres Fødder!

Høfher (som den hese Tid, saar isom Gevar, er stevet tilføede, naar bagerst var Stuepladsen): Jeg kan ikke udstaae det længere, Gevar!

Rude. Hvad gjør dit Die saa vildt, Hialte? Dit Ansøn er grummere, end det var i Kampen.

Hialte!

Hjalte. Ha! jeg betroede... og nu raser denne
 Tanke i mit Bryst. Jeg Ubefindige; at jeg skulde
 betroe min Konges Liv i andres Hænder! og, Him-
 mel! til En, som ikke holdt sig det for en Skam, at
 tiene en Forræder! Hother! Hother! Guderne veed,
 at jeg intet værdt kunde tænke om dig; men nu har
 du gjort, at jeg er skyldig i min Konges Død.

Hother (løber hen til Hjalte, og Genar gaar). Nei,
 nei, min Hjalte! ikke skyldig i din Konges Død, ved
 alle hellige Guder ikke skyldig! Du kunde ikke have
 forsvaret Rolf bedre, end jeg forsvarte ham. Vebreid
 mig ikke, at jeg fulgtes med en Forræder! Guderne
 har skult de menneskelige Hierter for dig og for mig.

Hjalte. Ha! min Ven! man behøver kun at see
 den Oprigtige, for at troe ham. Men du adspredede
 en Laage fra mine Dine; du gjør mig det let at døe.
 Nu, min Hother! nu, har jeg fortient at være din
 Ven; saa læg mig ved Fodderne af min Konge.

(Hjalte falder om i sin Vens Arme, og daer. Hother bærer
 ham derpaa hen, og lægger ham ved Fodderne af Rolfs
 Eng.)

Hother. Min Ven! min Ven! En Halvgud
 maatte ønske sig Dødelighed, for at døe som Hjalte.

D. S. S a m s ø e.

(See f. Del. S. 103.)

At denne for tidlig tabte Digters eeneste Sørgespil, Dyvete, afskrive vi den berømte Scene mellem de tvende Brødre, som den mest passende for denne Samlings Bestemmelse.

Fjerde Act's ottende Scene.

Slotsherren, Knud Gyldenstjerne (kommer).

Knud. Du har ladet mig kalde til dig, min Broder! Hvad vil du?

Slotsh. Jeg har vigtige, meget vigtige Ting at sige dig, baade som Brøder, og som Ven.

Knud. Du skal finde begge Dele i mig.

Slotsh. Det veed jeg. — Dog bliver det især Vennen, jeg vil prøve. — Det er meget, det, jeg vil fordre af dig. Kan du for min Skyld overvinde medfødte Fordomme? Kan du glemme — ikke, at du selv er Adelsmand, det fordrer jeg ikke — men at jeg, din Brøder, er det?

Knud. Jeg skal aldrig glemme, at du, og jeg, og hver retskaffen Adelsmand var Menneske, før han blev Adelsmand. Men, min Brøder! den, som ikke vil fornedre sig selv, maa ikke glemme sin Tids herkende Fordomme.

Slotsh.

Slotsh. Fornedre sig! Kan min Ven og min Broder ikke være stærk nok til at see mig glemme disse Fordomme, saa har jeg udtale.

Rnub. Hør mig, min Broder!

Slotsh. Det behøver jeg ikke. — Jeg veed alt, hvad du vil sige; og jeg læser i dine Dine, at du veed min Bestlutning.

Rnub. Ja! jeg veed den — vidste den alt længe.

Slotsh. Og taug! Kiulce dig for mig? Er det den aabenhjertige, redelige Rnub Gyldestierne? Siig mig, hvad vilde du gjøre?

Rnub. Forekomme din Vanære.

Slotsh. Og bedrage mig? — Ja gaa, sammenrot dig med dine Adelsmænd. — Jeg har inget Broder mere. — Stod mig ud af din Families Skied. — See! jeg overdrager dig mine Rettigheder; vær du Hovedet for denne høie Slægt? — hovmod dig af dine Ahner og Skiolde; jeg foragter dem. — Hvad er du mod mig? Du, en Slave af usle Fordomme! Du staaer jeg ene i Verden, fri som det første Menneske, Gud Faste — Ingen over mig, uden Gud — ingen Vaend, som holde mig tilbage. — Ene lever jeg for dig, ulykkelige, forførte, og forladte Pige! — Din skal jeg være til det sidste Aandedræt. — Lad dem sammensværges sig imod dig og mig — Konge og Adelsmænd, Ven og Broder; jeg kiønder

ingen Pligter, uden dem, jeg skylder dig, byrebare
tilbedte Veninde! Mit Mod og min Arm skal beskytte
dig — og kan jeg ikke, saa skal jeg synke i Graven
med dig, der er vor sikre Tilflugt; længselsfuld saae
du tit hen efter den, arme Dyveke! Er der intet
andet tilbage for dig — saa skal du komme der; jeg
skal selv følge dig derhen. — Sees der, stolte Adels-
mand! der har du min Bestuening; gaa nu, og gjør,
hvad du vil.

Knud. Din Heflighed skal ikke bringe mig ud af
min Forsatning. — Nu vil jeg tale — min opbragte
Broder kan ikke fornærme mig; men han tvinger mig
til at tale Sandhed. Først maa jeg sige dig — jeg
var kommen til dig, om du end ikke havde ladet mig
kalde — jeg vilde sagt dig, hvad jeg nu agter at sige
dig. Hør mig! det er ikke mig, som misbilliger din
Elfskov. — Hvad Lidenkskab siger dig, det kan min
Fornuft sige mig. Vi stamme os jo ikke ved at ægte
det Fruentimmer, som Døden berøvede en kjær Egtes-
fælle; skulde da den fromme Dyveke, hvis hele For-
brydelse er den, at hun elskede en Konge, som een-
gang nødvendig maatte forlade hende; skulde hun være
mindre værd, fordi en bitter Nødvendighed, værre
end Døden, gjorde hende til Enke? — Nei, min
Broder! — i mine Øine er Dyveke en Undtagelse,
om hun endog er den eneste.

Slotsh. Min Broder! nu kiender jeg dig igjen.
— Du dømmes mildt som en Ven.

Rnud. Men dømmes hele Verden, som du og jeg? — Kunde du endog sætte dig ud over din Families Fordomme — har da ikke hele Verden de samme? — ogsaa dem skal du kæmpe imod. Kan du det? Kan du see dig foragter, hvor du kommer? udsleet af dine Ligemand, tilbagesat af dine Overmand — kør: udstødt af hver ridderlig Samqvem? — Kan du udholde dette? kan din Dyveke udholde dette? — og naar hun saa ikke kan, naar hun læser Bedrøvelse og Rummer i dit Ansigt!

Slotsh. Det skal hun ikke.

Rnud. Saa reis da, ægt din Dyveke; — men byt Riddersværdet om for Pløjjernet; skul dig selv i en Bøndekoste, og lad Solen affvide din Dyvekes Skionhed. — Kan du ikke det, saa vent aldrig at blive lykkelig.

Slotsh. Det kan jeg! — Sid jeg kun maatte! — At Dyveke vil blive min for bestandig — det tør jeg kun haabe. — Nu laaner hun mit Ravn; om hun siden vil vælge mig, eller Klosteret, det overlader jeg hende selv.

Rnud. Og for dette sværmende uvisse Haab vil du udsætte dig og hende for denne Fare?

Slotsh.

Slotsh. Dette Haab ndgier min Lykke. —
Hun kan, og vil ikke blive. — Jeg maa følge hende.

Rnud. Er det din uroffelige Beslutning?

Slotsh. Ja!

Rnud. Nu, saa lad os ikke spille Ord eller Tid længere. Saa har jeg Andet at sige dig. — Jeg vil tilstaae, at jeg har bragt det saa vidt, at jeg kunde forhindre din Flugt; — men vær rolig, min Broder! jeg vilde ikke bedrage dig. — Dine Hensigter ere røbede; for din egen Sikkerheds Skyld maatte jeg ene paatage mig at være den, der vilde tilintetgøre dem, at ikke den øvrige Familie skulde blande sig deri, og af uforsigtig Iver styrte dig i en uundgaelig Ulykke.

Slotsh. Ved Sigbrit det ogsaa?

Rnud. Ja! — men ogsaa hun har overladt hele Sagen til mig; endog fra den Side er du sikker. Vil du ikke forandre din Beslutning, — nu vel! saa er Alting endnu, som du selv forlod det, kems meget sikkrere. Du kan reise, naar du vil.

Slotsh. Min Ven! hvi miskiendte jeg dig?

Rnud. Selv Overlast skal du ikke frygte for — mine Folk ere færdige paa det første Vink, og de ere mig troe. — Du studser! — ja, min Broder! det kunde maastee behøves — den hele Sag er ikke saa Kiult, som du formodede; — men hold dig rolig,
indeh

indtil jeg siger dig til; jeg staaer dig inde for Alt. —
 Man vil vogte paa hvert et Skridt af dig; mig mis-
 tanker man ikke. — Forlad dig trygt paa mig. —
 Selv Dyveke, vilde jeg ønske, du vilde overlade til
 min Omhu.

Slotsh. Hun skal være sikker i mine Arme.

Rnud. Din Ret, til at beskytte hende, vil jeg
 heller ikke betage dig, om det endog var forsigtigere. —
 Men til Eagen. — Var ikke Aftalen, at gaae til
 Holland?

Slotsh. Jo!

Rnud. Og ifald Binden ikke blev gunstig inden
 Midnat, saa til Lybek med Morbys Gallei?

Slotsh. Jo! Jeg seer, du er godt underrettet.

Rnud. Faaborg har sagt mig Alt.

Slotsh. Oh! nu forstaaer jeg ham.

Rnud. Men videre! — Du fører altsaa Dyveke
 selv ombord — saa hemmeligt, som mulig — hvis
 ikke, saa lad skee aabenbare, hvad der ikke kan længere
 skjules — før hende bort med Magt, om du vil. —
 Men slip hende ikke af dine Arme! mere har du ikke
 at gøre. Jeg skal værne om eder begge, og jeg lover
 dig, at ikke et Haar skal blive rørt paa eders Hoved,
 saalænge jeg er til. Det kan jeg love, mere ikke.

Slotsh. Og det vil du gøre for mig? Det
 var usselt, om jeg troede, at jeg med Ord skulde kunne
 fatte

rafte dig. — Du er ophvriet over al Tak; — men hvad vil du vove?

Knud. Bover jeg mere, end du? Du vil ikke forlade Dyveke? — vel! jeg forlader heller ikke dig. — og nu nok herom. — Sæt nu, at Alt gaaer godt, har du da intet videre at sige mig?

Slotsh. Mit Regnskab, som Slotsherre; det var just derfor, jeg bad dig komme til mig.

Knud. Du vilde altsaa selv have betroet dig til mig?

Slotsh. Ja!

Knud. Det vilde du? Tak, min Broder! — Men, hvad er saa min Fortieneste?

Slotsh. Jeg ventede meget af dig; kun ikke saa meget.

Knud. Nu, hvor er dit Regnskab? Lad os ikke spilde Tiden!

Slotsh. Det er i megen Uorden.

Knud. Det skal blive bragt i Orden.

Slotsh. Faaborg har bedraget mig for titusinde Rigsdaler.

Knud. De skal blive betalte, og han afkrævet — hvad mere?

Slotsh. Det Vigtigste! — Vaag over min Dyvekes Moder. — Hun vil uden Tvivl snart komme efter sin Datter.

Knud.

Knud. Jeg skal selv ledsage hende; hun skal være
saa sikker ved min Beskyttelse, som Dyveke ved din.

Slotsh. Saa er jeg rolig.

Knud. Og saa har jeg opnaaet det første af mit
Ønske — rolig maa du være, saa vil Alt gaa godt.

Slotsh. Det lover jeg.

Knud. Altsaa Midnatsklokken, eller første gun-
stige Vind — det er Signalet?

Slotsh. Ja!

Knud. Altting skal være færdigt. — Kun rolig!
Mod og Tillid til mig. — Lover du mig ogsaa det?

Slotsh. Ja, min Broder!

Knud. O! saa har jeg vundet en Ven og en
Broder igien! (Vil gaae.)

Slotsh. Kan du tilgive mig, at jeg misliendte
dig?

Knud. Din Tillid skal forsoner din Brøder.

Slotsh. Og du vil gaae, uden at give mig dit
sidste Farvel? Hvo veed, om vi ikke sidste Gang taler
saalebes saamen.

Knud. Jeg behøver mit Mod samlet. — Af-
sked gjør Hjertet blødt. — Dog — giv mig din
Haand!

Slotsh. Tak! inderlig Tak for dit tro Venskab!

Knud. Farvel, min Broder! — Saalebes an-
saaer det sig for Gud og Mennesker, at Brødre siges
hvert

hverandre det sidste Farvel — som Venner. Du lad
 os ogsaa skilles ad, som Mænd; ingen qvindagtig
 Taare svække vore Kræfter og vort Mod. — Til
 Kamp, min Broder! for Kierlighed og for Venskab.
 — Vi samles til Lykke eller Død. — Dyveke er vort
 Løsen — ikke sandt?

Slotsh. Dyveke, og Knud!

Knud. Farvel, min Broder!

L. C. S a n d e r,

født 176*,

Professor i Pædagogiken.

Bekubede Dybeke os en dansk Racine, viser Niels Ebbesen os en dansk Corneille, hvis mandige Kraft man vil gienkende i følgende Scene.

Tredie Act's første Scene.

Dannehoffet.

Ebbesen. Povl Glob. Søren Groft. Stig
Andersen. Biskop Tyge. Forsamlede
Riddere, Bønder og Klærke.

Biskop Tyge staaer hele Scenen igjennem for Hoi; Alteret.
Neden for Alteret Povl Glob, som nu ender sin Tale;

Povl G. Hvad tøve vi længere? behøver jeg at anføre flere Grunde? Eder's egen Erfaring i ni samfulde Aar gjør al videre Tale overflødig. I har dog vel følt, at Udlændingen ikke oprigtig elsker vort Fædreland? Jeg besvarger eder, lader os ile; lader os samle Stemmerne! Ingen Udlænding! Prinds Baldemar være vor Konge.

Mogle Stemmer. Prinds Baldemar! Prinds Baldemar!

Stig A. For Fædrelandets Skyld, vogter eder, Dannevang! — En Overrælselse vilde styrte os alle i
Fors

Fordærbelse. Jeg beber, tilstedev mig at komme til Orde.

Poul G. Nei, lad ham ikke komme til Orde. Har I ikke fremført Eders Mening? Hvad kan I sige mere? — Lad ham ikke komme til Orde. Han er Udlandingsens Baabendrager. Hans Stemme er forfæstet, som Slangens i Eden. Skal denne Hofsnog vanhellige dette Sted?

Tyge. Stille, Ridder Glos! Her for Guds Nafn gælder ingen Persons Ansæelse. Ikke hvad han er, men hvad han siger, skal vi bedømme.

Ebbe sen. Dannehoffet nægter ingen udvalgt Forbødets Stemme.

Poul G. Heller ikke, naar den enkelte Mand's strangeeste Ret er Uretfærdighed imod alle?

Søren F. Holder du os da for saa svagviede, at vi ikke skulde skælne Solens Billede i Naen fra Solen selv?

Mogle St. Lad os høre Ridder Andersen.

Poul G. (medens han gaaer ned). Aldrig har jeg maattet vige for en Uværdigere.

Etig A. (træder frem for Alteret). Uværdig var jeg dette høitidelige Sted, om den Uret, mig vederføes, et eneste Dieblif kunde bringe mig til at glemme Fædrelandets Vel. Prælater, Riddere, fribaarne Mænd! alle I, hæderlige Dannemænd! hører, og dømm! Ikke hvad jeg er, men hvad jeg siger, skal I bedømme; saa sagde, vor værdige Biskop Tyge.

Søren.

Søren F. Til Sagen, til Sagen!

Stig A. O! blomstrede Fred og Balde trindt omkring os, stod Veien til den ledige Trone saa aaben for Prinds Baldemar, som Veien til vore Hjerter, ved Stedets Hellighed sværger jeg, jeg skulde være den første, der hylkede Kong Kristoffers haabefulde Søn. Men skuer omkring eder, Dannemænd! alle Lande og Der ere i forskjellige Pantherers Bold. I vælge Baldemar! og hvad er Følgen? Igien gennem titusinde Brøders Blod maa han vade til Jyllands Trone. Skal den vordende Konge, som Løven, lære at regiere ved at myrde? Og hvo skal laane ham Stridsmand? Keiser Ludvig? Prægtige Løfter og tordnende Trusler have aldrig endnu flaaet en Kæmpe, som Hertug Geert — Men om nu end vor værdige Baldemar tiltrygler sig en Hær, (Vee den, der overtaler ham til dette fornedrende Skridt! saa spørger jeg, er det rimeligt, at han seirer over Geert? O Dannemænd! I elske den ædle Baldemar, og frygte ikke, at hans Brøders Lod skal worde hans? Hvo af os har nogensinde hørt eller seet, at Hertug Geert blev overvunden? Hans Gang i Slaget er som Hvalens Gang i Havets Dyb. Brimlende Hære flygte for den i Sundene, Bugter og Strømme.

En Bønde til sin Nabo. Hører du? Han taler herlig.

En Ridder. Det er sandt, stridbar er Geert.

Røgle

Nogle St. Ja! vistnok er han freidbar.

Stig A. (med tiltagende Varme). O! gid den freidbare Geert var vor Konge! Under hans Banner kunde vi Danske haabe at opleve den store Knuds guldne Alder igien. Lad Sandheden sammenligne dem begge, Geert og Valdemar! Hvad vi kunde haabe af denne, det har hin allerede opfyldt. O, Brødre! jeg har længe draget igiennem fremmede Lande: jeg har overalt seet og sammenlignet lærde, vise, freidbare, udmærkede Mennesker; og tilsidst har jeg spurgt mig selv: hvo er vort Olds fuldkomneste Mand? Ja, Brødre! endog her, i en Forsamling af hæderlige, af udmærkede Mænd, vover jeg at sige det: Geert... (Endest af Forsamlingen knurrer lydelig.) Bredeß J, Dan-
nemænd! at jeg roser en Fremmed? O! lader os dog ikke blot være Danske! lader os og være Mennesker! Kun Middingen — ingen stor Mand bør være fremmed for os. —

Nogle St. Nei! nei! ingen stor Mand fremmed!

Stig A. Og hvo kan nægte, at Geert er stor, som Dommer, Hærfører, og Overherre? Ved Grets Hellighed sværger jeg, at intet uden oprigtig Beundring har gjort mig til Hertugens frivillige Lehnsmænd — til Geerts Talsmand. For at følge ham, har jeg endog opoffret den ædle Ebbesens Venstabs. Kan J fortænke mig, at jeg taler, som Sandheden lyder?

byder? O Brødre! lader os sammenligne med upartisk Frimodighed, og lader os saa vælge med mandig Vidsdom; Baldemar er ung og uerfaren — stridbar — men uden Hærfører-Kyndighed. Under ham maa vi frygte for Krig, Blodsudgydelse, trykkende Gæld, og, efter al Rimelighed, for hele Landets Odeløggelse; under Geerts kunde vi haabe Fred, Sikkerhed, en trykkende Gælds Eftergivelse, og det — som er mere end Alt — hele Danmarks Frelse. —

En Bonde. Du! der er Mening i hans Tale.

Nogle. Ja! han siger Sandheden ligesvem — han har Ret — han har Ret!

Stig A. Tivler I paa, vakkre Dannemænd! at jeg, Landets rigeste Bonde, elsker mit Fædreland? I vide, vi skyldte Hertug Geert fyrgetyvetusind Mark lødigt Sølv. Kan Baldemar betale dem, uden at vi selv paalægge os nye Skatte? — Vel, Brødre! saa lader os betale vor Gæld til Hertug Geert, med et eneste Ord: Konge; lader os betale vor Gæld med Danmarks Krone! lader os tilkøbe Fædrelandet Fred og Sikkerhed! Jeg læser min herligste Son, eders Bifald, i eders glade Ansyn. O! saa hører da, hvad jeg paa Hertug Geerts Begne har Guldmagt til at forkynde: og beundrer hans Edelmødighed! Kinder Dannehoffet ham Tronen værdig, da forpligter han sig til, at ære Baldemars Love, og aldrig uden Folkets Minde at give nogen af sine holsteenske Mænd Verge

Borge og Embede her i Landet; finder Dannehoffet ham Tronen værdig, da — lægger Mærke dertil, Dannedmand! da erklærer han høitideligen, at han strax efter Dannehoffets Valg vil erkiende en af Kong Christoffers Sønner for sin tilkommende Tronarving, og give hver af dem et stort Lehn. I studse af Forsundring? O! saa lader da den ubestufne Fornuft og den sande Fædrelandskierlighed vælge den eneste, der er Danmarks Trone væren og værdig!

(Etig Andersen gaaer ned; en stor Bevægelse i Forsamlingen; Bisald paa den ene, knurrende Mængde paa den anden Side.

Ebbesen (træder til Etig, og giver ham Haandens). Tak, Ridder Andersen! Nu troer jeg, at Hjertet har ingen Deel i Eders Forvildelse.

Etig A. Jeg har mistet eders Venkab; lad mig beholde Eders Agtelse!

Poul G. Vil ingen tage til Gienmæle mod Etig Andersen?

Stemmer fra alle Sider. Ridder Ebbesen! — lad os høre eders Mening, Ebbesen!

(Ebbesen træder frem i Forsamlingen, og Mængden visger tilbage med uvillkaarlig Erbødighed. Almindelig Tanshed).

Ebbesen (med Selvtvang). I vil, Brødre! jeg skal tale? Alst, hvad jeg har at indvende mod Andersens siirlige Tale, er disse faa Ord: Dannehoffet er ikke besejst til at faare en Udønding.

Glob,

Slob, Frost, og andre Riddere, og Bønder. Ingen Udlænding! ingen Udlænding!

Stig A. (træder frem). Have vore Forsædre kunnet hellige denne Vedtægt, at vælge af den gamle Kongeslægt, saa have vi ogsaa Diet til at forandre den. Landets Vel er vor højeste Lov. Endnu eens gang, Dannelænd! Kun ved Geerts Valg kan vi frelse Danmark!

Esben (iler til Alteret, og taler med tiltagende Hefsig-
hed). Ved Geerts Valg vil I tilintetgjøre Danmark. Ha! lad mig nu tale, som mit Hjerte byder. Saa vælger da Geert! Lad en tydsk Krønike fortælle Efter-
terperden: i Aar efter Guds Byrd 1340 var der saa-
dan en dyr Tid paa gode og vise Mænd i Danmark,
at de fri odelbaarne Danste maatte vælge en Udlæn-
ding til Konge. Vælger Geert! og eders Børnebørn
vil høre med tavst Forundring paa det synderlige Even-
tyr, at der engang har været et dansk Folk, dansk
Sprog, dansk Lov, og dansk Herlighed til. Kiender
I ikke Geert? Hvad veie hans Stridbarhed og For-
stand imod hans Sindelag! Den Vergierrige betrag-
ter et helt Land kun som Grundvolden til en Trone;
et helt Folk bruger han kun til at lege Skat-Tavle
med; det enkelte Menneske er Intet i hans Øine.
Hans Vergierrighed og Trædskhed har i tyve Aar styr-
ket Danmark i evig Borgerkrig, Gæld, Hungers-
nød, og al Slags Elendighed. Har Himlen udmær-
ket sig. Anden Del. I i

ket ham med fældne Gaver, saa hvile Himlens For-
 handelse over ham, at han misbruger dem for at ud-
 røbbe al Hæd og Lykke rundt omkring sig. Stole I
 paa hans Løfter? Hundrede Gange stoledes Kong
 Christoffer paa hans Løfter, og Kong Christoffers Been
 muldre i fremmed Land. I syv jammerfulde Aar har
 han ladet os træde ned i Støvet af sine Hofstrælle; han
 har dødelig fornærmet os. Vi kunde maaskee tilgive
 ham; men det er Sandhedens Ord, jeg taler: For-
 nærmeren selv tilgiver aldrig. Og ham, vor ufor-
 sonlige Fiende, vil I vælge til Landets Fader? Nei,
 ved Herrens hellige Aften sværger jeg, intet uden Geerts
 Død kan frelse Danmark. (Pause). Op, Brødre!
 Prinds Baldemar har allerede i nogen Tid staaet i
 Mecklenborg med en Hær; hans Stridbarhed, den ret-
 færdige Sag, og eders Bistand vil seire over Volds-
 manden. Eller: ere eders Arme saa svage, eders
 Sværde saa sløve, eders Hjerter saa mobløse, at I
 maae krybe i Skiul for Geerts Leiesvende? nu, saa
 hylder ham, ham, som i denne Stund farer frem i
 Landet paa Rovers og Mordbrænders Blis! hylder
 ham! og Danmark er ikke mere.

(Hefstig almindelig Bevægelse. De fleste Riddere og Bønder
 gaae med Sværde og Spyd paa deres Skjolde; de roos-
 te fra alle Eider: til Stemmerne! Ebbsen træder
 ned.)

Tyge (vinker). Stille! i Dannehoffets Navn,
 stille! (Uspindelig Tavsshed.) Jeg Biskop Tyge af
 Børgø

Borgslum, som Dannehoffet i Erkebispens Graværelse har overdraget Bestyrelsen, spørger hermed Alle og Enhver: I ærværdige Brødre! svarer med opløstede Hænder: kan Dannehoffet sluttet? (Alle Klerke løfte den højre Arm i Beiret.) I udvalgte Riddere og Dannesmand! svarer med opløstede Hænder: kan Dannehoffet sluttet? (De fleste Riddere løfte Hænderne i Beiret.) I værdige Haals- og Odels-mænd! svarer med opløstede Hænder: kan Dannehoffet sluttet? (Alle Bønderne løfte Hænderne i Beiret.) Samelige Rigsstænder ere enige, at Dannehoffet kan sluttet! Saa lader os da samle Stemmerne! I syv Aar har Danmark savnet en Konge, der kunde vaage over vor hellige Tro, vore Love og Sæder. Trende Mænd gjøre Forbring paa Tronen. Kong Christoffers ældste Søn, Otto — saa har Dannehoffet dømt — kan ikke komme paa Valget; vi kunde ligesaagodt vælge Haderen, der ligger i Graven, som Sønnen, der vansmægter i Fængslet. Saa svarer da, samtlige Riddere, Klerke og Odels-mænd! vælge I Grev Geert af Holsteen, som kalder sig Hertug over Nørre, Jylland, til eders retmæssige Konge? (Nogle Riddere og Bønder løfte med Baabenbrag Hænder i Beiret). Sætte Stemmer af Riddere og Bønderstænden erklære sig for Hertug Geert, Grev af Holsteen. Endvidere spørger jeg eder, samtlige Klerke, Riddere, og Odels-mænd! vælge I Baldemar, Kong Christoffers yngste Søn, til eders retmæssige Konge?

(Massen samtlige Klerke, Riddere og Bønder rakte Hænderne i Bæltet. Biskop Tyge siger:) De fleste Stemmer vælge Kong Christoffers Søn Baldemar. (Pause). Jeg Tyge, Biskop af Børglum, erklærer hermed, at det hele forsamlede Dannehofs h. r. faaret og valgt Kong Christoffers Søn, Baldemar, til Danmarks retmæssige Konge.

Ebbesen (raaber:) Gud være lovet!

De fleste Riddere og Bønder (Naar med Sværd og Spyd paa Skjolbene, og raabe): Kong Baldemar leve! Kong Baldemar leve!

Tyge. Dannehoffet er sluttet.

(Medens Wispen uddeler sin Belsignelse, og Rigsskanderne vil gaae, kommer Claus Brejde og taler hemmelig med Ebbesen. Wispen gaar ned.)

Stig A. (træder til Søren Frost). Et Ord, Ridder Frost! Hertugen har givet mig eders Borg til Lehn.

Søren F. Saa har han dyrt betalt eders Tale.

Stig A. Lærer at kjende mig bedre! Saasnart Freden slattes, skal jeg give eders Eiendomme tilbage. Imidlertid staaer jeg eder til Ansvar for Alt.

Søren F. Det glæder mig, Stig Andersen! at jeg ikke aldeles har glemt gammel dansk Velighed.

(Stig Andersen med sit Anhang gaar; de øvrige vil ligesaa des gaar.)

Poetisk Afdeling.

Satyriske Breve.

C. P r a m.

(See f. Deel S. 116.)

J tænke Digtart, der vilde for Lysspillet være det samme, som den egentlige Heroide for Sörgespillet, har ovenstaaende Digter i de tvende Breve, Overdaadighedsforordningen, givet os et ufterligneligt, og vel ikke saa let opnaaeligt Mynster. Af de tvende lignende Breve ved ham, Placidio til Beturino, og Beturino til Placidio, der prydede Minervas første Kargang, kan kun det første paa en Maade regnes hertil; det andet horer langt mere til det idylliske eller rørende Slags.

Første Klagebrev.

Damo til Philinde.

Si meer, som før, tilbedede Philinde!

Din Damons Geist til munter Fryd er stemt,
Død er hans Lyst; han vanker som i Blinde,

J Sorgens skumle Nat, tung, qualbetsomt.
For første Gang hans Brev hans Elskers Taarer
Fremkalde skal; tidt det dig Fryd har bragt;

Thi har den Qual, mit pinte Hierte saarer,
Og døm, om Skæbnen meer har i sin Magt!

Du veed, Tilbedte! dette Hiertes Lykke,
Fra den Tid her du første Gang mig saae;
Man kaldte mig hvert ædelt Selstabs Smykke!
Mit Smil var Rønnets ypperste Attraa.

Naar Terpsichores Døttre samled' stode,
Til albionke Spring i yndig Råd,
Men jeg ei der, hvor mørk var hver tilmode!
Men naar jeg trined' frem, hvor blid og glad!
Omsonst lød blandet Klang af vælske Strænge
Til gothiff Trommes Lyd i hvælvet Sal;
Omsonst forsøgte flitterblanke Dreng
Bacchantiske Spring til raske Tonesald;
Omsonst det slebne Glas titusind Straaler
Af kunstig Krones tændte Luer brød;
Omsonst flød Nectar i japaniske Skaal,
Thi naar man savned' mig — var Glæden død.
Og naar i Templet, som Thalias Vælde
Indviet er, opmærksom Ungdom stod,
Uvis, til hvem dens Bisfalds Brag skal hælde,
Men strålende jeg steenrig Haand oplod,
Og man mig saae den lydende at trykke
Til steenrig Haand, hvor brast det rask her frem!
Erkendt!

Erkiendelig modtog Dido selv sig Lykke,
 Skönt døende med faldne Diadem.

Hvor stolte Flokke glimrende sig trænge
 Ydmyge frem, naar Kunst, og Smag, og Nid
 Forud opfordrede raadspurgtes længe
 For hver især, før blank han bragdes did;
 Naar Perus Guld, Golcondas Diamanter
 Fortolke deres Værd, som bære dem,
 (Om ikke selv, saa ved Repræsentanter,
 Som Myrnbjergs skulte Trolddom bragte frem)
 Da kom jeg did; som Stierne forsvinde,
 Naar Phoebus klar i Osten viser sig,
 Saa vidste jeg hvert Die at forblinde,
 Blandt hine Sole saae man ene mig.

Ja du, selv du, Philinde! du, som hærdes
 To Sneise Vintre dit tilbedte Bryst,
 Mens Myriader Boilere, forfærdes,
 Forglemte, ved dit Rei, al Livets Lyst;
 Du, som din første Mages elskte Minde
 Før tilbød, ærthemisist tro, til nu,
 Du seer de femten Lustra-at henrinde;
 Min Glimmers Magt erkiender endog du.

O! mindes du den herlige blandede Dage,

Den, da, bevæbnet vel med dolsomt Kunst,
Jeg saae dig først, og du, vort ved den Klage,

Mig Elskov lærte, loved' mig din Gunst;

Din Gunst? o meer — dig selv, din Haand, dit Hjerte,

Og dertil Frugten af de Tralles Svæde,

Som Fogdens Svæbe dig at lyde lærte.

Fra Buggen af, hist fiern ved Veltets Bred,

O hvor lykkelig blev da din Tilbeder!

Hvi bryder Elskbønnen grum min Lykke af?

Hvi blandes den med disse Bitterheder?

Hvorned forfiente jeg saa grusom Straf?

Du saae mig daglig der i Glæde fremstige,

I Glæde, lig din; ved Værdet af vor Pragt

Sig meer end Hundred' agted' lykkelige;

Tak, Hundreds Velfærd mod din Elskers Drage!

Hvor hurtig gik de glade Diebliske!

Tre Gange Maanens Lob kun blev fuldendt;

Du iler bort, for Fæsten at besikke

Paa egen Vorg. Alt Hymens Blus er tændt.

Jeg dræler her, mig store Ønsker binde,

Vor Bryllupspragt jeg her berede skal,

Min ædle Smag skal herlige Bifald finde;

Ved fierne Kynt man rose skal mit Valg.

De høie Anslag prøves, veies, svæve
 I dyb Betragtning, i hiint viise Raad
 Af Folk, hvis Grandsten sandt den Kunst at hæve
 Den Edles Værd — dem, som ved Naal og Traad,
 Dem, som ved Guild, arachnisk kunstig spundet,
 Beskæmmede Apelles's Kunst, og dem,
 Hvis blotte Dom, paa hoi Erfaring grundet,
 Tit kaldte Mennesker af Chaos frem.

Og nu var Raadet endt, og nu adskiller
 Hlin Skabers Sar det Purpur Blod, — og nu
 I gyldne Brem den klare Jaspis spiller,
 Dens Funken synes raabe: kom og sku!
 Og høit paa Bortet sidde Ehrenpreiser
 Paa yndigt Kryds af ubestømpet Been;
 Og farbevaabnet Skaber gaaer og kneiser,
 Og finder Skabningsværket uden Meen.
 Og nu Israelliten anbefaler
 Stenspændets Glæde, og Ringens ægte Skier;
 Nu strømmer Guld i tusinde Kanaler
 Til dem, som gjøre mig Philinde værd.
 Da — o hvad Ord afbilder denne Torden!
 Hvad Lyd dens Brøl, og dette Hjertes Qual! —
 Da brølende en Stemme knuste Norden,
 Forkyndende dens gyldne Hæders Fald.

Ha! intet Sprog den Rædsel kan udtrykke;
 Og kunde det, o Lyden qualte dig!
 "Bort," tordned' det, "med Glands og fremmed Smykke,
 "Bort, bort med Guldets og Juvelers Svig."
 Blasphemisk blev den ved: "Guld, Sølv, Juveler
 "Ved vitt og gavnligt Brug sit Værd kun har;
 "Men ingen Glands og Hæder fligt meddele
 "Til den, som, uden det, var blot en Nar.
 "Og nu det ene Narrens Mærke være,
 "At søge Hæder ved udmærket Pragt;
 "Ham staae det frit, sit Hjertes Præg at bære,
 "Og kiendelig at tee sig i sin Dragt."

Ha! Elste! ha! det vælter, ha! det dræber
 Min høie Siæl, at nævne denne Gru!
 Dog kun en Deel deraf er det, jeg stræber
 At male dig, — o! det'er meer endnu,
 Langt mere dræbende, hvad jeg fortier
 Af denne rædselfulde Tordenræst,
 Som ikke passer sig i Elegier,
 Endskiøndt det knuser din Tilbeders Bryst.
 Den freg, at den, som, for at blive hædret,
 Blot kunde lade Smag og Rigdom see,
 Er uden Noget, kaldet Dyd, fornedret
 Langt nedenfor gemene Borgere.

Den paastod, at Enhver, hvis Daad ei sigter
 Til Alles Vel, fortjener ingen Ngt;
 Den kreg, at den Fornemste selv har Pligter,
 At Rigdoms Skjold mod dem er ikkun svagt.
 Og sigt Blasphemist meer; og grumt gienlyder
 Det hule Brøl endnu fra hver en Braa;
 Uadlet Pøbel, Armod's Træl, sig fryder
 Ved Høiheds, Rigdoms Glar: at see forgaae.
 Og den forgaaer! hvad er os meer tilbage,
 Naar nedrig Armod sig kan see, som vi?
 O! kummel er den Nat, din Elfers Dage,
 Hans Rigdom, Rang, og Hæder hylles i!

Og havde man kun viis forbudt den Ringe,
 Som pøbelagtig Flid beriget har,
 Sig op til Lighed med os selv at svinge
 Ved Guld og Pragt; ja dette Viisdom var!
 Men Støvers Sønner selv det end tilstædes,
 Naar de har Raad, til Vogns at rasle frem;
 Jubelappet Klædes Kiol at klædes!
 Ak! saa nu Intet skiller os fra dem!
 Os, os, som Ahner eller Arv bød svæve
 Høit over dem! os Vindens Slægt — ha os!
 Vi trykkes ned til Intet, mens man hæver
 Forhadte Orme, al vor Ret til Trods.

Ja, er det sandt — og hvad er ei at frygte,
 Naar hiint er rædsom Sandhed? — o da hør,
 Og hør, og skælv for end et Tordenrygte.
 Om ei jeg alt dig har forsteenet før;
 Selv Folk, som Gulds og Ahners Næt bestemme
 Til ene Hæder, ene Glæds og Mægt,
 Skal, siger man, sig selv saa reent forglemme,
 At man har alt de sorte Planer lagt,
 Til ei allene Mod og Drivt at bringe
 I hvers, i ringest' Borgers, Broders Gial:
 Men selv for Midlerne dem at paatvinge
 Til Armod at undflye, at vinde Held;
 Og rasende skal man sig selv frastige
 Al Eneret til hver Lyksalighed;
 Og ansee alle Jordens Børn for lige,
 Hvis fælles Gavn er deres Niemed.

O Rædsel! o den fulde giennembores
 Min gamle Barm, isald mit Haab ei saae,
 At det er Tant, hvormed man kun vil more
 Det bundne Kræ, og smigre dets Attraa;
 Og, medens Trællen glad paa Frihed tænker,
 Og gyldne Tid, og Alting vente tør,
 Man dobbelt fast kun vil fornye hans Lænker;
 At! at det maatte lykkes nu, som før!

O styrk mig, glade Haab! styrk min Philinde!
 Ah var det sandt, og opfyldt! men, o Qual!
 En sølsom Vei til Trællen at forblinde,
 At true Herskeren med evigt Fald!
 Al! at hitte Haab maa lykkes! men, o Smerte!
 Om det er falskt! — o! Prøven selv er haard!
 O meer end halv den alt har knust mit Hjerte!
 O, Haab! selv du at styrke ei formaaer!
 Ha! jeg er din! men din, liig din Forpagter,
 Med al min Smag kun lide udmærkt fra ham;
 O! som en Maddik jeg mig selv betragter;
 Hvad er min Glimmer? O! jeg dør af Skam!
 Dit Røn, o Elste! man dog vilde skaane;
 Ei slet saa dybt man det fornedret har.
 O iil, mig Mod, og Ild, og Liv at laane!
 Til! styrk mit Haab! en tro Tilbeder spør!

H e r o i d e.

C. P r a m.

(See f. Deel. S. 139.)

Ogaa i denne Digtaart fortæner Ovenstaaende første Sted ved sin classiske Heroide Philippa til Erik, indrykket i Forsøg i d. 1te B. 7de B.; en anden Heroide af ham over samme Emne findes i den saakaldte odenseiske Poesiesamling. Da Rummet ikke tillader at aftrykke den førstnævnte heel, maa vi indskrænke os til at afskrive Slutningen.

Jeg bragdes hid. Naar Sorger Hiertet nage,
 Selv Glædens Egn er rædsom, Dagen mørk.
 O tænk da mig, tænk dette Hiertes Plage,
 Og fast et Blik hid til min fæle Dø!
 Her Sorgen boer, og hersker alleregne,
 Men fremmed er min Egn for Jordens Lyst;
 O Syn for mig, som kiendre Glædens Ene,
 For Themsens Bred, nys Danmarks blide Kyst!
 Her himmelhøit sees nøgne Klipper kneise,
 Snefurede langt over Skjens Gang;
 Fra Toppen ned er lange Dages Reise;
 Den krumme Dal er traurig, øde, trang;
 Ei Middagsfol Tusmørket her adspreder,
 Man neppe den bag Fjelders Fese seer;

Ei yndig Elv de golde Marke vaber,
 Men Alt er Is, som aldrig smeltes her;
 Min skumle Drik med Vaar og yndig Sommer
 Ei barske Frost og Storm afverlede;
 Ny Vinter her ved Vintrens Ende kommer,
 Og Dalen selv er skult med evig Sne.
 Ei Skov, ei Busk, ei Urte er her at finde;
 Her ingen Fugl istemmer munter Sang;
 Her hyle kun de barske Nordens Vinde;
 Mod korte Dag er Natten trefold lang.
 Hvor vidt mit Syn den øde Strækning følger,
 Det finder her kun Vintrens Tyranni;
 Det skimter blot den fjerne Beters * Vølger,
 Som flye med Is min søle Egn forbi.
 Selv sieldne Spor af Mennesker det søger
 Forgæves her i Dødens mørke Land;
 Men Nordbyrs Hyl blande Klipperne forøget
 Dets Rædsomhed, hvis den forøges kan.
 Jeg hist og her de faldende Ruiner
 Af mangan Borg og Gravsted bliver vaer,
 Imellem dem fordobelt Stormen hviner;
 Men dyrket Land Vadstenas Egn ei har.
 Dybt fra en Braa, som Fjeldeskinter skule,
 Den brune Maur af Klofret tigger frem;
 Reer ligner det en rædsom Røverbule,
 End himmelsk Freds og stille Andagts Hjem.

Hib

* Vadstena ligger ved Betersöen.

Hid fragdes jeg. Hvad Trøst, at mig omgiver
 En Flok, som ei kan glemme det, jeg var!
 O! deses Ynk min Smerte kun opliver;

Af fordums Glands jeg nu kun Byrden har.
 Jeg Dronning var, det blotte tomme Minde
 Tilovers er, al fordums Glands til Trods;
 Thi naar fandt vel en Dronning en Veninde?
 Fortrolighed har Himlen negtet os,

Fortrolighed, som tit den Heles Kummer
 Forlindret har, og døvet bittere Harm,
 Tidt dyffet blid de tunge Nag i Slummer,
 Og gydet Fred i den Forladtes Varm.
 Hver bliver tavs; mit Diefast udbreder

Mit Hjertes Sorg paa, hvad det vendes til;
 Mig Ingen seer, hvis Die Graad jo vader,
 Jeg aldrig her blev vaer et trøstfuldt Smil.
 Saa haver sig op over blide Dale

I Baarens Lufte den sorte Jordensky,
 Og Glæden strax nedsynket er i Dvale,
 Før muntre Dyr med Frygt til Hulen flye.
 Stum flagerer da du, Skovens Sangerinde!

Til Nedets Ey langs Jorden ængstet hen;
 Tungt sukke da før muntre Vestenvinde,
 Halv salmet, lukt staaer nu selv Lilien.

Her er en Plads, som Have skulde hede,
 Hvis Solens Kraft opliv'de Jorden her;

Men den, som Alt, indhyller Vintrens Bredde,
 Og rædselsfuldt dens kolde Nafn er.
 En Grotte der, som malet Løv bepryder,
 Et Mindestegn om Stedets Nægenhed,
 Tungfindighed en rolig Tilflugt byder,
 Og dette er din Dronnings yndte Sted.
 Naar Natten frem af sorte Leie triner,
 Hid, kied af mit, jeg lønlig lister mig,
 Da vildt og fælt omkring mig Stormen hviner,
 Dens Brølen her er dobbelt gyselig.
 Da Veterens de tunge Bølger hyle
 Mod Fjeldets Fod i uophørlig Strid;
 Og true grumt, at ville overskylle
 Min fæle Egn, og vældig styrtes hid.
 Da lyde hist i græsselige Toner
 Bierguglens Raab, og gridske Nordhys Skrig;
 Halv ønsker jeg, da Blod dem kun forsoner,
 At deres Tørst fik Lædskelse ved mig.

Min Sorg betog vor spæde Datter Livet,
 Jeg hendes Støv herhen har med mig bragt;
 Her har jeg det et ensigt Gravsted givet,
 Der hviler hun i Fred for Skjæbnens Magt.
 Hvor helligt er mig dette Sted! Jeg knæler
 Her tit for ham, som styrer Alting, ned.
 Du seer, o du, som mine Taarer tæller,
 Hvor mange jeg har fældt paa dette Sted!

Og tit med No du her min Andagt lønner,
 Tit slumrer her min Sorg og Jammer ind;
 Tit har du hørt et saaret Hjerres Bønner,
 Og, af kun kort! skabt Lise for mit Sind.
 Min Aand jeg her med vaagne Drømme trætter,
 Min Erik nu, nu hin min Dræbte seer;
 Jeg sværmende hendriver lange Nætter
 Med Tankers Strid og tomme Villeder.
 Jeg skimter Haab, snart seer jeg det forsvinde,
 Nu kommer hun, som Livet fik af dig,
 Som Engel hun sin elskte Morderinde
 Indbyder da til himmelsk No hos sig;
 Men Taarer har jeg seet i hendes Nie:
 Tænk, Engle selv med Taarer see til mig!
 Og du ... dog nei! min Engel fra det Hvie
 Har ogsaa sagt, jeg elskes end af dig.

Saa drømmer jeg, til Stormens Stød mig vækker,
 Og vækker strax inddyffet Sorg igien.
 Naar ingen Sky den aabne Himmel dækker,
 Og ingen Storm igiennemstrømmer den,
 Jeg sidder da i Grotten; intet røres,
 Og rundt omkring er Alt, som Døden, tyst;
 Kun fældne Gul af kvalte Storme høres,
 Som blande sig med Sukke af mit Bryst.
 Som naar engang Naturen skal hendaane
 I evig Nat, naar intet meer er til,

Saa dødt er Alt; kun Møttens blege Maane
Seer til mig ned; men mørkt er mig dens Smil.

Hvor tumler da mit Sind blandt sorte Tanker!

Indholden du dog af dem alle er;

Hvor vidt mit Sind end sværmende omvanker,

Det sværmer ei, hvor Erik ei er nær.

Saa seer jeg dig, bevæget ved min Plage,

At straffe dem, som hertil bragte mig,

Saa kommer du, at hente mig tilbage;

Jeg seer dig da, og troer at høre dig,

Bed mindste Lyd, som Vinden da frembringer,

Jeg lytter strax; "o der, der kommer han!"

Men, korte Fryd! du flyer med Lynets Vinger;

Min søde Drøm mig let betages kan.

Jeg tænker da: — forlad, jeg saa kan tænke! —

"Har man sagt sandt? o mon han hader mig?

"O mon min Sorg ham nu ei meer kan frænke?

"O tænker han paa en Ulykkelig?

"En mere Skisn mit Savn maaskee erstatter?

"Sødt hviler han i hendes bløde Arm?

"Nu taler man om mig med haanlig Latter?

"Nu spotter man min magtesløse Harm?

"Nei, tænker jeg, og straffer hine Tanker,

"Du sørgende endnu erindrer mig;

"Jeg bragtes hid, og du, du letted' Anker

"Til Orlogsfærd — da seired' kunstig Svig —
 Og siden, da jeg borte var — ja siden —
 Kort sagt, jeg vil, at du uskyldig er,
 Saa venter jeg at finde dig i Tiden;
 Men af, den Tid, o er den dog ei nær!

Dog al min Qual var ringe, let at bære,
 Ifald jeg vidste dig kun lykkelig;
 Velsignet den og sød mig skulde være,
 Hvis hedre Held den kunde skaffe dig.
 Men nylig man det grumme Bud mig bringer,
 At Frækhed vandre; fra Tronen styrtet ned
 Man min Gemal landflygtig nu paatvinger
 I ukendt Vraa en ham uværdig Fred.
 O min Gemal! o kan du ei foragte
 Philippa saa, at Hielp af hendes Haand
 Selv synes dig ei værd at eftertrage?
 Kom Kiult herhid, forny de gamle Vaand.
 Dog kun dit Navn behøver du at skrive,
 Og disse Ord: din Erik elsker dig!
 Og Kiærlighed mig Vinger da vil give,
 Til Albion jeg flyer, og kaster mig
 For Kongens Fod; han elsker høit sin Datter,
 Til Kamp for dig hans Magt tilrede staaer;
 Jeg end maaskee dit Tab dig da erstatter;
 Eddet skal vi da forglemme disse Aar.

Men

Men har du lært, ved Tronen at betræde,
 Hvor svag dens Glands, hvor tomt dets Intet er;
 En lønlig Braa for os har rolig Glæde,
 Ufiendt af den, som Sceptrets Vyrde bær.
 Et lønlig hid, du Modstand ei vil finde;
 Saa flye vi did, hvor Tryghed vinker os;
 Du ved mit Bryst foragte skal din Fiende,
 Og glad i Fred din Skiebne hyde Trods.
 Og har man end sagt sandt, og har dit Hjerte
 Engang afladt sin Kiærlighed for mig;
 Velan! mit Bryst dig at tilgive lærte;
 Elsk mig paa ny, og jeg er lykkelig.
 Ja fandt du end i fremmed Arm de Dyder,
 Som mangle mig; elsk, skul din Kiærlighed;
 Det, man ei veed, man jo dog ei fortryder,
 Jeg elsker dig, naar jeg ei noget veed.
 Kort, giv mig end din Kiærlighed tilbage;
 En Deel deraf, kan jeg den heel ei naae,
 Endnu jeg glad velsigner al min Plage,
 Hvis jeg som Min dig kun omfavne maa.

Edvard Storm.

(See f. Deel. S. 167.)

Rebenstaaende Heroide regnes ikke uden Føie mellem denne
Digters helbigste Arbejder.

Negeren, eller Alcanzor til Jamire.

Fra et barbarisk Land, hvor Grumhed Svøben fører,
 Hvor Dyd, Natur og Pligt udlees med Foragt,
 Hvor en staalhærdet Slægt, som ingen Medynk rører,
 Har din Alcanzor's Haand med Slavejern belagt;
 Hvor Folket drikker Blod, og gyldent Støv tilbeder,
 Hvor Trædsfhed kaldes Vid, og Uerlighed er Skam,
 Hvor Hæshed selv om Kov, som hungrig Tiger, leder,
 Og fulde Bunge gjør' selv Krigsgudinden tam;
 Hvor Elskov først maa Vink af Egennytten vente,
 Hvor Mid paa Skuffet Ben forgiftig Edder spyer,
 Hvor fræk Forbittrelse er Sandheds visse Rente,
 Kort: hvor Palladser kun beboes af vilde Dyr —
 Fra sligt et grusomt Sted din tro Alcanzor sender
 Et taarevædet Brev til sit forladte Land:
 Af vee! Jamire! vee! Jeg seer, at Kroplyst vender
 De spendte Seil igien mod Sambras fiære Strand.
 Tit billigt Had i mit beklemte Hierte skriger:
 Sid Elibet splittes maa af et retfærdigt Skiar!

Men

Men snart min grumme Bøn for Elskovs Sukke viger,
 At disse Linier til den, min Siæl har kjær,
 Maa dog fremkomme. O! min elskede Veninde!

Hvi kan Alcanzor selv ei følges med sit Brev?
 Husk, om dit Dø ei en uvant Taar lod rinde,

(Min Haand omfavned' dig) imens jeg læste Brev?
 Er det dig nogen Trøst, da viid, Alcanzor lever,

Men (Himmel! styrk min Bøn!) han lever ei for dig.
 En grum Erindring for mit knuste Sind kun svæver

Om hine Dage, da jeg levede for dig.

Wortskøine glade Tid, da din Alcanzor hviled'

I din den sømme Arm, I Gudst! af hvor fro!
 Den vellystdrufne Siæl frem af hans Dine smiled',

Du trykked' ham til dig, og Eet var begge To.

Hvor ofte sang du ei: "Alt, hvad som Aande drager,

"Er Raab til Fryd, og Ild, og Kiærlighedens Lust;

"Selv Havets Borger Deel i Elskovs Sødhed tager,

"Selv Madik i sin Muld forstaaer Naturens Røst;

"Grum Love bræler ud sin Ild for sin Levinde,

"For pyntet Mage hist Skovduen bryster sig,

"Den glindsend-sortte Ravn tilbeder sin Ravninde,

"Hiort elsker kielen Hind, og min Alcanzor mig."

Det var din bedste Sang. Men aldrig skal jeg høre

Den søde Stemme meer, ei faae et Favnetag,

Ei meer din sømme Haand op til mit Hierte føre,

At du kan føle, hvor det banker Slag i Slag;

Jeg

Jeg skal ei mere see vor palmetakte Hytte,
 Ei høre henrykt meer Ballardens* stærke Klang,
 Ei Arm i Arm med dig de raske Fodder flytte
 I blomsterfulde Græs ved Negerpigers Sang;
 Ei skal Alcanzor meer et Leie dig berede
 Af Lovens Hud, som ved hans Bue fældet var;
 Hans ufortrødne Glid ei meer skal dig oplede
 De bedste Frugter, som balsamisk Skov frembar.

Og føled' jeg ei alt i Friheds sidste Dage,
 At en usynlig Vold anfaldt mit glade Mod?
 Mit Hjerte var sig selv og dig saa tit til Plage,
 Af! det en Variel var om, hvad os foretod.
 Var jeg allene, strax der spøgte fæle Tanker
 Udi min matte Aand; omsonst jeg søgte Læ
 Ved min Zamires Bryst, Paa blomsterfulde Banker
 Saae jeg kun Tidseier; det stolte Palmetræ
 Udbredede omsonst sin skyggesfulde Svale,
 Forgæves raslede et suadligt Rildevæld,
 Selv Fuglenes Musik (Naturens Trøstetale)
 Blev i mit Øre spildt, og naaede ei min Siæl.
 Af! den var luttet mod al Fryd, som om mig spilled',
 Høirostet Echo jeg med Suk kun hilsede;
 Uvillig mig en Taar paa Kinden ofte trilled',
 Naar du med aaben Bavn løb mod mig smilende.
 Hvor ofte sagde du: Alcanzor! sig, hvad giemmer,
 Hvad

*. Et musikalskt Instrument hos Negerne.

Hvad Smerte giemmer dog din pinesfulde Varm?
 Naturens blide Smil, din Due, dig du glemmer,
 Du svelger skult Forgift selv i Samiras Arm;
 Al Verden synes dig at være tom og øde,
 Af Sorgers kolde Haand dit Mod er trykket ned,
 Dit Hie bliver mat, din Ungdoms Morgenrøde
 Forsvinder bag en Sky af tyk Elendighed.
 Saa taled' du, min Brud! Men tause Taarer runde
 Af kiærlig Medynk ned paa din trofaste Kind.
 Hvor gierne vilde jeg, men ak! jeg ikke kunde
 Forklare, hvad det var, som ængstebe mit Sind;
 Mit Hierte spurgte selv, hvorfor det leed saa ilde,
 Men søled' kun paa ny, det giennemboet var.
 Nu fatter jeg det grant. Min Skiebne ikkun vilde
 Langt verre vise, hvad den os i Møde bar.
 Du veed, hvordan det gif, da du din Elsker misted',
 Og jeg en Brud, hvis Tab skal evig martre mig,
 Hvordan den hvide Flok som Krokodiller listed'
 Sig ind udi vor Fred, og rev mig bort fra dig.
 Nu er jeg i en Egn, hvor Vintren barst regierer
 Den største Deel af det bedrøvelige Aar;
 En stolt og gierreig Hvid hvert Dieblis formerer
 Med ny Mishandling din Alcajors grumme Kaar.
 Dog hvad! hvi klager jeg? da hist i Vestens Egne,
 Som Grumhed gisdet har med Millioners Blod;
 Hvor tusind Miles Svælg forgiæves vilde hegne
 Omkring Naturens Arv mod frækt guldterstigt Mod;
Da

Da tusind Brødre her maa under andre Himle
 Til Trods for Villighed i Naget spændte gaar;
 Skiondt Staters Pest og Skum i tykke Skarer vrimsle
 Blandt disse Herrer selv, hvis Nag de bære maa.
 Og troer Jamire vel, hvad denne Slægt sig kalder,
 Hvor Males * Præster tit selv Blus for Sværdet bær?
 Den eneske, som Gud behagelig paakalder,
 Som ene kiender ham, og ene er ham kjær.
 Afkænlige Tro! Alcazors Hierte gruer
 For Synet af en Hvid, som for en kammet Snog;
 Endog Naturen selv jeg her med Gysen skuer
 I al sin bedste Pragt; Europa er det dog.
 Naar Lysets Konge sig med gylden Stoltshed hæver
 Af det troløse Hav, som med Europas Skam
 Og Laster hæler, mit beflemte Hierte bærer,
 Og Skræk og Angest gjør, at jeg ei føler ham.
 Mildt smiled' før min Siæl, naar paa fribaaren Iffe
 Han nedskjød rasende sin sommertændte Brand;
 Hvor du og Frihed var, der var min Lykkes Spidse,
 Der greb Besværlighed min Kraft forgiæves an.
 Med Glæde Sveden randt paa mine sorte Kinder,
 Naar Jægerhornet klang, og Hiorten fløi afsted,
 Og Spydet hvinede, og hvert et Skridt fandt Hinder
 Af Krat og Torne, som jeg kiæmped' blodig med.
 Jeg loe af Mattens Ruld og Havets kolde Dampe,
Naar

* De Sorte have en forærvet Tradition om Jesu
 Christo, hvilken de kalde Male.

Naar jeg paa ensomt Dyb udkasted' haabrig Krog,
 Og Tigre tudede, og Himlens blege Lampe
 Fremlokked' Udyr, som de stille Vølger slog.
 Hvad Møie blev mig bedst, naar kun Jamire smilede?
 Arbeid var Lyst, naar du omsavnede din Ven;
 Og naar jeg iikun mig i dine Arme hviled',
 Saa kom min Munterhed, mit Mod, og Kraft igien.

Men nu! nu trækker jeg for en tyrannisk Herre,
 Og vander med min Svæd en Jord, hvor Piner groe;
 Jeg maa Jamires Favn, Jamires Trøst undvære,
 Ja selv i Mattens Skied den søde Balsomro.
 Knap daler Solens Guld, og Mørkets sorte Dække
 (Et Billed' paa min Sorg) udvikler langsomt sig,
 Før fæle Angester mit bange Hierte skrælle,
 Og giøre Hvile selv og Søvn utaalelig.
 Snart synes mig at see Jamire bittert græde,
 Snart brydes med en Flok, som mig vil føre bort,
 Snart synes mig, jeg er (o søde Drøm!) tilstæde
 Udi vor Hytte; men min Fryd kun varer kort;
 Thi strax fremstiller sig det Optrin for mit Hierte,
 Da jeg blev revet fra min kiære halve Stal
 Af vilde Røvere; jeg føler samme Smerte,
 Som da du raabte mig fra Landet dit Farvel,
 Da syg og angestfuld, slængt i en Baad og bundet,
 Jeg saae for sidste Gang mit kiære Land og dig,
 Og maalløs var af Skræk. Ak! havde jeg da fundet
 Blandt

Blandt grumme Bølger en medhyksom Grav for mig!
 Træt tumles jeg, og mat blandt flige Nattesynner;

Snart viger Stranden bort, snart jeg kun Hav
 kan see;

Orkaner suse snart, snart tordner det, og lyner,

Snart aabner sig et Svælg, snart naaer jeg Stier-
 nerne.

Saa seer jeg dig igien, Zamire! thi du fylder

Min Stæl, og skaber hver en Tanke udi mig;

Dit kiære Billed' min Indbildningskraft opfylder,

Og Nattens Drømme selv kun pine mig med dig,

Hvor ofte tænker jeg i Søvn, dig at savne,

Men faaer kun Spøgelser, kun Skygger i min Arm.

Ak! evig, evig skal jeg min Zamire savne,

Og nære daglig Sorg i denne plag'de Barm;

Dog aldrig glemme dig. Dit kiære Navn skal nævnes,

Saalænge Tungen kan fremføre noget Ord.

Zamire! troe forvist, de Hvides Vold skal hævnnes

I hine Egne, der, hvor Ret og Frihed boer.

K. L. Rahbek.

(S. f. Deel S. 122.)

Efterfølgende Heroide af ham findes i hans poetiske Sam-
lingers anden Deel.

Anna Boleyn til Kong Hendrik den Ottende
fra hendes Fængsel i Tower.

Min Hendrik! nei, min Konge! af, din Brede,
Mit Fængsel, Alt har saa forstyret mig;
Ei veed jeg selv, hvad jeg dig her skal bede,
Ei — første Gang — hvad jeg vil skrive dig.
Du Budskab mig har sendt, jeg skal bekiende;
Bekiende! jeg, som dig saa trofast var!
Dog, han, du sendte, var min gamle Fiende,
Fra ham jeg strax hans Budskab sluttet har.
Bekiend! — saa var hans Ord — dig Sandhed ene
Saaer Naade af din Konge, som af Gud.
Din — Begges Naade Anna vil fortjene,
O! let og kiært er saadant Kongebud.
Hør da min Sandhed, Konge! jeg tør møde
Med denne Sandhed Kongers Konges Dom;
Tro ei, din Anna vil tilstaae en Brøde,
Som ingentid i hendes Tante kom.

Du Sandhed æffet har, du huld den høre —
 Dig ei mishage nu af Annas Mund,
 Hvad forðum hun har seet dit Held at gjøre! —
 Din er hun, ene din til sidste Blund.
 Din Anna! o! at dog min Konges Naade
 Mig stedse havde under dette Navn!
 Du veed, jeg aldrig større Rang attraade,
 End Kiærlighed mig stænkte i din Favn.
 Du veed, at Glands og Høihed mig ei blinde,
 At Dronningnavnet aldrig fristed' mig;
 Forvel mig lærte min Forgængerinde,
 Hvor Jordens Storhed er forgængelig!
 Vel vidste jeg, den Haand, som mig ophæied',
 Og kunde styrte mig i Støv igien;
 Kun efter Hendriks Villoje jeg mig føied',
 Jeg aldrig kiendte anden Lov end den.

Men har du hævet mig til saadan Ære,
 Til Dritters Throne fra min ringe Stand,
 O da dit eget Værk dig helligt være!
 Baner os ikke begge, bedste Mand!
 Lad ikke mine Fienders Had forlede,
 Lad Læsekunster ei bedaare dig!
 Kun for din egen Ære vil jeg bede;
 Frimodig Ufskyld beder ei for sig.
 Betænk, o Konge! naar du mig forðømmer,
 Du da bestæmmer din Elisabeth!

Mon sig ei her dit Faderhierte gimmer?

O! at du vilde kun raadsørge det!

Dog — tro ei, tro ei, Anna vil begiære
Benaadelse, uundersøgt, uhørt!

Nei! Dom, og Lov, og Ret min Bøn skal være;

For offentlige Ret jeg vorde ført!

Kun, store Konge! kun, at Annas Fiender

Ei over hende sætte sig til Dom;

O! bedre end hun selv du disse fiender,

Bedst veed du, paa hvis Raad herhid hun kom!

Lad dem ei dømme mig, som mig anklage,

Hvis Tærv, hvis Id, hvis Onske er min Død!

For ingen anden Dom skal jeg forsage;

Hvad frygter den, som ingen Ting forbrød?

Da skal du enten see min Uskyld vinde,

See hver mistænksom Anke uden Grund;

Hvis ei, hvis mindste Brøde du kan finde,

Da straf, afliv, bestiæm, forskyd mig kun!

Hvad Gud og du da over mig bestikke,

Er du for Verdens Dom og Daddel fri;

Mig skeer min Ret, og du beskyldes ikke,

At Letsind grov den Grav, jeg styrtes i;

Da kan du følge uden Evang dit Hierte;

Alt længe, længe det en Andens var,

Alt længe har du seet af Annas Smerte,

Sit værste Vanhæld hun formødet har.

Men

Men er alt Løbden kastet, er et ene
 Min Død, men min Bestemmelse dit Krav,
 Vell! ved min Lod jeg mig ei meer skal veene,
 Med Uskyld's No jeg gaaer i blodig Grav.
 Til Uskyld's Ven min sidste Bøn skal være,
 At han den svære Synd tilgiver dig;
 Dog — det min Bøn for mine Fiender være,
 For dem, som uden Skyld beførte mig!
 Men for min Hendrik vil jeg Gud paakalde
 Med fordums Kiærlighed i Dødens Blund,
 At ei din Annas Blod paa dig maa falde,
 Ei Mindet martre dig i Sorgers Stund!
 Hun, jeg opoffres for, din Lykke giøre!
 Dig skænke, hvad du savnet har hos mig,
 Saa huld, saa tro, saa ganske dig tilhøre,
 Som — Hendrik! — af! som jeg tilhørte dig!
 Med hende du henleve gyldne Dage
 I Kiærligheds, og alle Glæders Favn,
 Og aldrig, aldrig ønske mig tilbage,
 Og aldrig, aldrig sukke ved mit Savn!
 Og naar for Herrens Dørm vi engang møde —
 Ei møder jeg — dig at anklage der —
 Men du skal see din Anna uden Brøde!
 Da, elskte Mand! da hav mig atter kjær!

Og nu en Bøn til dig! — det er den sidste:
 Kan du din Annas sidste Bøn aflaae?

Lad ene mig den tunge Skæbne friste, —
 O! som jeg veed, mig snart at forestaae!
 De Arme, som med mig i Lænker sukke,
 — Agt paa mit Vidnesbyrd fra Gravens Dreb! —
 Dem uforskyldte Fængsel du oplukke!
 Det være nok, at jeg uskyldig leed!

Ei mere vil nu Anna dig besvære,
 Min Konge! — nei! min Hendrik! — nu lev vel!
 Hver Bøn, hver Tanke nu til Gud skal være
 For mig om Naade, og for dig om Helb.

J. h. Stoflet h.

(See f. Deel. S. 205.)

Ogsaa af denne Digter eie vi en Philippa til Erik, der findes i Norske Selskabs Samlinger andet Hefte, og som det vil være Digtekunstens Dyrkere høist interessant at sammenligne med den ovenanførte Digters tvende. Til en Prøve, hvor vel Digteren har truffet hin heroiske Dronnings Aand, affrives Følgende.

Glem ei, du fremmed var, da Skiabnen dig tilstønkte
 Den danske Kongestol, som Borgerret dig skienkte
 Hos et tredobbelt Folk, hvis Trone trodse kan
 I Magt, Anseelse ethvert Europas Land.
 Hvor frygtelig en Skat, o Ven! er Herredømme!
 Troe mig, ei uforsøgt jeg om dit Folk tør dømme;
 En slavisk Lybighed ei Nordmænds Hierte bær,
 Om deres Konge ei gienkiærlig elsket er;
 Han mild kun ynde dem, enhver skal ham tilbede,
 At ødsle Liv og Blod for ham enhver er rede.
 Som første Borger han i Staten vise sig,
 Hver ved at døe for ham sig agter lykkelig.
 Opmuntret, deres Mod selv Dødens Skraek ei rører;
 De kiende Farer ei, naar Kongen dem anfører.
 Elig Tapperhed de drak af kiække Mødres Bryst,
 Og Fædres Ledingstog var deres Buggelyst.

Du mindes selv den Tid, fra frække Benders Strande
 En talrig Flaade sendt voldgiæstet' dine Lande,
 Foreenede til Rov, med værdigt Brødre navn,*
 De med udspendte Seil sig nærme Kiøbenhavn.
 Udlændisk Hofmands Mod dig vælsende undfalder;
 Dit synker dybt med hans; du hører kun hans Svalder.
 Maaske en fræk Rival, den Hgle, i min F arm
 Opklækket, svækkede med Lesten og din Arm;
 Nok, du blev overtalt, fra ængstet Stad at flytte,
 Og leved' den sit Mod og din Gemal til Støtte.
 Jeg, Engelsk født og klæk, nu vilde vise mig
 Værd danske Dronningnavn at have nydt med dig.
 Hvor frygtfom at forsmaaes jeg voved' at fremtræde!
 Men hvor mit Mod ei steeg, da jeg med sunlig Glæde
 Hver Borgers Bisald vandt! det i hvers Nafn stob,
 Og henrykt hørte jeg mig nævne Dannebod.
 Af mindste Vink enhver min Attraa vilde giette;
 Jeg neppe foreslog, til Forsvar at indrette
 Et flydende Kastel, det strax paa Havnen flød,
 Og Tusend villige mig væbneb' Arme bød.
 Af Havets dybe Skid vi Benderne see bygge
 Et pælet Bolverk op, hvorfra de tordne trygges;
 Men uforfærdede vi tør anfælde dem,
 Og Mod og Seier gaae med danske Banner frem.

* De kaldte sig Fetsalliebrødre, og Kulde lannes ved Bytte.

Fortrødte Lyft til Nov de nu for filde fiende;
 De snart forhaanede maae slagne Rygge vende,
 Med fikkre Skud vi dem fra vore Strande slaae,
 Og Dines Seierraab den fierne Havbred naae.
 Saa reddedes din Stad.

Tro ei, jeg stolt dig minder

Om denne glade Dag; Vergierrighed ei blinder
 Min nu oplyste Siæl; jeg kun vil minde dig,
 Hvad faderlig Regent tør sikker love sig
 Af eget Mynsters Bægt hos Danskes kække Sjæle,
 Hos Mænd, som sole sig ei sødd' at være Træle;
 Sær naar han starsklog sig de Midler tænke kan,
 Som Haab om Velstand bød hver driftig Underdan,
 Hvers Mod fordobles da, med Iver at forsvare
 Sin Fyrstes Arveret, om Staten kom i Fare.
 Ja det mislingte Tog — mit Hjertes bitter Nag —
 Og min Ydmiggelse, stadfæster denne Sag.
 Ak! var det dog mit Raad, din Dronnings kun, der rørte
 Den tappre Ungdoms Varm, hvis Kiækhed jeg forførte
 Til voveligt Forsøg imod hin vendiske Havn!
 Philippa elsket var; et Bud i hendes Navn
 Var nok for trofast Folk. Ak! at jeg skulde love
 Mig mere Held, end dig, og egenraadig vove,
 I din Graværelse, at byde op til Krig
 En Hær, hvis spildte Blod gjør mig affkyelig!
 Om han, som Rigers Held i gylдне Skaaler veier,
 Den

Den største Tapperhed nu havde skienket Seier,
 Saa skulde Dannemark velsignet dette Raad,
 Og min Forvoventhed var bleven Hæstedaad;
 Men du tillod det ei, Almægtige! du vilde
 Min før indlagte Ros, mit Haab om ny forspilte
 Lærsindighed, med Mod forenet, fik den Len,
 Umodne Overlæg tidt gav mit svage Røn.

I Mænd! hvis sunde Raad skal i Fremtiden støtte
 Skjoldungens Stol, om I attraae hans sande Nytte,
 Saa lader Sindighed ledsage eders Mod,
 Naar Raadet gjælder Krig og dyre Borgerblod.
 Og, Erik! om de Raad du kærlig vilde lyde,
 Din døende Gemal sig drifter dig at byde,
 Du danske Borgere det første Sted da bød
 I faderlige Varm, og Fremmede forskjød.
 Tillad, at Pennen frit min Keening tør betegne;
 Og feiler jeg — velan! du vil det ei tilregne;
 Dit, Held, dit Folkets Held mit Formaal eene var;
 Et ringe, velmeent Raad dog ofte gavnet har.

Din egen bunden er til hele Nordens Løkke;
 Bevar som gylden Skat det viise Mesterstykke
 Af hendes store Haand, hvis dyrebare Navn
 Er helligt trende Folk! Tag hvert af dem i Favn,
 Stift Grandefærlighed imellem Naboelände,
 At Efterkommeren dit Minde ei skal bande!

Hvad Spot, om paa din Grav en saaret Fremtid Krev :
 Saa stor som Moderen , saa liden Sønnen blev !
 Lad Agerdyrkeren ved rund Opmuntring trives !
 Betænk, hvor Mod, og Tærv, og Flid, og Kunst oplives,
 Naar driftig' Eiendomme af Herrefædres Land
 Paa frugtbar dyrket Jord sin Velstand øge kan !
 I stille Cirkel de Lyksalighed udbrede :
 Der dannes Borgeren , hvis kiække Bryst er rede
 At ofre mandigt Blod for hyggelige Hiem ;
 Og lykkeligt det Land , som eier nok af dem !
 Hold Folket givne Tro ; lad tappre Svenske , trygge
 Ved egne Loves Hegn , sit eget Land bebygge ;
 Lad kloge Ombudsmand , hvis redelige Tro
 Du frit tør vende Ring , hos Dalekarlen boe !
 Vlandt Klipper opfødt fri han elsker dig ; men bringes
 Hans Mod i Harnisk først, hane i ved Magt kan tvinges.
 Der høres alt et Gny af misbrugt Herremagt . . .
 Narvaagen Omsorg bær , og Faren ei foragt ;
 Og Norge — dette Land , der er dig saa hengivet —
 Hvis Folk , af Fædres Tro og Tapperhed oplivet ,
 En kiærlig Faders Hu hos Kongen finde vil ,
 Om varme Bryst for ham skal nære trofast Ild ;
 Lad det til Statens Tærv din milde Omsorg nyde !
 Thi slog end Alting feil — dog Himlen det forbyde ! —
 Du sikker Tilflugt vist hos disse Hiorter fandt ,
 Som du ved Mildhed dig gienkiærlige forbandt.
 Und Brødre lige Kaar ; lad Embeder og Væ

Kun for Fortienester en tryk Belønning være;
 Qvæl ei den Vrelst, som brænder hos dit Foll.
 Hold over Loven Haand; bliv selv dens vise Tolk —
 Og lev saa lykkelig — Forgiæves Hjertet dølger
 Sin Kiærlighed for dig. Nei, din Erindring følger
 Hver Tanke i min Siæl; mig Døden Intet er
 Imod den Frygt, at ei min Omhed er dig fiær.
 Troe ei, at Grille, Nag en harmfuld Varm oprørte,
 Da jeg dit Hof forlod; mit Hjerte dig tilhørte.
 Ak! havde Svaghed kun til Flugt forledet mig,
 Jeg Kuffet havde snart igien omfavnet dig.
 Om tyve glade Aar mig stod endnu tilbage,
 Jeg gav dem bort, om jeg fik af din Mund modtage
 De trøstefulde Ord: jeg elsker dig endnu!
 Det blotte Haab derom opfylder al min Hu.

C. A. L u n d.

(See f. Deel. S. 219)

Af denne Digter have vi tvende Heroider, der begge findes i Maanedsskriftet Minervas første Aargang. Vi indrykke her den første af disse, som i mere end een Henseende torde henhøre mellem vor poetiske Litteraturs allerinteressanteste Stykker.

Eleonora Christina Ulfeld til sin Mand.

Dybt i et Fængsel, hvor Elendighed
 Og Skræk og Mørke kun omringe mig,
 Der — viid det, elskte Ulfeld! — der tilbeder
 Endnu din kielne Leonore dig.
 Ja, om en Engel vilde blid beskiærme
 Blandt tusind' Farer disse Linier,
 Og om de i mit Sted sig maatte nærme
 Derhen, hvor du, min evig Elskte! er,
 Da skulde de mit hele Hierte male,
 Min Kummer skulde de fortolke dig;
 Sædt vilde da den Tanke mig husvæle:
 Min Ulfeld veed min Nød, han ynker mig!
 Ja, ynk mig, ædle Mand! men salig Smerte,
 Men kærlig Graad du mig kun ofre maae;
 For min Skyld ingen Qvaler i dit Hierte

Bebret

Udbreidende imod dig skal opstaae.
 Du har ei skabt de Viner, som fortære,
 Den kolde, stolte Spot, som qvæler mig,
 Endskiøndt for dig, o Mand! jeg den maae høre;
 Min Brøde er, at have elsket dig.
 Og denne Ros skal Intet mig betage;
 Den er min sidste Trøst i Lidelser;
 Lad hele Verden dine Feil opdage,
 Reen, som en Engel, du mig altid er.
 Den store Konge, som nu Graven dækker,
 Han selv har lagt min høire Haand i din,
 Og Døden selv ei dette Løfte svækker,
 I Evigheder skal du være min.
 Med dig jeg rolig paa den vilde Vølge
 Fra Fædreland og ælskede Venner drog;
 Det var min Ros, min Glæde, dig at følge,
 Og tryk ved dig hver Skiebne jeg modtog:
 Jeg fulgte dig i Flugtens Farligheder,
 Med dig jeg Fængslets Rædsler deelede har;
 Ah! — da var intet rædselsfuldt, thi Glæder,
 Thi Himlens Glæder smilede, hvor du var, —

Men har, hvordan man hevner denne Brøde
 Paa fjerde Christians Blod, paa din Gemal,
 O Mand! da skal dit summe Hierte bløde,
 Og mine Børn skal græde ved min Dval.

Men naar de nu i Krebs om dig fornemme
 Din Leonores mange Lidelser,
 Da, Ulfeld! o da lad dem aldrig glemme,
 At deres Moder dog uskyldig er.

Du veed det, i de stolte Britters Rige
 Er En, som vælter sig i Laster ned;
 Han hersker der. — Ha! jeg Ulykkelige,
 Som troede sliq en Konges Erlighed!
 I kialsen Belyst glemte han de Dage,
 Da han Velgierninger modtog af dig;
 Han glemte Kongers Pligt imod den Svage:
 Forræderst nedrig overgav han mig! —
 Jeg slæbtes bort; snart saae jeg disse Brebde,
 Min Fader før har værget med sit Blod;
 Ah! tænkte jeg, hans Datter skal med Glæde
 Udøse sit, og ile ham imod.
 Da skal jeg som en Engel stedse svæve
 Beskyttende omkring min elskte Mand,
 Og see ham, rolig, ubekjendt, at leve,
 Maaskee forsonet med sit Fødeland —
 Men af! til langsom Pine man mig glemte;
 Man vidste, Dyden frygter ingen Død;
 Til bitter Haan man din Gemal bestemte,
 For ved min Harm at føle Hevnen sød.

Man spottende afrev mig mine Klæder —
 O Danmark! er det saa, du hevner dig? —
 I Slavebragt, forskudt, som en Misbæder,
 Man fra min Broders Slot bortførte mig.
 Da saae jeg Hesper sidste Gang; den blinked
 I Aftenrødens Straaler dalende;
 Da flød en stille Taare — og man vinked,
 Og Fængslets tunge Dør sig aabnede.
 Her er jeg nu, og denne skumle Hule,
 Hvor aldrig Solens Straaler smiled' ned,
 Og denne tykke, sorte Muur skal skule
 For Verden mig og min Elendighed.
 Naar Vinterstormens hule Stød mig vækker,
 Hengrubler jeg den lange mørke Dag;
 Dybt Sneen ba de snevre Ruder dækker,
 Som bragte Lysning giennem lave Tag;
 Blegt gnistrer vel en Lue ved min Side,
 Og ved dens Lys jeg skriver her til dig;
 Men og for den Begierning maae jeg lide,
 Dens fæle Røg tidobbelt qvæler mig.
 Naar Foraarsolen Vintrens Strengthed hæver,
 Den lindrer dog ei min Elendighed,
 Dog ingen Zephyr qvægende nedsvæver
 Til dette rædselsfulde Opholdssted;
 Og aldrig skal jeg see Naturens Smykke;
 Død er jeg — død for hele Skabningen;
 For intet Menneſte jeg kan udtrykke

Min Nød, — for ingen Ven udøse den. —
 Dog engang man en saaret Hund mig sendte,
 Og din Gemal man den at læge bød;
 Man vilde dybt forhaane mig — man kiendte
 Ei, at Medlidenhed er himmelsk sød. —
 Ak! — tænkte jeg — du er forskudt, du Arme!
 Og uden Skyld du er ulykkelig;
 Din Skiæbne ligner min — mit Straa skal varme,
 Min omme Haand skal kiærlent pleie dig.
 Tidt sad jeg da, og blide Glæder smagte,
 Hvergang jeg lindrede den usles Bæe;
 Hver Nød jeg glemte, naar sin Tak den bragte,
 Og kiærlent ved min Side logrede.
 Dog atter nu jeg ene er tilbage,
 Og intet Levende jeg skuer meer;
 Kun stundum, naar de tunge Skodder brage,
 Med Gysen jeg den haarde Slutten seer.
 Her sidder jeg nu ørkesløs, og tænker
 Den lange Dag, o elskte Mand! paa dig;
 Da er mit sidste Haab, at Himlen skienker
 Dig noget af den Fryd, den nægter mig.
 Men, o hvor svagt er dette Haab! du være
 Lykkelig ved din Leonores Nød?
 Du skalde rolig Danmarks Brede bære,
 Du, som har frygtet Haanhed meer end Død? —
 Dog,

Dog, Mand! vær stærk; thi kun den sande Store
 Kan trodse Skiæbnens Magt, og bære den;
 O Mand! vær stærk; o thi din Leonore
 Har intet uden dette Haab igien. —

Dog — troer du det? — ei hver en Glæde døde;
 Tit kan jeg føle salig Trøst endnu;
 Tit kan jeg al min Bitterhed forsøde,
 Blot ved at komme fordums Tid ihu.
 Ja! helligt er mig Mindet af de Dage,
 Da første Gang din Brud man kaldte mig,
 Da ingen jordisk Krone kunde drage,
 Tilbedte Mand! min Kiærlighed fra dig.
 Jeg glemte Høiheds Glæds, og Hoffets Glæder,
 Og hele Verden, henrykt ved din Arm;
 Jeg følte Himlens rene Saligheder,
 Naar kiænt du mig trykte til din Harm.
 Til Visdom du min unge Sjæl anførte,
 Og Andres Sprog jeg lærte paa dit Skib;
 Og naar jeg da lærvillig, munter, hørte;
 Da var et Kys den søde Løn, jeg nød.
 Naar disse Tanker i min Siel oprinder,
 Jeg med den heele Jord forsonet er,
 Hver Følelse af Kummer strax forsvinder,
 Mit Fængsel selv er ikke rædsomt meer.

Da henrykt i min søde Drøm jeg maler
 Den store Konges Billed for min Siel;
 Jeg seer ham mellem sine Børn, han taler
 Med hver især, aarvaagen for vort Vel.
 O! naar han, træt af Kronens Byrder, ilede
 Hen til os, stedse paa hans Knæ jeg sad,
 Og spæde Dyrer, hver en Gang jeg smilede,
 Opdagede hans Fader: Die glad.
 Og da jeg vorde op, det var hans Glæde,
 Sin hele Siel at kunne tolke mig;
 Ved sine Smertter saae han mig at græde,
 Han saae mig glad, naar han var lykkelig.
 End seer jeg ham, den gamle Fjelt, at bære
 Sig kjerlig ned imod mig fuld af Saar;
 Forbundet, hovnet var hans brystne Die,
 Og Blodet klæbred' i hans hvide Haar.
 Sig Smerten paa de blege Kinder mælte
 I hvert et Træk, som svagt han stulede;
 Men, o den Rolighed, hvormed han talte!
 Den Høihed, hvormed han mig trøstede:
 "Min fromme Leonore! og du græder!
 "O! disse Smertter vi velsigne bær:
 "Mit Blod har flydt til mine Rigers Hæder,
 "Med Glæde for mit kiære Folk jeg dør.
 "Ja, skønne Død! o da skal Verden lære

"Af mig, hvad Fyrstens høie Pligter er;
 "Mit Minde da blandt dem skal helligt være,
 "Hvis Belfærd var mig meer end Livet kjer.
 "Da skal igien den brave Danske hyde
 "Erkiendelig for min Søn hver Fare Trods;
 "Da sig de: vort Blod for ham skal flyde;
 "Hans gamle Faders Blod har flydt for os.
 "Og som en Engel skal de see dig vanke,
 "Min Datter! hædret ved din elskte Mand;
 "Da stiger Glæden hos dem ved den Tanke:
 "Din Fader var den gode Christian. —
 Men Ulfeld! død er Christian den Store!
 Ja, elskte Fader! du er lykkelig;
 Gid ingen Sukke fra din Leonore
 I Salighedens Egne naae til dig!
 Men saae du hende her, som en Misdæder,
 I evig Nat, adskilt fra Mennesker!
 Og saae du hendes Mand, som en Forræder,
 Landflygtig, hadet, miskiendt af enhver —
 Dog — bort I søle Tanker! ved dit Minde
 Du Herlige! skal Smerten svinde hen,
 Og i din Datters Bryst skal Fryd oprinde,
 Og saligt Haab, at nyde dig igien.
 Ja Ulfeld! snart den store Time kommer,
 Da intet Fængsel os adskiller meer;
 O Mand! vi mødes for al Verdens Dommer;
 Han dommer naadig Strøvers Handlinger.

Han deeler Løn til den, som her i Lønke,
 Og den, som her i Diademet gif,
 Og mangel Gang han vil til Slaven skienke
 Den Salighed, som ei hans Fyrste fik.
 O! der, i disse reene, høie Glæder,
 Der skal jeg langsfelsfuld omfavne dig,
 Og i ufattelige Saligheder
 Skal evig vore Siæle blande sig.
 Da see vi Nordens store Konge smile
 Blandt vore Børn, vi da ham svøve nær.
 Ved dette Haab, o Mand! din Tanke hvile!
 Vor usle Jord er ikke Taarer værd.

M. F. L i e b e n b e r g,

født 176*,

Slotspræst.

Denne Digter, hvis elegiske og idylliske i vore Tidsskrifter
omspredte Arbejder give Foie at beklage, at han, især
i senere Aar, har været saa fattig derpaa, har i nedens-
taaende Heroide givet os et skönt Mynster af et nyt
Slags, der høilig fortiente, flittigere at dyrkes.

Waldemar den Anden til hans Søn
den unge Waldemar.

Søn, elskte Søn! o at du kunde høre
Den faderlige Røst, som kalder dig!
At mine Skrig dog trængte til dit Øre,
Og atter dine kunde naae til mig!

O grumme, grumme Henrik! mig at rane
En Trone blot — det mættede dig ei;
Du til mit Hjerte vidste dig at bane
En mere dyb, en mere blodig Vej!

Min Waldemar — det vidste den Forræder —
Mit Hjerte meer end Kongesmykket er;
O Søn! med dig og mine Faderglæder
Blev denne Braa mig meer end Troner kjær.

Men enlig her jeg tæller sene Dage,
 Og ingen kjærlig Stemme trøster mig;
 Naar Dagen gryer, jeg hilser den med Klage;
 I Mattens Mulm jeg ængstlig kalder dig.

Og da, naar Stilhed hersker allevegne,
 Det er mig tit, som hørte jeg dit Raab —
 Saa iler jeg, for til din Varm at segne;
 Af! tykke Mure knuse da mit Haab.

Maaskee — o meer end Dødens Bitterheder
 Den Tanke for mit bange Hierte har —
 Maaskee mig Himlen aldrig meer tilstøder
 At favne dig, min Søn, min Baldemar?

O det er meer end Skrækkens Phantasier,
 Som denne Skiebne mig at frygte bød,
 Og lærer mig den Lød, som paa mig bier —
 Jeg kiender Henriks Hevn; den vil min Død!

Ja, søde Haab, som stussende mig malte
 De skønne Billeder af Fremtids Held,
 Og stundum paa min Kind et Smil fremkaldte,
 Du længer ei bedaare skal min Sjæl!

Kun Døden vil jeg vente som Befrier,
 Og rolig see den langsom nærme sig,
 Til i dens kolde Favn min Klage tier,
 Og Henrik da ei meer forfølger mig.

Nu, saa hensmulre, langt fra Danmarks Sletter,
 Dets Konges Liig — thi Herrens Raad det er!
 Ei knurrende jeg mod hans Villie trætter;
 Jeg veed, jeg har fortient hans Tugtelse.

Ja, Døden vil jeg vente selv med Længsel,
 Min Søn! naar Henriks Had maa døe med den;
 Naar du, ved den befriet af dit Fængsel,
 Med Fred paa ny maa styre Danien!

O da, gld disse Linier maae bære
 Dig min Velsignelse og mit Farvel!
 Din Faders sidste Raad i dem du ære,
 Og lad hans Vanheld worde dig til Held!

Af! dette Brev, som mine Taarer vøde,
 Det, elste Søn, min hele Rigdom er —
 Jeg deelte før med dig et Kongesæde;
 O dette giøre dig hiin Gave værd!

Det lære dig, at Kresfyge bløndte
 Din Faders Døie med sin falske Glønd;
 At han sit Kald, sin Fyrstepligt misliendte,
 Og higeð' efter blodig Laubærkrands.

Han glemte, at til Landets Værn allene
 Mod Uvens Vold, ham lagdes Sværd i Haand;
 Det til hans Størheds Redskab maatte tjene,
 At lægge fjerne Folkesslag i Vaand.

Det skionne Navn af Fader for sit Rige,
 Det havde tabt for ham sin Yndighed.
 Han hørte Seiersbraab mod Himlen stige,
 Men ei de Suk, som blanded' sig dermed.

Han ændsed' ei, at Seierherrens Minder
 Skal Tiden snart i Støvet styrte om,
 Men Taaren, som for Folkets Fader rinder,
 O den skal tælles hist for Herrens Dom! —

See Baldemar! det var din Faders Brøde,
 Han leed derfor — og rolig lide skal;
 Thi denne Tanke skal hans Lod forsøde,
 At du vil lære Bliesdom af hans Fald;

At Danken vil tælle dine Dage
 Blandt sine glædste, og sige dig,
 Som den, der bragte Held og Fred tilbage,
 Og blev dets trygge Værn mod Vold og Svig. —

Snart synker jeg til Gravens stille Hvile;
 O vel mig! da min Rummer er forbi.
 Da skal jeg fra min Himmel fro nedsmile,
 O Søn! og see dig lykkelig og fri;

Og see dig, værdig til dit Kongesmykke,
 At prydes med hver ædel Fyrstedyd,
 At vogte, fremme Millioners Lykke,
 Og see din Løn i Folkets Tak og Fryd.

O da min Aand den Evige tilbeder,
 Som viis og god uddeeler Held og Væ;
 Hvis Blik igiennem Auer Evigheder,
 Og skaber Lys, hvor vi kun Mørke see!

Dramatisk Idylle.

Johannes Ewald.

(See f. Deel. S. 163.)

Alf Siskerne, denne vor ypperste Digters sidste, maaſkee
meest fuldendte, Arbeide afſkrive vi første Acts sidste
Scene, ſaameget mere, ſom den tillige giver en Prøve
paa, hvad Franſkmanden kalder, *Coupe lyrique*, hvori
vel ikke lettelig Nogen har været hans Lige.

Svend.

Alf Fader, al! — ifald du ſaae den Jammer!
Birthe.

Saae du vort Barn?

Svend.

Hvad Barn? — Ei! hvem kan tænke
Paa ſigt? — det er i Havets Dyb? — Men, Himmel!
Nu ſeer man Braget tydeligt. Al, Fader!
Ser Menneſker har flynget ſig ved Maſten,
Som bugner ved ſin jammerlige Byrde!
Al! ſaae du dem, hvor ængſtlig de fremſtrække
Den ene Haand mod os, ſom ſtaaer ved Bredden,
Og klamre ſig ved Livet med den anden!
Og, al! man ſeer — man hører alt kun Afmagt,

Kun

Kun Mismod i de matte Skrig! de Arme!
 Af! er da intet Haab? Mit Hjerte bløder.

Anders.

Gaaer Een høit, som før?

Svend.

Jeg troer, den sagtnes.

Lise.

Og Stormen stiger fiendelig; mit Øre
 Kan ei bedrage mig.

Svend.

Af! saae du Braget!

Anders.

Vor Vaad er tørt,

Svend.

Og stærk.

Knud.

Og vi har Kræfter.

Svend.

Af! kunde vi! — af, Fader! hvilken Glæde!

(Anders gaaer ud, og Claus med ham).

Lise.

Ha! Svend! jeg kender dig! — men, om du vover
 Dit Liv for Fremmede i sligt et Uveir,

Og agter ei mit tro, mit æmme Hjerte;

Da — mærk mit Ord! — da glemmer jeg det aldrig!

Svend.

Ha! er det Tid, at agte paa din Omhed?

Hvad vil du her? — hvad vil du med din Trubsel? —

Jeg

Jeg veed, at Frygt afsvang dig den; dog, Lise!
Den Frygt er mig en Last; derfor betænk dig!

Lise.

Og kan jeg det?

E v e n d.

Gjør, hvad du ei kan lade!

G u n i l d.

Jeg sagde dig det før.

Lise.

Nu vel! — men kald mig

Den taabeligste Mø paa hele Leiet,
Om han ei snart skal angre denne Haardhed.

A n d e r s (i det han kommer ind).

Jeg veed ei ret. — Dog er det vist, at Stormen
Ei klinger nær saa farlig i mit Øre.

B i r t h e.

Ei nær! Det synes dig? Nu tør jeg sige,
Du frygter ei; men da det gjaldt vor Belfærd...

A n d e r s.

Og hvem har lært din usle Sjæl, at ligne
Et aandløst Garn ved Mennesker?

B i r t h e.

Men seer du,

Slig! seer du Mulighed at redde disse?

A n d e r s.

Ha! saae jeg kun! — Ak! neppe tør jeg haabe!
Dog er jeg sikker nu paa Himlens Bifald;
Og kan en Mand da frygte Storm og Bølge?

E v e n d.

Svend.

Man glemmer Alt, saasnart man seer de Krme.

S e r t e t.

Svend.

Endnu kan jeg høre,
Hvor ængstlig de raabe;
Mit gysende Dre,
Mit Hjerte fornemmer
De hvinende Stemmer,
Som stride mod Braget
Af Himmel og Hav.

Gunild.

Åh, Hjertet maa bløde!
Hvad kan de da haabe,
Som Taarer kun møde
Fra hjælpeløse Bredde?
Åh intet kan redde!

Gunild, Lise og Birthe.

Åh intet kan redde!

Lise,

Hver seer nu i Braget
Sin Jord og sin Grav.

Gunild, Lise og Birthe.

Hver seer nu i Braget
Sin Jord, og sin Grav.

Knud.

Mit Inderske brænder.

Lise.

Gvend.

Ak! naar de udsrække
De kolbe, de matte,
De zittrende Hænder,
Da græder den Række!

Lise.

Ha! hvad kan de haabe,
De arme Forladte,
Som Døden omspænder?

Rnub.

Jeg elsker de Række,
Fordi de tør haabe
Trods Nordvind og Hav.

Gunild.

Ak! hvad kan de haabe
Fra hjælpeløse Brede?

Gunild, Lise og Birthe.

Ak! hvad kan de haabe
Fra hjælpeløse Brede?

Anders.

Ak! han, i hvis Hænder
Et Hav er en Draabe,
Han ene kan redde
Det Liv, som han gav!

Alle.

Ak! han, i hvis Hænder
Et Hav er en Draabe,
Han ene kan redde
Det Liv, som han gav!

Gvend.

Evend.

Troftløse Sukke!

Knud.

Magtløse Taarer!

Evend.

Hvad, om vi prøve?

Lise.

Grumme! hvorpaa?

Knud.

Riddinger tøve.

Birthe.

Nu tør du gaa!

Evend og Knud.

Ha! vi maae prøve!

Riddinger tøve.

(Til Anders.) Tæber! vi gaae.

Lise (til Evend).

Grumme! du vil dog ei

Fløe fra mit Bryst, og bde?

Svar mig, o Elſkte! svar!

Vil du? Ah! kunde du?

Birthe (til Knud).

Mig kan du ſige Nei,

Kold mod din Gaſtemø!

Viid, at jeg ikke har

Glemmt din Foragt endnu!

Lise.

Lise.

Kan du forlade mig,
Naar kun et fremmed Skrig
Kalder til Død og Grav?

Birthe.

Naar kun en fremmed Røst
Raaber om Hielp og Trøst,
Trods du Storm og Hav?

Svend.

Tænk, at det gielder om
Menneskers dyre Liv!

Anders, Svend og Knud.

Tænk, at det gielder om
Menneskers dyre Liv!

Knud (til Svend).

Ven! har du Mod, saa kom!

Lise (til Svend).

Er jeg dig kjær, saa bliv!

Svend.

Elfte! det gielder om
Menneskers dyre Liv!

Anders, Svend og Knud.

Elfte! det gielder om
Menneskers dyre Liv!

Lise.

Grumme! du vil dog ei
Glye fra mit Bryst, og døe?

Birthe.

Birthe.

Hig kan du sige Nei,
Kold mod din Fæstems?

Evend.

Si dog, o Elskte! til
Glem det, som Frygten spaaer!
Glem, at det forestaaer;
Tænk, om det var forbi!

Knud.

Himmel! ak! naar vi nu
Roede med Seiren hjem,
Og havde reddet dem! —
Fader! hvad siger du?

Evend og Knud.

Fader! hvad siger du?

Anders.

Nu, da det-gielder om
Menneskers dyre Liv . . .

Evend og Knud.

Moderige Gamle! kom!

Lise og Birthe.

Fader, ak Fader, bliv!

Lise.

Himmel! og om de nu
I det oprørte Hav
Søge sig selv en Grav! —
Moder! hvad siger du?

Lise.

Lise og Birthe.
Moder! hvad siger du?

Gunild.
Å! — Men det gælder om
Menneskers dyre Liv.

Anders, Svend, Knud og Gunild.
Elske! det gælder om
Menneskers dyre Liv.

Svend.
Endnu kan jeg høre,
Hvor angstlig de raabe;
Mit gylende Dre,
Mit Hierte fornemmer
De hvinende Stemmer.

Gunild.
Å! Hiertet maae blødel
Hvad kan de da haabe,
Som Taarer kun møde
Fra hjælpeløse Bredde?

Svend.
Å! kunde vi redde!

Lise og Birthe.
Å! intet kan redde!

Anders, Svend og Knud.
Å! kunde vi redde!

Svend.
Mit Inderske brander.

Lise.

Å! hvad tør du haabe?

Knud.

Ha! skal da de Række,
Som Døden omspænder,
Forgiebes udstrække
De trættede Hænder
Mod Dannemarks Brebde?

Lise.

Hvad tør du da haabe?

Birthe.

Å! intet kan redde!

Anders.

Den Gud, i hvis Hænder
Et Hav er en Draabe,
Hans Almagt kan redde.

Gunild.

Han ene kan redde.

Anders, Svend og Knud.

Ved os kan han redde
Det Liv, som han gav.

Alle.

Den Gud, i hvis Hænder
Et Hav er en Draabe,
Hans Miskundhed redde!

Anders.

Han styrker de Hænder,
Som prøve at redde.

Svend.

Svend.

O Gud han os redde!

Knud.

Han byder os redde.

Anders, Svend og Knud.

Bed os kan han redde

Det Liv, som han gav.

Gunild, Lise og Birthe.

Hans Miskundhed redde

Det Liv, som han gav!

Alle.

Den Gud, i hvis Hænder

Et Hav er en Draabe,

Hans Miskundhed redde

Det Liv, som han gav!

Th. Thaarup.

(See f. Deel. S. 252.)

Af denne Digters trende deilige dramatiske Idyller, Høstgildet, Peters Bryllup og Hiemkomsten, vælges Slutnings-Scenen af den første, der er næsten en Idyl for sig selv.

Mand, Kvinder, Karle, Piger og Børn af begge Klan komme frem under en landlig Musik; de føre med sig, Noget Høstredskaber, Andre Baaben, Søsolket fører et Flag med sig.

Chor.

Gud gav os et velsignet Kar,
 Bag Hvermands Gaard
 En Høse staaer,
 Og fuld er Hvermands Lade.
 Den arme ei tomhændet var,
 Sin Pose fuld af Ar han bar,
 Gud gav os et velsignet Kar;
 Thi vil vi være glade!
 Hvor Leen klang,
 Hvor Piger sang,
 Der Drøget nu paa Stubben gaaer:
 Gud gav os et velsignet Kar.

Oldinge.

Han gav os Landefred,
 Og Frugten af vort Ansigt's Eved;
 Han fyldte Bondens Lade;
 Thi vil vi være glade.

Lesebog. Anden Deel.

N n

Chor.

Chor.

Gud gav os et velsignet Nav;
 Thi vil vi være glade.

Qvinder.

Livsalige Fred,
 D! du skal beskytte
 Den straatakte Hytte!
 Og Frugtbarhed følge dit yndige Fieb,
 Livsalige Fred!

Mænd.

Livsalige Stand,
 Som Rigdom ti kienber;
 Men flittige Hænder,
 Og Lyft til at byrke og værne dit Land,
 Livsalige Stand!

Kants,

fulgt af Venderne, nærmer sig Frihedskotten.
 Her Dømmemænd! staaer Friheds Minde,
 For Landets Fader, Bondens Ven.
 D! kommer Piger, Krands at binde,
 Det frie Hænder satte hen,
 En Blomsterkrands hver haabfuld Sommer,
 En Krands af Ar hver Høst, som kommer.

Chor.

O Gud velsigne Christian;
 Thi Frihed, Frihed stienkte han! —

Falsk.

Kiæk i Strid,
 I Freden blid
 Skal Dannerkongens Kriger være,
 Sin Banner skal han ære.
 Døe, før han den skal svige,
 Aldrig for Faren han vige:
 Til Fædelands Forsvar han freidigt skal gaae,
 Hvor Fienderne staae,
 For Huus og for Siem han drabelig staae.

Chor af Soldater.

Til Fædelands Forsvar han freidig skal gaae,
 Hvor Fienderne staae,
 For Huus og for Siem han drabelig staae.

Peter.

Danmarks Flag,
 I Fred og Slag
 Skal danske Sømand helligt være,
 Det Hæbet ydmygt bære!
 Medbor og Hælb det følge
 Giennem den stummiende Bølge!
 Til Hæder og Velstand en Sømand læer staae,
 Over Bølgen den blaa,
 Med vindsvangre Seil ved knagende Raa!

Chor af Matroser.

Til Hæder og Velstand ic.

A n n a.

Friheds Minde!
 O, hvor er du fion!
 Naar jeg vorder Danneqvinde,
 Bringer jeg til dette Minde
 Glad min førstefødte Søn.
 Ploven skal han fiore,
 Børgget skal han føre;
 Men naar han kan nævne Moder,
 Skal han nævne Fødeland,
 Og velsigne Christian.

G r e t h e til Peter.

Din Grethe lever vel den Dag,
 Hun med en Søn sin Peter glæder;
 Da tager jeg det danske Flag,
 Og over Drengens Bugge breder.
 Min Peter tidlig ham skal lære
 En Sømands sande Sindelag:
 Stolt af sin Hædersstand at være,
 Og slaae og døe for Danmarks Flag.

C h o r.

Fra Nordkap ned til Elbens Bred
 Boer Velstand, Frihed og Fred.
 Leve vor Konge! Leve hans Søn!
 Det er vor Dnske, det er vor Bøn.

H a n s. Nu Brødre! vi ere enige i Hjertet,
 Og dog forskellige i Sprog og Sæder;

Nu, kommer! laer os quæde hver sin Vise
Paa sin Maneer.

Henrik og Tord. Ja vel!

Hans. Nu! jeg begynder:

Hans.

Frugtbare Marker og Føvgroete Statter,
Fiskerige Have omgive vort Land.
Bølgen beriger, og Ageren mætter,
Gavnlighed adler hver Alder og Stand.
Være sin Dyrighed, elske sin Ege,
Tro mod sit Land, og sin Konge, og Mo,
Saa tænker Danstien, og før han skal svige,
Før skal han døe.

Henrik.

Al bræust de See, all druut de Flooth
Dat Lant to överswåmmen,
Man Wie verstaht mit Kunst un Mooth
To diicken un to dāmmen.
Dat fette Beeh im Kleuver geit,
Und unse Buur den dreemal mai't.
Stolt ist de Buur op sinen Stant,
Un trö sin König, Wiew un Lant. *

- * End bruser Hav, end truer Flod
Vort Land at oversvømme;
Dog vi forstaae, med Kunst og Mod
Alt diae og at demme.
Det fede Qvæg i Klover gaaer,
Tre gange den vor Bonde stæer;

Tord

Lorb Halvorsen.

Malmrige Fieiller aa kornrige Daler,
 Skoget taa Bierk aa taa Furu aa Gran,
 Elver aa Biker med Smaasitt aa Hvaler,
 Tusindfold Got ga vor Herre vort Land.
 Dierv taa si Frihet, sit Mod aa si Styrkie,
 Griaug paa Noos æ hver Odelsfødt Mand;
 Men aat sin Konse, sit Land, aa si Fyrkie
 Ingen nej ingen va truar ein han. **

Stolt er den Bonde af sin Stand,
 Dj sig sin Konge, Biv og Land.

** Malmrige Fielde og kornrige Dale,
 Skove af Birk, og af Fyr, og af Gran,
 Elver og Biger med Smaasitt og Hvale, 3
 Tusindfold Got gav vor Herre vort Land!
 Dierv af sin Frihed, sit Mod, og sin Styrke.
 Griedt paa sin Noes er hver Odelsfødt Mand;
 Men mod sin Konge, sit Land og sin Fige
 Ingen var mere oprigtig end han.

De tre Kædre tilsammen.

Enige Brødre det ville vi være!
 Bundne ved Slægtskabs og Broderskabs Baand.
 Een er vor Konge, og een er vor Kere,
 Derpaa vi give hinanden vor Haand.
 Kere sin Dyrighed, elste sin Ege,
 Trofast mod Land, og mod Konge og Mø!
 Saa tænker alle, og sør vi skal svige,
 Sør skal vi døe!

Nogle Ungkarle og Mænd til Halvor og
Peter,

I eders elskte Qvinders Favn
Skal eders Hierte lønnet være.
O! gib en Faders Hædersnavn
Engang I maae med Glæde bære!

Halvor og Peter.

O! hvis vi nu for Fredrik stod,
Til ham vi freidigt skulde sige:
En Krone blev din Fødsels Løb;
Bliv stor! lyksaliggjør dit Rige!
Det Navn, du skal som Konge bære,
Hnd i Marias sømme Favn:
Dit Valg, din Løn, din Krones Væge,
Er Faders byrebare Navn.

Chor.

Dit Valg, din Løn, din Krones Væge,
Er Faders byrebare Navn.

Chor af Koner og Piger.

Den Krands med Blomster smykket ud,
Skal eder hulde Piger lære:
I favren Vaar stod Jorden Brud,
Fordi den Møder skulde være.

Anna.

Anna og Grethe.

O! var vi to i Kjøbenhavn,
 O! hvor vi da os skulde fryde!
 Vi rev os løs af eders Favn,
 For Fredriks Biv en Krands at bryde:
 Af Ar den skulde bundet være,
 Med Høstens Blomster smykket ud,
 Af den Fyrstinden skulde lære,
 Hvi Jorden stod i Vaaren Brud.

Chor.

Af den Fyrstinden skulde lære,
 Hvi Jorden stod i Vaaren Brud.

Lord Halvorsen.

Jeg eengang temte Fredrik saae,
 Jeg græd af høi og sønlig Glæde.
 En Himmel i hans Ansigt laae,
 Hans Bryst var Gudheds Kongesæde!

Nu saae jeg Christen og hans Søn,
 Og Fredriks skønne unge Dvinde:
 Jeg Gubbe bad en stille Bøn!
 Og Himlen saae min Taare rinde.

Jeg bad: o Gud velsigne Jer!
 Og giv Jer Børn og Hæd og Hæder.

Dg hvad jeg bad , jeg beger her ,
 Det Danmark, Norge, Holsteen beger.

Chor.

Bryder Jubel-Samlyd ud !

Stemmer alle i :

Frihed er fra Gud ,

Kongen lod hans Bud :

Kongen gav os fri ,

Ham velsigne vi.

F. H. Guldberg.

(See s. Deel. S. 510)

Ha' end denne Digter ikke givet sine senere hidhørende
 Idyller den reendramatiske Form, troer Samleren dog,
 af Idyllen Landeværnets dramatiske Deel her at burde
 tage Exemplet.

Thor. Nu! saa tause? Mænd fra Huseby, Løn-
 berg og Mistrup!

Siger! hvi samles vi her? Hvad Uheld mødte vel
 Sognet?

Første Eldste. Du saa tryg! og vort Land er i Nød!
 og du kiender det Dødebud:

"Ynglinger drage fra Fædrenehjem! Enhver til sit
 Banner!

Manden selv sig øve, med Sværd at væge sin Arne!"

Thor. Ja! jeg er tryg; thi jeg ofte har seet, og jeg
 troer det: at aldrig

Fædremland er i Nød, naar dets Børn forsvare dets
 Grændser.

Anden Eldste. Men om de falde, hvad da?

Thor. Enhver, som falder med Vre,
 Hæder hver Aem til forstærkede Slag, og vis er da
 Seier.

Koldt er, I Gamle! vort Blod; vi bære, hvor Yng-
 linger smile.

Ei om Jæger vi domme med Kraft, og bedre vi tie.
 Men,

Men, fiøndt ældst i Kredsen og svag, til Alle jeg
raaber:

Skjalver dog ei! langt tiere Frygt end Fiende har
fældet.

Tredie Ældste. Kan den vel det? Mon ei den, der mod
Fienden haster, vil ile

Vist mod sin Død? Mon ei den, der er fiernet fra
Kampen,

Spares for Værn og for Land? Mig tykkes, det
raaber Fornnsten.

Thor. Oldingefulde taler i dig; men er da den Kulde
Stedse Fornuft? Vist ei! O, truer den fiendtlige
Hær, og

Yngling og Mand forfærdede flye det vinkende
Banner,

Dog vil da Fienden tilsidst fortære det Liv, de har
faaet.

Ud fra det Hiem, de værget ei har, med Haan de
bortjages:

Agre giødes med Blod af uværgede Qvinder og
Spæde:

Alt fortæres af Vold. Hvad er 'for de Geige tilbage?
Det kun: af Elskedes Bryst at drage Sværdet, og ende
Selv det nuharmende Liv, en Fiende haanligt har
sparet.

Sierde Ældste, Varm er du, Thor! og skielner du saa
det rolige Sande?

Thor.

Thor. Barmere dog end jeg er hver Mand, hver Yng-
ling; og snart de

Hvæsse da Leen til Hetsfærds Kamp, med modige Sange
Fare til ædel Strid, slaae kæft for Freden at vinde,
Gle tilbage med hæderlig Fred, og kalde sig Mand først.
Olding! viid: at det Folk, der som eet forenet sig
reiste,

Truedes Landet med Krig, bortjog fra Grændserne
Faren.

Ulykken viger den Mand, der synger og leer den imøde;
O! saa ræddes den fiendtlige Hær for de snysende Løver.
Tungt er hvert Hug af det Sværd, som farer for
Arnen af Skeden.

En Mand. Underligstærk er din Næst, vor Fader! og
Hjerterne fuge,

See vi den Gamle saa kæk. Al! før jeg kom hid
til dig, stod jeg

Ene ved Buggen, hvor slumrende Slut end rolig
hvilde.

Mærke Tanker omspændte min Siæl, og det fremtagne
Berge

Lagde jeg ængstligt bort. "Snart, Varn!" jeg
tænkte, "du vaagner,

Skrækket og søgt af Voldmands Sværd, som ryger,
som drybber

End af din døende Faders Blod! Naar de Stærkere
falde,

Gud!

Gud! hvo lindrer vel Spædes Tab? hvo Mødrenes
Klager?"

Saa var mit mørke Guz. Du føler det, Thor!
jeg er Fader!

Thor. Vel jeg føler med Mænd, men tænker som
Yngling, der end ei

Vindes med helligste Baand, med Faderbaandet,
til Livet;

Grubler ei, I Mænd! men griber til Sværdet, og
vider:

Hver, I frelst med Liv eller Blod, ei dvæler at dese
Brødet, det sidste Brød, med de faldne Forsvareres
Enfer!

Her i vor Kreds den Yngste selv har skuet, at Himlen
Ei forlader den Edleres Væ i Kummerens Time.
Nabner os Gud sin venstre Hand med Smerte, han
vist og

Nabner den høire med Trøst. Saa var, og saa
vorder det evigt.

Himlene hade Krig, men ei den værgende Kriger.
Faldt han for Retsfærdssag, de lønne ham da i hans
Grav, og

Bæffe det Folk, hans Død har frelst, til Værn for
hans Aftom.

En Yngling. Thor! lad Mændene bæve! Hvad Nød?
Vi staae for dem alle!

Thor.

Thor. Yngling! hør: det var Pral! og værre den
fælder, end Frygten.

Haan ei Mændene! Huf! de rives fra Børn og fra
Qvinde

Bort, og maaskee for evigt bort! De høve medrette,
Bøve de blot for en eneste Stund. Nei, drømte de
galne,

Her uden Vaaben og Børn de kommende Fiender at
undflye,

O! med Kummer i Hu jeg selv da raabte til Eder:
Ynglinger! flaaer for dem, og nyder al Hæderen
ene!

En Mand. Fader! din Haand! Vi skal øve vor Arm,
og hvæsse vort Sværd; men,
Falde vi, vær da Mand og Fader for Bore!

Thor. Ved Himlen!
Mand! det skal jeg for Dine, for hver, som støtteløs
vorder!

O! saa tale kun Børn af de Helte, som hvile her nedefter
Under den Høi, der bærer os nu. Med Fryd jeg dem
mindest.

Manden i denne Kreds var Børn, men Ynglingen
ufødt,

Da den tærende Krigsild og her truede Sletten.
Fiendtlige Snekker vi længe saae langs Bredderne
speide,

Prøvende svagest Kyst, for der at plyndre og stænde.
Snart

Snart lod Drøn af Landingens Skud, og om Natten
vi hørte

Hylende Qvinder og grædende Børn at flygte forbi os,
Tause Mændene stode da her, og rede med Vaaben,
Enige heller at falde for Sværd end løbe for Volds-
mænd.

O! da kom den, den hede Dag med den blodige Krefse.
Fienden med Solen rykkede frem, og nærmedes Byen;
Men der stod et Bierg mellem den og de røvsyge
Horder:

Bierget var Mænd, et stærkere Børn end letspræn-
gede Stene.

Trende Timer og trende til gav blødende Pander.
Nu den leiede Hær, som slog ei for Frihed og Hiem-
stavn,

Baklede rede til Flugt. Da styrtede Mændene frem, og
Ind i den hurtigsplittede Hob med Skuldre ved
Skuldre,

Faste som Fjelder: staaer i Ravnet af brydende Vølger.
Flygtende Fienden nu sprang ombord paa bevingede
Snekker,

Jog fra Landet som feilskudt Høg fra forfølgende
Jæger,

Jog for evigt bort, og mindedes Hvidlingebønder:
Nædigst vendte nu Heltene hjem, og søgte de Faldne:
Her laa Gorm, og hørte vor Seier, og døde med
Glæde:

Hist endblødende Skiold sin sidste Velsignelse gav os:
 Trindtom døde med Jubel i Fred saa mangen en
 Vedling.

Her i fælleds Grav vi begrove ved Midnattens
 Time

Hvert et hæderligt Eliq af Kampens samdrægtige
 Brødre.

Hele Naturen var taus; kun Sognets Klokker man
 hørte

Hilse med Bemodsslag de gravberedende Spader.

Høien vi reiste med Suk, og Stenene sættes med
 Taarer.

Og der ønskede vi, hvad I tilhøbe gientage:

Naar, som Mindet om Fædrenemod, ei længer de
 fryde,

Naar af Niddingebørn hensmuldrede Helte skal
 skændes,

Samle sig da de brave Faa ved Nat og i Mørke,
 Gle herhid, nedstyrte hver Steen, og jevne saa Høien!
 Langt fra de Dværge, som bære der, hvor Riem-
 perne døde,

Jøre Storm det vanhædrede Støv, som end er
 tilbage!

En Mand. Ja! forbandet den Mand, forbandet i
 Livet, han elsker,

Være den Mand, der svigter sit Sværd, naar Fæ-
 dreland vil det!

Nabne sig Jorden! med Kamfuld Harm, at den
 har slig en Nidding,

Nabne den fredløs Grav og slugt hans Navn og
 hans Minde?

Thor! Du har vækket det Mod, der, arvet fra hæ-
 derlig Oldtid,

Ubrugt slumrede blot. Det vaagner, det foger, det
 bruser!

Død gaaer forved de funklende Blik, og Seiren
 dem følger.

Thor! vi vil øve vor Arm! Med Gud vil vi seire
 for Freden!

Alle Mændene. Ja! vi vil øve vor Arm! Med Gud
 vil vi seire for Freden!

En Yngling. Hører, Brødre! de kække Mænd! Ei
 staae vi tilbage!

Nei! ved den evige Gud! Afsted til det vinkende
 Banner!

Møder den Hær, som truer med Bøld at betræde
 vor Grændsel

Slaaer, saa den aldrig nærmer sig hid! Igien nem
 vort Dyrst den

Vane sig Veien herhen og — finde den sukket for
 evigt!

Brødre! til Kamp! til Kamp! Det er Dands, det
 er Leeg, der os vinder!

Slaae som Yngling med Ild, eller dæ som Mand
uden Klage,

Seire med Oldings rolige Fryd, det være vort Løsen!
Alle Ynglingerne. Slaae som Yngling med Ild, eller
dæ som Mand uden Klage,

Seire med Oldings rolige Fryd, det være vort Løsen!
Thor. Skygger af Oldids Hædermænd, der om-
svæve os her nu!

J, der favne hieset den Helt, som dæer for sin Arne!
Eden, J hørte, den Høitidseed, som Enige svore,
Styrker paa Kampens Dag, og leder det seirende
Banner! —

Men J Gamle, der staae med mig i Kredsen, og tie!
Al! at vor Arm er mat, kun skiftet til Krykken at
føre.

Dog, er end Once paa Biergets Top, ei være det derfor
Koldt i den lave Dal! Og, er end Oldingens Isse
Røgen og hvid, dog ynglingearmt hans Hierte
skal være!

Lover: med Raad og Daad at værgе de Stridendes
Kiære!

Border dem Fædre, Brødre, Mand, og Støtter
og Forsvar!

Swærger det her ved den hellige Høi, de hvilende
Brødre!

Alle

Alle Oldingerne. Saa vi sværge ved hellige Høi, ved
de hvilende Brødre!

Thor. Glee din Billie, Gud! Du Fader i Freden
og Kampen!

O! vil Voldsmand hærge den Jord, der et Eden
os skænker,

Lad da hver Yngling som Mand, hver Mand som
Yngling sig reise!

Over dem vaage Din Haand! og, falde de, løn dem
da hisset! —

Elfste! vandrer nu hjem! og mindes glade den
Aften

Her paa Fædrenes Høi! Den mindes i Kampen, i
Døden!

Ogsaa for Eder reises en Høi, naar med Hæder I
falde;

Ogsaa ved den en kommende Slægt til Mandemod
styrkes.

Vandrer kække hjem, og lader mig ene tilbage!

Her jeg ved Maanens det blide Lys vil bede min
Gud, at

Naadig han sparer mit Hjertes Vøn til de rolige
Tider.

Oldingen rakte dem alle sin Haand, og de trykte
den hæftigt.

Vort de vandrede nu. Som Enigheds Engel, der
 leder

Fred ned over den Kreds, hvor Fæder, og Moder,
 og Børn med

Fælles Kræfter det huslige Held bevogtende fremme,
 O! saa saae han til Gud, saa bad han med Enges
 lens Varme.

Men nu løb det vældige Chør af de Vandrendes
 Stemmer.

Elsk han tænkte den Tid, da han med de hvilende
 Helte

Jublen greb til Sværd, og foer i Kampen for
 Arne.

Ned mod Høien vendte hans Blik, og han hørte
 som Ungling,

Fædrenemod i Fædrenesang spaae Fienderne Døden.

De Vortgaaendes Chør:

Bad Dagen til Leding oprinde!

Kaar Morgener? Hane da gæler paa Tinde,
 Vaagne vi, vaagner vort Mod.

For Danmark i Striden, den haarde,
 Vi hugge med Kaarde,

Og falde skal Mænd, og regne skal Blod,
 Regn drive saa tyk i Sky,

Og Solen gøres saa rød!

O Fiende! hvi stunder du hid, for at flye?

Hvi søger Du saa mod Din Død?
 Dig lyfter vor Bolig at gaafe,
 Men Du kommer med Fasts og med Svig;
 Det klinger i Sværdenes Faste,
 Saa haardeligt hilse vi Dig!

Naar Dannemand falder, gaaer hans Rygte og Ry,
 Som Maanlys i Natten, over Land og om By,
 Og Skjalden ved Harpeleeg quæder
 En yndelig Sang til hans Hæder.
 Men Dig den folde, den tause Grav
 Vi rede ved Bølgernes Side.
 Guldt lidet Du der skal rose Dig af,
 Du kom, med Danstæn at stride.

Versificeret Lystspil.

Johannes Ewald.

(See f. Deel. S. 225.)

Saa vel i Henseende til kraftfuld og sand Charactertegning, som latterlige Situationer, og en til Fuldkommenhed comist Diction, vil det være saare vanskeligt at finde noget, der kan staae ved Siden af denne store Digters mesterlige Harlequin Patriot, hvoraf nedenstaaende Scene er taget; ogsaa hans andet versificerede Lystspil, de brutale Klappere, skiondt en local og temporel Satire, læses for den høist muntre og vittige Diction med steds ny Interesse, efter at de deri revsede Daarligheder længe ere glemte.

Anden Acts ottende Scene.

Puff. Geert, og de Sørrige.

Puff. Nu Nabo! —

Harlequin (omfarnet den ene efter den anden). Ei!

Herr Puff — Herr Geert! —

Puff. Her komme vi!

Leander. Fordømt! —

Puff. Nu veed jeg da, hvorledes vi betaler
Vor Gælb.

Leander. Al lær ham det!

Puff.

Puff. Ti Millioner Daler —

Seander. For Ganden! — hvad jeg vil blandt luter — Jeg maa see,
Om jeg kun finder et af Gruentimmerne —
(Han gaar).

Puff. Den Ben var vred —

Harl. Ak nei! den Stakkel, som jeg hører,
Er ilde faren nok. Jeg negter ei, det rører;

Hans Vanheld smerter mig. Det er en ærlig Ben.

Puff. Gaja — Hver har sit Kors! Nu til vor
Gjæld igien.

Du veedst vor gamle Ket til visse —

Harl. Paa min Ere —

Puff. Rent ud, til Drænger. Den kunde vi
undvære.

Eh bien! Den sælge vi — Og for en Pokkers Færd —
Den er dog, hvor det gaar, to Millioner værd!

Harl. Ei! —

Puff. Det er lidt — nu hør! vort Grønland!

Harl. (som falder ham om halsen). Ak! —
Herr Broder!

Puff. Det gjør vel Sagen af, saavidt Hans Puff
formoder.

Et Land, som Frankrig — Forstaa i Størrelse!

Dog ei saa godt for os, som for de Fremmede! —

Du veedst en Republik, som man ei saa kan nævne,

Den kunde bruge det, og den har Raad og Evne —

Harl.

Harl. Men skal da, for at fric
Bort Land, den stakkels Stat dse i et Slutteri?

Puff. Den gamle Snak!

Harl. Af Lust kan Loven dog ei leve!

Puff. Men skal den gaae paa Evis, og stadse,
som en Greve?

Troe mig! det er kun lidt, hvorved den kan bestaae!
Meer, en Trefierdendeel er altid spildt derpaa!

Lidt maae det koste! — Vel! — Men naar de først
opdages,

Har vi Guldminer nok, hvoraf det Lidt kan tages!

Harl. Hei frisk! — omfavn mig! —

Puff. Hv! ... Og hvorfor det min Ven?

Harl. Fordi du ei endnu har solgt Vestindien!

Puff. Du ja — men først og sidst den store Kunst
at spare!

Harl. Ei Nabo! — vist! paa den er ei et Ord
at svare.

Men holdt! — Det faldt mig ind — Sæt, at vi st
en Krig!

Puff. Troe mig, at Mangel best kan raade til Forlig!

Harl. For Pokker! — Du har Ret!

Puff. O Odselhed! — betænk!

Blei, for Exempels Skyld, hvad kastes bort til Enker?

Hvi gifte de sig ei, saavel som andre Møer?

Harl. En stakkels tandløs Hex? —

Puff. Giv vel, ifald hun deer!

Harl.

Harl. Nei Puff — Jeg veed, du er en Hund i at
regiere

En Stat. Den Sag er klar. Jeg kan ei disputere;
Men, det som kryber her — ved Milten — her omtrent —
Det drog dit Ord i Tvivl, selv om det stod paa Prent.
Hvad siger du min Geert? — Hei! — Hvad har
fundet lime

De raske Læber til? — Tre Stavelser en Time!

Geert. Aha!

Harl. Den bedste Mund paa Amtet! Er du da
Forstummet?

Geert. Nei!

Harl. Nu vel! — Og kan du snakke?

Geert. Ja!

Harl. Ja! Nei! — og en Barbeer! — en Patriot! —

Puff. Det kommer —

Han lærer vel vort Sprog ... Og leve vi til Sommer ...

Geert. Den vil ei fliden mig — Sont jeg dem sige
shal —

Min Hoved, eller og den danske Sprog er gal!

Harl. Til Sommer — han vort Sprog? — For

Pokker! — vil I quæle

En Christen? Lever han til Morgen uden Mæle?

Ei sprekken Sie kun væk! Der Sprog ist Vre vært
Da ich kun var so hsi, hab' ich schon Tydss gelært!

Puff. Nei! — er Herr Geert min Ven — og om
han ellers venter

Taal-

Taalmodighed af mig med hans forfaldne Renter —
Saa Dansk med danske Folk! —

Geert. Jaja — Jeg selv empfandt
Hvildt vigtigt! —

Harl. Stakkels Geert! — saa staaer din
Mund i Pant? —

Puff. En stolt og dum Foragt for Sproget, og for
Landet

Er vemmelig —

Harl. Ei Psui! — hvor stinker den forbandet!
Men Hjertet bløder mig for en betrængt Barbeer,
Som dog er frisk og sund, og ei kan snakke meer!
Ja — En, som kommer med sit: Das ist Quark,
men dranssen

Da solltet ihr kun sehn! — Bey mir in Sachsen-
hausen! —

Da dreyst man Halsen um aufs lumpyne danske Kram;
Ja den Landstrygere! — sye Munden til paa ham!
Den deutsche Patriot, som lod sig gut betalen
For at forvirren Folk, at fressen und at pralen,
Og dog af Dovenskab ei gider lært vort Sprog —
Ja — du har Ret — Slaa Laas for Munden af
det Drog!

Men Geert — ein guter Ven von allen Potentaten,
Et stakkels godt Bestfrits, som kun barberer Staten! —
Geert. Ei Herr! — um Himlens Skild! — Jeg er
en Patriot!

Og Statens Bol so gut als Deres. Skæg betroet —

Harl. Ja saa! Det glemte jeg — Men godt! — Og
 kan man være

En Patriot, og stum tillige?

Puff. Man maa lære!

Harl. For Pokker! Være Folk, at snakke uden Mund?
 Betænk! — og i vor Snak bestaaer dog alt vort Vund!
 Nu at nedgrave det? — hvorfor saa grum? — hvad
 nøder

Dertil? Du kan dog Tydsk saa godt, som andre Tøder!

Puff. Ei ei!

Harl. Vi hade Evang; hvorfor da tvinge ham?

Puff. At tale Tydsk, og selv at høre Tydsk, er
 Skam!

Harl. Men her? imellem os?

Puff. Tydsk er en Gift for Landet!

Al vor Fortred er Tydsk!

Harl. Ei! —

Puff. Tydsk er reent forbandet!

Harl. Und Holstein? — Hadersleb? — Neumünster?

Puff. Drømmer du?

Er Holsteen Dannemark?

Harl. Nei! — Du har Ret endnu!

Puff. Betænk nu, hvad vi vandt! — kun blot, hvor
 stærkt forøger

Vor Handel sig! — Den med saa mange skønne Bøger?
 Naar Folk først lære Dansk...

Harl.

Harl. Ei paa min Tro! hvor blind!
 Hver tøffet jeg dog er, at det ei falder mig ind!
 Lar Dans, min stakkels Geert!

Geert. Ja — Men de høie Toner,
 Hvori Herr Puff, so schön, betalt ti Millioner —
 Befriet sin Land, und gjør sin Sprog almindeligt!
 Er patriotisch nok — Nur ich versteh' sie nicht!
 Puff. Geert! — atter Tydsk? Han veed...

Geert. Herr! — hold
 mig det tilgode!

J. H. W e s s e l.

(See I. Deel. S. 200.)

Hvorvel denne Digters Mesferværk, Rærlighed uden Strømper, almindelig regnes til Parodier, synes det dog med stor Joie at kunne gives et høit Sted blandt sande Comedier, da det er de skulstige og unaturlige Digters Latterligheder i Almindelighed, og ikke hiint eller dette Stykkes Lyder i Særdeleshed, det har til Formaal. Til en Prøve affrives

Anden Act's første og anden Scene.

Mads (allene).

Hvor er min Skæbne grum og umaneerlig siv!
 Den paa min Vre har ei i sit hele Liv
 Det allermindste Gran af Medynk for et Hierte,
 Den nu saa lang en Tid hiemsøgede med Smerte.
 Hvor fluffedes mit Haab! hvor varede det kort!
 Jeg tænkte: Gud ske Lov! da Skredderen gif bort;
 Og da han tøvede at komme her tilbage,
 Jeg min Forhaabning saae med hver en Dag tiltage;
 I otte Dages Tid mit Haab steg otte Trin,
 Jeg Trappen var forbi, og netop kommen ind
 I Lyffens Forgemaal, hvor jeg knap kunde sandse
 For Fryd. Jeg faaer et Puf, og hovedkulds maae
 dandse
 Af Trappen ned igien. Jeg ligger endnu der

Før

Forslagen og forknust. Det lære skal enhver,
 At han maae aldrig troe sin Skiebne paa Gæberden.
 Min gav mig nys et Vink, det mildeste af Verden,
 Tilbød mig Gretes Haand. Hvor frydedes mit Sind!
 Rivalen kom igien, og alt mit Haab var Vind.
 Saaledes seer man Børn et Huus af Kort at bygge,
 Og deres Hænders Værk bestue ganske trygge;
 Men kun et Dust, et Stød, og Huset ligger der.
 Men staae mig ogsaa an deslige Tegnelse?
 Nei, om mig synes ret, saa er jeg alt for rolig
 For een, hvis pinte Siel er alle Plagers Bolig.
 Herfrem I Furier! hvor mange er I? Tre?
 Det vil ei langt forslaae, kom hele Helvede!
 Med Afgrund, Jordskælvs, Ild, med Lynld, og med
 Torden!

Vel svage Billeder! med ingen Ting paa Torden
 Jeg male kan min Qual, og ikke heller vil;
 Der maa, som før er sagt, et Helvede dertil.
 Jeg seer en Dæmolehær opstillet i Gelider,
 Som af Forbittrelse i egne Tunger bider,
 Og spyer Forbandelser mod deres General,
 For han dem endnu ei til Angreb gav Signal,
 Jeg seer en Furie, af hvis fortvivlet Nie
 En Sky af Gnister fa'r, sig give største Mæie,
 Sig strække voldsom ud, men netop ei kan naae
 Mit Hierte. — — —

Anden Scene.

Mads. Jesper.

Jesper. Her er jeg.

Mads. Og jeg er ligesaa.

Hvor er jeg ikke mat! og hvor har du gjort ilde,
 Som min Forsatning veed, og kommer dog saa silde?
 Naar man dog har en Ven, som man kan tale med,
 Man Kræfter samle kan ved et og andet Sted,
 Og hvile, medens man den Vens Betænkning hører;
 Men jeg et stort Qvarteer her Talen ene fører,
 Saa jeg er bleven hæs, som ingen Under er.
 Fortvivlet, rasende, og dette Svælg saa nær,
 Som inden stakket Tid mig ganske skal opsluge,
 Jeg en fortvivlet Røst har ogsaa maattet bruge,
 Og dette, veed du selv, mangfoldig lider paa.

Jesper. En Udeblivelse du mig tilgive maa,
 Som Omsorg for dit Vel har ene forarsaget.
 I min Graværelse jeg hældig har opdaget,
 At der maaskee endnu er Redning for min Ven.

Mads. Hvad Redning? Jesper tal!

Jesper. Blid da, at Skredderen...

Mads. Jeg veed alt nok om ham.

Jesper. Nei! du maae vide mere,
 I Dag, i denne Dag han Gretes Mand skal vare;
 Men han har —

Mads. Hold min Haand! jeg ellers dræber dig,
 Er jeg ei martret nok, om du ei spotter mig?

(Han tager forblittet en Kuv op afommen.)

Jesper. Han ingen Strømper har.

Mads. Læs, før du dør, Misbæder!

Jesper. Han ingen Strømper har.

Mads. Jeg siger læs, Forræder!

Jesper. Han ingen Strømper har.

Mads. Endnu har du ei læst?

Jesper. Han ingen Strømper har.

Mads. Saa dø da som et Bæst.

Jesper. Han ingen Strømper har; for Pokke
 kan du høre?

Og denne Mangel maa du dig til Nytte føre;

Du, Grete, veed, i Dag vil giftes absolut,

Jeg veed, hun kommer hid, sig da: Min søde Snut!

Hvis Snut er for gement, kald hende noget andet,

Nok, sig: Du Strømper har, og see, du kan faae blandet

Din Tase hist og her med Haanheds Træk mod ham,
 Som ikkun Støvler har. Tal om den store Skam,
 En støvlet Brudgom vil blande Folk paaføre hende,
 Gjør dette, og jeg troer, at Bladet sig skal vende.
 Du svarer intet, Mads?

M a d s. Jeg taus beundrer dig,
 Som glemmer saa dig selv af Kierlighed til mig,
 Du nævner ei engang det Mord, jeg nylig vilde —
 Kan du tilgive det?

J e s p e r. Det lader meget ilde
 At huske smaa Ting nu, da jeg dig giver Haab
 At blive Gretes Mand; med Fryd og Elskovs Naab
 Du burde svare mig; er Kulde her anstændig?
 Du er indvendig heed, viis dig og heed udvendig.

M a d s. Om i en Arie jeg bragte Heden frem?
 Den Maade, synes mig, var ikke ubegvem.

(Jesper gaar.)

Tredie Scene.

Mads (allene.)

Aria.

Paa mit Hiertes Skorsten brænder
 En harpiset Elfskors Brand,
 Som er tændt i begge Ender,
 Elfskors Gud den tændte an.
 Hver, som Røgen seer opstige,
 (Røgen er min Aria)
 Tænke maa, om ikke sige:
 Der er heedt, hvor den kom fra.

Der kommer den, hvis Ord hos Grete meget gielde,
 Hvis Raad hos hende mig kan reise eller fælde.
 Jeg Mette bede vil med Forbøn tiene mig.

N. Dehlenschläger.

(See f. Deel S. 258.)

Er end hans Aladdin egenlig kun romantisk Epopee i dramatisk Form, har Samleren dog ikke kunnet nægte sig den Glæde, at hidsætte en Scene deraf til Prøve paa hans comiske og vittige Diction og Dialog.

(Pladsen udenfor Aladdins Palads.)

Selim. Sindbad.

Selim.

Jh see, god Dag! thi, taer jeg ikke feil,
Saa finder jeg en gammel Ungdoms Ven.

Sindbad.

Kan gierne være.

Selim.

Kiender du mig ikke?

Sindbad.

Isald jeg ei taer feil af Eders Fadder,
Saa er I Selim, Eben Hassans Søn.
Vi boede hiffet i den lille Gade,
Og legte daglig sammen der, som Dreng.

Selim.

Du vil nok give mig en Skose, Broder!
Fordi at mine Fadder er saa store?

Det

Det er ei smukt, paa sig Manceer at hilse
En gammel Kammerat.

Sindbad.

Hvor vil du hen?

Jeg kiender alle Folk paa Fødderne!
Det er den bedste Lem paa hele Kroppen,
Og den fornøftigste; hvis alle Lemmer
Blev smukt, som den, ved Gorden, saa behøved
De ei at frygte for at falde ned.

Selim.

Man kan ei gaae med hele Kroppen, veed jeg!

Sindbad.

Hvorfor ej det? Gik man med hele Kroppen,
Saa trængte hele Kroppen jo til Sko!
Saa fik en ærlig Mand lidt at fortjene.

Selim.

Din Kæder var Skomager; af din Tale
Jeg slutte maa, du er det samme.

Sindbad.

Rigtig!

Til dette Handværk er jeg født og baaret.
Der er vist noget i, hvad Lærde sige,
At Folk blier født i Verden med Genie.
Man siger at Poeter fødes, men
Blier en Skomager da vel ikke født?

Selim.

Selim.

Paa den Maneer, begriber jeg, du ønsker,
At alle Mennesker var Tusindbeen.

Sindbad.

Naturlig! Det, som mange synes om,
Kan jeg ei udstaae for min bittre Død,
Neen Himmel, for Exempel, Morgenrøde
Og Solskin, hader jeg, som Pestilenz.
Nei, Rusk og Slud! det, veed jeg, hvad det er,
Det taer paa Støvterne! De fleste synes
Godt om, naar Een gaar lige paa sin Fod,
Mig skier det ind i Hjertet; thi hvorlænge
Kan saadan Een ei bruge et Par Saaler?
Hvergang der lægges Bro, saa græder jeg;
Men Dands, det er mig den allerstærke Glæde.

Selim.

Du har dog Mæring?

Sindbad.

Jo, jeg takker Gud.
Til min Haandtering trænge alle Folk;
Og den uhorlige Begivenhed
Med Abu Casems Løfter, den har jaget
En saadan Skrak i hele Byens Blod,
At de casserer deres Fodtøi nu,
Før det er halvtid.

Selim.

Selim.

Nu, det er mig tiert.

Mens du har siddet her og spet paa Læsten,
Saa har jeg været rundt om, paa min Fod,
Og vandret By til By, som Kræmmer, med
Min Byldt paa Nakken, været i Balsora,
I Bagdad, Kasimir og Sammercand.

Sindbad.

Ja, saadan gader det her i Verden. Sidst
Vi saaes, var vi kun Børn, nu er vi blevene
To nyttige Medborgere i Staten.

Selim.

Men Herregud, hvad er der blevet af
Den lange Nækel, dette sælle Skrog,
Som altid nederst sad i Skolen, som
Gik altid Prygl af Skolemesteren,
Og som bestandig pryglte os igjen
Til Glengjæld?

Sindbad.

Ja, hvem mener du? thi der
Var mange, som bestandig pryglte mig.

Selim.

Kan du ei huske ham? han var saa toffet,
Men stor og stærk, han vandt bestandig fra os
I Spil. Ak! husker du ei ham, som greb
De Pomeranzer, der blev Easket ud
Fra Kiebmandsboden.

Sind

Sindbad.

Wener du Aladdin?

Selim.

Ja rigtig!

Sindbad.

Aa, for saavidt gaar det ham,

Gud være lovet, ganske godt; thi han

Er bleven Prinds, og gift med vor Prindsesse,

Og naar vor Sultan dør, saa blier han Sultan.

Det er jo ganske artig avanceret!

Selim.

Hvad? primer du?

Sindbad.

Spørg du det mindste Barn,

Saa skal du høre mine Ord bekræftet.

Selim.

Det var da Dievlen! Men hvordan er det

Da gaar det til?

Sindbad.

O ti! Jeg beer dig, ti!

Saa har det ingen Magt. Hvergang jeg tænker

Derpaa, saa blier jeg rummelumsk i Hov'det.

Nok sagt, Prinds er han. Jo jo! Den skal hae det,

Som der kan hverken læse eller skrive.

Selim.

Det dumme Væst! Det Jæ!

Sind:

Sindbad.

Det maa Du sige!

Nu kaster han paa Nalken af os alle.

Mig vil han nu slet ikke kiendes ved,

Skiondt vi er gaaet i den samme Skole,

Og faaet beggeto paa Rumpen sammen.

Selim (vender sig om).

Hvem kommer hist paa Gaden, rundt omringet
Af alle disse høie Herrer?

Sindbad (angstelig underdanig).

Tys!

Der kommer han, vor store Tyrste! Skynd dig!
Knæl ned i Snavset.

Selim.

Mine Buxer blive

Tilfølt for Knæerne.

Sindbad.

Hvad siger det?

Naar du vil spise Landsens Brød, saa maa du
Smukt ogsaa følge Landsens Skik og Brug.

(De knæle. Aladdin gaaer forbi med sit Følge).

Sindbad (raaber af fuld Hals)

Allah velsigne dig, vor elskte Prinds!

Selim.

Ja, det var ham. Men sig, hvor kan du dog
I sam-

J samme Kandedbræt forandre dig
Saa dievels?

Sindbad.

Hold din Mund. Thi du maa vide,
At jeg har Leverancerne paa Slottet.
Kom, følg mig hjem, der kan vi snakke sammen;
Thi her har Baggene og Muren Vren.
(de gaae).

Versificeret Sørgeſpil.

Johannes Ewald.

(See f. Deel S. 153.)

Af denne Digters Meſterværk, Balders Død, hvis Sted, den tilfældige lyriſke Behandling uagtet, vel ſtedſe bliver overſt blandt vore Sørgeſpil, meddeles nedenſtaaende Scener til Probe, ſaa vel paa den meſterlige Characterſkilbring, ſom og paa den mageloſe Behandling af det Overnaturlige.

Tredie Act's anden, tredie og ſierde Scene.

Loke. Hother.

Loke. Hil dig, du lykkelige Søn af Horthrod!

Hother. Ha! du tør ſpotte Hother?

Loke. Hvad fuldkæfter

En Lykke, ſom din Fiende ſelv, ſom Skiebnen,

Som himmeſke og underjordske Guder

Med ſamlet Kraft befæſte?

Hoth. Gamle Drømmer!

Laan mig et Spyd, og denne Haand ſkal bedre

Befæſte den, end alle de, du nævner,

Loke. Jeg veed dit Miſmod, og dit uſle Forſæt! —

Ved Naſtrond! var ei Valder — om den Daare

Ei havde blændet dig ved Asa-Kunster,
Og skulst hver Dolk, hver Afgrund, som du søgte;
Da laae du alt i Mulin — beleet — uhevet.

H o t h. Hvad? han har hindret mig? — den Edle!
Stolte!

L o k e. Ja Stolte! — han foragter dig.

H o t h. Foragter?

L o k e. Og troer du, at han, for at frsie Nanna,
Medlød sig til at vogte dig for Døden,
Ifald han tænkte stort om Hothers Brede,
Og om han lagde Mærke til din Eskov?

H o t h. Und er du, Banfred! Giftig er din Tale.

L o k e (opbragt.) Ha, Hother! Gode lønner du mit
Venskab,

Og stet giengielder du det Held, jeg bringer.

H o t h. Og hvilket?

L o k e. Dog, din Kummer gjør dig bitter.
Blid, at jeg strax kan lindre den!

H o t h. Og tøver?

L o k e. Gørnem da, lykkelige Søn af Horthrod!
Det Spyd, som sender Balbers Aand til Hælhiem...

H o t h. Endnu et Spyd! — og evig...

L o k e. Det er fundet!

Jeg vidste — thi jeg havde læst i Stierner,
At Balhals krigske Mær selv maatte søge

Det aldrig seete Spyd, og selv tillave
Dets dødelige Od; og jeg forførte
Dem alle Tre — de Stolte, til at søge.

H o t h. Forførte?

L o k e. Troer du, de vil dræbe Balder?

H o t h. Ha Bamsfred! — meer!

L o k e. Ei fik du strax det rette;
Din Kamp udviste det. Nær havde Balder
Da knust dig og mit Anslag. Vange saae jeg
Den Stærke svinge Jettens Død — Jeg kiender
Hans Armes Kraft — Dog kiærlig var den Taabe!
Han saae din Brud, og skaaente dig. Da vorte
Mit Mod og dit.

H o t h. (for sig selv.) Mit Mod og dit! Jeg blues.
(til Loke.) Hvad Mod? — Ha! jeg var blind af Harm,
jeg raste!

L o k e. Harm eller Mod — Ved Hæl! jeg agter lidet,
Min unge Helt! hvoraf dit Die gnistrer,
Naar kun du søger Hævn, og Fienden falder.

H o t h. Hvem er du? hvem? — Dog tal! bliv ved,
forklar dig!

L o k e. Stærk var din Arm, og stærkt mod Jettens
Pandsker
Var Ketas Spyd — men alt for svagt mod Balder.
Dog knalte han; jeg saae den Stolte blegne.

Men af, han reiste sig! Mit hele Hierte
 Blev Is! jeg fælte bedst din fulde Fare.
 Alt var hans Arm opløstet; Sværdet blinkte;
 Han raabte paa sin Døin, og da kunde
 Han selv, min Ven! kun frelse dig — Den Daare?
 Hans høie Mod skal styrte ham.

H o t h. Ha Vanfred!

L o k e. Nu?

H o t h. Jeg beundrer meer og meer din — Blisdom.
 Dog Stridens Mær! — hvor var de, da vi kæmpte?

L o k e. Det var min Frygt. Jeg skialv, naar Løvet
 rørtes;

Naar Skyggen vorte, skialv jeg for at see dem.

Da jeg fornåm, at ingen af dem hørte

De høie Raab, og Skjoldets Brag, og Sværdet,

Da steg mit Mod, da vidste jeg dig sikker.

De høre kun den Kamp, hvor een skal falde.

H o t h. Og nu det Spyd, du talte om?

L o k e. Hun har det,
 Valsfalders yndte Mø. Hans tro Slavinde
 Gandt endelig ved ufortrøden Omhu
 Det Spyd, hvorfor hans elskte Søn kan falde. —
 Kort før du kaldte, sad jeg i min Hule;
 Da zittrede dens tykke Marmorhvalving,
 Tre Gange zittrede min tause Bolig,

Og over mig fornam jeg Lyd, som Stormens,
 Naar den udriver Klippens Eg; da hørte
 Jeg Notas Nost, og sorte, tykke Draaber
 Af Jette-Blod, af dem, som Odin dræbte
 Faldt giennem Klippens Risseer — Da begreb jeg
 Af alle Mærker, at hun fandt det rette.

Hoth. (uraafmodig.) Hvor er det? hvor?

Loke. Hun har det i Nastrond.

Hoth. Ei, Drømmer! — Gaa!

Loke. Jeg elsker denne Hede;
 Og, for at dæmpe al din Tvivl, da — tør du —
 Da vil jeg vise dig den grumme Nota.

Hoth. Hvad, Banfred! om jeg tør?

Loke. Vel! — see med Vesten!

(Han roter ved Hothers Stueaag. Strax dervaa seer man Indgangen til en stor Hule, der kun oplyses ved de Flammer, der med en bestandig Bragen af og til lade sig tilhøre dybest i den. Forrest i Indgangen er paa høer Side et lidet rundt Hjørte; paa det ene brænder en Ild, hvori det fatale Eend ligger; paa det andet staar en Riedel. Valkyrierne gaar i Kredse om det første.)

De tre Valkyrier.

F e r 3 e t.

Den Første. Buldbrende brole
 Nastronds Flammer;
 Dybene sole
 Balhals Mæ.

Den Anden. Svovlebe Lue,
 For hvis Bragen
 Uferne grue,
 Skiebneen adlyd!

Rota. Giffige Flammer,
 Hærder et Sphd
 For Valhals Mø!

Alle Tre. Giffige Flammer,
 Hærder et Sphd
 For Valhals Mø!

Rota. Den, som det rammer,
 Den skal døe!

Den Første. Den, som det rammer,
 Den skal døe!!

Den Anden. Den, som det rammer,
 Den skal døe!

Alle Tre. Den, som det rammer,
 Den skal døe!

Rota (tager Sphdet af Jlden, og gaar hen imod det andet Aalter.)
 Saa! det er nok! — Nu skal det's røde Sphdse
 Afslæses her. — Nu vender Kredsen baglæds;
 Og, som vi gaae, saa gaa dens Liv tilbage,
 Som Sphdet naaer! — Som Nastronds Gnister slukkes,
 Saa skal dens Liv forsvinde, som det saarer.

(Hun beholder Sphdet i Haanden, og alle Tre gaae i Kredss
 omkring Riedelen.)

Alle Tre. I Saft af Ruder,
 Og Fjirblads-Kleber,

I Marv af Bjerne,
 Og Blod af Trolde,
 Og spraglet Edder
 Skal Spydet kioles,
 Tre gange kioles
 Af Rastronds Flamme,
 Til Balhals Mo!

Rota (dopper det i, og giver det derpaa strax til den første
 Balthrie, som gjør det samme, og ligesaa den anden, alt som
 de synge.)

Den, som det rammer,
 Han skal døe!

Den Første. Den, som det rammer,
 Han skal døe!

Den Anden. Den, som det rammer,
 Han skal døe!

Alle Tre. Den, som det rammer,
 Han skal døe!

(Rota tager Spydet ud. Balthrierne og Hulen forsvinder.
 Skuepladsen seer saaledes ud, som først i denne Hand-
 ling. Stormen bliver endnu ved at rase.)

Hoth. Forsvundet! — sunket! — Kogleri om-
 spender

Hvert Trin, jeg gjør, og hilder Hothers Arme.
 Jeg Daare! — Snart skal Morgenrøden spille
 Paa Gievars Fjeld; og jeg, — ved Horthbrods Afte!
 Som en, der frygtløs vil forlænge Livet,
 Jeg agter her paa Spøgelse! Ha Bamsfred!
 Trold, som tilføer mig Venfæb! som jeg afstøjer!

Hvor

Hvor er nu dette Spyd, som vist kan dræbe?

Lofe. Du saae det.

Hoth. Ha jeg saae! jeg saae! — Hvor blev det?

Lofe. Og veed jeg ei, at Odins Mær tillavte
Det just for dig; at Skiebnen kun tillader
Din Arm, at støde det i Balders Hierte?

Hoth. Før var dit Ord, mon de vil dræbe Valder?
Nu er det kun mod ham, de hårde Glavind;
Nu hade Valhals Mær den fromme Halvgud.
Det skal jeg troe? — Hold op! — Forsvind, Bedrager!

Lofe. Jeg har jo sagt dig det, at jeg forførte;
Min List, og ikke de, har hårdet Spydet.

Hoth. Nu vel! Din List! — Hvor skönt, hvor
ædelt Hother

Henbringer Matten! — Dog fortæl! — hvorledes?

Lofe. Velan, saa hør! Du mindes Rotas Gave,
Det Spyd, der kom vor Halvgud til at knæle;
Det knuste jeg, og bragte det til Rota.

Jeg laante Tyrs, den Asers Dragt og Mine.

"See, sagde jeg, dit Spyd, du kloge Rota!

"Saaledes laae det ved en Jettes Fodder.

"Det foer af Leierkongens Haand; det hvinte —

"Thi stærk er Hothers Arm. — Jeg kiendte Spydet,

"Og jeg, som bygte paa din Kunst, jeg raabte;

Nu staaer det ilde til med Viergets Jette!

"Men Biergets Jette loe. Han greb om Spydet,
 "Og kausste det; og her, du kloge Kota,
 "Her bringer jeg dets kostelige Stykker!"
 Med Glæde saae jeg Kotas Dine gnistre.
 Hun svor ved Odins Arm, ved alle Guder,
 Og ved Alfader selv, ei at aflade,
 Ser hun udfandt et Spyd, der sikkert dræbte
 Hver Ymers Søn, og hver, som kunde dræbes.
 Hun svor, og strax forsvandt. Det var, som Skabnen
 Kun havde ventet paa saa dyrt et Løfte.
 Tre Gange tordnede den høie Norne;
 Hun talte — Skrækkelig er Skuldas Torden,
 Jeg taaler ei at høre den — jeg flyede.
 Men snart fornåm jeg, at vor Spyd var fundet.
 Da kaldte du. — Dog hør de tunge Vinger! —
 Hun er det! — Kota! — Jeg vil gaae tilside;
 Thi Valhals Piger hade mig.

(Kote gaaer afsted.)

Tredie Scene.

Hother, og strax derpaa Balthrien Kota.

Hoth. (som seer med Foragt efter Kote.) Forvorpne!
 Ha, feige Træl! og du tilsvor mig Venkab!
 Nei, aldrig var du Hother's Ven, Forræder!
 Men Gudernes, men Dydens svorne Fiende.

Kota

Nota (rækker ham det fatale Spyd, med halv bortvendt Ansigt.)
 Her, Sen af Høghbrod! her, min elskte Kæmper!
 Tag dette Spyd! — og brug det, som . . .

Horch. Du græder?

Nota. Du saae min Taare — See den! dyrt og ædelt
 Er Blodet, som den spaaer. — Men brug kun Spydet!
 Dog er det ikke min; men Skiæbnens Gave.

Horch. Jeg veed, du frygter for den fromme Valder,
 Men, ædle Mg! men kiender du mit Hierte,
 Da veed du, han er tryg, som Thor i Valhal.

Nota. Hvad vil du, Helt, mod Mornen? — Mornen
 talte,

Hun røbte mig det skjulte Træ; hun bød mig
 Afbryde Dødens Green; hun bød mig hærde
 Dens Od i Mastrond's Ild; hun . . . dog, hvad vil jeg?
 Spildt er min Taare, som dit ædle Forsæt.

Velan! — Brug dette Spyd! — Død er det's Tilnavn.

Den, som det naaer, skal evig Dvale fængsle

I Hælhiems tause Nat, om det er muligt

At dræbe ham; selv den Udødelige,

Hvis Die Had og nedrig Ondskab mærkner,

Nedstyrter det i tusind Vintres Marter.

Mærk det, og brug det vel! dit Bryst er ædelt.

Men ham, som aander Gift i det, den Frelse,

(Jeg veed, han er os nær) ham skal du straffe.

(Nota forsvinder)

Fjerde Scene.

Hother, (og strax derpaa.) Loke.

Hoth. Hvordan? Er alt en Drøm? — Dog, Sprog
det har jeg!

Velkomne Død! dig skal min ædle Fiende
Dog ikke røve mig, ei skule for mig!
Nu kan jeg holde, hvad jeg svoer! O Manna,
Nu bringer jeg din Dyd et værdigt Offer!

(Han vil gaae, men Loke møder ham i udgangen.)

Loke. Hvorhen, du Skiebnuens Yndling?

Hoth. (fortrøden.) Ha! til Hælhiem!

Loke. Af Hother! jeg beleer dit kloge Forsæt.

Hoth. (opirret) Beleer?

Loke. Du har din Fiendes Liv i Hænder;
Og du vil døe!

Hoth. Og hvilken Fiendes, Banfred?

Loke. Hvis, om ei Valders?

Hoth. Ha, han gav mig Livet!

Og Fiendt jeg lidet agter sig en Gave,
Saa tog jeg den. — Og bør hans høie Hierte
Da fælde ham? — bør jeg, bør Hother straffe
Den Medynk, som jeg ønsker ei?

Loke. Han kommer!

O spild dog ei Tiden med Daarers Drømme!

Hoth.

Hoth. Hvad vil du?

Lofe. Staa bag denne Gran, og drøb ham!

Hoth. Ha, feige Træl!

(Han staaer Lofe med Snydet over Hovedet, og denne syns
ker strax hylende i Uforunden. Saa snart han er af Synne,
bliver Alting stille. Solen staaer just op i sin fulde
Glands. Efterat Hothet nogen Tid med Beskyttelse har
seet paa alt dette, siger han)

Saa styrte hver Forræder,
Som aander Ondskab i Skjoldungens Hierte! —
Ha Valder!

(Han gaaer noget asside)

J. N. B r u n.

(See f. Deel. S. 311.)

Denne fra den dramatiske Bane alt for tidlig bortrevne Digter har ved begge sine Sørgepil, Zarine, hvori særdeles den lidende Hovedperson Rhetea er tegnet med racinist Omhed og Pathos, og Einer Tambestielver, fuld af Corneilles mandige Kraft, efterladt os et ubodeligt Savn. Som en Prøve afskrives her af det sidstnævnte Stykke de første Scener af anden Act.

(Einer Tambestielver kommer bevæbnet igiennem en Port paa Kongens Gaard, med en Hob bevæbnede Bønder, som han opstiller i Orden, og til hvilke han taler.)

Einer. Du Nordens Kampeslagte, og Naborigers
Skraf,

Navnkundig Trønders Hær! din Odel evig være!
Din Lov trygget staae! din Ager Frugter bære!
Sid tappre Faders Søn maae fødes fri og kiel!
J kiende dette Bryst — — var der en Draabe Blod,
Som ei for Frihed randt og norske Brødres Vre,
Den Kulde offres her. — Ja Konger selv skal lære,
At Trostak mod mit Land var Grunden til mit Mod.
Hvor tidt har ei min Arm for Landet Vuen spendt?
Den eengang brast — Og strax af kielke Konges Hænder
Brast Norges Rige med — Jeg Krigens Følger kiender,
Og aldrig har af Lyst til Seiers Vre brændt.
Man kiober alt for dyrt ved tappre Nordmænds Blod

En

En Vrekfrands i Krig — Vi ville Freden dyrke —
 Men tør en Fiende her med Nordmænd prøve Styrke,
 Da har vor Dre Staal, da har vort Hierte Mod.
 Vor Konge, tapper, ung, og stærk, og vant til Krig
 Ei Freden taale kan; Men snart skal Helten lære,
 At Fred og Norges Vel er Norske Fyrsters Ere,
 Og elsker han sit Land, da skal han høre mig.
 Ja for vor Friheds Ret, for fælles No og Fred,
 For Fædelandets Larv, jeg Liv og Blod vil vove,
 Og tale, stride, døe for Landets gamle Love —
 Vi møde her i Dag: Jeg Haralds Anlæg veed:
 Mod Dannerkongen Svend han nu vil væbne sig.
 Men kan ei mine Raad forønsket Virkning gøre,
 Vil han af Einers Mund sit Riges Røst ei høre —
 Dog Harald er jo viis, han skal ei føre Krig,
 Han elsker Landet høit, han ærer eders Blod,
 Han vist skal høre mig, og kun paa Freden tænke,
 Og Hiertet skal vi da den Riges Fader skænke,
 Der ikkun før som Helt var æret for sit Mod.
 Ved Eders Benskab tryg jeg taler Landets Sag,
 Jeg tidt frembaaret har for Konger Norges Skiebne;
 Nu skal jeg mig paa nu med Eders Rød bevæbne
 Mod Haralds Stridelyst; han skal med Velbehag
 Stadfæste varig Fred, og fra sit Forsæt staae — —
 Gaaer bort — ~~der~~ er min Søn — —

(De rykke tilbage).

Anden

Anden Scene.

Einer. Endre (uden Vaaben).

Endre. Jeg Kongen nu forlader,
Og troe, jeg har i ham en Ven, en anden Fader.

Einer. Jeg nylig som en Helt min Søn udrustet saae,
Er nu din Frihed solgt? er du din Konges Træl?
Hvor er dit Skiold og Spyd?

Endre. Jeg ubevæbnet vilde
En naadig Konge see. Man kan saa let formilde
Med Ydmyghed en stolt og æretørstig Siel.

Einer. Min Søn forgiftet er af Hoffets Hyllekunst!
Det er en fredløs Mand, som ei tør Vaaben bære;
Men du er Morst og fri; ved Tabet af sin Ære
Man kjober alt for dyrt en myndig Konges Gunst.
Til Norden fra Bysanz vor Harald kommen er;
Men vil han føre hid Bysanzes Slavesæder,
Befale, som Tyræn, paaliste Nordmænd Riader,
Han lære bære, hvor høit vi Frihed have tier.
Lad Harald byde frit til Fjædelandets Vel,
Og vee den Undersaat, som ei sin Konge hører;
Men dersom han vor Lov, vor gamle Frihed rører,
Hvo vil adlyde da, og være Haralds Træl?
I fulde Rustning stolt mød Harald, sæl dit Værd;
Som om du sige vil: See! Konge, naar det gielder,
Du har en Helt i mig, som trodsig Fiende sælder,
Og denne Arm er stærk, og skarpt er dette Sværd.

Endre.

Endre. Men naar vort Land har Fred, jeg tik min

Konge gaaer,

Og om en vigtig Gunst ham ydmygt vil anmode,

Og kommer væbnet, stolt; hvad Under! om han troede,

At naar en Undersaat for Kongens Ansigt staaer

Udrustet som til Krig, hans Bøn en Trudsel er,

Som om han sige vil: Hvis Kongen mig ei hører,

Jeg ei mit Skjold omsonst og Sværd og Bue fører.

Einer. Hør, Tambeskielvers Søn! har du din Fader

hær,

Og bær du i din Barm det gamle Norske Mod,

Som stedse gif i Alv i dine Fædres Stamme,

Og dersom du dig ei ved nedrig Byrd bær Stamme,

Saa knæl kun ei saa dybt; men bær de Heltes Blod,

Som taler i dit Bryst! Undvær din Konges Gunst,

Og bed ham kun om Ret; Min Søn ei meer behøver,

Du har jo Rigdom nok, og den, som Dyden øver,

Har altid Sikkerhed, og Vren er en Dunst.

Endre. Den Vren, jeg attraaer, den Gunst, jeg

beder om,

Det er at blive Jarl; saa var min Moders Fader;

For Næsten, tro, din Søn al nedrig Smigren hader:

Og Haralds Gødhed selv min Bøn nu forekom:

"Maaskee," saa talte han, "jeg skal i denne Dag

"Ophøje dig til Jarl; vil Einer kun begiere,

"At dette store Navn hans kielke Søn maa bære —"

Einer. Nei, Einer taler kun til Kongen Landets Sag.

Endre.

Endre. Men har du ei et Ord tilovers for din Søn?
 Selv veed du, hvad en Jarl hos Kongen kan udrette,
 Hvor tidt han mellem ham og Landet stiller Trætte,
 Afvender Kongens Sværd, frembær Fortrængtes Bøn.
 Einer. Bliv uden Titel stor, undvær et borget Navn,
 Følg dine Fædres Spor, og hvad du end skal hede,
 Du arvet har af mig, at trodse Kongers Brede,
 At holde Lov og Ret, og fremme Landets Gavn.
 Endre. Naar et uværdigt Skridt jeg gør mod Fæ-
 deland,

Mod Konge, Lov, og dig; da giennembor mit Hierte;
 Jeg af din Mund omsouft ei Mod og Trofskab lærte;
 Men viid, at jeg derhos min Konge elste kan.
 Hver gang i Krigen jeg vor tappre Harald seer,
 Den Kæmpe, for hvis Arm rovgierrig Fiende bærer,
 Jeg føler, hvor mit Mod sig strax i Brystet hæver;
 Af min Anfører stolt jeg seer ei Faren meer;
 Jeg mellem Spyd og Sværd mig trænger ind med
 Mægt;

Jeg anser, Kongen maa hvert Hug, jeg giver, beskue;
 Et Diekast fra ham, strax blusser Trofskabs Lue,
 Og Sværd, og Saar, og Død anser jeg med Foragt.
 Du under Tryggeson navnkundig blev i Krig;
 Jeg følger dine Spor, og under Haralds Bane
 Ved Tapperhed jeg skal mig Bei til Væren bane.
 Og da skal Verden see, at jeg er fød af dig.

Tredie Scene.

Bergliod. De Forrige.

Bergliod. Min dyrebare Helt! det gielder om dit
Mod.

Jeg saae hver Indgang her besat med nye Bagter;
Tyrannen uden Tvivl dig efter Livet tragter;
Thi jeg blev vaer en Drop, som hist i Baghold stod;
Og den til mindste Vink bevæbnet rykker ud.
Man Strikker for din Fod med Glid at skjule søger,
Ja Taushed overalt min Frygt og Tvivl forøger:
Jeg hørte uformærkt til Arne Kongens Bud:
"Enhver," saa talte han, "sin Due have spændt,
"Saa snart jeg raaber: Kom." Meer kunde jeg et
høre —

Einer. Hvordan? vil Kongen Krig mod Landets
Sønner føre?

Og Broders Øre see mod Broders Pande vendt?

Endre. Han elsker Folk og Land, han hader Vold
og Svig;

Min Moders Frygt og Tvivl hans høie Stal vanærer —
Bergl. Høst... Du mig ilde kun, hans Sind at
kiende, lærer;

Men, viis du er min Søn, gaa hen, bevæbne dig;
Strid for din Faders Liv; fortien at være fed
Af høi og tapper Slægt; tøm, forekom den Tiger,
Som efter skyldløst Blod med tørstig Strube higer;

Hvis

Hvis ikke, svarer du mig for din Faders Død.
 Einer. Nu seer jeg Hagen Jarl i dig, min Bergliod!
 Saa var hans Brede grum, og intet kunde dæmpe
 Hans haarde Sind. — Men viid, jeg ene, jeg vil
 kæmpe

Med Harald, og det skal ei koste fleres Blod,
 Jeg skalde, tænker du, i Spidsen af min Hær.
 Forsægte egen Ret? for skal jeg Døden finde:
 At føre Alvindskiold mig aldrig kom i Sinde;
 Men naar vort Land og Lov og Ret fornærmet er,
 Da byder jeg til Krig enhver, som stride kan,
 Og da skal Kongen see, hværlidt hans Magt udretter;
 Men den Forræder er, som kun for egne Trætter
 Opoffer Folkets Blod og Fred og Føbeland.
 Hvis derfor Kongens Had allene gielder mig,
 Jeg dig, min Bergliod, for sidste Gang omfavner,
 Og dig, min Stammes Haab — Naar Norge Einer
 savner,

Lad det sit Tab igien oprettet see ved dig,
 Saa vil jeg Harald glad og lief i Møde gaae,
 Og ei uhævnet døe —

Der gl. Nei, du skal hævnnet blive;
 Om ingen anden vil, skal jeg af Brystet rive
 Hans Hierte, og hans Støv skal ingen Gravsted faae.
 End re. Stil Sindets Storm, og vent, og tro, hvad
 Eders Søn

Erfaret haver selv: Vor unge Helt fortjener,

At vi vor Agt for ham med Kierlighed forener;
 Vor Trostak være bør vor kielcke Konges Løn.
 Mit Hierte mellem ham og mine Fædre skal
 Bestandig være deelt; Jeg aldrig efterlader
 At elske dig som min og ham som Landets Fader,
 Men naar I førte Krig, hvor grusomt blev mit Valg!
 Naturen talte da din Sag i dette Bryst;
 Men Helten hører ei den gamle kielne Stemme
 Som vil forføre ham til større Pligt at glemme:
 At tiene Kongen tro, er Endres Lov og Lyft. — —
 Tænk dog, din kielcke Søn ei frygter Kongens Sværd,
 Saa fremt han turde det mod Landets Sønner vende;
 Men vil man Harald ei for Norges Herre kiende,
 Da er jeg Kongens Mand, og kiender Heltens Værd.
 Til Harald iler jeg, for med en ivrig Bøn
 At stille denne Storm, formilde Kongens Brede:
 Strax giemmes dragne Sværd igien i rolig Skede:
 Saa handler Haralds Ven og Tambeskielvers Søn.

(Han gaar.)

C. P r a m.

(See f. Deel. S. 116.)

Ogsaa i denne Digtart har denne Digter udmærket sig ved sin Damon og Pythias, og sin Kingal og Frode, hvortil man, deres udvortes Form uagtet, med Føie kan regne hans Olinth og Sophronia (samtidig Sørgespil med lykkeligt Udsald), samt Orkesidramet Lagertha. Nebensaaende er taget af det førstnævnte Stykkes sidste Act, som det, der i hver Henseende bedst egnede sig til at opfylde denne Samlings dobbelte Hensigt.

Femte Acts anden til ottende Scene.

(En Plads ved Slotets Indgang.)

Pythias.

D jeg undgik dem, skøndt det lyktes et,
 At bringe dem til Rolighed, de Edle!
 Som vilde frelse mig. At frelse mig
 Var Damons Undergang. Din Pythias
 Skal ved sin Død betrygge dine Dage,
 O Damon! — det skal ei en oprørsk Skare
 Ved Vold og Mord. O Dagen lyser alt.
 Jeg Kælver, jeg hvert Dieblik kan vente
 Min Damons Ankomst — Ingen finder jeg,
 Som minde kan Tyrannen om sin Offring.
 Det er Polemon.

Tredie

Tredie Scene.

Polemon. Pythias.

Polemon. Hele Syracus

I Vaaben er, for at udrive dig
 Af Tyranniets Vold, og du har spildt
 Din ædle Iver for at stifte Ro
 I oprørt Mængdes Varm. Smidslertid
 Du sniger dig fra deres Varetægt,
 Og hid -- hvad søger du, o Pythias!
 Ved Dionys's Pallads?

Pyth. Min Død, Polemon,
 Min Død i Damons Sted. -- Ved andet Middel
 Kan min og Syracusas Ven et reddes.
 Han kommer, hvis her tøves. O jeg bæver
 For Damons Ankomst. Han vil ikke reddes
 Ved Mytteri og Oprør. Mægtig vil han
 Indtale Fred i de Oprørskes Hierter;
 Og Dionys, som dømte, falder et
 Sin Dom tilbage, men vor Damon døer.

Polemon! du har Afgang til Tyrannen:
 Gaa! mind ham om, at Tiden er udrunden,
 At Damon ei er kommen; at han bær
 Schuldbyrde fældte Dom.

Pol. Det er for sildig,

O Pythias! — Vor Damon er her alt.
 Han ilede til Læddalum til Hængslet,
 Der mødte ham de Sammensvornes Formænd,
 Som i Triumph ham reddet vilde bringe
 Hid til Palladset: Hegio, Leptinus,
 Og selv Philisto. — Det for ham, som dig,
 Var spildt, hvad han forsøgte, for at bringe
 Dem til at see i Stilhed paa hans Drab.
 Dog, styrket ved at vide dig i Tryghed,
 Besvor han dem paa ny, at vente først
 Tyrannens Bud til at fuldbyrde Dommen.
 Jeg sendtes, at forkynde Dionys
 Hans Ankomst. — Men hvorledes kan jeg? o!
 Det er Befalingen til Damons Død,
 Signalet til det fulde Oprørs Udbrud,
 Jeg henter.

Pyth. O lad mig forkynde ham den.
 O skaf mig Udgang.

Pol. Slottets Porte aabnes;
 Han kommer blandt sin Vagt. O Pythias
 Vort, bort herfra. Det gielder eder begge,
 Din Damon, og dig selv, ifald du bier.
 Bort! bort!

Pyth. Forgieves. Rolig venter jeg
 Min Skiebne her. Og paatog jeg mig ei,

At være Borgen for min Damons Skiebne?
 Men er dig Damon kjer, saa til, Polemon!
 Advar paa Labdalum vor Damons Venner,
 Hold alt i No.

Pol. Om Damon er mig kjer?
 Velan, her er ei Tid til Raad og Valg.

Fierde Scene.

Vagt. Pythias.

En af Vagten. Hvad, Pythias! — Vi sendes
 for at hente

Dig eller Damon hid fra Labdalum.

Du er her! Damon kommen er tilbage?

Pyth. Nei. Jeg har forekommet Kongens Bud,
 Bevæget Vagten til at lede mig

Herhid. Jeg ønsker, førend Bødlen hæver

Det dragne Sværd, endnu at forestilles

Min Dommers Ansyn.

En af Vagten. Hift han kommer selv.

Femte Scene.

De Forrige. Dionys.

Dionys. Hvi er man, trods mit Bud, ei ilst hen
 Til Damons Fængsel?

Act 2

Pyth.

Pyth. Damons Gidsel her
 Fremstiller sig, og beder, end engang
 At høres af hans Dommer: Du modtog
 I Damons Sted hans Pythias til Gidsel.
 Om dette Gidsel Damon værdsigt er,
 Og hvad der har forhindret Damon selv,
 Sit Gidsel at befrie, er nu ei Tid
 At undersøge, — Damon er her ei —
 Den forskrevne Tid er nu udrunden —
 Jeg dør for Damon: Dionys modtog
 Paa dette Vilkaar mig til Damons Gidsel.
 Dit Løfte, som din fældte Dom, o Konge!
 Er intet Spøg. Al, lad din Dom fuldbyrdes
 Paa mig. Jeg fordrer, hvad du ei kan afflaae,
 Dionys. Du venter da af min Retfærdighed
 Et nogle Diebliske Opsættelse,
 Hvis han, som troløs end er bleven borte,
 Fortrød sin Troløshed, og —

Pyth. Damons Gidsel
 Er i din Haand, og fordrer Damons Dom
 Opfyldt paa sig. Det er det eneste,
 Jeg har at forbre, du at skienke mig.
 Did hører ei, endnu i Dødens Stund
 At høre Damon haanet af sin Dommer.
 Men, som en Følge deraf beder jeg

Med tryk Forventning, at min Damons Brøde,
 Hvad den end var, maa ved hans Gidsels Død
 Paa det fuldkomneste forsonet være.
 Allene denne trøstende Forsikkring,
 Som strengeste Retfærdighed bifalder,
 Anraaber jeg dig om. O tøv ei, tøv ei!
 Bekræft mig den, og døende velsigner
 Jeg Dionys.

Dionys. Og dersom Dionys
 Paa Damons Gidsel vilde ei udsøre
 Den sældte Dom, men vente Damon selv!
 Pyth. Saa spotter Damons Gidsel Dionys,
 Som vakkende, som troløs, grum Tyræn,
 Der driver Leeg med Løfte, Ord, og Dom,
 Og al Retfærdighed; saa haaner jeg,
 Saa spotter hele Syracus Tyrannen.
 Dionys. Ret, ret! hvor kostbart Offeret end er,
 Hvor smertende — det maa, det maa fuldbringes.
 Tag min Beundring, min Hægtelse
 Til Dødens Skygger med dig, ædle Mand.
 Du dør; og Damons Brøde er forsonet,
 Forsonet, og udsløtt, og forglemt —
 Det er din Konges Ord.

Pyth. Vær takket Zens!
 Jeg dør lykkelig, Damon reddet er.

Frem Bøddel! frem! thi Dionys retfærdig
 Har hørt min Fordring og min Bøn. Velan!

(Paa givet Vink begynder Bagten at omringe Pythias. Bøddelen træder frem).

Siette Scene.

Damon. De Forrige.

Damon. Barbarer! holder inde, holder inde!
 Mig gielder Dommen; mig tilhører Straffen.
 Tyran! Tyran! see, jeg befrier mit Gidsel,
 Min Pythias.

Pyth. Min Damon, o min Damon!
 Men nei — bort, bort! thi Dionys har givet
 Sit Vink til Damons Frelse. Du er fri,
 Afsonet alt, hvorfor han dømte dig.
 Tyrannen selv kan uden Troløshed
 Ei nu berøve mig den Fryd, den Stolthed,
 At fyldestgjøre Damons Dom. Omfavn mig
 For sidste Gang, min dyrebare Damon!
 Dit Venskab værd jeg døer. Og nu forlad mig;
 Bort, til, og trøst din elskede Dione!
 Og glem din lykkelige Pythias,
 Som døer med den Lykkelighed, at redde
 Dig for din Brud, dig for dit Fædreland.
 Damon. Tyran! du tøver at tilbagefalde

Din Grumheds Gud til denne Edles Mord!
 Mig har du dømt; min Ven var dig kun Pant
 Paa min Tilbagekomst: her er jeg selv.
 Du staaer i Tvivl, jeg grusom kiender dig,
 Og hærdet til Forbrydelse — men dog
 At staae i Tvivl om, ei endnu at kalde
 Det Bink tilbage, som du grusom gav,
 Til Pythias at myrde!

Dionys. Damon! Damon!

Du, som forlød mig! — ædle Pythias!
 Som spotted' haanende Tyrannens Naade —
 Forstenet af Erbødigheds Beundring
 Betragter eder Dionys. Han troede,
 At kiende for Høimodighed og Riækhed,
 Men Venskabs høie Magt ham til i Dag
 Var ubekiendt. — Hvad kan jeg nu? tilgive!
 O kan det kaldes saa, ei at opoffre
 Det skønneste, hvormed de blide Guder
 Forædled' Mennesket — et saadant Venskab?
 Men, Edle, mig — tilgiver mig, som kiendte
 Ei forhen eders Værd, og af, som stedse
 Sandt, til at værne iin og Statens Tryghed,
 Blot uforsønlig Vold at være Miblet.
 O! I tilgive mig; men ikke nok,
 Forædler mig, ophæier eders Første

Med Rang, som jeg i dette Dieblif
Erkiender langt ophøiet over Forstens;
Forunder Dionys en tredie Plads
I eders Venſkabs Forbund!

Pyth. Dionys!

O du, som dømte Damon, du har Hierte
For hans og Venſkabs Værd —

Damon. Og Syracus

Kan hade dig, kan frygte dig, o Første!
Og du, som føler Edelmødigheds
Og Venſkabs Magt, har kunnet vælge Strænghed,
Til at beherske Borgere, som, stolte
Og ædle, spotte kun forhadte Vold,
Og med endrægtigt Mod alt vare rede,
At trodsø al din Grumhed, og befrie
Os — os, hvis Venſkab ſelv du her opfordrer!
O, alle Syracuſas Mænd tilbad' dig,
Iſald de kiendte dig, du kiendte dem!
Dionys. I eder vil jeg troe, at kiende dem.
O lærer mig, end meer at blive værd,
Af dem at kiendes.

Syvende

Syvende Scene.

Philisto. Leptinus. Polemon. Flere Syracusanere i Vaaben. De Forrige.

Philisto. Her er Morderkaren!
Tyrannens Flok — frem Syracusas Mand!
Frem! frem!

Damon. Philisto!

Phil. Damon! Damon lever!
End er dit Mord ei fuldbragt! Du er tryg.
Det skal ei meer fuldbringes; Syracusa,
Som skalv i Lænker, nu er fri.

Damon. Saa er det;
Thi aldrig blomstred' Frihed mere stign,
End under adel Førstes milde Bud.
Medborgere! nedlægger eders Vaaben
Til Brug mod Fiender; — thi den ædle Første,
Som vil haandhave eders Ret og Frihed,
Er Dionys.

Adskillige af Syracusanerne.

Han! han! som dømte Damon.
Og Pythias!

Dionys. Men, som omsavner dem,
Saasnart han kiendte deres store Vard.
Og du Philisto, ogsaa du i Vaaben,

At frelse Damon! du, din Førstes Ven!

Phil. O Venskab! — ja skøndt skielvende af Alber

Og med en Jffe, som er bleven graa,

Før nogen Tanke i min Siel fornærmel'

Dig, Dionys! jeg nu har grebet Vaaben

Mod dig — mod dig — for min Diones Brudgom,

Min flygtende ulykkelige Datters — —

Behøver jeg at sige meer? — og nu — —

Dionys. Nok til dit Forsvar; skøndt jeg fatter ei

Den fulde Bægt af dine Ord — men nu

Kast disse Vaaben, som vanhædre dig.

Omsavn igien din Daimons Ven.

U. D e h l e n s c h l ä g e r.

(See f. Deel S. 285.)

Redensstaaende Scene meddeles, som Prøve af hans under
Trykken værende Sørgeespil. Hakon Jarl, om hvis Værd
det altsaa ikke kan komme Samleren her at sige videre.

Tredie Actes Slutnings-Scene.

(Bondestue.)

Hakon Jarl. Karfer.

Hakon.

Har du nu vel forrettet, hvad jeg sagde?

Karfer.

Ja, Herre Jarl! jeg sagde dem paa Skibet,
At du var gaaet op i Landet, for
At trække Veiret blandt de kolde Træer;
Fordi det var for hedt paa Søen nu
I Middagsstunden; hvilket kom deraf,
Formedelsst at den hede Sol den har
Den Bane, at den skinner ned paa Vandet
Og saa fra Vandet atter op igien,
Saa man har endt derved at gjøre; thi
Paa Søen er der altid tvende Sole:
At sige ikke meer end een paa Søen,
Men een paa Himmelen og een paa Søen
Det gjør jo to, og det er hele Sagen.

Paa

Paa Landet er man plaget kun af een,
Og derfor var du gaaet op i Land!

Hakon.

Og at jeg vilde holde Maaltid her,
Det sagde du vel ogsaa?

Karler.

Herre Jarl!

Det kan I ogsaa sagtens tænke. Naar forglemmer
Jeg Maden? og hvad Maden anbetræffer?
Det er det allerbedste her i Verden;
Skjændt rigtig nok man paa den anden Side
Vel kunde vende ind, at ogsaa Drikken
Kan ha' sin store Nytte; det forstaaer sig.
Jeg sagde: Jarlen æder her sin Daure;
Paa Vandet skulper Skibet op og ned,
Saa faaer man Maden i den gale Hals,
Hvad kan det hjælpe?

Hakon.

Net, min Karler! Net!

Du est en vittig Gut. Gaa nu og hielp
Kipping at syde! Jeg vil være ene,
Naar Thorer kommer eller Thorer's Svend,
Saa lad dem frit kun træde flur herind.

Karler.

Gødt, Herre Jarl! det ast skal efterkommes.

Hakon.

Hakon.

Gid kun jeg havde flere slige Svende,
 Saa var jeg sikker, hvor jeg gik og stod;
 En Hund er ikke nær saa tro og stærk,
 Og dertil kommer dog, at han kan tale.
 Et Medskab og et Vaaben uundværlic!
 Jeg bytted ham ei for det bedste Sværd.

(sætter sig)

De andre med de skarpe Blik og med
 De kloge Ord, de staae ei til at troe;
 Skiondt Thorer — Thorer! har du hilset Olof?
 Har du alt sendt ham bort til sine Guder
 I Luften hist?

(støtter Haanden til sit Hoved og grunder).

Det var ei min Beslutning,

Den kom fra Thorer. Thorer maa forsvare
 Sin Daad for Odin; Odin vil ei vredes —
 Hvad? Skulde denne Vanvid ei forhindres,
 Som trued med at styrte Guderne
 Fra Deres gamle Stole? Olof vilde
 Et blot tilrane sig min Konge-Magt,
 Men endnu meer, Balsaunders. — Lad ham falde!
 Thi bradt, thi hurtig maa den hele Sag
 Forandre sig, hvis Alt skal end gaae godt.
 Det er den høie Tid at standse Stormen!
 Det er den høie Tid, den høie Tid!
 I graaner mine Haar! Men hvide Lokker!

I snart

J snart skal vorde gule. Giver Tid kun!
 De skielmske Mær spotted mig tilforn,
 Fordi mit Haar var sort og ikke gult.
 Giv Tid, J Børn! Gult, guldgult skal det vorde!
 Det skal forgyldes af den gyldne Ring.
 Hvo kommer der? Ha! sikkert Thorer Klake!
 Han loved mig at bringe Olafs Hoved.
 Mit Blik sig vægrer ved at se dig.

(Han bliver siddende i sin forrige Stilling. Olaf Truggvesen
 træder ind, hyllet i en graa Kappe, med en sid Hat
 paa hovedet. Hakon, uden at vende sig:)

Min vakre Thorer Klake! er det dig?
 Er Alting lukkedes, og bringer Du,
 Hvad du har lovet? Svar mig, Thorer Klake!

Olaf.

Alting er gaaet, som det burde, Herre!
 Men undskyld Thorer, at han selv ei kommer,
 Og bringer Eder hid Kong Olafs Hoved.
 Det faldt ham vanskeligt; Thor veed, han havde
 En Slags Modbydelighed for at bringe
 Det selv, og sendte mig.

Hakon.

Vel! vel! Gaa gaa,

Og grav det dybt i Jordens Mørke ned.
 Jeg vil ei see det selv. Mit Dø taaler
 Et slike Syn; det staaer for mig i Drømme.
 Grav Liget ned, og sig din Herre, Træl!
 At strax han kommer.

Olaf.

Olaf.

Thorer Klake sover.

Hakon.

Han sover?

Olaf.

Middagesøvn; stivt har han strakt sig
Hen under nogle dunkle Hyldebuste.

Hakon.

Saa væk ham da! (affides) Du sove efter sig
En Gierning! Thorer! Jeg beundrer dig!
Du har et sieldent Mod. (heit) Gaa! væk ham, Træl!

Olaf.

Men vil I ikke først see Olafs Hoved?

Hakon.

Nei! har jeg sagt, nei!

Olaf.

Herre Jarl! I troer,
At det seer skrækkeligt og hæsligt ud,
Men intet mindre, Herre! Olafs Hoved
Seer ud saa sundt som noget her i Landet.

Hakon.

Gaa! siger jeg.

Olaf.

Du har jeg aldrig seet!
Jeg havde hørt, at Jarlen var en Helt

Com

Com faa i Norden, og han frygter for
 At see et livløst og afhugget Hoved!
 Hvor vilde I da skielve, hvis
 I saae det end paa Kroppen!

Hakon

(vender sig forbitret).

Træl! Du vover?

Hvor har du det?

Olaf

(tager Hatten af og slaaer Kavven tilside).

Paa mine Skuldre, Herre!

Tilgiv mig, at jeg bringer Eder det
 Paa denne Viis; den faldt mig mageligst.

Hakon.

Hvorledes? Olaf! Ha. Forræderi!

Olaf.

Min Gubbe! spar dit raske Heste-Mod;
 Vor ingen Dyst med Olaf; huff, at endnu
 Han har sit Hoved heelt og ubeskaaret,
 Og at din svage Oldings-Kraft
 Er ikkun for den hovedløse Olaf.

Hakon.

Ha! Nifflheim!

(falder ind imod Olaf)

Olaf.

Olaf

(Naaer Sværdet tilfide, og siger med tordnende Stemme):

Saa vær rolig, siger jeg,

Og stik dit Sværd i Valgen! Mine Mænd
Omringe Huset, mine Skibe veie
Vel op mod dine. Jeg er kommen for
At vinde Landet i en ærlig Feide.
Du selv har lokket mig med Rænker til det.
Nu staaer Du som en Træl, foragtelig
Indviklet i din egen Snare. Jeg
Vil ei benytte mig af denne Fordeel,
Som Skiebnen skienker mig. Jeg stoler paa,
At jeg kan dristig gaae dig under Diæt.
Dit Anslag, som du seer, er gaaet ilde;
Din Thorer svømmer i sit eget Blod.
Du seer, det var mig let at gribe dig;
At slaae dig ned, var endnu mere let;
Men jeg bekiender mig til Christi Lære,
Og jeg foragter denne usle Fordeel.
Thi vælg imellem tvende Raar! Bliv Jarl
Paa Glade, som du varst, og sværg mig Trostak!
Hvis ei, da fly! Hvor vi da sees igjen,
Det giælder blodige og røde Vandet.

Hakon

(stolt og rolig).

Det sidste vælger jeg, det sidste, Olaf!
Du kalder mig en Nidding og en Træl?

Det lokker høit et Smil paa mine Læber.
 Man hører, at du est en Yngling, Olaf!
 Raadmundighed og Overmod er det,
 Hvormed din Alder melder sig. See mig
 I Diet, Olaf! og betragt min Vande!
 Har du hos Trælke fundet sligt et Blif?
 Og finder du, at Feighed og at Lumskhed
 Har smaalig foldet denne Vandes Rynker?
 Jeg lod dig lokke! Ja, naturligviis!
 Jeg vidste, du behøved kun et Vink,
 For strax at flyve efter Loffemaden;
 At i din kloge Siel du agted mere
 Dit Slægtskab med en uddøet Konge: At,
 End Hakons Jarls beundrede Bedrifter;
 At kun du ventede paa en Leilighed,
 For at forstyrre Gubben i sin No;
 At denne Hærd jeg ønskede overstaaet
 Jo før jo heller, kan det undres dig?
 Og kan det undres dig, at jeg tillod
 Min Kampes Anslag, da en fiendelig Skiebne
 Lod til at ville styrte — mig ei blot,
 Men Valhals Guder?

Olaf.

Hakon! mindes du,
 Erindrer du dig, Hakon! at du selv
 Har været Christen? At du lod dig døbe

Alf Biskop Poppo; at du siden sveg
Din Ed? Hvormange Eder har Du sveget?

Hakon.

Forbaudet være dette Dieblif
Da, overilet af den fiedste Munk,
Jeg lod mig daare ved en ufel Kunst!
Han kunde bære ildrødt Jeru i Haad,
Naar først den vel var overstrøgen med
En Here-Salve.

Olaf.

Gamle blinde Gubbe!

Jeg ynkes over dine sølvgraa Haar,

Hakon.

Ha! Spar din Ynk! Saa, som du seer mig her,
Seer du det sidste Glimt, den sidste Gnist
Af gammel nordisk Kraft og Helte-Liv,
Den skalst du ikke slukke, Ungersvend!
Med dine sygelige Feberdrømme.
Jeg veed det vel, det er de Christnes Sød
At ynke, at omvende, at forbedre.
Vor Sød er den: dybt at foragte Eder,
At pænse paa Jer Undergang og Død,
Som Gudernes og Helte-Livets Fiender.
Det Hakon giør, og derudi bestaaer
Hans Middelingsfærd. Ved Odin og ved Thor!
Du skalst ei slukke Norges Kæmper-Jld
Med dine fromme vaade Drømme-Skyer!

Olaf.

Olaf.

Velan! Det kommer an derpaa. Vi skilles ad.
Vee dig! naar næste Gang vi atter sees.

Hakon.

Vee mig, om jeg da ikke knuser dig!

Olaf.

Hjmlen vil træffe dig med sine Flamme!

Hakon.

Ha! Thor skal splintre Korset med sin Hammer!

(De gaae hver til sin Side.)

